VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

TIZENEGYEDIK KÖTET

1928 — 1929 MÁRCIUS

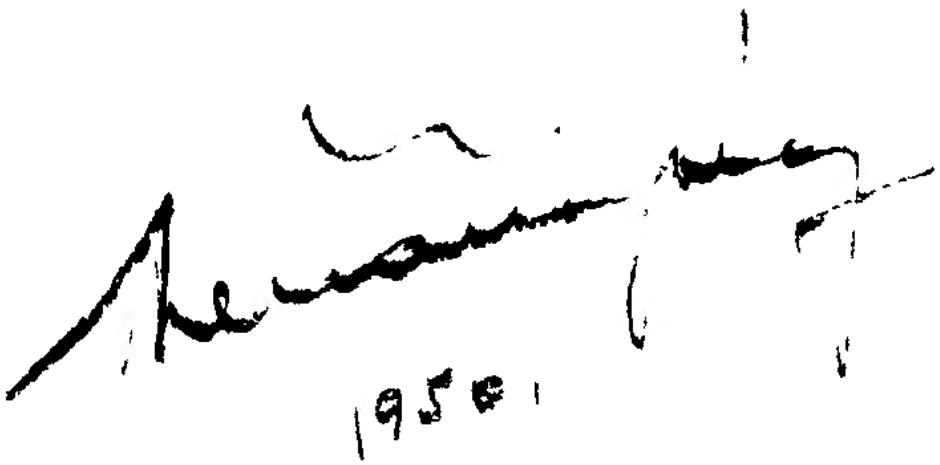

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST 1950

Az orosz eredeti címe:

И. В. СТАЛИН

СОЧИНЕНИЯ. ТОМ 11. 1928— МАРТ 1929

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

МОСКВА 1949.

Sztálin elvtárs műveinek magyar fordítása a tizenhat kötetes orosz kiadás nyomán készül, amelyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának határozata alapján a Marx — Engels—Lenin Intézet ad ki s amelyből 1946 óta a mai napig tizenkét kötet jelent meg.

A magyar kiadás a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata alapján jelenik meg.

1950 június

ELŐSZÓ

Sztálin elvtárs műveinek tizenegyedik kötete azokat a műveket tartalmazza, amelyeket Sztálin elvtárs 1928 januárjától 1929 márciusáig írt.

A bolsevik párt ebben az időszakban, az ország szocialista iparosítása terén elért sikerekre támaszkodva, megfeszített erővel látott neki annak, hogy előkészítse a parasztság dolgozó tömegeinek az egyéni gazdálkodás útjáról a szocialista kolhozgazdaság útjára való átállítását. A párt, következetesen megvalósítva a mezőgazdaság kollektivizálására vett irányt, melyet a SzK(b)P XV. kongresszusa szabott meg, előkészítette mindazokat a feltételeket, amelyek szükségesek voltak ahhoz, hogy a parasztok tömegesen lépjenek be a kolhozokba.

Amikor a párt támadásba ment át a kulákság ellen, a jobboldali kapitulánsok ellenséges buharinrikovi csoportja, álarcát levetve, nyiltan fellépett a párt politikája ellen.

Sztálin elvtárs „A Központi Bizottság Politikai Irodájának tagjaihoz" intézett levelében, „A jobboldali veszélyről a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában", „Az ország iparosításáról és a

Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában mutatkozó jobboldali elhajlásról", „Buharin csoportja és a jobboldali elhajlás pártunkban" című beszédeiben, az „Odáig süllyedtek" című cikkben és más műveiben feltárja a jobboldali elhajlás ellenforradalmi, kulák lényegét, leleplezi a jobboldali kapitulánsok és a földalatti trockista szovjetellenes szervezet aknamunkáját, rámutat arra, hogy két fronton kell engesztelhetetlenül harcolni, a jobboldali elhajlás ellen összpontosítva a tüzet.

Sztálin elvtárs „A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi együttes plénumának munkájáról", „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottsága júliusi plénumának eredményeiről" című beszámolókban, „A gabonafronton" című beszélgetésben, „Az iparosításról és a gabonaproblémáról", „A munkásparaszt összefogásról és a szovhozokról" című beszédekben, a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének VIII. kongresszusán mondott beszédben, „A gabonabegyüjtésről és a mezőgazdaság fejlődésének távlatairól" mondott beszédben, a „Lenin és a középparaszttal való szövetség kérdése" című cikkben és más munkáiban meghatározza a gabonaprobléma megoldásának, a kolhozok és szovhozok építésének, a város és a falu közötti összefogás megszilárdításának fő útjait és módjait. Sztálin elvtárs e műveiben megindokolja az ipar — mint a szocializmus és az országvédelem alapja — gyors fejlődési ütemének szükségességét, kitűzi azt a feladatot, hogy új káderekat kell kinevelni, akik a munkásosztályból származnak és el tudják sajátítani

a tudományt és a technikát. Sztálin elvtárs hangsúlyozza, hogy égető szükség van a bírálat és önbírálat minden módon való kifejlesztésére, mivel a bírálat és önbírálat a káderenevelés bolsevik módszere, a szovjet társadalom fejlődésének hajtóereje.

A nemzeti kérdés marxista-leninista elméletét fejleszti tovább és a bolsevik párt nemzeti politikáját indokolja meg az először e kötetben nyilvánosságra hozott „Nemzeti kérdés és leninizmus" című mű, amelyben Sztálin elvtárs kifejti azt a tételt, hogy vannak új, szocialista nemzetek, amelyek első ízben a Szovjetunióban alakultak ki, kimutatja az elvi különbséget a burzsoá nemzetek és a szocialista nemzetek között, hangsúlyozza a szocialista nemzetek egybeforrottságát és életképességét.

A tizenegyedik kötetbe került bele Sztálin elvtárs ismeretes beszéde „A Vörös Hadsereg három sajátosságáról", amelyben kimutatja a Vörös Hadsereg hatalmas erejének forrásait, megjelöli további megerősítésének útjait.

A nemzetközi forradalmi mozgalom és a testvéri kommunista pártok feladatait világítja meg „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottsága júliusi plénumának eredményeiről", „A Kommunista Internacionále programjáról", „A jobboldali veszélyről a Német Kommunista Pártban" című beszédekben. Sztálin elvtárs hangsúlyozza a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a Szovjetunióban folyó szocialista építés nemzetközi jelentőségét. Sztálin elvtárs megmagyarázza, hogy a Szovjetállam új gazdasági politikája (a „nep") a szocialista forradalom elkerülhetetlen szakasza minden országban.

A tizenegyedik kötetben első ízben jelennek meg Sztálin elvtárs következő munkái: „A gabonabegyüjtésről és a mezőgazdaság fejlődésének távlatairól"; „A begyüjtési kampány első eredményei és a párt további feladatai"; „A Központi Bizottság Politikai Irodájának tagjaihoz"; „A Kommunista Internacionále programjáról"; „Az iparosításról és a gabonaproblémáról"; „A munkás-paraszt összefogásról és a szovhozokról"; „Levél Kujbisev elvtársnak"; „Válasz S. elvtársnak"; „Válasz Kustiszevnek"; „Odáig süllyedtek"; „Buharin csoportja és a jobboldali elhajlás pártunkban"; „Válasz Bill-Belocerkovszkijnak"; „Távirat Proszkurovba..."; „Nemzeti kérdés és leninizmus".

A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Központi Bizottsága mellett működő

MARX—ENGELS—LENIN INTÉZET

1928—1929 MARCIUS

A GABONABEGYÜJTÉSRŐL ÉS A MEZŐGAZDASÁG FEJLŐDÉSÉNEK TÁVLATAIRÓL

Szibéria különböző kerületeiben 1928 januárjában mondott beszédekből[1]

(Rövid feljegyzés)

Rövid időre küldtek önökhöz Szibériába. Azzal bíztak meg, hogy segítségükre legyek a gabonabegyüjtési terv teljesítésében. Megbíztak továbbá azzal is, hogy megtanácskozzam önökkel határterületük mezőgazdaságának fejlődési távlatait, a kolhoz- és szovhozépítés kifejlesztésének tervét.

Önök bizonyára tudják, hogy országunk gabonamérlege ebben az évben több mint 100 millió pud gabona hiányt, deficitet mutat. Ennek következtében a kormánynak és a Központi Bizottságnak minden területen és határterületen nagyon erősen kellett szorgalmaznia a gabonabegyüjtést, hogy pótoljuk gabonamérlegünknek ezt a hiányát. A deficitet elsősorban a bőtermésű területek és határterületek számlájára kell pótolni, ezeknek a területeknek és határterületeknek tehát nemcsak teljesíteniök, hanem túl is kell teljesíteniök a gabonabegyüjtési tervet.

Önök természetesen tudják, mire vezethet a deficit, ha nem küszöböljük ki. Arra fog vezetni, hogy városaink és ipari központjaink, úgyszintén Vörös Hadseregünk súlyos helyzetbe kerül, rossz lesz az

ellátásuk, éhínség fenyegeti majd őket. Világos, hogy ezt nem engedhetjük meg.

Mi a véleményük erről, mit szándékoznak tenni, hogy az ország iránti kötelességüket teljesítsék? Bejártam határterületük kerületeit és módomban volt meggyőződni, hogy önöknél nem gondoskodnak komolyan arról, hogy országunknak segítségére legyenek a gabonaválság leküzdésében. Önöknél rendkívül jó, mondhatnám kivételesen jó termés volt. Ebben az évben több a gabonafeleslegük, mint valaha, a gabonabegyüjtési tervet azonban nem teljesítik. Miért nem teljesítik, mivel indokolják ezt?

Önök azt mondják, hogy a gabonabegyüjtési terv túlzott, hogy ez a terv nem teljesíthető. Miért ne volna teljesíthető, honnan vették ezt? Vajjon nem tény-e, hogy ebben az évben valóban kitűnő termésük volt? Vajjon nem tény-e, hogy a szibériai gabonabegyüjtési terv ebben az évben csaknem ugyanolyan, mint tavaly volt? Miért gondolják hát, hogy a terv nem teljesíthető? Nézzék meg a kulákgazdaságokat: magtáraik és csűrjeik tele vannak gabonával, nyílt fészerekben hever a gabona, mert nincs elegendő hely a tárolásra, egy-egy kulákgazdaságban 50—60 000 pud gabonafelesleg található, nem számítva a vetőmagtartalékokat, az élelmiszer- és takarmánykészleteket — és önök mégis azt mondják, hogy a gabonabegyüjtési terv teljesíthetetlen. Miért olyan pesszimisták?

Önök azt mondják, hogy a kulákok nem akarják beadni a gabonát, hanem arra várnak, hogy felemeljük az árakat és addig inkább korlátlanul spekulál-

nak. Ez igaz. De a kulákok nemcsak egyszerűen áremelkedést várnak, hanem azt követelik, hogy az állami árak háromszorosára emeljük fel az árakat. Azt akarják önök, hogy elégítsük ki a kulákokat? A szegényparasztság és a középparasztság nagyrésze már beadta az országnak járó gabonát állami áron. Megengedhetjük-e, hogy az állam a gabonáért háromszor annyit fizessen a kuláknak, mint a szegényparasztnak és a középparasztnak? Csak fel kell vetnünk ezt a kérdést s azonnal megértjük, hogy semmiképpen sem szabad teljesítenünk a kulákok követelését.

Ha a kulákok a gabonaárak megengedhetetlen emelkedésére spekulálnak, miért nem vonják őket felelősségre spekulációért? Hát nem tudják, hogy törvény van a spekuláció ellen: az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Büntetőtörvénykönyvének 107. szakasza, amelynek értelmében a spekulánsokat bíróság elé kell állítani, árujukat pedig az állam javára el kell kobozni? Miért nem alkalmazzák ezt a törvényt a gabonaspekulánsok ellen? Vagy talán nem merik megbolygatni a kulák urak nyugalmát?!

Önök azt mondják, hogy a 107. szakasz alkalmazása a kulákok ellen — kivételes rendszabály, hogy ennek nem lesz jó eredménye, csak rontaná a helyzetet a faluban. Ezt különösen Zagumennij elvtárs hangsúlyozza. Tegyük fel, hogy ez kivételes rendszabály. Nos, és mi következik ebből? A 107. szakasz alkalmazása más határterületeken és területeken nagyszerű eredménnyel járt, a Szovjethatalom köré tömörítette a dolgozó parasztságot és javította a

helyzetet a falun, önöknél viszont, Szibériában, állítólag káros lenne és rontaná a helyzetet? Miért, mivel indokolják ezt?

Önök azt mondják, hogy ügyészségeik és bíróságaik nincsenek felkészülve erre. Hát mi az oka annak, hogy más határterületeken és területeken az ügyészségek és bíróságok fel voltak készülve és igen sikeresen működnek, önöknél viszont nincsenek felkészülve arra, hogy a spekulánsokkal szemben a 107. szakaszt alkalmazzák? Kinek a hibája ez? Nyilvánvaló, hogy az önök pártszervezetei a hibásak, amelyek, mint látjuk, rosszul dolgoznak és nem küzdenek azért, hogy országunk törvényeit lelkiismeretesen végrehajtsák. Láttam ügyészségeik és bíróságaik számos képviselőjét. Csaknem valamennyien kulákoknál laknak, kulákoknál étkeznek és persze békében akarnak élni a kulákokkal. Kérdésemre azt válaszolták, hogy a kulákok lakása tisztább és a koszt is jobb náluk. Világos, hogy az ilyen ügyészektől és bíráktól a Szovjetállam nem várhat semmi okosat, semmi hasznosat. Csak azt nem értem, hogy miért nem seperték ki mindeddig ezeket az urakat és miért nem tettek helyükbe más, becsületes funkcionáriusokat.

Javaslom:

a) követeljék a kulákoktól, hogy azonnal adják be gabonafölöslegeiket állami áron;

b) ha pedig a kulákok nem hajlandók engedelmeskedni a törvénynek, az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Büntetőtörvénykönyvének 107. szakasza értelmében állítsák őket bíróság elé és az állam javára kobozzák el gabona-

fölöslegüket azzal, hogy az elkobzott gabona 25 százalékát alacsony állami áron vagy hosszúlejáratú hitelre osszák szét a szegényparasztság és a szegényebb középparasztok között.

Ami ügyészségeik és bíróságaik képviselőit illeti, az odanemvalókat egytől-egyig el kell távolítani és helyüket becsületes, lelkiismeretes szovjet emberekkel kell betölteni.

Hamarosan meglátják, hogy ezek a rendszabályok nagyszerű eredménnyel járnak és önök nemcsak teljesíthetik, hanem túl is fogják teljesíteni a gabonabegyüjtési tervet.

De ezzel még korántsem végeztünk a kérdéssel. Ezek a rendszabályok elegendők lesznek ahhoz, hogy ebben az évben helyrehozzuk a dolgot. De nincs biztosítékunk arra, hogy a kulákok a jövő évben nem fogják ismét szabotálni a gabonabegyüjtést. Sőt, bátran állíthatjuk, hogy amíg kulákok léteznek, a gabonabegyüjtés szabotálása sem szűnik meg. Hogy többé-kevésbbé kielégítő alapra helyezzük a gabonabegyüjtést, más rendszabályokra van szükség. Milyen rendszabályokra? A kolhozok és szovhozok építésének kifejlesztésére gondolok.

A kolhozok és szovhozok, mint tudják, nagygazdaságok, amelyekben traktorokat és gépeket lehet alkalmazni. Ezek a gazdaságok több árugabonát adnak, mint a földesúri és kulákgazdaságok. Figyelembe kell venni, hogy városaink és iparunk növekednek és évről-évre tovább fognak növekedni. Ezt követeli az ország iparosítása. Ennélfogva évről-évre növekedni fog a gabonaszükséglet, tehát növekedni fognak a gabonabegyüjtési tervek is. Nem

engedhetjük meg, hogy iparunk a kulákok szeszélyétől függjön. Ezért el kell érnünk, hogy a legközelebbi három-négy évben a kolhozok és szovhozok, mint gabonabeadók, a szükséges gabonának legalább egyharmad részét tudják adni az államnak. Ez háttérbe szorítaná a kulákokat és megteremtené az alapot a munkások és a Vörös Hadsereg többé-kevésbbé rendezett gabonaellátására. De, hogy ezt elérjük, nagy lendülettel, erőt és pénzt nem sajnálva, ki kell fejlesztenünk a kolhozok és szovhozok építését. Ezt megtehetjük, s meg is kell tennünk.

De még ez sem minden. Országunk nem élhet csak a mának. Nekünk gondolnunk kell a holnapra is, mezőgazdaságunk fejlődésének távlataira, s végül — az országunkban épülő szocializmus sorsára. A gabonaprobléma a mezőgazdasági probléma egy része, a mezőgazdasági probléma pedig szocialista építésünk problémájának alkotó része. A mezőgazdaság részleges kollektivizálása, amelyről az imént beszéltem, elegendő ahhoz, hogy többé-kevésbbé tűrhetően ellássuk a munkásosztályt és a Vörös Hadsereget gabonával, de teljesen elégtelen ahhoz,

a) hogy szilárd alapra helyezzük az egész ország teljesen kielégítő élelmiszerellátását s az állam számára biztosítsuk a szükséges élelmiszertartalékokat;

b) hogy győzelemre vigyük a szocialista építést a falun, a mezőgazdaságban.

A szovjet rend ma két különnemű alapon nyugszik: az egyesített *társadalmasított* iparon és az *egyéni* kisparaszti gazdaságon, amelynek alapja a termelési eszközök *magán*tulajdona. Vajjon sokáig tarthatja-e

magát a szovjet rend ezeken a különnemű alapokon? Nem, nem tarthatja magát sokáig.

Lenin azt mondja, hogy amíg az országban túlsúlyban van az egyéni parasztgazdaság, amely kapitalistákat és kapitalizmust szül, addig fennáll a kapitalizmus visszaállításának veszélye. Világos, hogy amíg ez a veszély fennáll, addig nem lehet komolyan beszélni arról, hogy országunkban a szocialista építés győzött.

Tehát ahhoz, hogy a szovjet rendszer megszilárduljon és a szocialista építés győzelemre jusson országunkban, teljesen elégtelen, ha csak az ipart társadalmasítjuk. Ahhoz át kell térni az ipar társadalmasításáról az egész mezőgazdaság társadalmasítására is.

Mit jelent ez?

Először, azt jelenti, hogy az egyéni parasztgazdaságokat, amelyek a legkevésbbé árutermelő gazdaságok, fokozatosan, de megállás nélkül kollektív gazdaságokban, kolhozokban kell egyesíteni, amelyek a leginkább árutermelő gazdaságok.

Másodszor, azt jelenti, hogy országunk valamennyi vidékét, kivétel nélkül, be kell borítani kolhozokkal (és szovhozokkal), amelyek annyi gabonát adnak az államnak, hogy mint gabonabeadók nemcsak a kulákokat, hanem az egyénileg gazdálkodó parasztokat is képesek helyettesíteni.

Harmadszor, azt jelenti, hogy kiapasztjuk mindazokat a forrásokat, amelyek tenyészhelyei a kapitalistáknak és a kapitalizmusnak, és megszüntetjük a kapitalizmus visszaállításának lehetőségét.

Negyedszer, azt jelenti, hogy szilárd bázist teremtünk az egész országnak nemcsak gabonával,

hanem más élelmiszerekkel való állandó és bőséges ellátására, egyben biztosítva a szükséges tartalékokat az állam számára.

Ötödször, azt jelenti, hogy a szovjet rend, a Szovjethatalom számára egységes és szilárd szocialista alapot teremtünk.

Végül, azt jelenti, hogy országunkban biztosítjuk a szocialista építés győzelmét.

Ezek mezőgazdaságunk fejlődésének távlatai.

Ezek a győzelmes szocialista építés feladatai országunkban.

A feladat bonyolult és nehéz, de teljesen megvalósítható, hiszen a nehézségek arra valók, hogy leküzdjük és legyőzzük azokat.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy nem boldogulhatunk tovább a kis egyéni parasztgazdaságok alapján, hogy a földművelésben nagyüzemű gazdaságokra van szükségünk, amelyek tudnak gépeket alkalmazni és amelyeknek legnagyobb az áruhozama. A földművelésben kétféle úton lehet nagyüzemű gazdaságokat teremteni: az egyik út a *kapitalista* út, amely a parasztokat tömegesen koldusbotra juttatja és a munkát kizsákmányoló nagy kapitalista birtokok megszervezésére vezet; a másik út a *szocialista* út, amely a kis parasztgazdaságoknak nagy kollektív gazdaságokba való egyesítésével valósítható meg anélkül, hogy a parasztokat koldusbotra juttatná és a munka kizsákmányolását vonná maga után. Pártunk a mezőgazdasági nagyüzemek megteremtésének szocialista útját választotta.

Lenin már az Októberi Forradalom győzelme előtt, majd közvetlenül a győzelem után azt a fel-

adatot tűzte a párt elé, hogy a kis parasztgazdaságokat nagy kollektív gazdaságokban kell egyesíteni, mert ez mezőgazdaságunk fejlődésének távlata és ez a döntő eszköze a szocializmus győzelmeinek a falun, a mezőgazdaságban.

Lenin azt tanította, hogy

a) „A kisgazdaság rendszere — árutermelés mellett — *nem képes* megmenteni az emberiséget a tömegek nyomorától és azok elnyomásától" (XX. köt. 122. old.[2]);

b) „Ha, mint a multban, továbbra is kisgazdaságokban fogunk ülni, még ha szabad polgárok leszünk is szabad földön, mégis elkerülhetetlen pusztulás fenyeget bennünket" (XX. köt. 417. old.[3]);

c) „Csak a közös, az artelben végzett, a szövetkezeti munka segítségével juthatunk ki abból a zsákutcából, amelybe az imperialista háború kergetett bennünket" (XXIV. köt. 537. old.).

Lenin továbbá azt tanítja:

„Csakis abban az esetben, ha sikerül a föld társas, kollektív, szövetkezeti, artelben való megmunkálásának előnyeit a parasztnak a gyakorlatban *bemutatnunk*, csak ha sikerül a szövetkezeti, az artelgazdasággal a parasztnak segítséget nyujtani, csakis akkor tudja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát a parasztnak valóban bebizonyítani, csakis akkor vonhatja valóban a maga oldalára a sokmilliós paraszttömeget szilárdan és igazán. Ezért a lehető legnagyobb jelentőséget kell tulajdonítani azoknak a különböző intézményeknek, amelyek elősegítik a szövetkezeti, artelben szervezett földművelést. Millió és millió elaprózott, eldugott falvakban szerteszórt, egyes gazdaságunk van... Ha *gyakorlatilag*, a parasztok számára kézzelfogható *tapasztalati úton bebizonyítottuk*, hogy a társas, artelben szervezett földművelésre való áttérés szükséges és lehetséges, csakis akkor mondhatjuk majd teljes joggal, hogy olyan óriási

parasztországban, mint amilyen Oroszország, komoly lépést tettünk előre a szocialista földművelés útján"* (XXIV. köt. 579—580. old.[3a]).

Ezek Lenin útmutatásai.

Lenin útmutatásaiból kiindulva, pártunk XV. kongresszusa[4] „A falusi munkáról" szóló határozatában kimondotta:

„A jelenlegi időszakban a kis egyéni parasztgazdaságok egyesítését és átalakítását nagy kollektívákká a párt *legfőbb* falusi *feladatának* kell tekinteni"[5].

Így vagyunk, elvtársak, országunk mezőgazdasága társadalmasításának kérdésével.

Kötelességünk, hogy teljesítsük ezeket az útmutatásokat.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

A BEGYÜJTÉSI KAMPÁNY ELSŐ EREDMÉNYEI ÉS A PÁRT TOVÁBBI FELADATAI

A SzK(b)P valamennyi szervezetének

Másfél hónappal ezelőtt, 1928 január elején, gabonabegyüjtésünkben igen komoly válság mutatkozott. Míg 1927 januárjára 428 millió pud gabonát sikerült begyüjtenünk, addig 1928 januárjára a begyüjtött gabona mennyisége alig érte el a 300 millió pudot. Tehát 1928 januárjában 1927 januárjához képest 128 millió pud a deficit, a hiány. Ez a hiány a gabonabegyüjtési válságnak hozzávetőleges számszerű kifejezése.

Mit jelent a gabonabegyüjtési válság, mi ennek a válságnak az értelme és milyenek a várható következményei?

Ez, először is, a munkáslakta vidékek ellátásának válságát jelenti, azt, hogy ezeken a vidékeken emelkednek a gabonaárak és süllyed a munkások reálbére.

Ez, másodszor, a Vörös Hadsereg ellátásának válságát jelenti, azt, hogy a vöröskatonák között elégedetlenség támad.

Ez, harmadszor, a len- és gyapottermelő vidékek ellátásának válságát jelenti, azt, hogy ezeken a

vidékeken spekulációs gabonaárak lesznek, hogy a len- és gyapottermelők gabonatermelésre térnek át, ennélfogva csökken a len- és gyapottermelés, ami a megfelelő textilipari ágak csökkenésére vezet.

Ez, negyedszer, azt jelenti, hogy az államnak nincsenek gabonatartalékai sem az ország belső szükségleteinek fedezésére (rossz termés esetén), sem a kivitelre, amire felszerelések és mezőgazdasági gépek behozatala végett van szükség.

Ez, végül, azt jelenti, hogy meghiúsul egész árpolitikánk, meghiúsul a gabonatermékek árának stabilizálására irányuló politikánk, meghiúsul az iparcikkek árának rendszeres csökkentésére irányuló politikánk.

Hogy kijussunk ezekből a nehézségekből, pótolnunk kellett az elmulasztottakat és meg kellett szüntetnünk a 128 millió pudos gabonabegyüjtési hiányt. De ahhoz, hogy megszüntessük ezt a hiányt, mozgásba kellett hozni a párt és a kormány minden emelőjét, a szervezeteket fel kellett rázni szunyókálásukból, a párt legjobb erőit — a legfelsőbbektől a legalsóbbakig — a begyüjtési frontra kellett vetni, minden áron fokozni kellett a begyüjtést, kihasználva annak a rövid időnek minden egyes percét, amíg az utak járhatók.

Ebből a célból adta ki a SzK(b)P Központi Bizottsága a gabonabegyüjtésről szóló első két utasítását (az elsőt 1927 XII. 14-én, a másodikat 1927 XII. 24-én). Mivel azonban ezeknek az utasításoknak nem volt meg a kellő hatásuk, a SzK(b)P Központi Bizottsága 1928 január 6-án kénytelen volt egy harmadik, hangját és követelményeit tekintve egészen

kivételes utasítást adni. Ez a rendelet befejezésül megfenyegeti a pártszervezeteknek azokat a vezetőit, akik a legrövidebb időn belül nem érnek el döntő fordulatot a gabonabegyüjtés terén. Érthető, hogy ilyen fenyegetéssel csak rendkívüli esetekben élhetünk, annál is inkább, mert a pártszervezetek titkárai nem hivatalból, hanem a forradalom érdekében végzik munkájukat. A Központi Bizottság a fentemlített rendkívüli körülményekre való tekintettel mégis helyénvalónak találta ezt a lépést.

A gabonabegyüjtési válság okai közül a következőket kell megemlítenünk.

Először. A falu növekszik és gazdagodik. Elsősorban megnőtt és meggazdagodott a kulák. Nem hiába volt jó termés három évig. A gabonafelesleg ebben az évben sem kevesebb, mint a mult évben, mint ahogy az ipari cikk sem kevesebb az országban, hanem több, mint a mult évben. A falu jómódú rétegeinek azonban ebben az évben lehetőségük nyilt arra, hogy megéljenek a nyersanyagul szolgáló termékekből, hústermékekből stb. és visszatartsák a gabonaféléket, hogy felhajtsák a gabonaárakat. Igaz, hogy nem a kulák kezében van a legtöbb gabona, de a kulák gazdasági tekintély a faluban, kapcsolatban van a gabonáért drágább árat megfizető városi spekulánssal és megvan a lehetősége arra, hogy a gabonaárak emelése kérdésében, a szovjet árpolitika meghiúsításának kérdésében magával vonja a középparasztot, ha nem talál ellenállásra begyüjtő szervezeteink részéről.

Másodszor. Begyüjtő szervezeteink nem álltak hivatásuk magaslatán. Visszaéltek a jóváírással és

mindenféle „törvényes" felárakkal s ahelyett, hogy megfékezték volna a spekulációt, eszeveszett versenyt folytattak egymással, megbontották a begyüjtők egységfrontját, felhajtották a gabonaárakat s ezzel akaratlanul is segítségükre voltak a spekulánsoknak és kulákoknak abban, hogy elgáncsolják a szovjet árpolitikát, rontsák a piacot és csökkentsék a begyüjtést. Igaz, hogy a párt kiküszöbölhette volna ezeket a hibákat, ha beavatkozott volna a dologba. De a párt, megmámorosodva a multévi begyüjtés sikereitől és mivel lefoglalta a vita[6], nem fordított figyelmet ezekre a bajokra, arra számított, hogy a bajok majd önmaguktól megszűnnek. Sőt, számos pártszervezet csak formálisan foglalkozott a begyüjtéssel, mint ami nem rá tartozik, elfelejtvén, hogy a begyüjtés terén mutatkozó hiányosságokért és mindennemű gazdasági és szövetkezeti szervezet munkájának hiányosságaiért elsősorban a pártra hárul a felelősség a munkásosztály előtt.

Harmadszor. Sok vidéken elferdítették falusi munkánk vonalát. A pártnak ezt a fő jelszavát: „Támaszkodj a szegényparasztságra, teremts szilárd szövetséget a középparaszttal s egy percre se szüntesd be a harcot a kulákság ellen" — sok esetben helytelenül alkalmazták. A pártszervezetek már megtanulták, hogyan kell létrehozni a középparasztsággal való szövetséget, és ez óriási vívmány a párt szempontjából, de a szegényparasztsággal való munkát korántsem tudták még mindenütt megszervezni. Ami pedig a kulákság és a kulák veszély elleni harcot illeti, ezen a téren pártszervezeteink még korántsem tettek meg mindent, amit meg kellett volna tenniök.

Többek között ezzel magyarázható az a tény, hogy az utóbbi időben szervezeteinkben, a pártszervezetekben és egyéb szervezetekben, bizonyos, a párt szellemétől teljesen távol álló elemek bukkantak fel, akik a falun nem látnak osztályokat, akik nem értik osztálypolitikánk alapjait és olymódon próbálnak dolgozni, hogy senkit se sértsenek meg a faluban, hogy békességben éljenek a kulákkal és hogy általában megóvják népszerűségüket a falu „minden rétegében". Érthető, hogy ha ilyen „kommunisták" vannak a falvakban, ez nem vezethetett falusi munkánk javulására, a kulákság kizsákmányoló hajlamainak korlátozására, ez nem segíthette elő, hogy a szegényparasztságot a párt köré tömörítsük.

Továbbá. Januárig a mult évhez viszonyítva jelentősen megnőtt a parasztság vásárlóképes kereslete, mivel a parasztságnak a nem gabonaféle mezőgazdasági termékekből, az állattenyésztésből és vándoriparból eredő jövedelme emelkedett, ugyanakkor azonban, noha a faluba irányított iparcikkek tömege növekedett, árban kifejezve az árukínálat bizonyos csökkenése volt tapasztalható, vagyis az árukínálat elmaradt a vásárlóképes kereslet növekedése mögött.

Mindez, továbbá munkánk olyan hibái, hogy az iparcikkeket késedelemmel küldjük a faluba, hogy csekély a mezőgazdasági adó, hogy a faluból nem tudjuk kivonni a pénzfeleslegeket stb., mindez együttvéve megteremtette azokat a feltételeket, amelyek a gabonabegyüjtési válságra vezettek.

Magától értetődik, hogy ezekért a hibákért a felelősség elsősorban a Központi Bizottságra és nemcsak a helyi pártszervezetekre hárul.

Hogy megszüntessük a válságot, elsősorban talpra kellett állítani a pártszervezeteket, meg kellett velük értetni, hogy a begyüjtés az egész párt ügye.

Másodszor, meg kellett fékezni a spekulációt és egészségessé kellett tenni a piacot, s ezért nyakon kellett ragadni a spekulánst és a kulákság spekuláló elemeit, felhasználva a közszükségleti cikkekkel való üzérkedés ellen hozott szovjet törvényeket.

Harmadszor, a faluból ki kellett vonni a pénzfelesleget, felhasználva a községi adózásra, a paraszti kölcsönre és az otthoni pálinkafőzés elleni harcra vonatkozó törvényeket.

Negyedszer, pártszervezeteink ellenőrzése alá kellett helyezni a gabonabegyüjtő szervezeteket, kényszerítve őket, hogy szüntessék be az egymásközti konkurrenciát, és kötelezve őket arra, hogy szerezzenek érvényt a szovjet árpolitikának.

Végül, véget kellett vetni a pártvonal elferdítésének a gyakorlati falusi munkában, különösen hangsúlyozva a kulák veszély elleni harc feladatát és kötelezve pártszervezeteinket arra, hogy „fejlesszék ki a kulákság elleni támadást" (lásd a XV. pártkongresszus határozatát „A falusi munkáról")[7].

A Központi Bizottság utasításaiból tudják, hogy a párt a begyüjtés fokozásáért folytatott harcában ezekhez a rendszabályokhoz folyamodott, amikor megfelelő kampányt indított az egész országban.

Más körülmények között és más helyzetben a párt más harci formákhoz is folyamodhatott volna, például, több tizmillió pud gabonát dobott volna a piacra és így törte volna le a falu jómódú rétegeit, amelyek visszatartották a gabonát. De ezt csak

akkor teheti az állam, ha vagy elegendő gabonatartalékkal, vagy pedig komoly valutatartalékkal rendelkezik, hogy több tizmillió pud gabonát hozhassen be külföldről. De, mint ismeretes, az államnak nem voltak ilyen tartalékai. S éppen azért, mert nem voltak ilyen tartalékok, a pártnak kivételes rendszabályokhoz kellett nyúlnia, amelyek a Központi Bizottság utasításaiban tükröződtek, amelyek a széles fronton kibontakozó begyüjtési kampányban jutottak kifejezésre és amelyeknek nagyrésze csak a folyó begyüjtési évben maradhat érvényben.

Az a szóbeszéd, hogy mi állítólag megszüntetjük az új gazdasági politikát, a „nep"-et, hogy bevezetjük minden terményfelesleg kötelező beszolgáltatását, a kulákok kisajátítását stb., nem más mint ellenforradalmi fecsegés, amely ellen erélyes harcot kell folytatni. Az új gazdasági politika, a „nep" — gazdasági politikánk alapja, s az is marad hosszú történelmi időszakon át. A „nep" az áruforgalmat és a kapitalizmus megengedését jelenti, azzal a feltétellel, hogy az állam fenntartja magának a jogot és lehetőséget, hogy a kereskedelmet a proletárdiktatúra szempontjából szabályozza. E nélkül a feltétel nélkül a „nep" egyszerűen a kapitalizmus visszaállítása volna, amit nem akarnak megérteni az ellenforradalmi fecsegők, akik a „nep" megszüntetéséről elmélkednek.

Most teljes joggal megállapíthatjuk, hogy a foganatosított intézkedéseket és a széles fronton megindult gabonabegyüjtési kampányt máris a párt első döntő győzelme koronázta. Mindenütt határozottan növekedett a begyüjtés üteme. A januári begyüjtés a decemberit kétszeresen meghaladta. A begyüjtés

üteme februárban tovább fokozódik. A begyüjtési kampány próbatétele volt valamennyi szervezetünknek, a párt-, a szovjet- és a szövetkezeti szervezeteknek egyaránt, megkönnyítette az elfajzott elemektől való megtisztításukat és új, forradalmi funkcionáriusokat hozott felszínre. Kiderülnek a begyüjtő szervezetek munkájában mutatkozó fogyatékosságok és a begyüjtési kampány folyamán megtalálják ezek kiküszöbölésének útjait és módjait. Megjavul és felfrissül a falusi pártmunka, megszüntetik a pártvonal elferdítését. Gyengül a kulák befolyása a faluban, megélénkül a szegényparasztság körében végzett munka, megszilárdul a szovjet közvélemény a falun, a Szovjethatalom tekintélye egyre nagyobb lesz a parasztság zöme előtt, beleértve a középparasztságot is.

Nyilvánvalóan kijutunk a gabonabegyüjtési válságból.

De a pártutasítások gyakorlati megvalósítása terén elért fentemlített sikerek mellett számos elferdítés és túlkapás fordult elő, amelyek, ha nem szüntetjük meg azokat, újabb nehézségeket okozhatnak. Ezek közé az elferdítések és túlkapások közé tartoznak a közvetlen árucserére, a mezőgazdasági kölcsön kényszerjegyzésére, a batyuzás elleni zárlati osztagok utánzatainak megszervezésére irányuló kísérletek, amelyek egyes kerületekben tapasztalhatók, s végül, a letartóztatásokkal, a gabonafeleslegek törvényes alap nélküli elkobzásával való visszaélések stb.

Ezeket a jelenségeket erélyesen fel kell számolni.

A Központi Bizottság a begyüjtési terv maradéktalan teljesítése érdekében tovább erősíti vala-

mennyi szerv munkáját s emellett arra kötelezi a helyi párt- és szovjet szervezeteket, hogy azonnal fogjanak hozzá a tavaszi vetési kampány olyan előkészítéséhez, hogy az biztosítsa a tavaszi vetésterület kibővítését.

Egyes üzérkedő és kulák elemeknek a vetésterület csökkentésére irányuló agitációjával szembe kell állítani a falusi szegénység és a középparasztság vetésterületének kibővítéséért folytatott egységes, összetartó, szervezett kampányt, s a vetésterület kibővítésében a kollektív gazdaságokat hatványozottan kell támogatni.

A mondottakból kiindulva, a SzK(b)P Központi Bizottsága javasolja:

1. Folytatni kell változatlan eréllyel a gabonabegyüjtés fokozására irányuló kampányt és mindenáron el kell érni az évi gabonabegyüjtési terv teljesítését.

2. Fokozottan harcolni kell a szerződéses árak emelésének mindenféle közvetlen és közvetett módja ellen.

3. Erélyesen véget kell vetni az állami és a szövetkezeti begyüjtők versengésének, s a gyakorlatban biztosítani kell egységfrontjukat az áremelésre spekuláló felvásárlók és kulákok ellen folytatott harcban.

4. Továbbra is nyomást kell gyakorolni a kulákokra, akik valóban nagy árugabona-feleslegeket tartanak kezükben. Ezt a nyomást kizárólag a szovjet törvényesség alapján kell gyakorolni (nevezetesen, a kétezer vagy ennél több pud árugabona-felesleggel rendelkező rosszindulatú elemekkel szemben alkal-

mazni kell az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Büntetőtörvénykönyvének 107. szakaszát és az ukrajnai törvénykönyv megfelelő szakaszát), úgy azonban, hogy ezeknek és az ezekhez hasonló intézkedéseknek éle semmiesetre se forduljon a középparasztság ellen.

5. Az üzérkedőktől és üzérkedő kulák elemektől törvényesen elkobzott gabonafelesleg 25 százalékát át kell adni a szegényparasztságnak hosszúlejáratú hitelre, vetőmagszükségletének és — indokolt esetekben — fogyasztási szükségleteinek kielégítése céljából.

6. Erélyesen ki kell küszöbölni a gabonabegyüjtés fokozása érdekében folytatott kampányban mutatkozó túlkapásokat és ferdítéseket, amelyek egyes esetekben az egész terményfelesleg kötelező beszolgáltatásával kapcsolatos módszerekbe csaptak át, mint például a beszolgáltatandó gabonamennyiség kirovása egyes gazdaságok szerint, egyes kerületek egymástól való elzárása zárlati osztagokkal stb.

7. A parasztság állami tartozásainak (mezőgazdasági adóhátralékok, biztosítási, kölcsöntörlesztési stb. hátralékok) behajtásánál továbbra is nyomást kell gyakorolni a falu jómódú, különösen kulák rétegére, s ugyanakkor kedvezményeket és könnyítéseket kell adni a szegényparasztságnak, s szükség esetén a szegényebb középparasztoknak is.

8. A községi adó kivetésénél a kulákokkal és a falu jómódú rétegeivel szemben progresszívabb adókulcsot kell alkalmazni, mint a mezőgazdasági adó kivetésénél. Biztosítani kell, hogy a falu legszegényebb rétegei mentesüljenek a községi adó alól, a szegényebb középparasztok és a vöröskatonák hozzá-

tartozói kedvezményekben részesítendők. A községi adóval kapcsolatos kampány során ösztönözni kell a társadalmi kezdeményezést, széles körben vonva be ebbe az ügybe a szegényparasztságot, a komszomolt, a küldöttnőket és a falusi értelmiséget. A községi adóból befolyó összegeket szigorúan rendeltetésüknek megfelelően kell felhasználni s nem szabad megengedni, hogy ezt a pénzt az apparátus fenntartására fordítsák; a parasztok gyűlésein konkrétan meg kell vitatni és jóvá kell hagyni a befektetések tárgyát, a kiadási tételeket stb. s az összegeket a legszélesebbkörű társadalmi ellenőrzés mellett kell felhasználni.

9. Határozottan véget kell vetni annak, hogy a paraszti kölcsönt adminisztratív intézkedésekkel helyezzék el (amikor pl. a gabonáért kölcsönkötvényekkel fizetnek a parasztoknak, kényszerrel róják ki a kölcsönt gazdaságonként stb.); a fő figyelmet arra kell fordítani, hogy a parasztoknak megmagyarázzuk a paraszti kölcsön előnyeit, és ki kell használni a falusi társadalmi szervezetek minden befolyását és erejét, hogy a paraszti kölcsönkötvényeket a falu gazdag rétegei körében is elhelyezzük.

10. Lankadatlan figyelmet kell fordítani a gabonabegyüjtő vidékek iparcikkszükségleteinek kielégítésére. Kiküszöbölve azokat a helyenként előforduló eseteket, hogy gabonát közvetlenül vagy közvetve iparcikkekre cserélnek, kivételes esetekben a rendkívül nehezen beszerezhető áruk tekintetében meg kell engedni, hogy a gabonaeladásnál terjesszék ki a szövetkezeti tagokat megillető kedvezményeket azokra a parasztokra is, akik nem tagjai a szövetkezetnek.

11. A begyüjtési kampány során folytatni kell a párt-, szovjet- és szövetkezeti szervezetek felülvizsgálását és alapos megtisztítását, kiűzve ezekből az idegen, befurakodott elemeket, s helyettesítve őket fegyelmezett párttagokkal és kipróbált pártonkívüli funkcionáriusokkal.

A SzK(b)P Központi Bizottságának megbízásából

I. Sztálin

1928 február 13.

Először e kötet oroszn yelvű kiadásában jelent meg.

ÜDVÖZLET
A VÖRÖS HADSEREG FENNÁLLÁSÁNAK 10. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

Üdvözlöm a Vörös Hadsereget, amely nagyszerű csatákban megvédte Október vívmányait!

Dicsőség a proletár ügyért elesett harcosoknak!

Dicsőség a harcosoknak, akik őrt állanak a szocialista építés nagy ügye fölött!

I. Sztálin

„Krasznaja Zvezda"
(„Vörös Csillag") 46. sz.
1928 február 23.

A VÖRÖS HADSEREG HÁROM SAJÁTOSSÁGÁRÓL

Beszéd a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, a Vörös Hadsereg fennállásának 10. évfordulója alkalmából 1928 február 25

Elvtársak! Engedjék meg, hogy pártunk Központi Bizottsága nevében üdvözöljem Vörös Hadseregünk, Vörös Hajóhadunk, Vörös Légierőnk katonáit, s végül tartalékainkat, a Szovjetunió felfegyverzett munkásait.

A párt büszke arra, hogy a munkások és parasztok segítségével sikerült megteremtenie a világ első Vörös Hadseregét, amely hatalmas csatákban védelmezte és megvédte a munkások és parasztok szabadságát.

A párt büszke arra, hogy a Vörös Hadseregnek sikerült becsülettel végigjárnia azoknak az ádáz harcoknak nehéz útját, melyeket országunk munkásosztályának és parasztságának belső és külső ellenségei ellen kellett folytatnia, s hogy sikerült hatalmas harci, forradalmi erővé alakulnia, a munkásosztály ellenségeinek rettegésére s az elnyomottak és leigázottak örömére.

A párt büszke arra, hogy a Vörös Hadsereg, amely nagy utat tett meg, amíg felszabadította a munkásokat és parasztokat a földbirtokosok és kapitalis-

ták igája alól, végre kiharcolta magának azt a jogot, hogy megünnepelje születésének 10. évfordulóját.

Elvtársak, miben rejlik Vörös Hadseregünk ereje és hol van erejének a forrása?

Melyek azok a sajátosságok, amelyek Vörös Hadseregünket gyökerében megkülönböztetik a világ minden más hadseregétől?

Melyek azok a sajátosságok, amelyek Vörös Hadseregünk erejének és hatalmának forrását alkotják?

Vörös Hadseregünk első és fő sajátossága az, hogy a felszabadított munkások és parasztok hadserege, az Októberi Forradalom hadserege, a proletárdiktatúra hadserege.

A kapitalista társadalomban minden eddigi hadsereg, akármilyen is az összetétele, a tőke hatalmának megszilárdítását szolgáló hadsereg. Ezek a hadseregek a tőke uralmának hadseregei voltak és azok is maradtak. Minden ország burzsoái hazudnak, amikor azt állítják, hogy a hadsereg politikailag semleges. Ez nem igaz. A burzsoá államokban a hadsereg meg van fosztva a politikai jogoktól, a hadsereget távoltartják a politikától. Ez igaz. Ez azonban egyáltalán nem azt jelenti, hogy ez a hadsereg politikailag semleges. Ellenkezőleg, mindig és mindenütt, minden kapitalista országban a hadsereget bevonták és bevonják a politikai harcba, a hadsereg a dolgozók elnyomásának eszköze. Vajjon nem igaz-e, hogy ott a hadsereg elnyomja a munkásokat, hogy ott a hadsereg az urak támasza?

Az ilyen hadseregektől eltérően, a mi Vörös Hadseregünknek az a sajátossága, hogy a munkás-paraszt hatalom megszilárdításának eszköze, a proletárdik-

tatúra megszilárdításának eszköze, a munkások és parasztok felszabadításának — a földbirtokosok és tőkések igája alól való felszabadításának eszköze.

A mi hadseregünk a dolgozók felszabadításának hadserege.

Megfigyelték-e, elvtársak, hogy a régi időkben, és még ma is, a kapitalista országokban a nép félt és fél a hadseregtől, hogy a nép és a hadsereg között válaszfal van, amely a hadsereget elkeríti a néptől? Nos, és nálunk? Nálunk az ellenkezőjét látjuk: a nép és a hadsereg — egységes egész, egy család. Sehol a világon a nép nem veszi körül a hadsereget olyan szeretettel és gondoskodással, mint nálunk. Nálunk szeretik, tisztelik a hadsereget, gondoskodnak róla. Miért? Mert — először a világon — a munkások és parasztok megteremtették saját hadseregüket, amely nem az urakat, hanem a volt rabszolgákat, a felszabadult munkásokat és parasztokat szolgálja.

Ez a mi Vörös Hadseregünk erejének forrása.

És mit jelent az, hogy a nép szereti hadseregét? Ez azt jelenti, hogy az ilyen hadseregnek a lehető legerősebb hátországa lesz, hogy az ilyen hadsereg legyőzhetetlen.

Mit ér a hadsereg erős hátország nélkül? Semmit. A legnagyobb hadseregek, a legjobban felfegyverzett hadseregek széthullottak és megsemmisültek erős hátország hiányában, a hátország, a dolgozó lakosság támogatása és együttérzése hiányában. A mi hadseregünk a világ egyetlen hadserege, amely a munkások és parasztok együttérzését és támogatását élvezi. Ebben van ereje és szilárdsága.

Vörös Hadseregünk mindenekelőtt ebben külön-

bözik a világ minden más eddigi és most létező hadseregétől.

Pártunk kívánsága és feladata az, hogy a Vörös Hadseregnek ez a sajátossága, a munkásokkal és parasztokkal való szoros, testvéri kapcsolata megmaradjon és megszilárduljon.

Vörös Hadseregünk második sajátossága az, hogy az országunk nemzetei közötti barátságnak, az országunkban élő elnyomott nemzetek felszabadításának hadserege, az országunkban élő nemzetek szabadságát és függetlenségét védelmező hadsereg.

A régi időkben a hadsereget rendszerint nagyhatalmi törekvések szellemében, a hódítás szellemében nevelték, hogy a gyengébb nemzeteket le kell igázni. Ezzel magyarázható, hogy a régi típusú hadseregek, a kapitalista hadseregek egyben a nemzetigyarmati elnyomás hadseregei is voltak. Ez volt a régi hadsereg egyik fő gyengesége. Hadseregünk gyökeresen különbözik a gyarmati elnyomás hadseregeitől. Egész lénye, egész felépítése az országunkban élő nemzetek közötti baráti kötelékek megerősítésén, az elnyomott népek felszabadításának eszméjén, a Szovjet Szövetséghez tartozó szocialista köztársaságok szabadsága és függetlensége megvédésének eszméjén alapszik.

Ez Vörös Hadseregünk erejének és hatalmának második és fő forrása. Ez a záloga annak, hogy hadseregünk válságos pillanatokban a legodaadóbb támogatásra talál roppant kiterjedésű országunk minden nemzetének és nemzetiségének milliós tömegeiben.

Pártunk kívánsága és feladata az, hogy Vörös

Hadseregünknek ez a sajátossága is megmaradjon és megszilárduljon.

Végül, Vörös Hadseregünk harmadik sajátossága az, hogy a nemzetköziség szellemében nevelik, a nemzetköziség szellemét erősítik benne, hogy Vörös Hadseregünket a nemzetköziség szelleme hatja át minden ízében.

A kapitalista országokban a hadsereget rendszerint más országok népeinek gyülölete, más államok gyűlölete, más országok munkásainak és parasztjainak gyűlölete szellemében nevelik. Miért csinálják ezt? Azért, hogy a hadsereget engedelmes csordává tegyék arra az esetre, ha az államok, a hatalmak, az országok között katonai összeütközésre kerül sor. Ez valamennyi kapitalista hadsereg gyengeségének a forrása.

A mi hadseregünk egészen más alapokon nyugszik. Vörös Hadseregünk ereje abban van, hogy születésének első napjától az internacionalizmus szellemében, más országok népeinek megbecsülése szellemében, valamennyi ország munkásainak szeretete és megbecsülése szellemében, az országok közötti béke megvédésének és tiszteletben tartásának szellemében nevelik. S éppen azért, mert a mi hadseregünket az internacionalizmus szellemében, a világ munkásainak érdekegysége szellemében nevelik, a mi hadseregünk az egész világ munkásainak a hadserege.

S azt, hogy ez a körülmény hadseregünk erejének és hatalmának forrása, megtudják a világ burzsoái, ha rászánják magukat arra, hogy megtámadják országunkat, mert akkor meglátják, hogy az internacionalizmus szellemében nevelt Vörös Hadseregünk-

nek megszámlálhatatlan barátja és szövetségese van a világ minden táján, Sanghájtól New Yorkig, Londontól Kalkuttáig.

Ez, elvtársak, hadseregünk harmadik és fő sajátossága, amely áthatja szellemét és szintén egyik forrása erejének és hatalmának.

Pártunk kívánsága és feladata az, hogy hadseregünknek ez a sajátossága is megmaradjon és megszilárduljon.

Ennek a három sajátosságnak köszönheti hadseregünk erejét és hatalmát.

Ezzel magyarázható az a tény, hogy a mi hadseregünk tudja, mit cselekszik, mert nem ólomkatonákból, hanem öntudatos emberekből áll, akik megértik, mit kell cselekedniök és miért kell harcolniok.

S az a hadsereg, elvtársak, amely tudja, miért harcol — legyőzhetetlen.

Vörös Hadseregünknek ezért minden alapja megvan arra, hogy a világ legjobb hadserege legyen!

Éljen a mi Vörös Hadseregünk!

Éljenek a Vörös Hadsereg katonái!

Éljenek hadseregünk vezetői!

Éljen a proletárdiktatúra, amely a Vörös Hadsereget megteremtette, győzelemre vitte és dicsőséggel koszorúzta! (Hosszantartó, viharos taps.)

„Právda" 50. sz.
1928 február 28.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÉS A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG ÁPRILISI EGYÜTTES PLÉNUMÁNAK MUNKÁJÁRÓL

Előadói beszéd a SzK(b)P moszkvai szervezetének 1928 április 13-i aktíva-gyűlésén*

Elvtársak! A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság éppen most végződött együttes plénumának[8] van egy sajátossága, amely megkülönbözteti a legutóbbi két évben tartott plénumoktól. Ez a sajátosság az, hogy teljesen a gyakorlati munkának szentelt plénum volt, belső pártharc nélkül, éles pártonbelüli ellentétek nélkül lefolyt plénum.

Napirendjén a legéletbevágóbb kérdések szerepeltek: a gabonabegyüjtés, a Sahti-ügy[9], végül a Politikai Irodának és a Központi Bizottság plénumának a munkaterve. Mint látják, eléggé fontos kérdések. S a plénum vitái ennek ellenére szigorúan tárgyilagos mederben folytak és a határozatokat egyhangúlag hozták.

Ennek az a magyarázata, hogy a plénumon nem volt ellenzék. Az a magyarázata, hogy az embe-

---

* Az előadói beszédbe beiktattunk több olyan részt, amelyet annakidején nem tettek közzé a sajtóban. — *Szerk.*

rek szigorú tárgyilagossággal, frakciós kirohanások, frakciós demagógia nélkül foglalkoztak a kérdésekkel. Az a magyarázata, hogy a pártnak csak a XV. kongresszus után, csak az ellenzék felszámolása után nyílt lehetősége arra, hogy komolyan és behatóan foglalkozzék a gyakorlati kérdésekkel.

Ez hasznos oldala és, ha úgy tetszik, megbecsülhetetlen előnye pártunk új fejlődési szakaszának, amely a XV. pártkongresszus után, az ellenzék felszámolása után kezdődött.

I

AZ ÖNBIRÁLATRÓL

A plénum munkáját, a plénumon lezajlott vitákat és a plénum határozatait az a tény jellemzi, hogy a plénum munkája elejétől végig a legkíméletlenebb önkritika jegyében folyt le. Sőt, a plénumon egyetlen kérdést sem tárgyaltak, egyetlen felszólalás sem hangzott el munkánk fogyatékosságainak bírálata, szervezeteink önbírálata nélkül. Fogyatékosságaink bírálata, a párt-, szovjet- és gazdasági szervezetek becsületes és bolsevik önkritikája adta meg a plénum munkájának alaptónusát.

Tudom, hogy pártunk soraiban vannak olyanok, akik nem nagyon kedvelik a bírálatot és különösen az önbírálatot. Ezek az emberek, akiket „lakkozott" kommunistáknak nevezhetnénk (*derültség*), gyakran morognak, elhessegetve az önbírálatot: már megint ez az átkozott önbírálat — mondják —, már megint fogyatékosságaink kiteregetése — hát nem lehet már nyugodtan élni? Világos, hogy ezeknek a „lakkozott"

kommunistáknak semmi közük sincs pártunk szelleméhez, a bolsevizmus szelleméhez. Nos, mivelhogy vannak nálunk ilyen hangulatú emberek, akik korántsem fogadják lelkesedéssel az önkritikát, felvetődik a kérdés: van-e szükségünk önkritikára, honnan ered az önkritika és mi a haszna?

Azt hiszem, elvtársak, hogy az önbírálatra éppolyan szükségünk van, mint a levegőre, mint a vízre. Azt hiszem, hogy nélküle, az önkritika nélkül, pártunk nem tudna előrehaladni, nem tudná feltárni fekélyeinket, nem tudná kiküszöbölni fogyatékosságainkat. Pedig sok a fogyatékosság nálunk. Ezt nyíltan és becsületesen be kell ismernünk.

Az önkritika jelszava nem tekinthető új jelszónak. Az önkritika a bolsevik párt egyik talpköve. A proletárdiktatúra rendszerének egyik talpköve. Ha országunk a proletárdiktatúra országa, a diktatúrát pedig *egy* párt, a kommunisták pártja vezeti, amely nem osztja és nem oszthatja meg a hatalmat más pártokkal — akkor nem világos-e, hogy saját magunknak kell feltárnunk és kijavítanunk hibáinkat, ha előre akarunk haladni, nem világos-e, hogy rajtunk kívül nincs senki, aki feltárja és orvosolja azokat. Nem világos-e elvtársak, hogy az önbírálatnak az egyik legkomolyabb erőnek kell lennie, amely előrehajtja fejlődésünket?

Az önkritika jelszava pártunk XV. kongresszusa után lendült hatványozott erővel előre. Miért? Azért, mert a XV. kongresszus után, amely felszámolta az ellenzéket, a pártban új helyzet alakult ki, amellyel lehetetlen számot nem vetnünk.

Miben rejlik a helyzet újszerűsége? Abban, hogy

nálunk nincs, vagy majdnem nincs többé ellenzék, abban, hogy tekintettel az ellenzéken aratott könnyű győzelemre, amely önmagában véve igen komoly előny a párt számára, a pártban felmerülhet az a veszély, hogy megpihenünk babérainkon, nyugalomra térünk és szemet hunyunk munkánk fogyatékosságai fölött.

Az ellenzéken aratott könnyű győzelem igen nagy előny pártunk számára. De sajátos hátrányokat is rejt magában, amelyek abban állanak, hogy a pártot az önelégültség érzése, az önteltség érzése hathatja át, hogy a párt esetleg megpihen babérain. De mit jelent az, ha megpihenünk babérainkon? Ez azt jelenti, hogy lemondunk további előrehaladásunkról. Ahhoz pedig, hogy ez meg ne történjék, önkritikára van szükségünk, de nem arra a rosszindulatú és lényegében ellenforradalmi kritikára, melyet az ellenzék gyakorolt, hanem becsületes, nyílt kritikára, bolsevik önkritikára.

Pártunk XV. kongresszusa ezzel a körülménnyel számolt, amikor kiadta az önkritika jelszavát. Azóta az önkritika hulláma egyre magasabbra csap és a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának munkájára is rányomta bélyegét.

Furcsa volna, ha félnénk attól, hogy ellenségeink, belső s ugyanúgy külső ellenségeink is, kihasználják fogyatékosságaink bírálatát és lármát csapnak: aha, náluk, a bolsevikoknál, nincs minden rendben. Furcsa volna, ha mi, bolsevikok, félnénk mindettől. A bolsevizmus ereje éppen abban rejlik, hogy nem fél beismerni hibáit. Hadd tárja fel a párt, hadd tárják fel a bolsevikok, hadd tárja fel országunk minden becsü-

letes munkása és dolgozója munkánk fogyatékosságait, építésünk fogyatékosságait, hadd jelöljék meg fogyatékosságaink kiküszöbölésének útját, hogy munkánkban és építésünkben ne legyen tespedés, mocsár, rothadás, hogy egész munkánk, egész építésünk napról-napra javuljon és sikert sikerre halmozzon. Ez most a fődolog. Ott pedig hadd fecsegjenek ellenségeink fogyatékosságainkról — az ilyen semmiségek nem hozhatják, nem szabad hogy zavarba hozzák a bolsevikokat.

Végül, van még egy körülmény, amely önbírálatra késztet bennünket. A tömegek és a vezérek kérdésére gondolok. Az utóbbi időkben nálunk több értelemben sajátos viszony kezdett kialakulni a vezérek és a tömegek között. Egyfelől kiemelkedett, történelmileg kialakult nálunk egy vezetőcsoport, amelynek tekintélye egyre nő s amely szinte elérhetetlenné válik a tömegek számára. Másfelől, mindenekelőtt a munkásosztály tömegei és általában a dolgozók tömegei, rendkívül lassan emelkednek fel, a vezérekre alulról felfelé, káprázó szemmel kezdenek nézni, s nemritkán félnek bírálni vezéreiket.

Persze, az a tény, hogy nálunk olyan vezetők csoportja alakult ki, akik igen-igen magasra emelkedtek és nagy tekintélynek örvendenek — ez a tény önmagában véve pártunk nagy vívmánya. Világos, hogy ilyen tekintélyes vezetőcsoport nélkül egy nagy országot vezetni elképzelhetetlen dolog. De az a tény, hogy a vezérek, felfelé haladva, eltávolodnak a tömegektől, a tömegek pedig alulról felfelé kezdenek rájuk nézni és nem merik őket bírálni — ez a tény okvetlenül azzal a veszéllyel fenyeget, hogy a vezérek elszakad-

nak a tömegektől s a tömegek eltávolodnak a vezérektől.

Ez a veszély arra vezethet, hogy a vezérek elbizakodottá válnak és csalhatatlannak fogják tartani magukat. Márpedig mi jó lehet abban, hogy a csúcsszervekben levő vezetők elbízzák magukat és felülről kezdenek nézni a tömegekre? Világos, hogy ennek csak a párt pusztulása lehet a vége. Márpedig mi előre akarunk haladni és meg akarjuk javítani munkánkat, nem pedig pusztulásba vinni a pártot. S éppen azért, hogy előrehaladjunk és megjavítsuk a viszonyt a tömegek és a vezérek között, állandóan nyitva kell tartanunk az önkritika szelepét, lehetővé kell tennünk a szovjet embereknek, hogy vezéreiknek „megmossák a fejét", bírálják hibáikat, nehogy a vezérek elbizakodjanak, nehogy a tömegek eltávolodjanak a vezérektől.

A tömegek és vezérek kérdését olykor összekeverik a kiemelések kérdésével. Ez helytelen, elvtársak. Nem új vezérek kiemeléséről van szó, noha ez a dolog is megérdemli a párt igen komoly figyelmét. Arról van szó, hogy megtartsuk a már kiemelkedett és nagytekintélyű vezéreket olymódon, hogy megszervezzük az állandó és megbonthatatlan kapcsolatot köztük és a tömegek között. Arról van szó, hogy fogyatékosságaink önbírálata és bírálata során megszervezzük a párt széleskörű közvéleményét, a munkásosztály széleskörű közvéleményét, mint eleven és éber erkölcsi ellenőrzést, amelynek szavára a legtekintélyesebb vezéreknek is figyelmesen kell hallgatniok, ha nem akarják elveszíteni a párt bizalmát, a munkásosztály bizalmát.

Ebből a szempontból a sajtó, párt- és szovjet sajtónk jelentősége valóban felbecsülhetetlen. Ebből a szempontból feltétlenül üdvözölnünk kell a „Pravda" kezdeményezését, hogy megszervezte a „Munkás-Paraszt Ellenőrzés Lapja"[10] c. mellékletet, amely rendszeresen bírálja munkánk fogyatékosságait. Csak arra kell törekedni, hogy a kritika ne felületes, hanem komoly és mélyenjáró legyen. Ebből a szempontból üdvözölnünk kell a „Komszomolszkaja Pravda"[11] kezdeményezését is, azt, hogy hévvel, szenvedélyesen ostorozza munkánk fogyatékosságait.

Olykor szidják a bírálókat, mert kritikájuk nem tökéletes, mert a bírálat néha nem bizonyul százszázalékig helyesnek. Nemritkán azt követelik, hogy a bírálatnak minden pontban igaza legyen, ha pedig nem mindenben helytálló, elkezdik ócsárolni, becsmérelni.

Ez helytelen, elvtársak. Ez veszélyes eltévelyedés. Próbálják csak meg, támasszanak ilyen követelményt — s legott betapasztották a száját a munkások, munkáslevelezők, falusi levelezők százainak meg ezreinek, akik javítani kívánnak fogyatékosságainkon, de nem mindig értenek ahhoz, hogy helyesen fogalmazzák meg gondolataikat. Ebből síri csend származna, nem pedig önkritika.

Önöknek tudniok kell, hogy a munkások olykor félnek megmondani az igazságot munkánk fogyatékosságairól. Félnek nemcsak azért, mert ebből „kellemetlenségük" származhat, hanem azért is, mert „kicsúfolhatják" őket a tökéletlen kritikáért. Hogyan tudhatná az egyszerű munkás, az egyszerű paraszt, aki saját bőrén érzi munkánk és tervezésünk

fogyatékosságait, ugyan hogyan tudhatná kritikáját kifogástalanul megindokolni? Ha önök százszázalékig helyes bírálatot fognak követelni tőlük, ezzel minden alulról jövő kritikát, minden önkritikát lehetetlenné tesznek. Ezért gondolom, hogy ha a bírálatban csak 5—10 százalék igazság van is, az ilyen bírálatot is üdvözölni kell, figyelmesen kell meghallgatni és egészséges magvát tekintetbe kell venni. Ellenkező esetben, ismétlem, betapasztanák a száját a Szovjetek ügyéhez hű emberek százainak és ezreinek, akik még nem eléggé gyakorlottak bíráló munkájukban, de akiknek ajkáról maga az igazság szól.

S éppen azért, hogy ne fojtsuk el az önkritikát, hanem fejlesszük, éppen ezért szükséges, hogy figyelmesen hallgassuk meg a szovjet emberek mindenféle bírálatát, még akkor is, ha az olykor nem egészen és nem minden pontjában helytálló. Csak ebben az esetben lesznek a tömegek biztosak afelől, hogy a nem egészen tökéletes kritika miatt nem lesz „bántódásuk" és hogy kritikájuk némely tévedése miatt nem fogják őket „kicsúfolni". Csak ilyen feltételek mellett ölthet az önkritika valóban tömegjelleget és válthat ki valóban tömegvisszhangot.

Magától értetődik, hogy itt nem „akármilyen" kritikáról van szó. Az ellenforradalmár kritikája szintén kritika. De ez a kritika a Szovjethatalom bemocskolását, iparunk aláásását, pártmunkánk bomlasztását tűzi ki céljául. Világos, hogy nálunk nem ilyen kritikáról van szó. Én nem ilyen kritikáról beszélek, hanem olyanról, amely szovjet emberektől indul ki, olyan kritikáról, amelynek az a célja, hogy a Szovjethatalom szerveit, iparunkat, párt- és szakszervezeti

munkánkat megjavítsa. A kritikára a Szovjethatalom megszilárdítása, nem pedig annak gyengítése érdekében van szükségünk. S éppen azért, hogy megszilárdítsuk és megjavítsuk ügyünket, éppen azért hirdeti a párt a kritika és önkritika jelszavát.

Mit várunk elsősorban az önkritika jelszavától, milyen eredményeket hozhat számunkra, ha helyesen és becsületesen valósítjuk meg? Legalább is két eredményt várunk tőle. Először azt, hogy fokozni fogja a munkásosztály éberségét, jobban ráirányítja a munkásosztály figyelmét fogyatékosságainkra, megkönnyíti ezeknek a fogyatékosságoknak kiküszöbölését, s lehetetlenné tesz mindennemű „meglepetést" építőmunkánkban. Másodszor azt, hogy emelni fogja a munkásosztály politikai műveltségének színvonalát, kifejleszti a munkásosztályban azt az érzést, hogy ő az ország gazdája és megkönnyíti a munkásosztálynak, hogy megtanulja az országot igazgatni.

Gondolkodtak-e azon, hogy nemcsak a Sahti-ügy, hanem az 1928 januári gabonabegyüjtési válság is sokaknak közülünk „meglepetés" volt? Különösen jellemző ebben a tekintetben a Sahti-ügy. Öt éven át működött a polgári szakemberek ellenforradalmi csoportja, amely a nemzetközi tőke szovjetellenes szervezeteitől kapta az utasításokat. Öt éven át írtak és küldözgettek szét a mi szervezeteink mindenféle határozatokat és rendeleteket. Szénbányászatunk ügye természetesen mégis felfelé ívelt, mivel a gazdaság szovjet rendszere annyira életrevaló és erőteljes, hogy fejetlenségünk és hibáink ellenére, a szakemberek aknamunkája ellenére is felülkerekedett. Öt éven át folytatott a szakembereknek ez az

ellenforradalmi csoportja kártevő munkát iparunkban, robbantotta fel a kazánokat, tette tönkre a turbinákat stb. Mi pedig csak ültünk, mintha misem történt volna. És „egyszerre", mint derült égből a villám — itt a Sahti-ügy.

Rendjén való-e ez, elvtársak? Én azt hiszem, hogy ez semmiképpen sincs rendjén. Ülni a kormánynál és figyelni, hogy semmit se lássunk mindaddig, amíg a nyakunkba nem szakad valami baj — ez még nem vezetés. A bolsevizmus nem így értelmezi a vezetést. Hogy vezethessünk, előre kell látnunk. Előrelátni azonban nem mindig könnyű, elvtársak.

Más az, amikor tíz-húsz vezető elvtárs figyel és vesz észre fogyatékosságokat munkánkban, a munkástömegek pedig nem akarnak vagy nem képesek sem figyelni, sem fogyatékosságokat észrevenni. Ebben az esetben minden esély megvan arra, hogy holtbizonyosan elkerüli valami a figyelmünket, nem veszünk mindent észre. És ismét más az, amikor tízhúsz vezető elvtárssal együtt a munkások százezrei és milliói figyelnek és veszik észre munkánk fogyatékosságait, tárják fel hibáinkat, gyürkőznek neki az építés közös ügyének és jelölik ki a javítás útját. Ez utóbbi esetben több biztosítékunk van arra, hogy nem lesznek meglepetések, hogy a hátrányos jelenségeket idejében észreveszik és idejében intézkednek ezeknek a jelenségeknek a felszámolása érdekében.

Nekünk úgy kell intézni a dolgot, hogy a munkásosztály ébersége fokozódjék, ne pedig tompuljon, hogy a munkások százezrei meg milliói gyürkőzzenek neki a szocialista építés közös ügyének, hogy ne csak tíz-húsz vezető, hanem sok százezer és millió

munkás és paraszt figyelje fürkésző szemmel építésünk menetét, vegye észre hibáinkat és hozza azokat napvilágra. Csakis ezzel a feltétellel kerülhetjük el a „meglepetéseket". Ahhoz azonban, hogy ezt elérjük, ki kell fejleszteni fogyatékosságaink alulról kiinduló bírálatát, a tömegek ügyévé kell tennünk a bírálatot, magunkévá kell tennünk és át kell ültetnünk az életbe az önbírálat jelszavát.

Végül az önbírálat jelszavának megvalósításával kapcsolatban hadd szóljak a munkásosztály kulturális erőinek növeléséről, a munkásosztályt az ország igazgatására alkalmassá tevő jártasság kifejlesztéséről. Lenin azt mondta:

„A legfőbb dolog, amiben nálunk hiány van — a kulturáltság, az igazgatásban való jártasság... Gazdaságilag és politikailag a «nep» teljesen biztosítja számunkra azt a lehetőséget, hogy a szocialista gazdaság alapját felépítsük. «Csak» a proletariátus és élcsapata kulturális erőin fordul meg a dolog"[12].

Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy építésünk egyik főfeladata — kifejleszteni a munkásosztályban a jártasságot és a hozzáértést az ország, a gazdaság és az ipar igazgatásában.

Ki lehet-e fejleszteni a munkásosztályban ezt a jártasságot és ezt a hozzáértést, ha nem szabadítjuk fel a munkások erejét és képességeit, munkásosztályunk legjobbjainak erejét és képességeit, hogy hibáinkat bírálják, fogyatékosságainkra rámutassanak és munkánkat előrevigyék? Világos, hogy nem lehet.

Mi szükséges azonban ahhoz, hogy felszabadítsuk a munkásosztály s általában a dolgozók erejét és képességeit s lehetővé tegyük számukra, hogy meg-

szerezzék az ország igazgatásához szükséges jártasságot? Ehhez mindenekelőtt az szükséges, hogy becsületesen és bolsevik módra valósítsuk meg az önbírálat jelszavát, becsületesen és bolsevik módra valósítsuk meg a munkánkban előforduló fogyatékosságok és hibák alulról jövő kritikájának jelszavát. Mit jelent az, ha a munkások élnek a lehetőséggel és nyiltan és őszintén bírálják a munka fogyatékosságait, javítják munkánkat és viszik azt előre? Azt jelenti, hogy a munkások az ország, a gazdaság és az ipar vezetésének cselekvő részeseivé válnak. Ez pedig feltétlenül erősíti a munkásokban azt az érzést, hogy ők az ország gazdái, fokozza aktivitásukat, éberségüket, műveltségüket.

A munkásosztály kulturális erőinek kérdése egyike a döntő kérdéseknek. Miért? Azért, mert minden eddigi uralkodóosztály közül a munkásosztály, mint uralkodóosztály, a történelemben némileg különös és nem nagyon kedvező helyzetet foglal el. Minden eddigi uralkodóosztály — a rabszolgatartók, a földbirtokosok és a kapitalisták osztálya — egyúttal gazdag osztály is volt. Módjukban volt, hogy megtanítsák gyermekeiket az igazgatáshoz szükséges ismeretekre és jártasságra. A munkásosztály többek között abban különbözik tőlük, hogy nem gazdag osztály, azelőtt nem volt lehetősége arra, hogy gyermekeit az igazgatási ismeretekre és jártasságra tanittassa s ezt a lehetőséget csak most, a hatalomrajutás után szerezte meg.

Ez az, egyebek között, ami nálunk a kulturális forradalóm kérdését oly égetővé teszi. Igaz, a Szovjetunió munkásosztálya uralmának tíz esztendeje alatt

ebben a tekintetben sokkal többet ért el, mint a földbirtokosok és kapitalisták évszázadok alatt. De a nemzetközi és a belső helyzet olyan, hogy az elért eredmények még korántsem elegendők. Ezért minden olyan eszközt, mely alkalmas arra, hogy emelje a munkásosztályban rejlő kulturális erők fejlettségének színvonalát, minden olyan eszközt, amely alkalmas arra, hogy megkönnyítse az ország, az ipar igazgatásában való jártasság és hozzáértés kifejlesztését a munkásosztályban — minden ilyen eszközt maradéktalanul ki kell használnunk.

Az elmondottakból azonban az következik, hogy az önkritika jelszava a proletariátus kulturális erői fejlesztésének egyik legfontosabb eszköze, eszköze annak, hogy a munkásosztály az igazgatáshoz szükséges jártasságot megszerezze. Ez eggyel több ok, amely amellett szól, hogy az önkritika jelszavának megvalósítása életbevágó feladatunk.

Nagyjából ezek a meggondolások teszik az önkritika jelszavát napjaink aktuális jelszavává.

Ezért nem csoda, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának munkája az önkritika jegyében folyt le.

Térjünk most át a gabonabegyüjtés kérdésére.

II

A GABONABEGYÜJTÉS KÉRDÉSE

Mindenekelőtt néhány szót kell mondanom annak a gabonabegyüjtési válságnak a lényegéről, amellyel ez év januárjában találtuk szemben magunkat. A dolog lényege az, hogy a mult év októberétől kezdve a

begyüjtés hanyatlani kezdett, decemberben elérte mélypontját, ez év január elejére pedig a gabonabegyüjtés 130 millió pud hiányt mutatott. Idei termésünk aligha volt rosszabb a tavalyinál, talán valami kevéssel mögötte maradt a tavalyinak. De a régi termésből nagyobb készletünk volt, mint a mult évben, s általában az volt a vélemény, hogy országunkban ezidén nem kevesebb, hanem több az árugabona, mint tavaly.

Ennek megfelelően az évi begyüjtési tervet úgy állították össze, hogy valamelyest meghaladta a tavalyi tervet. De a begyüjtés ennek ellenére hanyatlott s a hiány 1928 január elejére 130 millió pudra rúgott. „Eredeti" helyzet alakult ki: az országban sok a gabona, a gabonabegyüjtés azonban csökken s éhínség fenyegeti a városokat és a Vörös Hadsereget.

Mivel magyarázható ez az „eredeti" helyzet? Nem játszott-e közre valami véletlen? Sokan azzal hajlandók magyarázni ezt a helyzetet, hogy elbámészkodtuk magunkat, hogy az ellenzékkel voltunk elfoglalva és egyetmást nem vettünk észre. Hogy valóban a szánkat tátottuk, ez persze igaz. De nagyon durva hibát követnénk el, ha itt mindent szájtátisággal magyaráznánk. És még kevésbbé magyarázhatjuk a begyüjtési válságot a véletlennel. Ilyen dolgok nem történnek véletlenül. Ez túlságosan kényelmes magyarázat volna.

Akkor hát milyen körülmények idézték elő a begyüjtési válságot?

Azt hiszem, hogy legalábbis három ilyen körülményre kell rámutatnunk.

Először, szocialista építésünknek nemzetközi és belső helyzetünkből adódó nehézségeire. Mindenekelőtt városi iparunk fejlődésének nehézségeire gondolok. A falut el kellene árasztani mindenféle áruval, hogy maximális mennyiségű mezőgazdasági terméket kaphassunk onnan. Ehhez az szükséges, hogy iparunk gyorsabban fejlődjék, mint ahogy most fejlődik. Ahhoz azonban, hogy iparunkat gyorsabban fejlesszük, gyorsabb ütemű szocialista felhalmozásra van szükség. Csakhogy a felhalmozás gyorsabb ütemét nem olyan könnyű elérni, elvtársak. Ez az oka annak, hogy nincs elegendő árunk a falu számára.

Gondolok, továbbá, falusi építőmunkánk nehézségeire. Elvtársak, mezőgazdaságunk lassan fejlődik. A mezőgazdaságnak hétmérföldes léptekkel kellene fejlődnie, hogy a gabona olcsóbbodjék, hogy a termelés növekedjék, hogy kiadósan trágyázzunk, hogy a gépesített gabonatermelés gyorsított ütemben fejlődjék. De ez nincs meg nálunk és nem is lesz meg egyhamar, elvtársak.

Miért?

Azért, mert mezőgazdaságunk kisparaszti gazdaság, amelyet nehéz komolyan javítani. A statisztika azt mutatja, hogy a háború előtt az egész országban körülbelül 16 millió egyéni parasztgazdaság volt nálunk. Most körülbelül 25 millió egyéni parasztgazdaságunk van. Ez azt jelenti, hogy országunk a legnagyobb mértékben kisparaszti gazdaság országa. De mi az a kisparaszti gazdaság? Ez a legkevésbbé biztosított, a legkezdetlegesebb, a legfejletlenebb és a legkevésbbé árutermelő gazdaság. Márpedig ez a lényeg, elvtársak. A trágya, a gépek, az agronómiai ismeretek

és a tudomány egyéb vívmányai olyan dolgok, amelyeket a nagygazdaságokban sikeresen lehet alkalmazni, de amelyek nem alkalmazhatók vagy alig alkalmazhatók a kisparaszti gazdaságban. Ez a kisgazdaság gyengéje s ezért nem bírja a versenyt a nagy kulákgazdasággal.

Vannak-e egyáltalán falvainkban nagygazdaságok, amelyek gépeket és trágyát használnak, felhasználják az agronómiai ismereteket stb.? Igen, vannak. Ilyenek, elsősorban a kolhozok és a szovhozok. De kolhoz és szovhoz kevés van nálunk, elvtársak. Ilyenek továbbá a nagy kulák (kapitalista) gazdaságok. Ezeknek a gazdaságoknak száma országunkban nem is olyan kevés s azok még mindig jelentős szerepet töltenek be a mezőgazdaságban.

Vajjon ráléphetünk-e a falusi nagy, kapitalista magángazdaságok támogatásának útjára? Világos, hogy nem. Ebből az következik, hogy a faluban minden erőnkkel fejleszteni kell a kolhoz és szovhoz típusú nagygazdaságokat és arra kell törekedni, hogy a modern tudomány alapján megszervezett gabonagyárakká alakítsuk át azokat. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy pártunk XV. kongresszusa kiadta a kolhoz- és szovhozépítés minden módon való fejlesztésének jelszavát.

Tévedés volna azt hinni, hogy a kolhozokat csak szegényparasztokból kell alakítani. Ez nem igaz, elvtársak. A mi kolhozainknak szegény- és középparaszti kolhozoknak kell lenniök, amelyek nemcsak egyes csoportokat és csoportocskákat, hanem egész falvakat fognak át. Perspektívát kell adnunk a középparasztnak és rá kell mutatnunk arra, hogy a

kolhozok útján a legjobban és leggyorsabban fejlesztheti a gazdaságot. Ha a középparaszt nem emelkedhetik fel a kulákok csoportjába, lesüllyednie pedig értelmetlenség lenne, akkor fel kell tárni előtte azt a távlatot, hogy a kolhozépítés útján megjavíthatná a gazdaságot.

De egyelőre kevés kolhozunk és szovhozunk van, botrányosan kevés. Ebből származnak falusi építőmunkánk nehézségei. Ezért nem termelünk elég gabonát.

Másodszor. Ebből következik, hogy városi és falusi építőmunkánk nehézségei alkotják azt a talajt, amelyen begyüjtési válság jöhet létre. De ez még nem jelenti azt, hogy a begyüjtési válságnak éppen ebben az évben kellett kitörnie. Tudjuk, hogy ezek a nehézségek nemcsak az idén, hanem már tavaly is megvoltak — mi az oka tehát annak, hogy éppen az idén van begyüjtési válság? Mi ennek a titka?

Ennek az a titka, hogy a kuláknak az idén módjában volt kihasználni ezeket a nehézségeket arra, hogy felhajtsa a gabonaárakat, támadást indítson a szovjet árpolitika ellen s ezzel gátolja begyüjtési munkánkat. Annak pedig, hogy a kuláknak sikerült kihasználnia ezeket a nehézségeket, legalábbis két oka van:

először az, hogy három éven át jó termés volt, ez alatt a kulák gyarapodott, ez alatt a falun, különösen a kuláknál, felhalmozódtak a gabonakészletek és így a kuláknak lehetősége nyílt arra, hogy megpróbálja diktálni az árakat;

másodszor az, hogy a kulákot támogatták a városi üzérek, akik a gabonaárak emelkedésére spekulálnak és felhajtják az árakat.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a kulák kezében van a legtöbb gabona. A középparasztság az a döntő tömeg, amelynek kezében a legtöbb gabona van. De a kuláknak van bizonyos gazdasági tekintélye a falun, s az árkérdésben olykor maga mellé állíthatja a középparasztot. Ilymódon a falu kulák elemeinek módjában áll, hogy építésünk nehézségeit a gabonaárak spekulatív felhajtására kihasználják.

De mit jelent az, ha a gabonaárakat mondjuk 40—50 százalékkal felhajtják, mint ezt például a kulák és spekuláns elemek tették? Ez mindenekelőtt a munkások reálbérének leszállítását jelenti. Tegyük fel, hogy akkor felemeltük volna a munkások munkabérét. De ebben az esetben az iparcikkek árát is fel kellett volna emelni, s így rontottuk volna mind a munkásosztály, mind a szegény- és középparasztság anyagi helyzetét. És ez mit jelentett volna? Ez egész gazdaságpolitikánk egyenes és kétségtelen aláásását jelentette volna.

Ez azonban még nem minden. Tegyük fel, hogy ez év januárjában vagy tavasszal, a vetési előkészületek előtt 40—50 százalékkal felemeltük volna a gabonaárakat. Mi lett volna ennek a következménye? Ezzel dezorganizáltuk volna iparunk nyersanyagbázisát. A gyapottermesztők felhagytak volna a gyapottermesztéssel és áttértek volna a gabonatermesztésre, mert ez jövedelmezőbb lett volna. A lentermesztők felhagytak volna a lentermesztéssel és ugyancsak gabonát termeltek volna. A cukorrépatermesztők is ugyanezt tették volna. És így tovább és így tovább. Szóval: a falu tőkés elemeinek speku-

lációs étvágya kedvéért tönkretettük volna iparunk nyersanyagbázisát.

De még ez sem minden. Ha, mondjuk, ez év tavaszán felhajtottuk volna a gabonaárakat, ezzel biztos pusztulásba kergettük volna a szegényparasztságot, amely tavasszal élelemre és vetési célokra gabonát vásárol. A szegényparasztság és a középparasztság szegényebb rétegei teljes joggal azt mondhatták volna nekünk: becsaptatok minket, mivel a mult év őszén olcsó áron adtuk el nektek a gabonát, most pedig arra kényszeríttek bennünket, hogy magas áron vásároljunk gabonát — ejnye, szovjet urak, kit védelmeznek maguk voltaképpen, a szegényeket vagy a kulákokat?

Ezért a gabonaárak felhajtásával kapcsolatban a kulákság spekulációs támadására pártunknak megfelelő ellentámadással kellett válaszolnia, el kellett vennie a kulákok és spekulánsok kedvét attól, hogy éhínséggel fenyegessék a munkásosztályt és Vörös Hadseregünket.

Harmadszor. Kétségtelen, hogy a falu tőkés elemei nem használhatták volna ki építésünk nehézségeit olyan mértékben, mint amilyen mértékben valóban kihasználták, s a begyüjtési válság nem öltött volna olyan fenyegető jelleget, ha nem lett volna ebben segítségükre egy további körülmény. Miféle körülmény?

Az, hogy begyüjtő szerveink fejetlenek voltak, nem jártak el egységesen, versenyeztek egymással, nem voltak hajlandók erélyesen harcolni a gabonaárak emelésére irányuló spekuláció ellen.

Végül az, hogy a gabonabegyüjtő vidékeken

pártszervezeteink lanyhák voltak, nem kívántak kellő módon beavatkozni a gabonabegyüjtési kampányba, nem kívántak beavatkozni a dologba úgy, hogy véget vessenek a gabonabegyüjtés frontján mutatkozó általános lazaságnak.

Begyüjtő szerveink és pártszervezeteink megszédültek a tavalyi gabonabegyüjtési kampány sikerétől, azt hitték, hogy az idén magától fog menni a begyüjtés, s ezért mindent „isten akaratára" bíztak és átengedték a teret a kulák és spekuláns elemeknek. A kulákok pedig csak erre vártak. Aligha lehet kétséges, hogy e nélkül a körülmény nélkül a begyüjtési válság nem ölthetett volna olyan fenyegető jelleget.

Nem szabad elfelejteni, hogy a falu iparcikkellátásának csaknem 80 százalékát s a falvakban a begyüjtés csaknem 90 százalékát a mi szervezeteink, a mi begyüjtő és egyéb szervezeteink tartják kezükben. Ez a körülmény kétségtelenül lehetővé teszi, hogy a falun mi diktáljunk a kuláknak, feltéve, hogy szervezeteink ki tudják használni ezt az előnyös helyzetet. Mi azonban, ahelyett, hogy kihasználtuk volna ezt az előnyös helyzetet, mindent a jószerencsére bíztunk és ezzel — természetesen akaratlanul — megkönnyítettük a falu kapitalista elemeinek a Szovjethatalom elleni harcát.

Ezek, elvtársak, azok a körülmények, amelyek a mult év végén bekövetkezett begyüjtési válságot előidézték.

Látják tehát, hogy a begyüjtési válságot nem tarthatjuk véletlennek.

Látják, hogy a begyüjtési válság a falu kapitalista elemeinek az új gazdasági politika viszonyai

között első komoly szovjethatalomellenes megmozdulását juttatja kifejezésre építőmunkánk egyik legfontosabb kérdésében, a gabonabegyüjtés kérdésében.

Ez, elvtársak, a gabonabegyüjtési válság osztályháttere.

Tudják, hogy a begyüjtési válság megszüntetése és a kulákság spekulációs mohóságának lehűtése céljából a párt és a Szovjethatalom kénytelen volt több gyakorlati rendszabályt foganatosítani. Ezekről a rendszabályokról sajtónkban meglehetősen sokat írtak. Elég részletesen foglalkoznak azokkal a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság együttes plénumának a határozatai. Ezért azt hiszem, hogy itt nem kell ismétlésekbe bocsátkoznom.

Csak néhány kivételes rendszabályról szeretnék beszélni, amelyeket a kivételes viszonyokra való tekintettel foganatosítottak és amelyeket természetesen hatályon kívül helyeznek, mihelyt ezek a kivételes viszonyok megszűnnek. Az üzérkedésről szóló törvény 107. szakaszának alkalmazására gondolok. Ezt a szakaszt a Központi Végrehajtó Bizottság 1926-ban fogadta el. Ezt a szakaszt tavaly nem alkalmaztuk. Miért? Azért, mert a gabonabegyüjtés, mint mondani szokás, annak rendje és módja szerint folyt és nem volt okunk e szakasz alkalmazására. Ezt a szakaszt csak az idén, 1928 elején, vettük ujból elő. Azért vettük elő, mert a kulákság spekulációs mesterkedései következtében több olyan rendkívüli körülménnyel volt dolgunk, amelyek az éhínség veszélyével fenyegettek. Világos, hogy ha a jövő begyüjtési évben nem lesznek ilyen rendkívüli körülmények és a begyüjtés annak rendje és módja szerint fog menni, akkor a 107. szakaszt nem fog-

juk alkalmazni. És fordítva, ha megint rendkívüli körülmények lesznek s a kapitalista elemek ismét „mókázni" kezdenek, akkor a 107. szakasz újból szerephez fog jutni.

Ostobaság volna emiatt arról beszélni, hogy ilymódon „eltöröljük" az új gazdasági politikát, hogy „visszatérünk" minden terményfölösleg kötelező beszolgáltatásához stb. Az új gazdasági politika hatályon kívül helyezését most csak a Szovjethatalom ellenségei forgathatják fejükben. Az új gazdasági politika most senkinek sem olyan előnyös, mint a Szovjethatalomnak. De vannak emberek, akik azt hiszik, hogy az új gazdasági politika nem a tőkés elemek — köztük a kulákság — leküzdésére irányuló harc fokozását, hanem a kulákság és más tőkés elemek elleni harc beszüntetését jelenti. Mondanom sem kell, hogy az ilyen embereknek semmi közük sincs a leninizmushoz, az ilyen embereknek nincs és nem is lehet helye pártunkban.

Azoknak a rendszabályoknak eredményeit, melyeket a párt és a Szovjethatalom az élelmezési válság megszüntetése érdekében foganatosított, önök ugyancsak ismerik. Ezeket az eredményeket röviden így foglaljuk össze:

Először, pótoltuk az elmulasztottakat és annyi gabonát gyüjtöttünk be, hogy utólértük, sőt helyenként túlszárnyaltuk a tavalyi begyüjtést. Ismeretes, hogy három hónap alatt, januártól március végéig, több mint 270 millió pud gabonát gyüjtöttünk be. Ez persze még nem annyi, amennyire szükségünk van. Még több mint 100 millió pudot kell begyüjtenünk. De az, amit már begyüjtöttünk, mégis lehetővé tette számunkra, hogy *megszüntessük* a begyüjtési

válságot. Most teljes joggal mondhatjuk, hogy a párt és a Szovjethatalom ezen a fronton igen nagy sikereket ért el.

Másodszor, egészségessé tettük, többé-kevésbbé egészségessé tettük helyi begyüjtő és pártszervezeteinket azáltal, hogy a gyakorlatban ellenőriztük harci felkészültségüket és megtisztítottuk őket azoktól a nyilvánvalóan elfajult elemektől, akik nem ismerik el, hogy a faluban osztályok vannak és akik nem óhajtanak „haragban lenni" a kulákkal.

Harmadszor, megjavítottuk a falusi munkát, közelebb vontuk magunkhoz a szegényparasztságot és szilárdan magunk mögé állítottuk a középparasztság túlnyomó többségét, elszigetelvén a kulákságot és kissé megbántván a középparasztság jómódú felső rétegét. Ezzel megvalósítottuk régi bolsevik jelszavunkat, amelyet Lenin már pártunk VIII. kongresszusán[13] írt zászlónkra: támaszkodjál a szegényparasztságra, létesíts tartós szövetséget a középparaszttal, és egy percre se hagyd abba a harcot kulákság ellen.

Tudom, hogy egyes elvtársak nem egészen szívesen fogadják ezt a jelszót. Különös volna azt hinni, hogy a munkásság és parasztság szövetsége a megszilárdult proletárdiktatúra viszonyai között a munkásoknak az egész parasztsággal való szövetségét, tehát a kuláksággal való szövetségét is jelenti. Nem, elvtársak, mi ilyen szövetséget nem hirdetünk és nem is hirdethetünk. A proletárdiktatúrában, a munkáshatalom megszilárdulásának viszonyai között, a munkásosztály és a parasztság szövetsége azt jelenti, hogy a szegényparasztságra támaszkodunk, szövet-

ségben vagyunk a középparasztsággal és harcolunk a kulákság ellen. Aki azt hiszi, hogy a parasztsággal való szövetség a mi viszonyaink között a kulákkal való szövetséget jelenti, annak semmi köze sincs a leninizmushoz. Aki a falun olyan politikát akar folytatni, amely mindenkinek, gazdagnak és szegénynek egyaránt tetszik, az nem marxista, hanem tökfilkó, mert ilyen politika nem létezik, elvtársak. (Derültség, taps.) A mi politikánk osztálypolitika.

Általában ezeket az eredményeket értük el a gabonabegyüjtés fokozására irányuló rendszabályainkkal.

Kétségtelen, hogy ezeknek a rendszabályoknak végrehajtása során gyakorlatunkban számos túlkapás fordult elő és a pártvonalat nem ritkán elferdítették. Politikánk elferdítésének számos olyan esetét, amelyek fejetlenségünk miatt elsősorban a szegényparasztságot és a középparasztságot sujtották, a 107. szakasz helytelen alkalmazásának számos esetét stb. — mindenki ismeri. Mi a legszigorúbban büntetjük és ezentúl is meg fogjuk büntetni azokat, akik bűnösek ezekben a ferdítésekben. De különös volna, ha ezek miatt a hibák miatt nem látnánk a párt rendszabályainak jótékony és valóban komoly eredményeit, amelyek nélkül nem lábolhattunk volna ki a begyüjtési válságból. Ha így járnánk el, az azt jelentené, hogy nem törődünk a legfontosabbal s előtérbe toljuk azt, ami szórványos és véletlen. Ha így járnánk el, az azt jelentené, hogy a begyüjtési kampány igen komoly sikereit elhomályosítjuk pártvonalunk elferdítésének egyes eseteivel, pedig ezek az esetek egyáltalán nem következnek a párt rendszabályaiból.

Voltak-e nálunk olyan körülmények, amelyek megkönnyítették begyüjtési sikereinket és a falu tőkés elemeinek támadása ellen irányuló harcunkat?

Igen, voltak. Legalább két ilyen körülményt emelhetünk ki.

Először, azt a tényt, hogy pártunk a XV. kongresszus után avatkozott bele a begyüjtési kampányba és mért csapást a kulák és spekuláns elemekre, vagyis az ellenzék felszámolása után, azután, hogy a párt, szétzúzván belső ellenségeit, maximálisan egységessé vált. A kulákság elleni harc nem kicsiség. Ahhoz, hogy a kulákok és spekulánsok mesterkedéseit mindennemű belső bonyodalmak nélkül meghiúsítsuk, tökéletesen egybeforrott párttal, tökéletesen szilárd hátországgal és teljesen szilárd hatalommal kell rendelkezni. Aligha lehet kétséges, hogy e feltételek megléte jelentős szerepet játszott abban, hogy a kulákság rögtön visszavonulásra kényszerült.

Másodszor, kiemelendő az a tény, hogy a kulák és spekuláns elemek ártalmatlanná tételére irányuló gyakorlati rendszabályainkat sikerült egybekapcsolnunk a munkásosztály, a Vörös Hadsereg és a többséget alkotó falusi szegény rétegek életbevágó érdekeivel. Annak a körülménynek, hogy a kulák és spekuláns elemek az éhínség rémét idézték fel a városok és falvak dolgozó tömegei előtt s ráadásul a Szovjethatalom törvényeit (a 107. szakaszt) is áthágták, ennek a körülménynek szükségképpen arra kellett vezetnie, hogy a falu tőkés elemei ellen folyó harcban a falu .többsége bennünket támogatott. A kulák gazul spekulált a gabonával, ezzel igen nagy nehézségeket okozott a városokban és a falvakban, méghozzá

áthágta a Szovjethatalom törvényeit, vagyis a Munkás-, Paraszt- és Vöröskatona Küldöttek Szovjetjei Központi Végrehajtó Bizottságának akaratát — hát nem világos-e, hogy ennek a körülménynek meg kellett könnyítenie a kulákság elszigetelését?

Bizonyos mértékben, mondhatjuk (persze a kellő fenntartásokkal), ugyanolyan helyzet állt elő, mint 1921-ben, amikor a párt, Leninnel az élén, az országban pusztító éhínségre való tekintettel azt ajánlotta, hogy el kell venni a templomi kincseket és azokért gabonát kell vásárolni az éhező vidék számára, s ezzel kapcsolatban ugyanakkor széleskörű vallásellenes kampányt kell indítani, a pópák pedig, azáltal, hogy görcsösen ragaszkodtak a kincsekhez, valójában szembefordultak az éhező tömegekkel és ezzel kihívták a tömegek haragját az egyház, a vallási előítéletek és különösen a pópák és egyházi vezetőik ellen. Pártunkban akadtak akkor fura emberek, akik azt hitték, hogy Lenin csak 1921-ben értette meg az egyház elleni harc szükségességét (derültség), addig azonban nem értette meg ezt. Ez persze ostobaság, elvtársak. Lenin természetesen 1921 előtt is megértette az egyház elleni harc szükségességét De egyáltalán nem erről volt szó. Hanem arról, hogy a széleskörű vallásellenes tömegkampányt egybe kell kapcsolni a néptömegek életbevágó érdekeiért folytatott harccal és olymódon kell folytatni, hogy azt a tömegek megértsék és támogassák.

Ugyanezt kell mondanunk a pártnak ez év elején, a gabonabegyüjtési kampánnyal kapcsolatban végrehajtott manőveréről is. Vannak, akik azt hiszik, hogy a párt csak most értette meg a kulákveszély

elleni harc szükségességét. Ez persze ostobaság, elvtársak. A párt mindig tudatában volt e harc szükségességének és folytatta is ezt a harcot, nem szavakkal, hanem tettekkel. A párt idei manőverének az a sajátossága, hogy a pártnak az idén megvolt a lehetősége, hogy a falu kulák és spekuláns elemei elleni erélyes harcot egybekapcsolja a széles dolgozó tömegek életbevágó érdekeiért folyó harccal és miután ezt sikerült elérnie, maga mellé tudta állítani a falu dolgozó tömegeinek többségét és el tudta szigetelni a kulákot.

A bolsevik politika művészete egyáltalán nem abban rejlik, hogy válogatás nélkül minden ágyúból valamennyi fronton egyszerre tüzelünk, nem számolva az idővel és a hellyel, nem számolva azzal, hogy a tömegek készek-e támogatni a vezetés egyikmásik intézkedését. A bolsevik politika művészete azt jelenti, hogy érteni kell az időpont és a hely megválasztásához és számolni kell minden körülménnyel, hogy a tüzet arra a frontra összpontosítsuk, ahol a leggyorsabban a lehető legnagyobb eredményt lehet majd elérni.

Valóban, milyen eredményeink volnának most, ha három évvel ezelőtt vállalkoztunk volna arra, hogy igen komoly csapásokat mérjünk a kulákságra, amikor a középparasztságot még nem állítottuk szilárdan magunk mellé, amikor a középparaszt háborgott és átkozta járási végrehajtóbizottsági elnökeinket, amikor a szegényparasztságot megdöbbentették az új gazdasági politika eredményei, amikor vetésterületünk a háborúelőtti vetésterületnek csak 75 százaléka volt, amikor a falun még az volt a döntő

feladat, hogy bővíteni kell az élelmiszer és nyersanyagok termelését, amikor még nem volt komoly élelmiszer- és nyersanyagbázisunk az ipar számára?

Nem kételkedem, hogy akkor alulmaradtunk volna a harcban, nem tudtuk volna annyira növelni a vetésterületet, mint amennyire most sikerült növelni, lehetetlenné tettük volna, hogy az ipar számára élelmiszer- és nyersanyagbázist teremtsünk, megkönnyítettük volna a kulákság megerősödését, eltaszítottuk volna magunktól a középparasztot és nincs kizárva, hogy most a legkomolyabb belpolitikai bonyodalmakkal állnánk szemben.

Mi volt a helyzet falun ez év elején? A vetésterület elérte a háborúelőtti méreteket, az ipar nyersanyag- és élelmiszerbázisa megerősödött, a középparasztság többsége szilárdan áll a Szovjethatalom mögött, a szegényparasztság többé-kevésbbé szervezett, a falusi párt- és szovjetszervezetek megjavultak és megerősödtek. Vajjon nem világos-e, hogy csakis e feltételek mellett lehetett komoly sikerre számítani a kulák és spekuláns elemek elleni támadás megszervezésében? Vajjon nem világos-e, hogy csak őrültek nem tudják megérteni, hogy mi a különbség a két helyzet között a falu tőkés elemei elleni széles tömegharc megszervezése szempontjából?

Ime, ez jó példa arra, hogy mily értelmetlen dolog válogatás nélkül, minden ágyúból valamennyi fronton egyszerre tüzelni, nem számolva az időponttal és a helyi viszonyokkal, nem számolva a harcban álló erők kölcsönös viszonyával.

Ennyit, elvtársak, a gabonabegyüjtés kérdéséről.

Most térjünk át a Sahti-ügyre.

III

A SAHTI-ÜGY

Mi a Sahti-ügy osztályháttere, melyek a Sahti-ügy legmélyebb okai, milyen osztályjellegű alapokon keletkezhetett ez a gazdasági ellenforradalom?

Vannak elvtársak, akik a Sahti-ügyet véletlennek tartják. Rendszerint így beszélnek: mi itt alaposan elbámészkodtuk magunkat, nem néztünk a dolgok után, de ha nem lettünk volna olyan szájtátiak, Sahti-ügyünk sem lett volna. Hogy ebben az esetben elbámészkodtuk magunkat, méghozzá alaposan, ez egészen kétségtelen. De ha mindent csak szájtátisággal akarunk magyarázni, ez azt jelenti, hogy nem értjük a dolog lényegét.

Mit bizonyítanak a Sahti-ügy tényei és anyaga?

A tények azt bizonyítják, hogy a Sahti-ügy gazdasági ellenforradalom, melyet azoknak a burzsoá szakembereknek egy része szervezett, akik régebben kezükben tartották a szénipart.

A tények továbbá azt bizonyítják, hogy ezek a titkos csoportban szervezett szakemberek az emigrációban levő egykori tulajdonosoktól és a nyugati ellenforradalmi szovjetellenes tőkés szervezetektől pénzt kaptak a kártevő munkára.

A tények, végül, azt bizonyítják, hogy a burzsoá szakembereknek ez a csoportja a nyugati tőkés szervezetek utasításai szerint működött és rombolta iparunkat.

Mit bizonyít mindez?

Azt bizonyítja, hogy itt a nyugateurópai szovjetellenes tőkés szervezeteknek iparunkba való gaz-

dasági beavatkozásával állunk szemben. Annakidején katonai és politikai intervenciót szerveztek ellenünk, amelyet győzelmes polgárháborúval sikerült felszámolnunk. Most gazdasági intervencióval kísérleteznek, amelynek felszámolásához nincs szükségünk polgárháborúra, de amelyet mégiscsak fel kell számolnunk és amelyet minden rendelkezésünkre álló eszközzel fel is számolunk.

Balgaság volna azt hinni, hogy a nemzetközi tőke békében hagy minket. Nem, elvtársak, ez nem így van. Osztályok vannak és van nemzetközi tőke s ez nem nézheti nyugodtan egy olyan ország fejlődését, mely a szocializmust építi. Azelőtt a nemzetközi tőke nyilt katonai beavatkozással akarta megdönteni a Szovjethatalmat. A kísérlet nem sikerült. Most arra törekszik, s ezután is arra fog törekedni, hogy alattomban, nem mindig észrevehető, de meglehetősen nagyszabású gazdasági beavatkozással gyengítse gazdasági hatalmunkat olymódon, hogy kártevő munkát szervez, mindenféle „válságot" készítve elő egyik-másik iparágban, hogy ezzel megkönnyítse a jövendő katonai beavatkozás lehetőségét. Itt minden a nemzetközi tőke és a Szovjethatalom közt folyó osztályharccal függ össze és szó sem lehet véletlenről.

Két eset lehetséges:

vagy továbbra is forradalmi politikát folytatunk, a Szovjetunió munkásosztálya köré tömörítve a világ proletárjait és elnyomottjait — s akkor a nemzetközi tőke minden módon akadályozni fogja előrehaladásunkat;

vagy lemondunk forradalmi politikánkról, több elvi jelentőségű engedményt teszünk a nemzetközi

tőkének — s akkor a nemzetközi tőke alkalmasint hajlandó lesz „segítségünkre" lenni abban, hogy szocialista országunk „jóravaló" burzsoá köztársasággá fajuljon el.

Vannak, akik azt hiszik, hogy folytathatunk felszabadító külpolitikát és ugyanakkor kiérdemelhetjük Európa és Amerika kapitalistáinak dícséretét is. Nem szükséges bizonyítanom, hogy az ilyen naív embereknek nincs és nem is lehet semmi közük pártunkhoz.

Anglia például azt követeli tőlünk, hogy állapítsunk meg vele együtt valahol, mondjuk, Perzsiában, Afganisztánban, vagy Törökországban hódításokra alkalmas befolyási övezeteket, s ugyanakkor biztosít bennünket arról, hogy ha ezt az engedményt megtesszük, akkor Anglia — állítása szerint — hajlandó „barátságot" kötni velünk. Nos, elvtársak, talán tegyük meg ezt az engedményt?

Közfelkiáltás. Nem!

Sztálin. Amerika azt követeli, hogy elvileg mondjunk le a más országok munkásosztálya szabadságmozgalmát támogató politikáról és biztosít minket arról, hogy minden rendben menne, ha megtennők ezt az engedményt. Nos, elvtársak, talán tegyük meg ezt az engedményt?

Közfelkiáltás. Nem!

Sztálin. „Barátságos" viszonyban élhetnénk Japánnal, ha beleegyeznénk abba, hogy megosszuk vele Mandzsuriát. De tehetünk-e ilyen engedményt?

Közfelkiáltás. Nem!

Sztálin. Vagy, például, azt követelik tőlünk, hogy „enyhítsük" a külkereskedelmi monopóliumot

és fizessük meg a háborús és háborúelőtti adósságainkat. Talán mondjunk is igent, elvtársak?

Közfelkiáltás. Nem!

Sztálin. De éppen azért, mert nem tehetünk ilyen és más hasonló engedményeket, hacsak nem akarjuk megtagadni önmagunkat — éppen ezért el kell készülnünk arra, hogy a nemzetközi tőke a jövőben is minden módon ártani fog nekünk, a Sahti-ügy vagy más, ehhez hasonló kártevés formájában.

Ezek a Sahti-ügynek az osztályviszonyokban gyökerező okai.

Miért volt lehetséges nálunk a nemzetközi tőke katonai intervenciója? Azért, mert országunkban katonai szakértők, tábornokok és tisztek, burzsoá és földbirtokos csemeték egész csoportjai működtek, amelyek mindenkor készek voltak arra, hogy megsemmisítsék a Szovjethatalmat. Szervezhettek volna-e ezek a tisztek és tábornokok komoly háborút a Szovjethatalom ellen, ha a nemzetközi tőke pénzzel, katonailag és más módon nem támogatta volna őket? Természetesen — nem. Szervezhetett volna-e a nemzetközi tőke komoly beavatkozást a fehérgárdista tisztek és tábornokok csoportjának támogatása nélkül? Véleményem szerint nem szervezhetett volna.

Akkoriban voltak nálunk elvtársak, akik azt hitték, hogy a katonai intervenció véletlen volt, hogy ha nem engedtük volna ki a börtönből Krasznovot, Mamontovot stb., akkor intervenció sem lett volna. Ez persze nem igaz. Hogy Mamontov, Krasznov és más fehérgárdista tábornokok szabadlábra helyezésének volt bizonyos szerepe a polgárháború

keletkezésében — ez kétségtelen. De kétségtelen az is, hogy a katonai intervenció legmélyebb okai nem ebben, hanem azokban az osztályellentétekben gyökereztek, amelyek egyfelől a Szovjethatalom és másfelől a nemzetközi tőke és oroszországi tábornoki uszálya között fennállottak.

Szervezhettek volna-e a burzsoá szakemberek, az egykori bányatulajdonosok, Sahti-ügyet, ha a nemzetközi tőke pénzzel és erkölcsileg nem támogatta volna őket, ha nem lett volna kilátásuk arra, hogy a nemzetközi tőke segítségükre lehet a Szovjethatalom megdöntésében? Természetesen, nem szervezhettek volna. Szervezhetett volna-e a nemzetközi tőke a Sahti-ügyhöz hasonló gazdasági intervenciót, ha nem volna nálunk burzsoázia és nem volnának bizonyos burzsoá szakemberek, akik a Szovjethatalmat készek egy kanál vízben megfojtani? Világos, hogy nem szervezhetett volna. Vannak-e nálunk egyáltalán a burzsoá szakembereknek olyan csoportjai, amelyek készek a gazdasági intervenciót támogatni, a Szovjethatalmat aláaknázni? Azt gondolom, hogy vannak. Nem hiszem, hogy sokan volnának. De hogy nálunk vannak bizonyos, burzsoá ellenforradalmi szakemberekből álló jelentéktelen csoportok, sokkal, sokkal kisebbek, mint a katonai intervenció idején — ahhoz nem férhet kétség.

Éppen ennek a két erőnek az egyesüléséből adódik a Szovjetunió ellen szervezett gazdasági intervenció talaja.

Ez a Sahti-ügy osztályhättere.

Most rátérek a Sahti-ügyből levonható gyakorlati tanulságokra.

A Sahti-ügy négy gyakorlati kérdésre hívja fel figyelmünket, ezekkel akarok foglalkozni.

Lenin azt mondta, hogy az emberek kiválasztása a szocializmus építésének egyik alapvető kérdése. A Sahti-ügy azt mutatja, hogy rosszul választottuk ki gazdasági kádereinket, sőt nemcsak hogy rosszul válogattuk ki, hanem még olyan helyzetbe is hoztuk őket, amely megnehezíti fejlődésüket. Beszélnek a 33. sz. parancsról és különösen a parancscsal kapcsolatban kiadott „Típusszabályzat"-ról[14]. Ennek a típusszabályzatnak az a jellegzetes sajátossága, hogy csaknem minden jogot a műszaki igazgatóra ruház s a vezérigazgatónak csak azt a jogot hagyja meg, hogy a konfliktusokat elsimítsa, „reprezentáljon" és csip-csup ügyekkel foglalkozzék. Világos, hogy ilyen körülmények között gazdasági kádereink nem fejlődhettek kellően.

Annakidején ez a parancs feltétlenül szükséges volt, mert abban az időpontban adták ki, amikor még egyáltalán nem voltak saját gazdasági kádereink, még nem értettünk az ipar igazgatásához, s a legfontosabb jogokat akarva nem akarva a műszaki igazgatóra kellett ruháznunk. Most azonban ez a parancs béklyóvá lett. Most már vannak saját tapasztalt gazdasági kádereink, akik iparunk igazi vezetőivé fejlődhetnek. S éppen ezért itt az ideje annak, hogy hatályon kívül helyezzük ezt az elavult típusszabályzatot és újat adjunk ki helyébe.

Azt mondják, hogy a kommunisták, különösen pedig a kommunista munkásokból lett gazdasági vezetők nem képesek elsajátítani a vegyi képleteket, a műszaki ismereteket. Ez nem igaz, elvtársak. Nincs

a világon olyan erőd, amelyet a dolgozók, a bolsevikok ne tudnának bevenni. (Taps.) Másmilyen erődöket is bevettünk már a burzsoázia elleni harcok folyamán. Csak az a fő, hogy legyen meg bennünk a kellő akarat, hogy a műszaki ismereteket elsajátítsuk és állhatatossággal, bolsevik türelemmel fegyverezzük fel magunkat. Hogy azonban megváltoztassuk gazdasági káderein k munkafeltételeit és segítsük őket abban, hogy a rájuk bízott ügyek igazi és teljesjogú gazdáivá váljanak, hatályon kívül kell helyezni a régi típusszabályzatot s helyette új szabályzatot kell kiadni. Ellenkező esetben megeshetik, hogy elnyomorítjuk embereinket.

Rosszabbak voltak talán egyes lesüllyedt gazdasági vezetőink, mint bárki közülünk? Mivel magyarázható, hogy az ilyen és hozzájuk hasonló elvtársak lejtőre jutottak és züllésnek indultak s életmódjukban egybeolvadtak a burzsoá szakemberekkel? Ez helytelen gazdasági gyakorlatunkkal, gazdasági vezetőink kiválogatásának és munkájának azokkal a feltételeivel magyarázható, amelyek megnehezítik fejlődésüket, amelyek a burzsoá szakemberek bábjaivá teszik őket. Ennek a gyakorlatnak véget kell vetni, elvtársak.

A Sahti-ügyből levonható második tanulság az, hogy műszaki főiskoláinkon rosszul oktatjuk kádereinket, rosszul képezzük ki vörös szakembereinket. Ez olyan tanulság, amely fölött semmiképpen sem lehet napirendre térni. Például miért nem érti a dolgát sok fiatal szakemberünk, miért bizonyultak alkalmatlanoknak az iparban? Mert csak a könyvekből tanultak, könyvön nevelt szakemberek, nincs gya-

korlati tapasztalatuk, nincs kapcsolatuk a termeléssel s ezért magától értetődik, hogy nem állták meg a helyüket. Vajjon ilyen szakemberekre van-e szükségünk? Nem, nekünk nem ilyen szakemberek kellenek, ha mégoly fiatal szakemberek is. Olyan szakemberekre van szükségünk, akár kommunisták, akár nem, akik nemcsak elméletileg, hanem gyakorlati tapasztalatok tekintetében, a termeléssel való kapcsolataikat tekintve is jól képzettek.

Az a fiatal szakember, aki nem látott tárnát és nem akar leszállni a tárnába, az a fiatal szakember, aki nem látott gyárat és nem akarja magát bepiszkolni a gyárban, az ilyen szakember sohasem fog fölébe kerekedni a régi, tapasztalt, gyakorlati munkában megedződött, de a mi ügyünkkel szemben ellenséges szakembereknek. Ezért könnyen érthető, hogy az ilyen fiatal szakembereket nemcsak a régi szakemberek és nemcsak gazdasági vezetőink, de gyakran a munkások is ellenségesen fogadják. Ha azt akarjuk, hogy fiatal szakembereinket ne érjék ilyen meglepetések, akkor másképpen kell tanítani őket, oktatásukon olymódon kell változtatni, hogy a fiatal szakemberek főiskolai tanulmányuk első évétől kezdve elválaszthatatlan kapcsolatban legyenek a termeléssel, a gyárral, a bányával stb.

A harmadik tanulság arra vonatkozik, hogy a munkásosztály nagy tömegeit be kell vonni az ipar igazgatásába. Miről tanuskodik a Sahti-ügy anyaga? Arról tanuskodik, hogy e tekintetben nagyon rosszul állunk. Felháborítóan rosszul, elvtársak. Be van bizonyítva, hogy a munkatörvénykönyv rendelkezéseit megszegik, a földalatti munkánál a határás

munkanapot nem mindig tartják be, a munkásvédelmi szabályokat lábbal tiporják. És a munkások tűrnek. A szakszervezetek hallgatnak. A pártszervezetek pedig semmit sem tesznek, hogy megszüntessék ezt a tűrhetetlen állapotot.

Egy elvtárs, aki nemrég a Donyec-medencében járt, meglátogatta a tárnákat és kikérdezte a bányászokat munkaviszonyaikról. Jellemző, hogy egyetlen bányász sem panaszkodott a viszonyokra. „Hogy élnek, elvtársak?" — kérdezte ez az elvtárs. „Megvagyunk, elvtárs, nem élünk rosszul" — válaszolták a bányászok. „Moszkvába utazom, mondják meg nekem, mit jelentsek a központnak?" — kérdezte az elvtárs. „Mondja meg ott, hogy nem élünk rosszul" — válaszolták a bányászok. „Figyeljenek ide, elvtársak, hiszen én nem vagyok külföldi, orosz vagyok és azért jöttem ide, hogy megtudjam maguktól az igazat" — mondta nekik az elvtárs. „Nekünk mindegy, elvtárs, mi a külföldieknek is, a mieinknek is csak az igazat mondjuk" — válaszolták a bányászok.

Íme, ilyenek a mi bányászaink. Ezek nem egyszerű munkások, hanem hősök. Bennük tükröződik az a gazdag erkölcsi tőke, amelyet munkásaink szívében sikerült felhalmoznunk. S gondoljuk csak meg, hogy ezt a felbecsülhetetlen erkölcsi tőkét mi úgy pazaroljuk, olyan istentelenül és bűnösen, mint az Októberi Forradalom magasztos hagyatékának méltatlan és semmirekellő örököseil De, elvtársak, a régi erkölcsi tőkéből sokáig élni és ilyen esztelenül pazarolni azt — nem lehet. Itt az ideje, hogy ennek véget vessünk. Régen itt az ideje!

Végül, a negyedik tanulság, mely a végrehajtás

ellenőrzésének kérdésére vonatkozik. A Sahti-ügy megmutatta, hogy a végrehajtás ellenőrzése csapnivalóan rossz a közigazgatás minden ágában, a pártban, az iparban és a szakszervezetekben egyaránt. Határozatokat írnak, utasításokat küldözgetnek, de senkinek sincs arra gondja, hogy megkérdezze: hogyan is állunk a határozatok és utasítások végrehajtásával, végrehajtják-e valóban, vagy pedig suba alá rejtik azokat?

Iljics azt mondta, hogy az ország igazgatásának egyik komoly kérdése a végrehajtás ellenőrzésének kérdése. De éppen ebben a dologban csapnivalóan rosszul állunk. Vezetni — ez korántsem azt jelenti, hogy határozatokat írunk és utasításokat küldünk szét. Vezetni — ez azt jelenti, hogy ellenőrizzük az utasítások végrehajtását, de nemcsak az utasítások végrehajtását, hanem magukat az utasításokat is, azt, hogy az eleven gyakorlati munka szempontjából helyesek-e vagy hibásak. Nevetséges volna azt hinni, hogy utasításaink mind száz-százaléknyira helyesek. Ez nem szokott előfordulni és nem is fordulhat elő, elvtársak. A végrehajtás ellenőrzésének éppen az a lényege, hogy funkcionáriusaink a gyakorlati tapasztalat kohójában ne csak utasításaink végrehajtását, hanem maguknak az utasításoknak helyességét is ellenőrizzék. Ezért a végrehajtás ellenőrzése terén mutatkozó hiányosságok egyszersmind egész vezetésünk hiányosságai is.

Nézzük például a végrehajtás ellenőrzését tisztán pártvonalon. Mi a Központi Bizottság utasításainak végrehajtását rendszerint úgy ellenőrizzük, hogy a kerületi és kormányzósági bizottságok titkárait je-

lentéstételre behívjuk a Központi Bizottságba. A titkárok jelentést tesznek és beismerik munkájuk fogyatékosságait. A Központi Bizottság megállapítja fogyatékosságaikat és sablonos határozatokat hoz, amelyekben utasítja őket, hogy mélyítsék el és terjesszék ki munkájukat, helyezzenek súlyt erre meg erre, fordítsanak komoly figyelmet arra meg arra stb. A titkárok hazautaznak ezekkel a határozatokkal. Aztán újból behívjuk őket s ismét ugyanaz történik az elmélyítést, kiterjesztést stb. stb. illetőleg. Nem mondom, hogy ez a munka teljesen haszontalan. Nem, elvtársak, ennek megvannak a maga jó oldalai a szervezetek nevelése és fegyelmezése szempontjából. De el kell ismerni, hogy a végrehajtás ellenőrzésének ez a módszere már nem kielégítő. El kell ismerni, hogy ezt a módszert ki kell egészíteni egy másik módszerrel, vagyis párt- és szovjet vezetőinket helyi munkára kell szétküldeni. (Egy hang: „Ez helyes!") Azt mondom, hogy küldjük szét vezető elvtársainkat ideiglenes helyi munkára, de nem parancsnoki minőségben, hanem mint egyszerű munkatársakat, akik a helyi szervezetek rendelkezésére állanak. Azt hiszem, hogy ennek nagy jövője van és lendíthet a végrehajtás ellenőrzésének ügyén, ha az elvtársak a helyszínen becsületesen és lelkiismeretesen teljesítik feladatukat.

Ha a Központi Bizottság tagjai, a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének tagjai, a népbiztosok és helyetteseik, a Szovjetunió Szakszervezetei Központi Tanácsa Elnökségének tagjai, a Szakszervezetek Központi Bizottságai Elnökségeinek tagjai rendszeresen ki fognak utazni és ott helyben fognak

dolgozni, hogy jól szemügyre vegyék a munkát, tanulmányozzák a nehézségeket, a hátrányokat és előnyöket, akkor merem állítani, hogy ez lesz a végrehajtás legigazibb és leghathatósabb ellenőrzése. Ez lesz a legjobb eszköz arra, hogy gyarapítsuk tisztelt vezetőink tapasztalatait. És ha ez rendszerré válik — márpedig ennek feltétlenül rendszerré kell válnia —, akkor azok a törvények, amelyeket itt írunk és azok az utasítások, amelyeket kidolgozunk, minden bizonnyal sokkal életrevalóbbak és helyesebbek lesznek, mint most.

Ennyit, elvtársak, a Sahti-üggyel kapcsolatban.

IV

ÁLTALÁNOS TANULSÁG

Vannak belső ellenségeink. Vannak külső ellenségeink. Erről, elvtársak, egy pillanatra sem szabad megfeledkeznünk.

Itt volt a begyüjtési válság, amelyet már megszüntettünk. A begyüjtési válság volt az új gazdasági politika viszonyai között a falu kapitalista elemeinek első komoly fellépése a Szovjethatalom ellen.

Itt van a Sahti-ügy, amelynek felszámolása már folyamatban van és amelyet kétségtelenül fel fogunk számolni. A Sahti-ügy a nemzetközi tőkének és országunkban működő ügynökeinek újabb komoly fellépése a Szovjethatalom ellen. Ez gazdasági beavatkozás a belügyeinkbe.

Kétségtelen, hogy ezek és ezekhez hasonló fellépések mind belső, mind külső vonalon megismétlőd-

hetnek és alkalmasint meg is fognak ismétlődni. A mi feladatunk az, hogy legyünk a legmesszebbmenően éberek és álljunk résen. S ha éberek leszünk, elvtársak, akkor a jövőben is egész biztosan ugyanúgy fogjuk verni ellenségeinket, mint ahogy verjük őket most és vertük őket a multban. (Viharos, hosszantartó taps.)

„Pravda" 90. sz.
1928 április 18.

ÜDVÖZLET KOSZTROMA MUNKÁSAINAK

Testvéri üdvözlet Kosztroma munkásainak Május Elsején, Lenin, pártunk megalapítója kosztromai emlékművének leleplezése napján!

Éljenek Kosztroma munkásai!

Éljen Május Elseje!

Éljen örökké Lenin emléke a munkásosztály szívében!

I. Sztálin

1928 április 30.

„Szevernaja Pravda"
(„Északi Igazság") 102. sz.
1928 május 4.

BESZÉD A SZOVJETUNIÓ LENINI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGÉNEK VIII. KONGRESSZUSÁN[15]

1928 május 16

Elvtársak! A kongresszusokon az elért eredményekről szokás beszélni. Kétségtelen, hogy nekünk is vannak eredményeink. Ezek természetesen nem csekély eredmények és semmi okunk sincs arra, hogy véka alá rejtsük azokat. De, elvtársak, nálunk az utóbbi időben annyit és néha olyan émelyítően kezdtek beszélni az elért eredményekről, hogy az embernek elmegy a kedve a mondottak ismétlésétől. Ezért engedjék meg nekem, hogy megszegjem az általánosan bevett szokást és ne az elért eredményekről, hanem gyengéinkről s azokkal kapcsolatban feladatainkról mondjak önöknek néhány szót.

Én, elvtársak, olyan feladatokra gondolok, amelyek egész belső építőmunkánkra kiterjednek.

Ezek a feladatok három kérdésre vonatkoznak: politikai munkánk vonalának kérdésére, a nagy néptömegek, különösen a munkásosztály aktivitásának, aktivitása fokozásának és a bürokrácia elleni harcnak kérdésére, és végül, gazdasági építésünk új káderei kialakításának kérdésére.

I

FOKOZNI KELL A MUNKÁSOSZTÁLY HARCKÉSZSÉGÉT

Kezdjük az első kérdéssel. A mai helyzetnek az a jellegzetessége, hogy immár öt éve békés fejlődési viszonyok között építünk. Nemcsak abban az értelemben beszélek békés fejlődésről, hogy nem viselünk háborút a külső ellenségek ellen, hanem abban az értelemben is, hogy az országon belül sincsenek meg a polgárháború elemei. Ez az, amit nálunk építésünk békés fejlődési viszonyainak neveznek.

Önök tudják, hogy három éven át az egész világ kapitalistái ellen kellett hadakoznunk, hogy kivívjuk ezeket a békés fejlődési feltételeket. Tudják, hogy ezeket a feltételeket kivívtuk és ezt a legnagyobb eredménynek tartjuk. De, elvtársak, mint minden vívmánynak, ennek a vívmánynak is megvannak a hátrányos oldalai. Annak is megvan az ára, hogy békés viszonyok között építünk. Ezek a viszonyok rányomták bélyegüket munkánkra, funkcionáriusainkra és pszichológiájukra. Ez alatt az öt év alatt könnyen, szinte síneken haladtunk előre. Ennek a hatása alatt számos funkcionáriusunk olyan hangulatba ringatta magát, hogy most már minden símán megy majd, mintha különvonaton ülnénk, amelyen közvetlenül, átszállás nélkül száguldunk a szocializmus felé.

Ebből a talajból hajtott ki az az elmélet, hogy a dolgok „mennek maguktól", hogy „majd csak lesz valahogy", hogy „minden elrendeződik" önmagától, az az elmélet, hogy nálunk nincsenek osztályok, ellenségeink elcsendesültek, s minden úgy megy nálunk, mint a karikacsapás. Innen ered bizonyos

hajlamosság a tétlenségre, az elernyedésre. Az elernyedésnek ez a pszichológiája, ez a „dolgok mennek maguktól" pszichológia a munkában — ez a békés fejlődés időszakának hátrányos oldala.

Miért veszélyesek az ilyen hangulatok? Azért, mert elhomályosítják a munkásosztály látását, megakadályozzák abban, hogy felismerje ellenségeit, álomba ringatják hivalkodó beszédekkel ellenségeink gyengeségéről és aláássák a munkásosztály harckészségét.

Nem szabad megnyugtatnunk magunkat azzal, hogy pártunknak egymillió, a komszomolnak kétmillió, a szakszervezeteknek tízmillió tagja van, hogy ez minden tekintetben biztosítja a végleges győzelmet az ellenség felett. Nem igaz ez, elvtársak. A történelem azt mutatja, hogy a legnagyobb hadseregek is belepusztultak abba, hogy elbízták magukat, túlságosan bíztak saját erejükben, nem számoltak eléggé az ellenség erejével, kezdtek elernyedni, elvesztették harckészségüket, s a válságos pillanat készületlenül érte őket.

A legnagyobb párttal is megtörténhet, hogy készületlenül éri a támadás, a legnagyobb párt is elpusztulhat, ha nem veszi figyelembe a történelem tanulságait, ha nem kovácsolja napról-napra osztályának harckészségét. Elvtársak, nincs veszélyesebb dolog annál, mint ha a támadás készületlenül talál bennünket. Készületlenül állni a veszély pillanatában — ez azt jelenti, hogy „meglepetések" áldozatai leszünk, hogy az ellenség láttán rémület fog el bennünket. A rémület pedig felbomláshoz, vereséghez, pusztuláshoz vezet.

Sok példát hozhatnék fel hadseregeink életéből, a polgárháborúból, amikor kis osztagok ízzé-porrá zúztak nagy katonai egységeket, ha ezeket készületlenül érte a támadás. Elmondhatnám, hogy 1920-ban egy gyalogoszászlóalj szétvert és fejvesztett futásra kényszerített három lovashadosztályt, mely legalább ötezer lovasból állott, s ez csak azért történhetett, mert a lovashadosztályokat készületlenül érte a támadás, rémület fogta el őket az ellenség láttán, amelyet nem ismertek, amely pedig egészen kisszámú volt s amelyet egy csapással szét lehetett volna ugrasztani, ha ezek a hadosztályok nem szunyókáltak volna, ha nem fogta volna el őket azután a rémület és nem vesztették volna el a fejüket.

Ugyanezt kell mondanunk pártunkról, komszomolunkról, szakszervezeteinkről és általában minden erőnkről. Nem igaz, hogy nálunk már nincsenek osztályellenségek, hogy megsemmisítettük és felszámoltuk őket. Nem, elvtársak, még vannak osztályellenségeink. És nemcsak vannak, hanem gyarapodnak és megkísérlik, hogy szembeszálljanak a Szovjethatalommal.

Erről tanuskodnak azok a begyüjtési nehézségek, amelyekkel ez év telén küzdöttünk, amikor a falu kapitalista elemei megkísérelték meghiúsítani a Szovjethatalom politikáját.

Erről tanuskodik a Sahti-ügy, amely a nemzetközi tőkének és országunk burzsoáziájának együttes fellépése volt a Szovjethatalom ellen.

Erről tanuskodik számos bel- és külpolitikai esemény, amelyek ismeretesek önök előtt s amelyekkel itt nem érdemes foglalkozni.

A munkásosztály ellenségeiről hallgatni — nem szabad. Lekicsinyelni a munkásosztály osztályellenségeinek erejét — bűn. Lehetetlen hallgatni minderről, különösen most, békés fejlődésünk időszakában, amikor a szunyókálás és a „dolgok mennek maguktól" elméletének, amely tönkreteszi a munkásosztály harckészségét, bizonyos mértékben kedvező talaja van.

A begyüjtési válság és a Sahti-ügy óriási nevelő hatása abban áll, hogy felrázták valamennyi szervezetünket, alaposan megtépázták a „dolgok mennek maguktól" elméletét és újból aláhúzták, hogy vannak még osztályellenségek, akik még élnek, nem szunnyadnak, s akik ellen a munkásosztály erejét, éberségét, forradalmiságát, harckészségét fokozni kell.

Ebből adódik a párt soronlevő feladata, mindennapi munkájának politikai vonala: *fokozni kell a munkásosztály harckészségét osztályellenségeivel szemben.*

Lehetetlen észre nem venni, hogy a komszomol mai kongresszusa, s különösen a „Komszomolszkaja Pravda", most közelebb jutott ehhez a feladathoz, mint bármikor. Tudják, hogy a szónokok beszédeikben, s ugyanúgy a „Komszomolszkaja Pravda" cikkeiben, kiemelik ennek a feladatnak fontosságát. Ez nagyon jó, elvtársak. Csak ne tekintsék ezt a feladatot átmeneti és futólagos feladatnak, mert a proletariátus harckészségének fokozása olyan feladat, amelynek egész munkánkat át kell hatnia, amíg országunkban osztályok vannak és amíg kapitalista környezetben élünk.

II

SZERVEZZENEK ALULRÓL JÖVŐ TÖMEGBIRÁLATOT

A második kérdés a bürokrácia elleni harcra, fogyatékosságaink tömegbírálatának megszervezésére, az alulról jövő tömegellenőrzés megszervezésére vonatkozik.

Előrehaladásunk egyik legádázabb ellensége a bürokratizmus. Ez ott tenyészik minden szervezetünkben — a párt-, a komszomol-, a szakmai és a gazdasági szervezetekben egyaránt. Amikor bürokratákról beszélnek, rendszerint ujjal mutogatnak a régi, pártonkívüli hivatalnokokra, akiket a karikatúrák rendszerint pápaszemes embereknek ábrázolnak. (Derültség.) Ez nem egészen helyes, elvtársak. Ha csak a régi bürokratákról volna szó, a bürokrácia elleni harc igen könnyű lenne. Az a baj azonban, hogy nem a régi bürokratákról van szó. Új bürokratákról van szó, elvtársak, a Szovjethatalommal együttérző bürokratákról, s végül, a kommunista bürokratákról. A kommunista bürokrata a bürokrata legveszedelmesebb fajtája. Miért? Azért, mert párttagságával álcázza bürokratizmusát. Pedig ilyen kommunista bürokraták — sajnos — szép számmal akadnak nálunk.

Nézzék pártszervezeteinket. Önök valószínűleg olvastak a szmolenszki ügyről, az artyomovszki ügyről stb. Vajjon véletlenség-e ez? Mivel magyarázható, hogy pártszervezeteink egyes láncszemeiben az erkölcsi züllésnek és lealjasodásnak ilyen szégyenletes esetei fordulnak elő? Azzal, hogy a képtelenségig vitték a párt monopolhelyzetét, elfojtották a párt-

tagság hangját, eltiporták a pártdemokráciát, s bürokratizmust honosítottak meg a pártban. Hogyan kell harcolni ez ellen a baj ellen? Azt hiszem, hogy ez ellen a baj ellen nincs és nem is lehet más szer, mint az, hogy megszervezzük a párttagság tömegeiből kiinduló, az alulról jövő ellenőrzést, hogy megvalósítjuk a pártonbelüli demokráciát. Mi kifogásolni való van azon, ha felszítjuk a párttagság tömegeinek dühét ezek ellen az elzüllött elemek ellen és lehetővé tesszük, hogy a tömegek kiebrudalják az ilyen elemeket? Ezen aligha lehet valami kifogásolni való.

Vagy például nézzük a komszomolt. Önök természetesen nem fogják tagadni, hogy imitt-amott a komszomolban is vannak teljesen elzüllött elemek, akik ellen feltétlenül könyörtelen harcot kell folytatni. De hagyjuk az elzüllötteket. Vegyük azt a legutóbbi tényt, hogy a komszomolban egyes személyek körül elvtelen csoportharc folyik, amely megmérgezi a komszomol légkörét. Mivel magyarázható az, hogy a komszomolban annyi „koszarevistát" és „szobolevistát" találunk, amennyit csak akarunk, de marxistákat lámpással kell keresni? (Taps.) Mit bizonyít ez a tény, ha nem azt, hogy a komszomol csúcsszervének néhány láncszemében bürokratikus megcsontosodás megy végbe?

És a szakszervezetek? Ki tagadhatja, hogy a szakszervezetekben túlteng a bürokrácia? Vannak üzemi termelési értekezleteink. A szakszervezetek keretében vannak ideiglenes ellenőrző bizottságok. Ezeknek a szervezeteknek az a feladatuk, hogy a tömegeket felébresszék, fogyatékosságainkat felfedjék és építésünk javításának útjaira rámutassanak.

Miért nem fejlődnek nálunk ezek a szervezetek? Miért nem lüktet bennük az élet? Nem világos-e, hogy a szakszervezeti bürokrácia és a pártszervezetek bürokráciája az, ami nem engedi fejlődni a munkásosztálynak ez igen fontos szervezeteit?

Végül, a gazdasági szervezeteink. Ki tagadhatja, hogy gazdasági szerveinkben is jócskán van bürokratizmus? Vegyük akár a Sahti-ügyet. Vajjon a Sahti-ügy nem arról tanuskodik-e, hogy gazdasági szerveink nem mennek előre, hanem másznak, üggyel-bajjal vonszolják magukat?

Hogyan vessünk véget a bürokráciának ezekben a szervezetekben?

Ennek egyetlenegy módja van — meg kell szervezni az alulról jövő ellenőrzést, meg kell szervezni azt, hogy a munkásosztály milliós tömegei résztvegyenek intézményeink bürokratizmusának, fogyatékosságainak, hibáinak bírálatában.

Tudom, hogy amikor szervezeteink bürokratikus elfajulásai ellen felszítjuk a dolgozó tömegek dühét, olykor meg kell bántanunk egyes elvtársainkat, akik a multban érdemeket szereztek, de most a bürokratizmus betegségében szenvednek. De vajjon megállíthatja-e ez az alulról jövő ellenőrzés megszervezésére irányuló munkánkat? Azt hiszem, hogy nem állíthatja meg és nem is szabad megállítania. Régi érdemeikért mélyen meg kell hajolnunk előttük, de az új hibákért és a bürokratizmusért jól végig lehetne verni a hátukon. (Derültség, taps.) Mit tehetünk egyebet? Miért ne tennők meg ezt, ha ezt követeli az ügy érdeke?

Beszélnek a felülről jövő bírálatról, a Munkás-

Paraszt Ellenőrzés részéről, a pártunk Központi Bizottsága stb. részéről gyakorolt bírálatról. Mindez természetesen jó. De korántsem elegendő. Sőt, most nem is ez a fontos. Most az a fontos, hogy megindítsuk az alulról jövő bírálat legszélesebb hullámát a bürokrácia ellen általában és különösen munkánk fogyatékosságai ellen. Csak ha kettős nyomást szervezünk, alulról és felülről, csak ha az alulról jövő bírálatra helyezzük át a súlypontot, csakis akkor számíthatunk arra, hogy a harc eredményes lesz és gyökerestől kiirtjuk a bürokráciát.

Helytelen volna azt hinni, hogy csak a vezetőknek vannak építési tapasztalataik. Ez nem igaz, elvtársak. A munkások milliós tömegei, akik iparunkat építik, napról-napra óriási tapasztalatra tesznek szert az építésben, s a milliók tapasztalatai nem kevésbbé becsesek számunkra, mint a vezetők tapasztalatai. Az alulról jövő bírálatra, az alulról jövő ellenőrzésre többek között azért van szükségünk, hogy a milliós tömegeknek ez a tapasztalata ne vesszen kárba, hogy azt vegyék számba és ültessék át az életbe.

Ebből következik a párt soronlevő feladata: *könyörtelen harc a bürokrácia ellen, az alulról jövő tömegkritika megszervezése, ennek a kritikának figyelembevétele a fogyatékosságaink felszámolására irányuló gyakorlati döntéseknél.*

Nem mondhatjuk, hogy a komszomol, különösen a „Komszomolszkaja Pravda" nem volt tekintettel e feladat fontosságára. De itt az a baj, hogy ennek a feladatnak teljesítésében gyakran megállanak a félúton. Ahhoz, hogy ezt a feladatot maradéktalanul

teljesítsék, nemcsak a bírálatra kell figyelemmel lenni, hanem a bírálat eredményére is, figyelemmel kell lenni azokra a javításokra is, melyeket a bírálat nyomán bevezetnek.

III

AZ IFJÚSÁGNAK EL KELL SAJÁTITANIA A TUDOMÁNYT

A harmadik feladat a szocialista építés új kádereinek megszervezésére vonatkozik.

Óriási feladatok állanak előttünk, elvtársak, egész népgazdaságunkat át kell építenünk. A mezőgazdaság terén le kell fektetnünk a nagyüzemű, egyesített, kollektív gazdaság alapját. Molotov elvtárs mai felhívásából[16] valószínűleg tudomást szereztek arról, hogy a Szovjethatalom a kis, szétforgácsolt parasztgazdaságok kollektívákba egyesítésének és új nagy szovjet gabonagazdaságok létesítésének roppant nehéz feladatát tűzi maga elé. Ezek olyan feladatok, amelyek megoldása nélkül lehetetlen komolyan és gyorsan előrehaladni.

Míg a Szovjethatalom az iparban a legnagyobb üzemű és legösszpontosítottabb termelésre támaszkodik, addig a mezőgazdaságban a legszétforgácsoltabb és legkisebb parasztgazdaságra támaszkodik, amely csak félig-meddig árutermelő gazdaság és sokkal kevesebb árugabonát szolgáltat, mint a háborúelőtti gazdaság, annak ellenére, hogy vetésterülete elérte a háborúelőtti méreteket. Ez a gabonabegyüjtés terén mindenféle nehézség forrása lehet a jövőben. Ebből a helyzetből csak úgy kerülhetünk ki, ha a mezőgazda-

ságban késedelem nélkül hozzálátunk a nagyüzemű, kollektív termelés megszervezéséhez. De nagygazdaságot csak úgy tudunk szervezni, ha ismerjük a mezőgazdasági tudományt. Ahhoz pedig, hogy ezt ismerjük — tanulni kell. Olyan embereink azonban, akik ismerik a mezőgazdasági tudományt, botrányosan kevesen vannak. Ebből következik az a feladat, hogy meg kell teremteni az új, kollektív mezőgazdaság új, fiatal építőkádereit.

Az ipar terén sokkal jobban állunk. De az új építőkáderek hiánya itt is fékezi előrehaladásunkat. Elég megemlítenünk a Sahti-ügyet, hogy megértsük, mennyire égető a szocialista iparban az új építőkáderek kérdése. Persze, az ipari építés terén vannak régi szakembereink. De, először is, ezek kevesen vannak, másodszor, nem valamennyi akarja építeni az új ipart, harmadszor, sokan közülük nem értik az építés új feladatait, negyedszer, jelentős részük már kiöregedett és kiesik a sorból. Hogy előrevihessük az ügyet, gyorsított ütemben új szakember kádereket kell teremteni a munkásosztály embereiből, a kommunistákból, a komszomol tagjaiból.

Az építésnek és az építés vezetésének műkedvelői fölös számban vannak a mezőgazdaság és az ipar terén. De olyan emberek, akik értenek az építéshez és a vezetéshez, botrányosan kevesen vannak nálunk. Viszont a tudatlanoknak se szeri se száma ezen a téren. Sőt vannak olyanok is, akik készek dicsőíteni kulturálatlanságunkat. Aki írástudatlan, vagy helytelenül ír és kérkedik elmaradottságával, az — igazi „proli", annak tisztelet és megbecsülés jár. De aki levetkőzte kulturálatlanságát, aki megtanult helyesen írni, aki

elsajátította a tudományt — az idegen, az „elszakadt" a tömegektől, az nem munkás többé.

Azt hiszem, hogy mi egy lépést sem tehetünk előre mindaddig, amíg ezt a barbárságot és vadságot, ezt a tudománnyal és a kulturemberekkel szemben tanusított barbár magatartást ki nem irtjuk. A munkásosztály nem lehet az ország igazi gazdája, ha nem tudja levetkőzni a kulturálatlanságot, ha nem tudja megteremteni saját értelmiségét, ha nem sajátítja el a tudományt és nem tudja a gazdaságot a tudomány alapján igazgatni.

Meg kell érteni, elvtársak, hogy a harc feltételei most mások, mint a polgárháború időszakában voltak. A polgárháború időszakában az ellenség állásait rohammal, bátorsággal, vakmerőséggel, lovassági rajtaütéssel be lehetett venni. Most azonban, a békés gazdasági építés viszonyai között, lovassági rajtaütéssel csak elronthatjuk a dolgot. Bátorságra és vakmerőségre most is szükség van, mint azelőtt. De bátorsággal és vakmerősséggel egymagában nem sokra megyünk. Most érteni kell az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés és a kereskedelem építéséhez, le kell vetkezni a kereskedelemmel szemben tanusított úri és gőgös magatartást, ha meg akarjuk semmisíteni ellenségeinket.

Ahhoz, hogy építsünk, tudás kell, el kell sajátítani a tudományt. Ahhoz azonban, hogy tudjunk, tanulni kell. Tanulni állhatatosan, türelmesen. Tanulni mindenkitől — ellenségtől és baráttól egyaránt, de különösen az ellenségtől. Tanulni összeszorított fogakkal, nem félve attól, hogy az ellenség nevetni fog rajtunk, tudatlanságunkon, elmaradottságunkon.

Erőddel állunk szemben. Ez az erőd — a tudomány, melynek sok és sokféle ága van. Ezt az erődöt be kell vennünk, bármi áron. Ezt az erődöt az ifjúságnak be kell vennie, ha az új élet építője, ha a régi gárda méltó utódja akar lenni.

Most már nem elégedhetünk meg azzal, hogy *általában* kommunista kádereket, *általában* bolsevik kádereket nevelünk, akik mindenről tudnak valamit fecsegni. A kontárság és a mindenhez konyítás — most megannyi béklyó számunkra. Most vas- és fémipari, textilipari, fűtőanyagipari, vegyiipari, mezőgazdasági, közlekedési, kereskedelmi, könyvelési stb. stb. bolsevik *szakemberekre* van szükségünk. Most az új káderek egész csoportjaira, százaira és ezreire van szükségünk olyan bolsevikokból, akik otthonosak a tudás legkülönbözőbb ágaiban. Enélkül szó sem lehet országunk szocialista építésének gyors üteméről. Enélkül szó sem lehet arról, hogy utól tudjuk érni és túl tudjuk szárnyalni a fejlett tőkés országokat.

Elsajátítani a tudományt, kikovácsolni a bolsevik szakemberek új kádereit a tudás minden ágában és tanulni, tanulni, tanulni a legkitartóbban — ez most a feladat.

A forradalmi ifjúság tömeghadjárata a tudomány meghódításáért — erre van most szükségünk, elvtársak. (Viharos taps. Felkiáltások: „Hurrá!", „Bravó!". Mindenki feláll.)

„Pravda" 113. sz.
1928 május 17.

A „KOMSZOMOLSZKAJA PRAVDÁ"-NAK

Fennállásának harmadik évfordulójára

Baráti üdvözlet a „Komszomolszkaja Pravdá"-nak, munkás- és parasztifjúságunk harcos lapjának!

Sikert kívánok neki azon a nehéz fronton, amelyen az ifjúságot a munkásosztály ellenségei elleni engesztelhetetlen harc szellemében, a kommunizmusnak az egész világon való teljes győzelméért folytatott harc szellemében neveli!

Legyen a „Komszomolszkaja Pravda" hívóharang, amely felébreszti az alvókat, bátorítja az elfáradtakat, ösztönzi az elmaradókat, korbácsolja intézményeink bürokratizmusát, feltárja munkánk fogyatékosságait, megvilágítja építőmunkánk sikereit és ilyképpen megkönnyíti az új embereknek, a szocializmus új építőinek, az ifjak és leányok új nemzedékének kinevelését, akik a bolsevikok régi gárdájának helyébe léphetnek!

Forradalmunk ereje abban van, hogy nálunk nincs szakadás a forradalmárok régi és új nemzedéke között. Mi azért győzünk, mert a régi és az új gárda nálunk együtt halad, egységes frontban, *egy* csatasorban a belső és a külső ellenség ellen.

A feladat az, hogy megőrizzük és megszilárdítsuk ezt az egységet.

Hirdesse a „Komszomolszkaja Pravda" fáradhatatlanul a régi és az ifjú bolsevik gárda egységének eszméjét!

I. Szlálin

1928 május 26.

„Komszomolszkaja Pravda"
(„Komszomol Igazság") 122. sz.
1928 május 27.

A SZVERDLOV EGYETEMNEK

Fennállásának tizedik évfordulójára

A Szverdlov egyetem[17] tíz esztendeje a párt óriási vívmánya az új leninista káderek neveléséért folyó harc frontján.

A Szverdlov egyetem, fennállásának tíz esztendeje alatt, a kommunizmus ügyéhez hű, fiatal funkcionáriusok százait és ezreit adta a pártnak, akik a bolsevikok régi gárdájának utódjai lettek.

Az egyetem, fennállásának tíz esztendeje alatt, nagyszerűen bevált, megmutatta, hogy nem hiába viseli alapítójának, a kommunizmus élharcosának, J. M. Szverdlovnak nevét.

Megtanítani a munkás párttagokat Marx és Lenin tudományos módszerének elsajátítására és arra, hogy ezt a szocializmus építésében helyesen alkalmazzák — ez az a feladat, amelyet Szverdlov egyeteme becsülettel teljesített, teljesít és teljesíteni fog.

Üdvözlet a J. M. Szverdlov Kommunista Egyetem tízéves évfordulója alkalmából a régi és a mai szverdlovistáknak!

Üdvözlet a jubileumi évben végzett szverdlovistáknak — a szocializmus építői új osztagának!

I. Sztálin

„Pravda" 122. sz.
1928 május 27.

A GABONAFRONTON

A Vörös Tanárképző Intézet, a Kommunista Akadémia és a Szverdlov egyetem hallgatóival 1928 május 28-án folytatott beszélgetésből

Kérdés: Mi tekintendő döntőnek a gabonaellátás terén felmerült nehézségeink terén? Hol a kivezető út e nehézségekből? E nehézségekkel kapcsolatban milyen tanulságokat kell levonni iparunk fejlődési üteme tekintetében általában, s különösen a könnyű- és a nehézipar kölcsönös viszonya szempontjából?

Felelet: Első tekintetre úgy tűnhetik, hogy a gabonafronton felmerült nehézségeink véletlenek, csak a rossz tervezés, csak a gazdasági mérleg egyensúlyban tartása terén elkövetett hibák következménye.

De ez csak az első tekintetre tűnhetik így. A valóságban e nehézségeknek sokkal mélyebben fekvő okai vannak. Egészen kétségtelen, hogy a rossz tervezés és a gazdasági mérleg egyensúlya körül elkövetett hibáknak itt jelentékeny szerepük volt. De durva hibába esnénk, ha mindent a rossz tervezéssel és véletlen hibákkal akarnánk megmagyarázni. Hiba volna lebecsülni a tervezés szerepét és jelentőségét. De még nagyobb hiba volna a tervszerűség elvének szerepét túlbecsülni, abban a hitben, hogy

már elértük a fejlődésnek azt a fokát, amikor módunkban áll mindent tervszerűsíteni és szabályozni.

Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a tervszerűsíthető elemeken kívül népgazdaságunknak vannak még olyan elemei is, amelyek egyelőre nem tervszerűsíthetők, s hogy vannak végül velünk szembenálló ellenséges osztályok, amelyeket nem lehet egyszerűen azzal leküzdeni, hogy az Állami Tervhivatal terveket dolgoz ki.

Épp ezért úgy gondolom, hogy nem lehet mindent egyszerű véletlenséggel, tervezési hibákkal stb. megmagyarázni.

Mi tehát a gabonafronton felmerült nehézségeink alapja?

Gabonanehézségeink alapja az, hogy nálunk az árugabona termelésének növekedése lassúbb, mint a gabonaszükséglet növekedése.

Nő az ipar. Nő a munkások száma. Nőnek a városok. Nőnek végül az ipari növények (gyapot, len, cukorrépa stb.) termesztésével foglalkozó vidékek, amelyeknek árugabona-szükségletét ki kell elégíteni. Mindez a gabonakereslet, az árugabonakereslet gyors növekedésére vezet. Az árugabona termelése pedig tűrhetetlenül lassú ütemben halad előre.

Nem lehet azt mondani, hogy az állam rendelkezésére álló begyüjtött gabona ebben az évben nálunk kevesebb volt, mint a mult évben, vagy az azt megelőző évben. Ellenkezőleg, ebben az évben sokkal több gabona volt az állam kezében, mint az elmult években. És mégis nehézségeink vannak a gabonaellátás terén.

Ime néhány szám. 1925—26-ban április 1-ig 434 millió pud gabonát tudtunk begyüjteni. Ebből 123 millió pudot külföldre szállítottunk ki. Tehát a begyüjtött gabonából 311 millió pud maradt az országban. 1926—27-ben április 1-ig 596 millió pud gabonát gyüjtöttünk be. Ebből 153 millió pudot szállítottunk ki külföldre. A begyüjtött gabonából 443 millió pud maradt az országban. 1927—28-ban április 1-ig 576 millió pud begyüjtött gabonánk volt. Ebből 27 millió pudot szállítottunk ki külföldre. A begyüjtött gabonából 549 millió pud maradt az országban.

Másszóval, ez év április 1-re a begyüjtött gabonából az ország szükségleteinek fedezésére 100 millió puddal több jutott, mint a mult évben és 230 millióval több, mint az azt megelőző évben. És mégis, az idén a gabonafronton nehézségeink vannak.

Egyik beszámolómban már beszéltem arról, hogy a falu kapitalista elemei és mindenekelőtt a kulákok arra használták ki ezeket a nehézségeket, hogy meghiúsítsák a szovjet gazdasági politikát. Önök tudják, hogy a Szovjethatalom több olyan intézkedést tett, amelyeknek célja a kulákság szovjetellenes támadásának a felszámolása. Ezért itt nem térek ki erre. Ezúttal engem más kérdés érdekel. Arra a kérdésre gondolok, hogy mik az árugabonatermelés lassú növekedésének okai, arra a kérdésre, hogy nálunk az árugabona termelésének növekedése lassúbb, mint a gabonaszükséglet növekedése, annak ellenére, hogy már elértük a vetésterület és az összes gabonatermés háborúelőtti méreteit.

Nem tény-e csakugyan, hogy már elértük a vetésterületek háborúelőtti méreteit? De igen, tény. Hát nem tény-e, hogy az összes gabonatermés már a mult évben elérte a háborúelőtti termés méreteit, vagyis 5 milliárd pud gabonára rúgott? De igen, tény. Akkor mivel magyarázható az, hogy mindennek ellenére félannyi árugabonát termelünk, külföldre pedig körülbelül huszadrészannyi gabonát szállítunk ki, mint a háború előtt?

Ez mindenekelőtt és főképpen azzal a változással magyarázható, amely az Októberi Forradalom következményeképpen mezőgazdaságunk szerkezetében végbement, vagyis azzal, hogy a földesúri és a kulák nagygazdaságról — amely legnagyobb mennyiségben adott árugabonát — a kis- és középparaszti gazdaságra tértünk át, mely a legkisebb mennyiségű árugabonát adja. Már egymaga az, hogy a háború előtt 15—16 millió egyéni parasztgazdaságunk volt, most pedig 24—25 millió parasztgazdaságunk van — már ez egymaga azt mutatja, hogy mezőgazdaságunk fő bázisa most a kisparasztgazdaság, amely minimális mennyiségben ad árugabonát.

A mezőgazdaságban a nagygazdaság ereje, akár földesúri, akár kulák, akár kollektív gazdaságról van szó, abban rejlik, hogy a nagygazdaságnak módjában van gépeket alkalmazni, a tudomány vívmányait kihasználni, műtrágyát alkalmazni, a munka termelékenységét növelni és ezért módjában van a legnagyobb mennyiségben árugabonát adni. És megfordítva, a kisparasztgazdaság gyengesége abban áll, hogy meg van fosztva, vagy csaknem meg van fosztva ezektől a lehetőségektől, s éppen ezért félig

fogyasztójellegű, a piac számára keveset termelő gazdaság.

Vegyük például a kolhozokat és a szovhozokat. Ezek összes gabonatermelésének 47,2%-a árugabona. Másszóval, ezek a gazdaságok aránylag több árugabonát adnak, mint a földesúri gazdaságok a háború előtt. Hát a kis- és középparaszt gazdaságok? Ezek összes gabonatermelésének mindössze 11,2%-a árugabona. A különbség, mint látjuk, meglehetősen kirívó.

Íme, néhány szám, amely feltárja, hogy milyen volt a gabonatermelés szerkezete a multban, a háború előtt és milyen most, az Októberi Forradalom utáni időszakban. Ezeket a számokat a Központi Statisztikai Hivatal kollégiumának tagja, Nyemcsinov elvtárs közli. Ezek a számok, mint Nyemcsinov elvtárs kísérő iratában megjegyzi, nem tartanak igényt a pontosságra — csak arra adnak módot, hogy megközelítő számításokat végezzünk. De ezek a számok teljesen elegendők arra, hogy megértsük, hogy a gabonatermelés és különösen az árugabonatermelés szerkezete szempontjából mi a különbség a háborúelőtti időszak és az Októberi Forradalom utáni időszak között.

	Összes gabonatermés		*Árugabona (a falun kívül eladásra került)*		
Háború előtt:	mill. pud	%	mill. pud	%	Árugabona %
1. Földesurak	600	12,0	281,6	21,6	47,0
2. Kulákok	1900	38,0	650,0	50,0	34,0
3. Közép- és szegényparasztok.....	2500	50,0	369,0	28,4	14,7
Összesen	5000	100	1300,6	100	26,0

Háború után (1926/27-ben):	*Összes gabonatermés* mill. pud	%	*Árugabona (a falun kívül eladásra került)* mill. pud	%	Árugabona %
1. Szovhozok és kolhozok	80,0	1,7	37,8	6,0	47,2
2. Kulákok	617,0	13,0	126,0	20,0	20,0
3. Közép- és szegényparasztok	4052,0	85,3	466,2	74,0	11,2
Összesen	4749,0	100	630,0	100	13,3

Mit mutat ez a táblázat?

Először azt mutatja, hogy a gabonatermékek túlnyomó tömegének termelése a földesurak és kulákok kezéből a kis- és középparasztok kezébe ment át. Ez azt jelenti, hogy a kis- és középparasztok, miután teljesen felszabadultak a földesúri iga alól és miután alapjában aláásták a kuláksá erejét, módot kaptak arra, hogy igen komolyan megjavítsák anyagi helyzetüket. Ez az Októberi Forradalom eredménye. Ebben nyilvánul meg mindenekelőtt az a döntő nyereség, amelyet az Októberi Forradalom a parasztság fő tömegeinek juttatott.

Másodszor azt mutatja, hogy az árugabona nálunk főkép a kisparasztok és mindenekelőtt a középparasztok kezében van. Ez azt jelenti, hogy a Szovjetunió az Októberi Forradalom eredményeképpen nemcsak az egész gabonatermelés szempontjából, hanem az árugabona termelése szempontjából is, a kisparaszti gazdaság országává, a középparaszt pedig a földművelés „központi alakjává" lett.

Harmadszor azt mutatja, hogy miután a földesúri (nagyüzemű) gazdaságot felszámoltuk, miután a kulák (nagyüzemű) gazdaság harmadánál kevesebbre

csökkent, miután áttértünk a kisparaszti gazdaságra, amely az összes termésnek csak 11%-át viszi piacra, — s mivel a gabonatermelés terén nincsen valamennyire is fejlett kollektív nagyüzemű gazdaságunk (kolhozok, szovhozok), ennek arra kellett vezetnie és valóban arra is vezetett, hogy az árugabona termelése a háborúelőtti időhöz képest erősen csökkent. Tény az, hogy most félannyi árugabonánk van, bár az összes gabonatermelés elérte a háborúelőtti színvonalat.

Itt van a gabonafronton felmerült nehézségeink alapja.

Ezért nem lehet a gabonabegyüjtés terén felmerült nehézségeket puszta véletlennek tekinteni.

Kétségtelenül rontott a helyzeten az is, hogy kereskedelmi szervezeteink szükségtelenül magukra vállalták számos kis és közepes városnak gabonával való ellátását, aminek bizonyos mértékben csökkentenie kellett az állami gabonakészleteket. Kétségtelen azonban, hogy a gabonafronton mutatkozó nehézségeink alapja nem ez, hanem az a tény, hogy mezőgazdaságunk árutermelése lassan fejlődik, de ugyanakkor gyorsan nő az árugabonaszükséglet.

Hol a kivezető út ebből a helyzetből?

Vannak, akik a helyzetből kivezető utat a kulákgazdasághoz való visszatérésben, a kulákgazdaság fejlesztésében és fellendítésében látják. Ezek az emberek nem mernek a földesúri gazdasághoz való visszatérésről beszélni, mert nyilván tudják, hogy manapság veszélyes ilyen dolgokról fecsegni. De annál szívesebben beszélnek arról, hogy a kulákgazdaságot mindenképpen fejleszteni kell... a Szovjethatalom

érdekében. Ezek az emberek azt hiszik, hogy a Szovjethatalom egyszerre két ellentétes osztályra támaszkodhat: a kulákok osztályára, akiknek gazdasági elve a munkásosztály kizsákmányolása, és a munkások osztályára, akiknek gazdasági elve mindennemű kizsákmányolás megszüntetése. Ez reakciósokhoz méltó bűvészmutatvány.

Nem szorul bizonyításra, hogy ezeknek a reakciós „terveknek" semmi közük a munkásosztály érdekeihez, a marxizmus elveihez, a leninizmus feladataihoz. Az olyan szóbeszéd, hogy a kulák „nem rosszabb" a városi kapitalistánál, hogy a kulák semmivel sem nagyobb veszedelem, mint a városi nepman, hogy ennek következtében most nincs mit „tartanunk" a kulákságtól — az ilyen szóbeszéd üres liberális fecsegés, amely elaltatja a munkásosztálynak és a parasztság döntő tömegeinek éberségét. Nem szabad elfelejteni, hogy az iparban a városi kistőkéssel szembeállíthatjuk a szocialista nagyipart, amely az iparcikkek összes tömegének $^{9}/_{10}$ részét termeli, viszont a faluban a nagy kulákgazdaságokkal a termelés vonalán csak a még meg nem erősödött kolhozokat és szovhozokat állíthatjuk szembe, amelyek mindössze nyolcadrészét termelik a kulákgazdaságok által termelt gabonamennyiségnek. Aki nem érti meg a kulák nagygazdaság jelentőségét a falun, aki nem érti meg azt, hogy a kulákság súlya a falun százszorta nagyobb, mint a kapitalisták jelentősége a városi iparban — az meghibbant, szakított a leninizmussal és átpártolt a munkásosztály ellenségeihez.

Hol van tehát a kivezető út ebből a helyzetből?

1. A kivezető út mindenekelőtt az, hogy az apró, elmaradt és szétforgácsolt paraszti gazdaságokról áttérünk az egyesült, nagy, társas gazdaságokra, amelyek fel vannak szerelve gépekkel, fel vannak fegyverrezve a tudomány vívmányaival és a legtöbb árugabonát képesek termelni. A kivezető út az, hogy a mezőgazdaság terén az egyéni parasztgazdaságról áttérünk a kollektív, a társas gazdaságra.

Lenin már az Októberi Forradalom első napjaitól kezdve kolhozok szervezésére szólította a pártot. Azóta pártunkban nem szűnt meg a kolhozok eszméjének propagálása. De a kolhozok szervezésére szólító felhívás csak az utóbbi időben keltett tömeges visszhangot. Ennek mindenekelőtt az a magyarázata, hogy a falusi szövetkezeti mozgalom erőteljes fejlődése előkészítette a parasztság hangulatának fordulatát a kolhozok javára, az pedig, hogy egész sor kolhoz már most gyeszjatyínánként 150—200 pud termést hord be, amelyből 30—40 százalék kerül eladásra, a szegényparasztság körében és a középparasztság alsóbb rétegeiben komoly vonzalmat ébresztett a kolhozok iránt.

Nem csekély jelentőségű az a körülmény sem, hogy az államnak csak az utóbbi időben nyílt lehetősége arra, hogy komoly pénzbeli támogatásban részesítse a kolhozmozgalmat. Ismeretes, hogy az idén kétszerte nagyobb összeget utalt ki a kolhozok támogatására, mint az elmúlt évben (több mint 60 millió rubelt). A párt XV. kongresszusának teljesen igaza volt, amikor megállapította, hogy a kolhoztömegmozgalom előfeltételei már megértek, hogy a kolhozmozgalom fokozása egyik legkomolyabb esz-

köze annak, hogy az ország gabonatermelésében az árugabona részarányát növeljük.

1927-ben a kolhozok összes gabonatermelése a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint legalább 55 millió pud volt, amiből átlag 30% került eladásra. Ez év elején szélesen terjed az új kolhozok létesítésének és a régi kolhozok kibővítésének hulláma, aminek arra kell vezetnie, hogy az év végére a kolhozok gabonatermelése jelentékenyen növekedni fog. A feladat az, hogy megtartsuk a kolhozmozgalom fejlődésének mostani ütemét, nagyobbítsuk a kolhozokat, mondjunk le a mesterségesen felduzzasztott kolhozokról, állítsunk helyükbe igazi kolhozokat és vezessünk be olyan rendet, hogy a kolhozok, az állam részéről elvezett segélyek és hitelek elvesztésének terhe alatt, összes árugabonájukat adják el az állami és szövetkezeti szervezeteknek. Azt hiszem, hogy e feltételek szemmeltartásával elérhetjük, hogy körülbelül 3—4 év mulva a kolhozoktól százmillió pud árugabonát kapjunk.

A kolhozmozgalmat néha szembeállítják a szövetkezeti mozgalommal, nyilván abban a hiszemben, hogy a kolhoz és a szövetkezet két különböző dolog. Ez persze helytelen. Egyesek egészen odáig mennek, hogy a kolhozokat szembeállítják Lenin szövetkezeti tervével. Mondani sem kell, hogy az ilyen szembeállításnak semmi köze sincs az igazsághoz. A kolhoz valójában a szövetkezet egyik fajtája, a termelőszövetkezet legjellegzetesebb fajtája. Van értékesítő szövetkezet, van beszerzési szövetkezet és van termelőszövetkezet is. A kolhozok általában a szövetkezeti mozgalomnak és különösen a lenini szövetkezeti tervnek elválaszthatatlan alkotórészei. A lenini szövetkezeti

tervet megvalósítani annyi, mint a parasztságot az értékesítő és beszerzési szövetkezet színvonaláról feljebb emelni a termelőszövetkezet színvonalára, hogy úgy mondjuk, a kolhozszövetkezet színvonalára. Többek között ezzel magyarázható meg az a tény, hogy a kolhozok nálunk csak az értékesítési és beszerzési szövetkezetek fejlődésének és erősödésének eredményeképpen kezdtek kialakulni és fejlődni.

2. A kivezető út, másodszor az, hogy a régi szovhozokat kibővítjük és megszilárdítjuk s újabb nagy szovhozokat szervezünk és fejlesztünk. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint, a mostani szovhozok összes gabonatermelése 1927-ben legalább 45 millió pud volt, s ennek 65%-a került eladásra. Kétségtelen, hogy hathatósabb állami támogatással a szovhozok jelentékenyen fokozhatnák a gabonatermelést.

De ezzel még nem merül ki a feladat. A Szovjethatalomnak van egy határozata, mely szerint olyan vidékeken, ahol nincsenek parasztgazdaságok, új nagy szovhozokat kell szervezni (10 000 gyeszjatyinától 30 000 gyeszjatyináig), amelyeknek körülbelül 5—6 év mulva 100 millió pud árugabonát kell adniok. E szovhozok szervezése már megkezdődött. Most az a feladat, hogy a Szovjethatalomnak ezt a határozatát mindenáron megvalósítsuk. E feladatok teljesítése esetén, azt hiszem, el tudjuk érni, hogy a régi és az új szovhozoktól 3—4 év mulva 80—100 millió pud árugabonát kapjunk.

3. A kivezető út, végül, az, hogy rendszeresen emeljük az egyéni kis- és középparasztgazdaságok terméshozamát. Nem lehet és nem is szabad támogatnunk az egyéni nagy kulákgazdaságot. De lehet és

kell is támogatnunk az egyéni kis- és középparasztságot, emelnünk kell terméshozamát és be kell vonnunk a szövetkezeti szervezettség medrébe. Ez a feladat régi s már 1921-ben különös nyomatékkal hirdettük, amikor minden gabonafölösleg kötelező beszolgáltatását felváltottuk a terményadóval. Ezt a feladatot megerősítette pártunk XIV.[18] és XV. kongresszusa. E feladat fontosságát most a gabonafronton tapasztalt nehézségek is kiemelik. Ezért ezt a feladatot éppoly állhatatossággal kell végrehajtani, mint amilyennel végre fogjuk hajtani az első két feladatot: a kolhozokat illető feladatot és a szovhozokat illető feladatot.

Minden adat amellett szól, hogy a parasztgazdaság terméshozamát néhány év alatt 15—20%-kal lehetne emelni. Most legalább ötmillió faeke van nálunk használatban. A faekéknek vasekékkel való helyettesítése már egymagában is igen komolyan növelhetné az ország gabonatermelését. Hát még ha ellátjuk a parasztgazdaságokat bizonyos minimális mennyiségű műtrágyával, tisztított vetőmaggal, kisebb gépekkel stb. A kontraktáció módszere, vagyis az a módszer, hogy egész falvakkal szerződést kötünk vetőmaggal stb. való ellátásukat illetőleg, azzal a kötelező feltétellel, hogy megfelelő mennyiségű gabonaterméket kapunk tőlük — ez a módszer a legjobb mód arra, hogy a parasztgazdaságok terméshozamát emeljük és a parasztokat a szövetkezetekbe bevonjuk. Azt hiszem, hogyha komolyan dolgozunk ebben az irányban, akkor 3—4 év mulva a kis- és középparaszti egyéni gazdaságoktól még további legalább 100 millió pud árugabonát kaphatnánk.

Ilymódon, feltéve, hogy ezeket a feladatokat mind teljesítjük, 3—4 év mulva még további 200—250 millió pud árugabona állhatna az állam rendelkezésére, ami többé-kevésbbé elegendő ahhoz, hogy kellőképpen manőverezzünk az országban és az országon kívül is.

Alapjában véve ezek azok az intézkedések, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a gabonafronton felmerült nehézségekből kijussunk.

Ezeket az elengedhetetlen rendszabályokat egybekapcsolni a folyó intézkedésekkel, amelyek arra irányulnak, hogy megjavítsák a falu áruellátásának tervezését azáltal, hogy kereskedelmi szervezeteinket felmentik számos kis és közepes város gabonával való ellátásának kötelezettsége alól — ez most a feladat.

Nem kell-e ezeken kívül több más intézkedést is tenni, mondjuk olyan intézkedést, mely lassítaná iparunk fejlődési ütemét, mivel az ipar növekedése fokozott gabonakeresletet teremt, amely egyelőre túlszárnyalja az árugabona termelésének növekedését? Nem, nem kell. Semmiesetre sem kell! Az iparfejlesztés ütemének lassítása a munkásosztály gyengítését jelenti, mert az iparfejlesztés útján minden előre tett lépés, minden új gyár — mint Lenin mondja — a munkásosztály „új vára", amely erősíti a munkásosztály állásait a kispolgári ösztönös erő elleni harcában, gazdaságunk kapitalista elemei elleni harcában. Ellenkezőleg, meg kell tartanunk az iparfejlesztés mostani ütemét s mihelyt csak lehet, tovább kell fokoznunk, hogy árukkal árasszuk el a falut és több gabonát szerezzünk be onnan, hogy a mezőgazdaságot és mindenekelőtt a kolhozokat és szovhozokat ellássuk gépek-

kel, hogy a mezőgazdaságot iparosítsuk és termékeinek eladásra kerülő részét növeljük.

De talán nagyobb „óvatosság" kedvéért mérsékelni kellene a nehézipar fejlődését, hogy a főkép a parasztpiac számára dolgozó könnyűipart tegyük iparunk alapjává? Semmi szín alatt! Ez öngyilkosság lenne, aláásná egész iparunkat, beleértve a könnyűipart is. Ez azt jelentené, hogy elfordulunk országunk iparosításának jelszavától, hogy országunkat a világkapitalizmus gazdasági rendszerének függelékévé tesszük.

Itt Lenin ismeretes vezérlő tételeiből indulunk ki, melyeket a Kommunista Internacionále IV. kongresszusán[19] hirdetett s amelyek egész pártunk számára feltétlenül kötelezőek. Lenin a Kommunista Internacionále IV. kongresszusán a következőket mondotta erre vonatkozóan:

„Oroszországot a parasztgazdaságok jó termése egymagában nem menti meg — ez még kevés —, és nem menti meg az sem, ha a parasztságot fogyasztási cikkekkel ellátó könnyűipar jó állapotban van — ez még mindig kevés —, szükségünk van *nehéz*iparra is."

Továbbá:

„Takarékoskodunk mindenen, még az iskolákon is. Ennek meg kell lennie, mert tudjuk, hogy a nehézipar megmentése nélkül, annak helyreállítása nélkül nem építhetünk fel semmiféle ipart, e nélkül pedig mint önálló ország feltétlenül elveszünk" (XXVII. köt. 349. old.)[19a].

Ezeket a lenini útmutatásokat nem szabad elfelejteni.

Mi lesz a munkások és parasztok szövetségével, ha a tervezett rendszabályokat megvalósítjuk? Azt

hiszem, hogy ezek a rendszabályok csak megkönnyíthetik a munkások és parasztok szövetségének megszilárdulását.

Valóban, ha a kolhozok és a szovhozok gyorsított ütemben fognak fejlődni, ha a kis- és középparasztoknak nyujtott közvetlen segítség eredményeképpen gazdaságaik terméshozama emelkedni fog és a szövetkezetek a parasztság egyre szélesebb tömegeit fogják felölelni; ha az állam száz és százmillió pud újabb árugabonát fog kapni, amelyre manőverezés céljából szüksége van; ha ilyen és hasonló rendszabályok következményekép a kulákságot megfékezzük és fokozatosan leküzdjük — akkor nem világos-e, hogy a munkások és parasztok szövetségén belül a munkásosztály és a parasztság közötti ellentétek mindjobban el fognak simulni, a gabonabeszerzés terén alkalmazott kivételes rendszabályok feleslegessé válnak, a parasztság nagy tömegei mindinkább a kollektív gazdasági formák felé fordulnak és a falu kapitalista elemeinek leküzdéséért folyó harc egyre tömegesebb és szervezettebb jelleget fog ölteni?

Vajjon nem világos-e, hogy a munkások és parasztok szövetségének ügye az ilyen rendszabályokkal csak nyerhet?

Csak nem szabad szem elől téveszteni azt, hogy a munkások és a parasztok szövetsége a proletárdiktatúra viszonyai közt nem egyszerű szövetség. Ez a munkásosztály és a parasztság dolgozó tömegei közti osztályszövetség különleges formája, amely céljául *a)* a munkásosztály hadállásainak erősbítését; *b)* e szövetségen belül a munkásosztály vezetőszerepének biztosítását és *c)* az osztályok és az osz-

tálytársadalom megszüntetését tűzi ki. A munkások és a parasztok szövetségének minden más értelmezése opportunizmus, mensevizmus, eszerség, minden, amit akarnak, csak nem marxizmus, csak nem leninizmus.

Hogyan egyeztethető össze a munkások és a parasztok szövetségének eszméje azzal az ismert lenini tétellel, hogy a parasztság „az utolsó kapitalista osztály"? Nincs-e itt ellentmondás? Az ellentmondás itt csak színleges, látszólagos. Valójában itt nincs semmiféle ellentmondás. Ugyanabban a Kommunista Internacionále III. kongresszusán[20] mondott előadói beszédében, melyben úgy jellemzi a parasztságot, mint az „utolsó kapitalista osztályt", ugyanebben a beszédében Lenin újból és újból megindokolja a munkások és a parasztok szövetségének szükségességét, kijelentve, hogy „a diktatúra legfőbb elve a proletariátus és a parasztság szövetségének fenntartása, hogy a proletariátus megtarthassa vezetőszerepét és az államhatalmat". Világos, hogy Lenin egyáltalán nem lát itt semmiféle ellentmondást.

Hogyan értendő Leninnek az a tétele, hogy a parasztság „az utolsó kapitalista osztály"? Nem jelenti-e ez azt, hogy a parasztság kapitalistákból áll? Nem, nem azt jelenti.

Ez, először, azt jelenti, hogy a parasztság külön osztály, mely a gazdaságot a munka- és termelési eszközök magántulajdona alapján építi s ennek következtében különbözik a proletárok osztályától, akik a gazdaságot a munka- és termelési eszközök kollektív tulajdona alapján építik.

Ez, másodszor, azt jelenti, hogy a parasztság olyan osztály, amely soraiból kapitalistákat, kulákokat és általában különféle kizsákmányolókat termel ki, szül és táplál.

Nem leküzdhetetlen akadálya-e ez a körülmény a munkások és a parasztok szövetségének? Nem, határozottan nem. A proletárdiktatúra viszonyai között a proletariátus és a parasztság szövetségét nem szabad az egész parasztsággal való szövetségnek tekinteni. A proletariátus és a parasztság szövetsége a munkásosztálynak és a parasztság dolgozó tömegeinek a szövetsége. Ez a szövetség nem valósítható meg a parasztság kapitalista elemei elleni harc nélkül, a kulákság elleni harc nélkül. Ez a szövetség nem lehet tartós, ha nem szervezzük meg a szegényparasztságot, mint a munkásosztály támaszát a falun. Ezért a proletariátus diktatúrájának mai viszonyai között a munkások és a parasztok szövetségét csak Leninnek ezzel az ismert jelszavával lehet megvalósítani: - támaszkodj a szegényparasztságra, teremts tartós szövetséget a középparaszttal, egy pillanatra se hagyd abba a harcot a kulákság ellen. Mert csakis e jelszó követésével valósítható meg a parasztság döntő tömegeinek a szocialista építésbe való bevonása.

Láthatják tehát, hogy a két lenini tétel közötti ellentmondás csak képzelt, látszólagos ellentmondás. A valóságban nincs közöttük semmi ellentmondás.

„Pravda" 127. sz.
1928 június 2.

LEVÉL A KOMMUNISTA AKADÉMIA MELLETT MŰKÖDŐ PÁRTÉPITÉSI KÖR TAGJAIHOZ

Ma megkaptam Szlepkov téziseit az önbírálatról. Ezeket a téziseket, úgy hallom, az önök körében megvitatták. A kör tagjai azt beszélték nekem, hogy ezeket a téziseket mint olyan okmányt terjesztették, melynek célja nem a Központi Bizottság vonalának a bírálata, hanem annak a megokolása.

Helytelen volna, ha a párttagoktól elvitatnók azt a jogot, hogy a Központi Bizottság vonalát bírálják. Sőt: körük tagjainak szerintem még ahhoz is joguk van, hogy szűk körükben a Központi Bizottság téziseivel szembeállítsák a maguk külön téziseit. Nyilvánvaló azonban, hogy Szlepkov téziseinek nem az a célja, hogy a Központi Bizottság vonalát bírálják vagy valami újat állítsanak szembe vele, hanem az, hogy megvilágítsák és megokolják a Központi Bizottság álláspontját. Bizonyára ezzel magyarázható, hogy Szlepkov tézisei a moszkvai pártkörökben meglehetősen elterjedtek.

Ennek ellenére, vagy éppen ezért, kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy Szlepkov tézisei

a) az önbírálat jelszavának kérdésében nem egyeznek a Központi Bizottság álláspontjával;

b) „helyesbítik", „kiegészítik" és, természetesen, rontják ezt az álláspontot intézményeink és szervezeteink bürokratikus elemeinek örömére.

1. Mindenekelőtt helytelen Szlepkov téziseinek a súlypontja. Szlepkov tézisei csak külső formájukban emlékeztetnek az önbírálat jelszaváról szóló tézisekre. Ezek valójában az önbírálat jelszavának *veszélyeiről* szóló tézisek. Kétségtelen, hogy minden forradalmi jelszó bizonyos mértékig magában rejti annak lehetőségét, hogy a gyakorlatban elferdítsék. Ezek a lehetőségek természetesen az önbírálat jelszavánál is fennforognak. De ha ezeket a lehetőségeket a kérdés középpontjába állítjuk, mint az önbírálatról szóló tézisek alapját, akkor ezzel mindent a fejetetejére állítunk, az önbírálatot megfosztjuk forradalmi jelentőségétől, segítjük a bürokratákat, akik az önbírálattal kapcsolatos „veszélyek"-re való tekintettel igyekeznek megszabadulni az önbírálattól. Nem kételkedem abban, hogy párt- és szovjet szervezeteink bürokratikus elemei bizonyos megelégedéssel olvassák majd Szlepkov téziseit.

Van-e ennek az állásfoglalásnak bármi köze is a Központi Bizottságnak az önbírálat kérdésében elfoglalt álláspontjához, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának a Sahti-ügyről szóló határozatához, a Központi Bizottságnak az önbírálat kérdésével kapcsolatban kiadott júniusi felhívásához[21]?

Azt hiszem, hogy semmi köze sincs.

2. Szlepkov tézisei belső tartalmukat tekintve is helytelenek. Egyik legkomolyabb tényező, amely elkerülhetetlenné teszi az önbírálatot és egyszer-

smind az önbírálat egyik legfontosabb tárgya: szervezeteink bürokratizmusa.

Előrehaladhatunk-e, ha nem harcolunk párt- és szovjet apparátusunk bürokratizmusa ellen?

Nem!

Megszervezhetjük-e a tömegellenőrzést, fokozhatjuk-e a tömegek kezdeményezését és öntevékenységét, bevonhatjuk-e a milliós tömegeket a szocialista építésbe, ha nem folytatunk erélyes harcot szervezeteink bürokratizmusa ellen?

Nem!

Alááshatjuk-e, gyengíthetjük-e, kompromittálhatjuk-e a bürokratizmust az önbírálat jelszavának megvalósítása nélkül?

Nem!

Mellőzhetjük-e az önbírálat jelszaváról szóló tézisekben a bürokratizmusnak, mint a szocialista építést hátráltató tényezőnek és az önbírálat egyik legfontosabb tárgyának megvilágítását?

Világos, hogy nem!

Mivel magyarázható akkor, hogy Szlepkov a téziseiben képes volt mellőzni ezt az égető kérdést? Hogyan lehet az önbírálatról szóló tézisekben, melyek azt tűzik ki céljukul, hogy megindokolják a Központi Bizottság álláspontját, az önbírálat legfontosabb feladatáról, a bürokratizmus elleni harcról megfeledkezni? Már pedig tény, hogy Szlepkov téziseiben egy szó sincs (egy árva szó sincs!) szervezeteink bürokratizmusáról, e szervezetekben terpeszkedő bürokratikus elemekről, a párt- és szovjet apparátusunk munkájában észlelhető bürokratikus elferdítésekről.

Összeegyeztethető-e a bürokratizmus elleni harc

rendkívül fontos kérdésében tanusított ilyen — enyhén szólva — könnyelmű magatartás a Központi Bizottságnak az önbírálat kérdésében elfoglalt álláspontjával, olyan pártokmányokkal, mint a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának a Sahti-ügyről szóló határozata vagy a Központi Bizottságnak az önbírálattal kapcsolatos júniusi felhívása?

Én azt hiszem, hogy nem egyeztethető össze.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1928 június 8.

„Komszomolszkaja Pravda"
(„Komszomol Igazság") 90. sz.
1929 április 19.

LENIN ÉS A KÖZÉPPARASZTTAL VALÓ SZÖVETSÉG KÉRDÉSE*

Válasz Sz. elvtársnak

Sz. elvtárs!

Nem igaz, hogy Leninnek Pityirim Szorokinról írt ismeretes cikkében kiadott jelszava, amely szerint „megegyezésre kell jutni a középparaszttal, egyetlen pillanatra sem mondva le a kulák elleni harcról és szilárdan csak a szegényparasztságra támaszkodva"[22] — nem igaz, hogy ez a jelszó „a szegényparaszt-bizottságok időszakának" jelszava, a „középparasztság úgynevezett semlegesítési időszaka végének" jelszava. *Ez egyáltalán nem igaz.*

A szegényparaszt-bizottságokat 1918 júniusában alakították. De már 1918 október végén a falun túlerőben voltunk a kuláksággal szemben és a középparaszt a Szovjethatalom felé *fordult*. Éppen ennek a fordulatnak alapján jött létre a Központi Bizottság határozata, amely a Szovjetek és a szegényparaszt-bizottságok közötti kettőshatalom megszüntetéséről, a járási és falusi Szovjetek újjáválasztásáról, a szegényparaszt-bizottságoknak az újonnan választott Szovjetekbe való beolvasztásáról és következésképpen, a szegényparaszt-bizottságok felszámolásá-

* Kissé rövidítve közlöm. — *I. Szt.*

ról szól. Ezt a határozatot, mint tudjuk, a VI. Szovjetkongresszus 1918 november 9-én szovjet vonalon törvényerőre emelte. A VI. Szovjetkongresszus 1918 november 9-i határozatára gondolok, mely elrendeli a falusi és járási Szovjetek újjáválasztását és a szegényparaszt-bizottságoknak a Szovjetekbe való beolvasztását.

S mikor jelent meg Leninnek „Pityirim Szorokin értékes beismerései" című cikke, melyben a középparaszt semlegesítésének jelszava helyett a középparaszttal való megegyezés jelszavát hirdeti? Ez a cikk 1918 november 21-én jelent meg, vagyis majdnem két héttel a VI. Szovjetkongresszus szóbanforgó határozata *után*. Lenin ebben a cikkében határozottan azt mondja, hogy a középparaszttal való megegyezés politikája a középparasztnak felénk tett *fordulatából* következik.

Íme, Lenin szavai:

„A falun az a feladatunk, hogy megsemmisítsük a földesurat, megtörjük a kizsákmányoló és üzérkedő kulák ellenállását; ebből a célból szilárdan *csakis* a félproletárokra, a «szegényparasztságra» támaszkodhatunk. De a középparaszt nem ellenségünk. A középparaszt ingadozott, ingadozik és ingadozni fog: az a feladat, hogy az ingadozókra hassunk, *nem azonos* azzal a feladattal, hogy a kizsákmányolót megdöntsük és az aktív ellenséget legyőzzük. Megegyezésre kell jutni a középparaszttal, egyetlen pillanatra sem mondva le a kulák elleni harcról és szilárdan csak a szegényparasztságra támaszkodva — ez most a feladat, mert éppen most, a fentebb kifejtett okokból, *a középparasztságban a felénk való fordulat elkerülhetetlen*"* (XXIII. köt. 294. old.).

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Mi következik ebből?

Ebből az következik, hogy Lenin jelszava nem a *régi* időszakra, nem a szegényparaszt-bizottságoknak és a középparaszt semlegesítésének időszakára vonatkozik, hanem az *új* időszakra, a középparaszttal való megegyezés időszakára. Ez a jelszó tehát nem a régi időszak *végét*, hanem egy új időszak *kezdetét* tükrözi.

De az ön állítása Lenin jelszavát illetően nemcsak formális szempontból, nemcsak, hogy úgymondjuk, időrendi tekintetben, hanem lényegében is helytelen.

Ismeretes, hogy Leninnek a középparaszttal való megegyezésre vonatkozó jelszavát, mint az egész párt új jelszavát, pártunk VIII. kongresszusa (1919 márciusában) proklamálta. Ismeretes, hogy a párt VIII. kongresszusa az a kongresszus, amely a középparaszttal való tartós szövetség politikájának alapelveit megállapította. Ismeretes, hogy programunkat, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának programját, szintén a VIII. pártkongresszuson fogadták el. Ismeretes, hogy ez a program külön pontokat tartalmaz pártunknak a falu különféle csoportjaihoz, a szegényparasztsághoz, a középparasztsághoz, a kulláksághoz való viszonyáról. Mit mondanak a SzK(b)P programjának e pontjai a falu társadalmi csoportjairól és a pártnak hozzájuk való viszonyáról? Halljuk csak:

„Az Oroszországi Kommunista Párt a falun egész munkájában továbbra is a *falu proletár és félproletár rétegeire támaszkodik*, mindenekelőtt ezeket szervezi önálló erővé olymódon, hogy a falun pártsejteket, szegényparasztszervezeteket, a falusi proletárokat és félproletárokat fel-

ölelő külön típusú szakszervezeteket stb. létesít, minden módon közelebb hozza a falusi proletárokat és félproletárokat a városi proletariátushoz és kiragadja őket a falusi burzsoázia és a kistulajdonosi érdekek befolyása alól.

Ami a kulákságot, a falusi burzsoáziát illeti, az OKP politikája abban áll, hogy *erélyes harcot folytat e rétegek kizsákmányoló törekvései ellen, hogy megtörje a szovjetpolitikával szemben kifejtett ellenállásukat.*

Ami a középparasztságot illeti, az OKP politikája abban áll, hogy fokozatosan és tervszerűen bevonja őket a szocialista építés munkájába. A párt feladatául tűzi ki, hogy a középparasztságot elválassza a kulákoktól, hogy a szükségletei iránt tanusított figyelmes magatartással a munkásosztály oldalára vonja, elmaradottsága ellen az ideológiai befolyás eszközeivel, nem pedig az elnyomás eszközeivel harcol és minden olyan esetben, amikor a középparasztság életérdekeiről van szó, *gyakorlati megegyezésre törekszik vele,* engedményeket téve a szocialista átalakulások megvalósítási módjának meghatározásánál"* („Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt VIII. kongresszusa", gyorsírói jegyzőkönyv, 351. old.[23]).

Hol a különbség, akár a legcsekélyebb, akár csak a szóhasználatban mutatkozó különbség a program e pontjai és Lenin jelszava között — próbáljon ilyen különbséget találni! Nem talál ilyen különbséget, mert ilyen különbség nincs. Sőt, egészen kétségtelen, hogy Lenin jelszava nemcsak hogy nem mond ellent a VIII. kongresszus határozatainak, melyek a középparasztról szólnak, hanem ellenkezőleg, e határozatok legpontosabb és legsikerültebb szövegezésének tekinthető. Tény ugyanis, hogy a SzK(b)P programját 1919 márciusában fogadta el a párt VIII. kongresszusa, amely a középparasztság kérdését külön napirendi

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

pontként tárgyalta, Leninnek Pityirim Szorokin elleni cikke pedig, amely a középparaszttal való megegyezés jelszavát hirdette, 1918 novemberében, vagyis a VIII. pártkongresszus előtt négy hónappal jelent meg.

Nem világos-e, hogy a párt VIII. kongresszusa *teljes egészében megerősítette* Leninnek a Pityirim Szorokin elleni cikkben proklamált jelszavát, mint olyan jelszót, melyet a párt, falusi munkájában, a *szocialista építés egész mostani időszaka alatt vezérlő elvül köteles tekinteni?*

Mi a veleje Lenin jelszavának?

Lenin jelszavának az a veleje, hogy rendkívül találóan fogja össze a párt falusi munkájának *hármasegységű* feladatát, amelyet egyetlen tömör formulával fejez ki: *a) támaszkodj* a szegényparasztságra; *b) egyezz meg* a középparaszttal; *c)* egy pillanatra se hagyd abba a kulák elleni *harcot*. Próbálja meg és vegye a formulának csak egyik részét a mostani falusi munka alapjául, figyelmen kívül hagyva a többi részét — és feltétlenül zsákutcába jut.

Lehet-e a szocialista építés mostani szakaszának viszonyai között a középparaszttal igazi és tartós egyességre lépni, ha nem támaszkodunk a szegényparasztságra és nem folytatunk harcot a kulák ellen?

Nem lehet.

Lehet-e a mostani fejlődési viszonyok között sikeres harcot folytatni a kulákság ellen, ha nem támaszkodunk a szegényparasztságra és nem jutottunk megegyezésre a középparaszttal?

Nem lehet.

Hogyan lehet a legsikerültebben *egy* összefoglaló

jelszóval kifejezni a párt falusi munkájának ezt a hármasegységű feladatát? Azt hiszem, hogy Lenin jelszava ennek a feladatnak a legsikerültebb kifejezése. El kell ismerni, hogy ezt Leninnél jobban nem lehet kifejezni...

Miért kell Lenin jelszavának célszerűségét *éppen most*, a falusi munka *mai viszonyai között* hangsúlyozni?

Azért, mert éppen most észlelhető egyes elvtársaknál az a hajlandóság, hogy a párt falusi munkájának *hármasegységű* feladatát részekre tépjék és a részeket egymástól elszakítsák. Ezt teljesen megerősíti a januári és februári gabonabegyüjtési kampány gyakorlata.

Hogy a középparaszttal megegyezésre kell jutni — ezt minden bolsevik tudja. De hogy miképpen kell megegyezésre jutni — ezt nem mindenki érti. Egyesek úgy akarnak megegyezésre jutni a középparaszttal, hogy lemondanak a kulák elleni harcról, vagy gyengítik ezt a harcot: a kulák elleni harc — úgymond — elriaszthatja a középparasztság egy részét, a jómódú részét.

Mások úgy akarnak megegyezésre jutni a középparaszttal, hogy abbahagyják a szegényparasztság szervezését, vagy gyengítik ezt a munkát: a szegényparasztság megszervezése — úgymond — a szegényparasztság elkülönülésére vezet, az elkülönülés pedig elriaszthatja tőlünk a középparasztokat.

A helyes vonaltól való ilyen elhajlások eredményeképpen megfeledkeznek arról a marxista tételről, hogy a középparaszt ingadozó osztály, hogy a középparaszttal való megegyezést csak úgy lehet

tartóssá tenni, ha erélyes harcot folytatunk a kulákság ellen és fokozzuk a szegényparasztság közötti munkát, hogy e feltételek nélkül a középparaszt a kulákság felé hajolhat, melyet erősnek lát.

Emlékezzék Leninnek a VIII. pártkongresszuson mondott szavaira:

„Meg kell határoznunk egy olyan osztályhoz való viszonyunkat, *amelynek nincs határozott, szilárd helyzete**. A proletariátus — tömegében a szocializmus mellett van, a burzsoázia — tömegében a szocializmus ellen van; e két osztály kölcsönös viszonyát könnyű meghatározni. De amikor olyan rétegre térünk át, mint a középparasztság, akkor kitűnik, hogy *ez olyan osztály, amely ingadozik*. A középparasztság részben tulajdonos, részben dolgozó. Nem zsákmányol ki más dolgozókat. Évtizedeken át agyondolgozva magát kellett védenie a helyzetét, saját bőrén érezte a földesurak és a kapitalisták kizsákmányolását, elviselt mindent, de ugyanakkor mégis: tulajdonos. Ezért roppant nehéz meghatározni ehhez az ingadozó osztályhoz való viszonyunkat" („Az OK(b)P VIII. kongresszusa", gyorsírói jegyzőkönyv, 300. old.[24]).

De vannak más elhajlások is a helyes vonaltól, amelyek nem kevésbbé veszedelmesek, mint az előzőek. Megesik, hogy harcolnak ugyan a kulákság ellen, de ezt a harcot olyan otrombán és esztelenül folytatják, hogy a csapások a középparasztot és a szegényparasztot érik. Az eredmény az, hogy a kulák ép bőrrel úszsa meg a dolgot, a középparaszttal való szövetségen rés támad, a szegényparasztság egy része pedig ideiglenesen a szovjet politika ellen aknamunkát folytató kulák hálójába kerül.

Vannak olyan esetek is, amikor a kulákság

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

elleni harc helyett a kulákság kisajátítását, a gabonabegyüjtés helyett pedig minden gabonafelesleg kötelező beszolgáltatását próbálják bevezetni, megfeledkezvén arról, hogy a kulákság kisajátítása viszonyaink között ostobaság, és minden gabonafelesleg kötelező beszolgáltatása harcot jelent a középparaszt ellen, nem pedig szövetséget a középparaszttal.

Honnan erednek ezek az elhajlások a párt vonalától?

Annak megnemértéséből, hogy a párt falusi munkájának hármas feladata *egységes* és *oszthatatlan* feladat. Annak megnemértéséből, hogy *nem szabad elszakítani* a kulákság elleni harc feladatát a középparaszttal való megegyezés feladatától és ezt a két feladatot attól a feladattól, hogy a szegényparasztságot a falun a párt támaszává tegyük*.

---

* Ebből következik, hogy a helyes vonaltól való elhajlások két oldalról veszélyeztetik a munkások és a parasztok szövetségét: veszélyeztetik azok részéről, akik, mondjuk, a gabonabegyüjtéssel kapcsolatban foganatosított ideiglenes, kivételes rendszabályokat a párt állandó vagy tartós irányzatává szeretnék tenni és veszélyeztetik azok részéről, akik a kivételes rendszabályok megszüntetését arra akarják kihasználni, hogy a kulákot szabadjára ereszszék, hogy a kereskedelmet teljesen szabadnak nyilvánítsák, úgyhogy az állami szervek nem szabályozhatnák a kereskedelmet. Ezért a helyes vonal biztosítása végett két fronton kell folytatni a harcot.

Felhasználom az alkalmat annak megjegyzésére, hogy sajtónk nem mindig követi ezt a szabályt és néha bizonyos egyoldalúságot tanusít. Megesik például, hogy leleplezik azokat, akik a gabonabegyüjtéssel kapcsolatban foganatosított kivételes rendszabályokat, amelyek ideiglenes jellegűek, politikánk állandó irányává akarják tenni és ezzel

Mit kell tenni, hogy ezeket a feladatokat mindennapi falusi munkánk során el ne szakítsuk egymástól?

Ehhez elsősorban olyan vezérlő jelszót kell adni, amely mindezeket a feladatokat *egy* közös formulában egyesítené és következésképpen nem engedné meg, hogy ezeket a feladatokat egymástól elszakítsák.

Van-e pártunk fegyvertárában ilyen formula, ilyen jelszó?

Igenis van. Ilyen formula Lenin jelszava: „megegyezésre kell jutni a középparaszttal, egyetlen pillanatra sem mondva le a kulák elleni harcról és szilárdan csakis a szegényparasztságra támaszkodva".

---

a munkás-paraszt összefogást veszélyeztetik. Ez nagyon jó. De nem jó és helytelen, hogy ugyanakkor nem fordítanak kellő figyelmet és nem leplezik le kellőképpen azokat, akik a munkás-paraszt összefogást más oldalról veszélyeztetik, nem leplezik le azokat, akik engednek a kispolgári nyomásnak, akik a falu kapitalista elemei elleni harc gyöngítését és a teljes szabadkereskedelem bevezetését követelik az állam szabályozó szerepének kizárásával és ilymódon más oldalról ássák alá a munkás-paraszt összefogást. Ez már nem jó. Ez egyoldalúság.

Megesik az is, hogy leleplezik azokat, akik, mondjuk, tagadják annak a lehetőségét és célszerűségét, hogy fellendítsük az egyéni kis- és középparaszti gazdaságot, amely a mostani szakaszon a mezőgazdaság alapja. Ez nagyon jó. De nem jó és helytelen az, hogy ugyanakkor nem leplezik le azokat, akik lebecsülik a kolhozok és szovhozok jelentőségét és nem látják azt, hogy az egyéni kis- és középparasztgazdaság fellendítésének feladatát ki kell egészíteni a kolhoz- és szovhozépítés fellendítésének gyakorlati feladatával. Ez már egyoldalúság.

Ahhoz, hogy a helyes vonalat biztosítsuk, *két fronton* kell harcot folytatni és el kell vetni mindennemű egyoldalúságot.

Ezért gondolom, hogy ez a jelszó a legcélszerűbb és legátfogóbb jelszó s hogy azt *éppen most*, falusi munkánknak *éppen mai viszonyai között* kell a homloktérbe állítani.

Ön Lenin jelszavát „ellenzéki" jelszónak tekinti és levelében ezt kérdi: *„Hogyan történhetett meg, hogy... ez az ellenzéki jelszó a «Pravda» 1928 május 1-i számában megjelent . . . mivel magyarázható, hogy ezt a jelszót a «Pravdá»-ban a SzK(b)P Központi Bizottságának lapjában közzétették, technikai hiba-e ez, vagypedig kompromisszum az ellenzékkel a középparasztság kérdésében?"*

Dörgedelmes szavak, annyi szent! De mégis, óvatosabban a „kanyaroknál", Sz. elvtárs: nehogy hevülékenységében arra a következtetésre jusson, hogy *tilos* kinyomatni programunkat, amely teljesen megerősíti Lenin jelszavát (ez tény!), azt a programot, amelyet alapjában Lenin dolgozott ki (aki korántsem volt ellenzéki!) és a párt VIII. kongresszusa elfogadott (amely párt szintén nem volt ellenzéki!). Kissé több tiszteletet programunknak a falu társadalmi csoportjairól szóló pontjai iránt! Kissé több tiszteletet a VIII. pártkongresszusnak a középparasztságról szóló határozatai iránt! . .

Ami azt a kifejezést illeti: „kompromisszum az ellenzékkel a középparasztság kérdésében", ezt a kifejezést, azt hiszem, nem érdemes cáfolni, ezt ön bizonyára hevülékenységében mondta.

Önt, úgy látszik, zavarja az a körülmény, hogy Lenin jelszavában és a SzK(b)P-nak a VIII. kongresszuson elfogadott programjában a középparasztsággal való *megegyezésről* van szó, míg Lenin a VIII. kon-

gresszusi megnyitójában a középparasztsággal való *tartós szövetségről* beszél. Ön ebben nyilván valami ellentmondásfélét lát. Ön talán még azt is hajlandó feltételezni, hogy a középparasztsággal való *megegyezés* politikája valamilyen eltávolodás a középparasztsággal való *szövetség* politikájától. Ez nem áll, Sz. elvtárs. Ez nagy tévedés. Így csak olyan emberek gondolkodhatnak, akik elolvassák ugyan a jelszó betűit, de nem tudnak a jelszó értelmébe behatolni. Így olyan emberek gondolkodhatnak, akik nem ismerik a középparasztsággal való szövetség, a vele való megegyezés jelszavának történetét. Így csak olyan emberek gondolkodhatnak, akik képesek feltételezni, hogy Lenin, aki a VIII. kongresszusi megnyitójában a középparasztsággal való „tartós szövetség" politikájáról beszélt, *eltávolodott* saját magától, amikor *ugyanazon* a kongresszuson egy másik beszédében és a párt VIII. kongresszusán elfogadott programban azt mondta, hogy most a középparasztsággal való „megegyezés" politikájára van szükségünk.

Mi a dolog nyitja? A dolog nyitja az, hogy Lenin, és a párt képviseletében a VIII. kongresszus, nem lát *semmiféle különbséget* a „megegyezés" fogalma és a „szövetség" fogalma között. A dolog nyitja az, hogy Lenin mindenütt, a VIII. pártkongresszuson mondott valamennyi beszédében *egyenlőségi jelet* tesz a „szövetség" fogalma és a „megegyezés" fogalma közé. Ugyanezt kell mondani a VIII. kongresszusnak „A középparasztsághoz való viszonyról" szóló határozatáról, amely *egyenlőségi jelet* tesz a „megegyezés" fogalma és a „szövetség" fogalma közé. S mivel Lenin és a Párt a középparasztsággal való megegyezés

politikáját nem véletlen és gyorsan elmúló, hanem *tartós* politikának tekinti, ezért minden alapjuk megvolt és megvan arra, hogy a középparasztsággal való megegyezés politikáját a vele való tartós szövetség politikájának és fordítva: a középparasztsággal való tartós szövetség politikáját a vele való megegyezés politikájának nevezzék. Csak meg kell ismerkedni a VIII. Pártkongresszus gyorsírói jegyzőkönyvével és ugyanennek a kongresszusnak a középparasztságról szóló határozatával, hogy erről meggyőződjünk.

Íme egy idézet Leninnek a VIII. kongresszuson mondott beszédéből:

„Lépten-nyomon megesett, hogy a szovjetfunkcionáriusok tapasztalatlansága és a kérdés nehéz volta következtében a kulákságnak szánt ütések a középparasztságot érték. Itt rendkívül sokat hibáztunk. Az e tekintetben szerzett tapasztalat segítségünkre lesz abban, hogy megtegyünk mindent a további hibák elkerülése érdekében. *Ez* a feladat, amely nem elméletileg, hanem gyakorlatilag áll előttünk. Önök nagyon jól tudják, hogy ez nehéz feladat. Nincsenek olyan javaink, amiket a középparasztságnak nyujthatnánk, márpedig a középparaszt materialista, gyakorlati ember és konkrét anyagi javakat követel, aminőket most nem adhatunk neki és aminőket az ország talán még hónapokon át nélkülözni lesz kénytelen abban a nehéz harcban, amely most teljes győzelmet ígér. De sokat tehetünk közigazgatási gyakorlatunkban: megjavíthatjuk apparátusunkat, kiküszöbölhetünk rengeteg visszaélést. Pártunk vonalát, amely nem irányult eléggé a középparasztsággal való *blokkra, szövetségre*, a vele való *megegyezésre** — ezt a vonalat módunkban áll és kötelességünk kiigazítani és kijavítani" („Az OK(b)P VIII. kongresszusa", gyorsírói jegyzőkönyv, 20. old.[25]).

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Láthatja, hogy Lenin nem tesz különbséget „megegyezés" és „szövetség" között.

És még egy idézet a VIII. kongresszusnak „A középparasztsághoz való viszonyról" szóló határozatából:

„Összekeverni a középparasztokat a kuláksággal, bármilyen mértékben is kiterjeszteni rájuk a kulákság ellen irányuló rendszabályokat — ez annyit jelent, mint a legdurvább módon megszegni nemcsak a Szovjethatalom valamennyi dekrétumát és egész politikáját, hanem a kommunizmus alapelveit is, amelyek arra mutatnak rá, hogy abban az időszakban, mikor a proletariátus döntő harcot folytat a burzsoázia leveréséért, a proletariátus és a középparasztság közötti *megegyezés* egyik feltétele annak, hogy simán áttérjünk mindennemű kizsákmányolás kiküszöbölésére.

A középparasztság, amelynek aránylag erős gazdasági gyökerei vannak, mivel a mezőgazdasági technika még a legfejlettebb kapitalista országokban is, Oroszországról nem is szólva, elmaradt az ipari technikától, a proletárforradalom kezdete után elég hosszú időn át fogja tartani magát. Ezért a falun dolgozó szovjet funkcionáriusok, úgyszintén a pártfunkcionáriusok taktikájának számolni kell azzal, hogy *hosszú időn át együtt kell működni* a középparasztsággal . . .

. . . Tehát a Szovjethatalom teljesen helyes falusi politikája biztosítja a győzelmes proletariátus *szövetségét és megegyezését* a középparasztsággal . . .

. . . A munkás- és parasztkormány és a kommunista párt politikáját a jövőben is a proletariátusnak és a szegényparasztságnak a középparasztsággal való *megegyezése szellemében* kell folytatni"* („Az OK(b)P VIII. kongresszusa", gyorsírói jegyzőkönyv, 370—372. old.[26]).

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Láthatja, hogy a határozat szintén nem tesz különbséget „megegyezés" és „szövetség" között.

Nem lesz felesleges megjegyezni, hogy a VIII. kongresszus határozatában egy árva szó sincs a középparasztsággal való „tartós szövetségről". De azt jelenti-e ez, hogy a határozat *eltér* a középparasztsággal való „tartós szövetség" politikájától? Nem, nem jelenti ezt. Ez csak azt jelenti, hogy a határozat egyenlőségi jelet tesz a „megegyezés", „együttműködés" fogalma és a „tartós szövetség" fogalma közé. Ez érthető is: nem lehet „szövetség" a középparasztsággal, ha nem „egyeztünk meg" vele, s a középparasztsággal való szövetség nem lehet „tartós", ha nincs vele „hosszú időre szóló" megegyezés és együttműködés.

Ezek a tények.

Vagy—vagy: *vagy* Lenin és a VIII. pártkongresszus *eltért* a középparasztsággal való „tartós szövetségre" vonatkozó lenini kijelentéstől, *vagy*pedig félre kell dobni ezt a komolytalan feltevést és el kell ismerni, hogy Lenin és a VIII. pártkongresszus nem tesz *semmiféle* különbséget a „megegyezés" fogalma és a „tartós szövetség" fogalma között.

Aki tehát nem akar üres szőrszálhasogatás áldozata lenni, aki be akar hatolni a lenini jelszó értelmébe, amely úgy szól, hogy a szegényparasztságra kell támaszkodni, a középparasztsággal meg kell egyezni és a kulákság ellen harcot kell folytatni — annak feltétlenül meg kell értenie, hogy a középparasztsággal való *megegyezés* politikája nem más, mint a vele való *tartós szövetség* politikája.

Az ön hibája az, hogy nem értette meg az ellen-

zék szélhámoskodó csűrés-csavarását, felült az ellenzék provokációjának és beleesett abba a csapdába, amit az ellenfél állított önnek. Az ellenzéki szélhámosok lármáznak és ordítoznak, azt hajtogatják, hogy ők elfogadják a középparasztsággal való megegyezés lenini jelszavát, de ugyanakkor provokáló célzást tesznek arra, hogy a középparasztsággal való „megegyezés" és a vele való „tartós szövetség" két különböző dolog. Ezáltal egy csapásra két legyet akarnak ütni: először, leplezni akarják a középparasztság kérdésében elfoglalt igazi álláspontjukat, melynek lényege nem a középparasztsággal való megegyezés, hanem a „középparasztsággal való *meghasonlás*" (lásd az ellenzéki Szmirnov ismert beszédét, amelyet a XVI. Moszkva kormányzósági pártkonferencián idéztem[27]); másodszor, a „megegyezés" és a „szövetség" közötti *költött* különbség alapján lépre akarják csalni a bolsevikok közül az oktondiakat, teljesen meg akarják őket zavarni és el akarják őket taszítani Lenintől.

És hogyan válaszolnak erre egyes elvtársaink? Ahelyett, hogy lerántanák az álarcot az ellenzéki szélhámosokról, ahelyett hogy rájuk bizonyítanák, hogy igazi álláspontjukat illetően félrevezetik a pártot — ehelyett horogra kerülnek, belemásznak a csapdába s engedik, hogy eltaszítsák őket Lenintől. Az ellenzék lármát csap Lenin jelszava körül, az ellenzékiek a lenini jelszó híveinek adják ki magukat — tehát el kell határolni magamat ettől a jelszótól, nehogy összetévesszenek engem az ellenzékkel, különben „az ellenzékkel való kompromisszum" vádját emelhetik ellenem — ilyen ezeknek az elvtársaknak a logikája!

S ez az ellenzék szélhámos fogásainak nem egyedüli példája. Itt van például az önbírálat jelszava. A bolsevikoknak tudniok kell, hogy az önbírálat jelszava pártunk cselekvésének alapja, a proletárdiktatúra megszilárdításának eszköze, a kádernevelés bolsevik módszerének lelke. Az ellenzék lármát csap és azt hangoztatja, hogy az önbírálat jelszavát ő, az ellenzék, gondolta ki, hogy a párt őtőle vette át ezt a jelszót, tehát a párt kapitulált az ellenzék előtt. Ezzel az eljárással az ellenzék legalábbis két dolgot akar elérni:

először, el akarja titkolni a munkásosztály előtt, be akarja csapni arra vonatkozóan, hogy a pártszerűség *szétrombolására* irányuló ellenzéki „önbírálat" és a pártszerűség *erősítésére* irányuló bolsevik önbírálat között szakadék tátong;

másodszor, horogra akar keríteni egyes oktondiakat és rá akarja bírni őket, hogy határolják el magukat az önbírálat pártjelszavától.

És hogyan válaszolnak erre egyes elvtársaink? Ahelyett, hogy lerántanák az álarcot az ellenzéki szélhámosokról és megvédenék a bolsevik önbírálat jelszavát, belemásznak a csapdába, cserbenhagyják az önbírálat jelszavát, az ellenzék füttyére táncolnak és... behódolnak az ellenzéknek abban a téves hitben, hogy elhatárolják magukat az ellenzéktől.

Ilyen példákat halmazával lehetne idézni.

De mi a munkánkban nem táncolhatunk senki füttyére. Még kevésbbé lehet munkánkban vezető szempont, hogy mit mondanak rólunk az ellenzékiek. Nekünk a magunk útján kell haladni, elsöpörve az

ellenzék szélhámos fogásait éppúgy, mint egyes bolsevikok hibáit, akik az ellenzék provokációjának felülnek. Emlékezzék Marx szavaira: „Menj utadon és ne bánd, hogy mit beszélnek!”[28]

Kelt: 1928 június 12.
Megjelent: „Pravda” 152. sz.
1928 július 3.

Aláírás: I. Sztálin.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI IRODÁJÁNAK TAGJAIHOZ

VÁLASZ FRUMKINNAK

(Frumkin 1928 június 15-i levelével kapcsolatban)

Frumkin 1928 június 15-i levelével érdemes behatóan foglalkozni.

Vizsgáljuk meg ezt a levelet pontonként.

1. Frumkin először is helytelenül értékeli a Szovjetunió nemzetközi helyzetét. A pártban általánosan elfogadott vélemény, hogy a Szovjetunió és a kapitalista környezet között fennálló ellentétek azért növekednek, a kapitalista államok azért támadják a Szovjetuniót, mert a Szovjetunióban gyarapodnak a szocialista elemek, mert növekszik a Szovjetunió befolyása az egész világ munkásosztályára, vagyis növekszik az a veszély, amelyet az erősödő Szovjetunió a kapitalizmus számára jelent. Így értelmezi a kérdést pártunk XV. kongresszusa, amikor a Központi Bizottság beszámolójával kapcsolatban hozott határozatában megállapítja: „Kiéleződtek az ellentétek a burzsoá környezet és a Szovjetunió között, amely győzelmes fejlődésével aláaknázza a világkapitalizmus pilléreit. A Szovjetunió szocialista elemeinek *gyarapodása, a proletárdiktatúra elfajulásába vetett burzsoá remények meghiúsulása* és a Szovjetunió

nemzetközi forradalmi befolyásának egyidejű fokozódása ennek a kiéleződésnek legfontosabb tényezői"*[29].

Ismeretes, hogy a párt nem mellesleg, nem véletlenül dolgozta ki ezt az álláspontját, hanem ádáz harcban az ellenzék ellen, amely nyiltan azt állította, hogy az imperializmus azért támadja a Szovjetuniót, mert a Szovjetunió *gyengül*, ez pedig a Szovjetunió *elfajulási* folyamatával magyarázható.

Frumkin azonban egyáltalán nem ért egyet ezzel a párt-állásponttal. Ellenkezőleg, Frumkin azt erősítgeti, hogy „erőink politikai és gazdasági *gyengülése* a fő és döntő tényezője annak, hogy a kapitalista világ a Szovjetuniót támadja".

Mi köze lehet egymáshoz ennek a két ellentétes értékelésnek, amelyek közül az egyik Frumkin, a másik pedig a XV. pártkongresszus értékelése?

2. Még helytelenebbül értékeli Frumkin a Szovjetunió belső helyzetét. Frumkin levelét olvasva, azt lehetne hinni, hogy a Szovjethatalom utolsó napjait éli, hogy az ország a tönk szélén áll és a Szovjetunió pusztulása már csak néhány hónap, vagy talán néhány nap kérdése. Még csak azt kellett volna hozzáfűznie, hogy: „megszólalt a kuvikmadár".

Hozzászoktunk ahhoz, hogy az ellenzékiektől intellektuel jajkiáltásokat halljunk a Szovjetunió „pusztulásáról". De méltó-e Frumkinhoz, hogy az ellenzék példáját kövesse?

Természetesen helytelen volna lebecsülni nehézségeink jelentőségét. De még helytelenebb volna, ha túloznók jelentőségüket, ha elvesztenők az egyensúlyt

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

és rémület fogna el bennünket. Kétségtelen, hogy a kulák haragszik a Szovjethatalomra: furcsa volna, ha azt követelnők a kuláktól, hogy baráti viszonyban legyen a Szovjethatalommal. Kétségtelen, hogy a kuláknak befolyása van a szegényparasztság és középparasztság bizonyos részére. De aki ebből azt a következtetést vonja le, hogy a szegényparasztság és középparasztság többsége a Szovjethatalom *ellen* van, hogy „ez a hangulat már a *munkásközpontokra* kezd átterjedni" — az elvesztette a fejét, azt elfogta a vakrémület. Nem ok nélkül mondják, hogy „ijedt ember az árnyékától is fél".

El lehet képzelni, mi lenne Frumkinnal, ha ma nem a mostani nehézségekkel, hanem komolyabb nehézségekkel kellene megbirkóznunk, mondjuk egy háborúval, amikor „széles tere" nyílik mindenféle ingadozásnak.

3. Egyáltalán nincs igaza Frumkinnak, amikor azt mondja, hogy „gazdasági helyzetünk azért roszszabodott olyan *élesen*, mert a párt a XV. kongresszus után a falu irányában új politikai álláspontra helyezkedett". Itt nyilvánvalóan azokról a rendszabályokról van szó, amelyeket a párt ez év elején a gabonabegyüjtés javítása érdekében foganatosított. Frumkin *károsnak* tekinti ezeket a rendszabályokat, melyek csak „rontották" a helyzetünket.

Eszerint a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának *nem volt igaza*, amikor határozatilag kimondotta, hogy

a) „a gabonabegyüjtési nehézségek egyrészt azokkal a *nehézségekkel* vannak kapcsolatban, amelyek velejárnak az ország *gyors iparosítási ütemével*, melyet

a nemzetközi és a belső helyzet diktál a proletár államnak, másrészt a *tervgazdaság vezetésében* elkövetett *hibákkal*", hogy

b) „a piaci viszonyokban mutatkozó aránytalanság (egyrészt a vásárlóképes falusi kereslet, másrészt az iparcikk-kínálat) *kiéleződése* a falu, különösen a falusi *jómódú* és *kulák* rétegek *jövedelmének növekedésével* magyarázható" (nem pedig a párt rendszabályaival. — *I. Szt.*), hogy

c) „a nehézségeket a falu *kulákjainak* és a *spekulánsoknak* az a törekvése mélyítette el és tette bonyolultabbá, hogy kihasználják ezeket a nehézségeket, felhajtsák a gabonaárakat és meghiúsítsák a szovjet árpolitikát"* (nem pedig a párt rendszabályai. — *I. Szt.).*

Eszerint a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának *nem* volt *igaza,* amikor a gabonabegyüjtésről szóló határozatában megállapította, hogy „a *párt* említett *rendszabábályai,* amelyek bizonyos mértékig *kivételes* jellegűek, *igen jelentékeny sikereket biztosítottak* a gabonabegyüjtés fokozása terén"*[30].

Eszerint Frumkinnak *van igaza,* a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának pedig *nincs igaza!*

Végül is, kinek van hát igaza, Frumkinnak vagy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénumának?

Nézzük a tényeket.

Mi volt a helyzet ez év januárjában? A mult

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

évhez viszonyítva 128 millió pud gabonahiányunk volt.

Hogyan folyt akkor a begyüjtés? Önmagától folyt, — a párt nem alkalmazott semmiféle kivételes rendszabályt, a párt nem avatkozott be aktívan a begyüjtésbe.

Mi volt az eredménye ennek az önmagától, minden nyomás nélkül folyó begyüjtésnek? 128 millió pud gabonahiány.

Mi volna az eredmény most, ha a párt követte volna Frumkin tanácsát és nem avatkozott volna be akkor a dologba, ha tavasz*ig*, a *tavaszi vetés előtt* nem számoltuk volna fel ezt a 128 millió pudos gabonahiányt? Most éhezne a munkásság, éheznének az ipari központok, meghiúsult volna építésünk, éhezne a Vörös Hadsereg.

Megtehette-e a párt, hogy ne avatkozzék be a dologba, hogy ne alkalmazzon kivételes rendszabályokat? Világos, hogy ezt nem tehette.

S mi következik ebből? Ebből az következik, hogy egész népgazdaságunk most a legveszélyesebb válsággal küzdene, ha *idejében* nem avatkoztunk volna be a gabonabegyüjtésbe.

Ebből csak egy következtetést vonhatunk le: Frumkinnak *egyáltalán nincs igaza*, amikor a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának határozatai *ellen* lép fel, és azok *felülvizsgálását* követeli.

4. Egyáltalán nincs igaza Frumkinnak, amikor azt mondja, hogy „*vissza kell térnünk* a XIV. és XV. pártkongresszusokhoz". Nekünk nincs okunk visszatérni a XV. kongresszushoz, mert a párt teljes egészé-

ben a XV. kongresszus határozatainak alapján áll. Frumkin azonban azt követeli, hogy térjünk vissza a XIV. kongresszushoz. Mit jelent ez? Nem azt jelenti-e, hogy *tekintsük megnemtörténtnek* a megtett utat és menjünk *vissza*, ne pedig előre?

A XV. pártkongresszus „A falusi munkáról" szóló határozatában kimondja, hogy a falu szocialista fejlődése érdekében feltétlenül *„erélyesebben kell támadnunk a kulákot"*[31]. A párt XIV. kongresszusa nem mondja ezt és nem is mondhatta az akkori körülmények miatt. Mit jelenthet tehát ezzel kapcsolatban Frumkinnak az a követelése, hogy „térjünk vissza a XIV. kongresszushoz"? Csak egyet jelenthet: le kell mondanunk a „kulák elleni erélyesebb támadás" politikájáról.

Vagyis Frumkinnak az a követelése, hogy térjünk vissza a XIV. kongresszushoz, a párt XV. kongresszusán elfogadott határozatok *megtagadására* vezet.

A XV. pártkongresszus „A falusi munkáról" szóló határozatában azt mondja, hogy „a kis egyéni parasztgazdaságok egyesítésének és nagy kollektív gazdaságokká való átalakításának feladatát ma a párt *legfőbb* falusi *feladataként* kell kitűznünk"[32]. A párt XIV. kongresszusa az akkori körülmények miatt nem mondotta és nem is mondhatta ezt. Erről csak a XV. kongresszus idején beszélhettünk, amikor a kis- és középparaszti egyéni gazdaságok fejlesztésének régi, reánk nézve feltétlenül kötelező feladata mellett felmerült előttünk a *kolhozok* mint nagyüzemű árutermelő gazdaságok fejlesztésének új *gyakorlati* feladata.

Mit jelenthet tehát ezzel kapcsolatban Frumkinnak az a követelése, hogy „térjünk vissza a XIV. kongresszushoz"? Csak egyet jelenthet: le kell mondanunk a kolhozok fejlesztésének új *gyakorlati* feladatáról. Tulajdonképpen ezzel magyarázható az a tény, hogy Frumkin a kollektív gazdaságok fejlesztésének *gyakorlati* feladatát azzal a *körmönfont* feladattal helyettesíti, hogy „nyujtsunk maximális segítséget a kollektív gazdaságokba lépő szegényparasztságnak".

Vagyis Frumkinnak az a követelése, hogy térjünk vissza a XIV. kongresszushoz, a párt XV. kongresszusán elfogadott határozatok *megtagadására* vezet.

A párt XV. kongresszusa „Útmutatások az ötéves népgazdasági terv összeállításához" című határozatában azt mondja, hogy „ma nagyobb támogatást kell nyujtani a *termelési* szövetkezés minden életképes formájának (a kommúnáknak, a kolhozoknak, arteleknek, termelőszövetkezeteknek, szövetkezeti gyáraknak stb.), úgyszintén a *szovjet gazdaságoknak, amelyeket magasabb fokra kell emelni*"*[33]. A XIV. kongresszus az akkori körülmények miatt nem mondotta és nem is mondhatta ezt. Erről csak a XV. kongresszus idején beszélhettünk, amikor egyrészt a kis- és középparaszti egyéni gazdaság fejlesztésének és másrészt a kolhozok fejlesztésének feladata mellett felmerült előttünk még egy új *gyakorlati* feladat, *a szovjet gazdaságok*, mint a legtöbb árut termelő egységek fejlesztésének feladata.

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Mit jelenthet ezzel kapcsolatban Frumkinnak az a követelése, hogy „térjünk vissza a XIV. kongresszushoz"? Csak azt jelentheti, hogy le kell mondanunk a „szovjet gazdaságok magasabb fokra emelésének" politikájáról. Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy Frumkin a szovhozok fejlesztésének *pozitív* feladatát, amelyet a XV. kongresszus tűzött ki, azzal a *negatív* feladattal helyettesíti, hogy „a szovhozokat nem kell rohamiramban és még ennél is gyorsabban bővíteni", noha Frumkinnak tudnia kell, hogy a pártnak itt nem feladata és nem is lehet feladata a „rohamiram", mert csak most *kezdünk* komolyan *hozzányúlni* az új szovhozok szervezésének kérdéséhez.

Ismét csak az tűnik ki, hogy Frumkinnak az a követelése, hogy térjünk vissza a XIV. kongresszushoz, a XV. kongresszus határozatainak *megtagadására* vezet.

Mit mondjunk az elmondottak után Frumkinnak arról a kijelentéséről, hogy a Központi Bizottság „eltávolodott" a XV. kongresszus határozataitól? Nem lesz-e helyesebb, ha azt mondjuk, hogy Frumkin egész levele csak rosszul álcázott kísérlet, melynek az a célja, hogy a XV. kongresszus számos igen fontos kérdésben hozott határozatát *semmivé tegye?*

Vajjon nem ezzel magyarázható-e Frumkinnak az az állítása, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának a gabonabegyüjtésről szóló határozata *„félemás és kétértelmű"?* Nem lesz-e helyesebb, ha azt mondjuk, hogy a plénum határozata helyes. Frumkin ellenben

valóban „kettősen" kezd látni, mert az ő álláspontja némileg „felemás".

Frumkin fő hibája az, hogy ő csak egy feladatot lát maga előtt, az egyéni parasztgazdaság magasabb fokra emelésének feladatát, abból indulva ki, hogy lényegében erre *szorítkozik* a mezőgazdasághoz való viszonyunk.

Frumkin hibája az, hogy nem érti azt az *újat*, amit a párt a XV. kongresszuson adott nekünk, nem érti azt, hogy a dolog most nem *szorítkozhatik* csupán az egyéni parasztgazdaság fejlesztésének feladatára, hogy ezt a feladatot *ki kell egészíteni* két új *gyakorlati* feladattal: a szovhozok fejlesztésének feladatával és a kolhozok fejlesztésének feladatával.

Frumkin nem érti, hogy ha az első feladatot nem egyesítjük az utóbbi két feladattal, akkor nem küzdhetjük le a nehézségeket sem abban az értelemben, hogy az államot ellátjuk árugabonával, sem abban az értelemben, hogy a szocializmus elvei alapján szervezzük meg az egész népgazdaságot.

Azt jelenti-e ez, hogy a súlypontot már most a szovhozokra és kolhozokra helyezzük át? Nem, ez nem jelenti azt. A súlypont a mostani szakaszban a kis- és középparaszti egyéni gazdaságok további fejlesztésén marad. De ez azt jelenti, hogy ez az egy feladat *ma már nem elégséges*. Azt jelenti, hogy elérkezett az az idő, amikor ezt a feladatot a *gyakorlatban* két új feladattal kell *kiegészítenünk:* a kolhozok fejlesztésének és a szovhozok fejlesztésének feladatával.

5. Teljesen helytelen Frumkinnak az a megjegyzése, hogy a „kulák törvényen kívül helyezése

az egész parasztsággal szemben törvénytelenségekre vezetett".

Először is, nem igaz, hogy a kulákot „törvényen kívül" helyezték.

Másodszor, ha Frumkin szavainak egyáltalán van valami értelme, ez csak az lehet, hogy Frumkin a kulákság „polgári jogaiba" való visszaállítását, a kulák politikai jogainak (például a Szovjetekbe való választási jogának stb.) visszaadását követeli a párttól.

Azt gondolja-e Frumkin, hogy a párt és a Szovjethatalom nyerne azzal, ha a kulákokkal szemben alkalmazott bizonyos korlátozásokat hatályon kívül helyezné? Hogyan egyeztethető össze Frumkinnak ez a „felfogása" a XV. kongresszusnak azzal a határozatával, amely megköveteli, hogy „erélyesebb támadást indítsunk a kulák ellen".

Azt gondolja-e Frumkin, hogy a kulákság ellen folytatott harc gyengítése erősítené a középparasztsággal való szövetségünket? Nem eszmél-e rá Frumkin arra, hogy ha a kulákságnak visszaadnók jogait, ez csakmegkönnyítené a kulákoknak, hogy elszakítsák tőlünk a középparasztságot?

Mit ér ezek után Frumkin fecsegése a középparasztsággal való szövetségről?

Természetesen helytelen volna, ha tagadnók, hogy funkcionáriusaink bizonyos része a faluban áthágja a törvényeket. Még helytelenebb volna, ha tagadnók azt a tényt, hogy a kuláknak szánt csapások olykor a középparasztokat, sőt még a szegényparasztokat is sujtják, mert funkcionáriusaink bizonyos része ügyetlenül harcol a kulák ellen.

Kétségtelen, hogy a legerélyesebben kell küzdenünk a pártvonal ilyen elferdítései ellen. De hogyan lehet ebből arra a következtetésre jutni, hogy gyengíteni kell a kulákság ellen folytatott harcot, hogy le kell mondanunk a kulákság politikai jogainak korlátozásáról stb.?

6. Igaza van Frumkinnak, amikor azt állítja, hogy a kulákság ellen nem szabad a kulákok kisajátításának módszerével harcolni, mint ahogy ezt néha egyes helyi funkcionáriusaink teszik. De téved, mikor azt gondolja, hogy ezzel valami újat mondott. Molotov elvtársat vagy Kubják elvtársat ilyen elferdítésekkel vádolni, mint ahogy Frumkin teszi, és azt állítani, hogy a párt nem harcol az ilyen elferdítések ellen — ez a legnagyobb igazságtalanság, és megengedhetetlen ingerültségre vall.

7. Frumkinnak igaza van, amikor azt állítja, hogy meg kell nyitni a piacokat, a gabonapiacot. De téved, ha azt gondolja, hogy ezzel valami újat mondott. Először is, a párt sohasem követelte a piacok bezárását. Másodszor, Frumkinnak tudnia kell, hogy mivel egyes vidékeken előfordult, hogy bezárták a piacokat, a központ azonnal utasította a helyi szervezeteket, hogy haladéktalanul nyissák meg a piacot és szüntessék meg az ilyen elferdítéseket. Ismeretes, hogy a központnak ezt az utasítását még május végén (május 26-án), vagyis két héttel Frumkin levelének megjelenése előtt szétküldték a vidékre. Lehetetlen, hogy Frumkinnak erről nem volt tudomása. Hát akkor érdemes volt a „kútba vizet hordani"?

8. Igaza van Frumkinnak, amikor azt állítja,

hogy fel kell emelni a gabonaárakat és fokozni kell a házi pálinkafőzés elleni harcot. De megint csak furcsa volna azt gondolni, hogy Frumkin ezzel felfedezte Amerikát. A házi pálinkafőzés ellen már ez év januárja óta folyik a harc. A harcot fokozni kell, s fokozni is fogjuk, noha Frumkinnak tudnia kell, hogy a falu elégedetlen lesz emiatt. Ami a gabonaárakat illeti, Frumkinnak tudnia kell, hogy a Politikai Irodában az új begyüjtési év elejére, már ez év februárjában, vagyis négy hónappal Frumkin levelének megjelenése előtt elhatároztuk az áremelést. Ismétlem: érdemes volt-e az áremelés érdekében „vizet hordani a kútba"?

9. Első pillanatra úgy tűnhetik, hogy Frumkin a középparasztsággal való szövetség védelmében írta meg levelét. De ez csak látszat. Frumkin valójában azt kéri levelében, hogy *könnyítsünk* a kulák helyzetén, azt kéri, hogy *helyezzük hatályon kívül* a kulákokkal szemben életbeléptetett *korlátozásokat*. Aki a középparasztsággal való szövetséget meg akarja szilárdítani, az nem követelheti a kulákság ellen folytatott harc gyengítését.

A párt legfontosabb feladata az, hogy biztosítsa a középparasztsággal való tartós szövetséget. Ez a szövetség azonban csak úgy biztosítható, ha erélyesen harcolunk a kulákság ellen, ha a szegényparasztságot a proletariátus támaszává tesszük a falun és ha, végül, megvan a készségünk és képességünk arra, hogy a középparasztsággal hosszúéletű megegyezésre lépjünk, amely megszilárdíthatja a vele kötött szövetséget és erősítheti a proletariátus állásait a szocialista építésért folyó harcban.

Ezen a téren politikánknak nem a falu kapitalista elemei ellen folyó harc gyengítésére, hanem „a proletariátusnak a középparasztsággal való *megegyezésére*", a „középparasztsággal való *együttműködés hosszú időszakára*", a „győzelmes proletariátusnak a középparasztsággal való *szövetségére és megegyezésére*" kell irányt vennie (lásd a párt VIII. kongresszusának határozatát: „A középparasztsághoz való viszonyról")[34].

I. Sztálin

1928 június 20.

Először e kötet orosznyelvű kiadásban jelent meg.

AZ ÖNBÍRÁLAT JELSZAVÁNAK ELSEKÉLYESÍTÉSE ELLEN

Az önbírálat jelszavát nem szabad futólagos és gyorsan múló jelszónak tekinteni. Az önbírálat a pártkáderek és általában a munkásosztály forradalmi szellemben való nevelésének külön módszere, bolsevik módszere. Már Marx úgy beszélt az önbírálatról, mint a proletárforradalom megszilárdításának módszeréről[35]. Ami a pártunkban gyakorolt önbírálatot illeti, annak kezdete arra az időre nyúlik vissza, amikor a bolsevizmus először jelent meg országunkban, azokra az első napokra, amikor a bolsevizmus, mint külön forradalmi áramlat, a munkásmozgalomban megszületett.

Ismeretes, hogy Lenin már 1904 tavaszán, amikor a bolsevizmus még nem volt önálló politikai párt, hanem *egy* szociáldemokrata párt kebelében együtt dolgozott a mensevikekkel — ismeretes, hogy Lenin már akkor „önbírálatra és saját hiányosságaink kíméletlen leleplezésére" szólította fel a pártot. Lenin akkor „Egy lépés előre, két lépés hátra" című brosúrájában ezt írta:

„Ezek (vagyis a marxisták ellenfelei. *I. Szt.*) kárörömmel és kaján újjongással figyelik vitáinkat; ők persze rajta lesznek majd, hogy pártunk hiányosságainak és fogyatékosságainak szentelt brosúrámból egyes helyeket

saját céljaiknak megfelelő módon ráncigáljanak elő. Az orosz szociáldemokraták már elég puskaport szagoltak a csatákban, hogy rá se hederítsenek ezekre a csipkelődésekre, hogy ezek ellenére folytassák munkájukat az *önbírálat és saját hiányosságaik kíméletlen leleplezése terén**, amely hiányosságokat a munkásmozgalom növekedése okvetlenül és elkerülhetetlenül le fog gyűrni. Ám próbálják meg az ellenfél táborából való urak, és tárják elénk a dolgok *valódi* állásának képét a maguk «pártjaiban» úgy, hogy ez csak távolról is hasonlítson arra a képre, amit második kongresszusunk jegyzőkönyvei mutatnak!" (VI. köt. 161. old.[36]).

Ezért egyáltalán nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik azt hiszik, hogy az önbírálat futólagos jelenség, divat, aminek rövidesen el kell múlnia, mint ahogy rendszerint minden divat elmúlik. Az önbírálat valójában a bolsevizmus fegyvertárának elmaradhatatlan és állandóan használt fegyvere, elválaszthatatlan a bolsevizmus természetétől, forradalmi szellemétől.

Néha azt mondják, hogy az önbírálat jó szolgálatot tesz olyan pártnak, amely még nem jutott hatalomra és amelynek „nincs mit vesztenie", de veszélyes és káros arra a pártra, amely már hatalomra jutott, amelyet ellenséges erők vesznek körül és amely ellen az ellenség kihasználhatja a párt gyengéinek leleplezését.

Ez a nézet helytelen. Teljesen helytelen. Ellenkezőleg, éppen azért, mert a bolsevizmus hatalomra jutott, éppen azért, mert a bolsevikok építési sikereink következtében elbizakodhatnak, éppen azért, mert megtörténhet, hogy a bolsevikok nem veszik

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

észre gyengéiket és ezzel megkönnyíthetik az ellenség dolgát — éppen ezért van szükségünk az önbírálatra, különösen most, amikor már hatalomra jutottunk.

Az önbírálatnak az a célja, hogy feltárja és megszüntesse hibáinkat és gyengéinket — nem világos-e tehát, hogy a proletárdiktatúra viszonyai között az önbírálat csak megkönnyítheti a bolsevizmusnak a munkásosztály ellenségei ellen vívott harcát? Lenin számításba vette a hatalom megragadása után előállott helyzet sajátosságait, amikor a „«Baloldaliság» — a kommunizmus gyermekbetegsége" című brosúrájában 1920 április-májusában a következőket írta :

„A politikai pártnak saját hibáihoz való viszonya egyik legfontosabb és legbiztosabb ismérve a párt komolyságának és annak, hogy miként teljesíti a *valóságban* kötelességét *osztálya* és a dolgozó *tömegek irányában. A hibát nyíltan beismerni**, okait feltárni, kielemezni azt a helyzetet, amely a hibát szülte, gondosan megvitatni, hogy milyen eszközökkel lehet a hibát kijavítani — íme ez jellemzi a komoly pártot, így teljesíti a párt kötelességét, így neveli és tanítja az *osztályt* s azután a *tömegeket* is" (XXV. köt. 200. old.[36a]).

Leninnek ezerszeresen igaza volt, amikor a párt XI. kongresszusán, 1922 márciusában azt mondotta:

„A proletariátus nem riad vissza annak beismerésétől, hogy forradalmában egyes dolgok nagyszerűen sikerültek, mások meg nem sikerültek. Mindazok a forradalmi pártok, amelyek eddig elpusztultak, azért pusztultak el, mert *elbizakodtak* és nem tudták meglátni, miben rejlik az erejük és *féltek beszélni gyengéikről**. De mi nem pusztu-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

lunk el, mert nem félünk beszélni gyengéinkről és megtanuljuk leküzdeni ezeket a gyengéket" (XXVII. köt. 260—261. old.).

Ebből csak egy következtetést lehet levonni: a pártot, az osztályt, a tömeget lehetetlen helyesen nevelni önbírálat nélkül; a párt, az osztály, a tömeg helyes nevelése nélkül pedig nincs bolsevizmus.

Miért éppen most, éppen az adott történelmi pillanatban, éppen 1928-ban lett különösen időszerű az önbírálat jelszava?

Azért, mert az osztályviszonyok kiéleződése mind belpolitikai, mind külpolitikai vonalon most világosabban mutatkozott meg, mint egy vagy két évvel ezelőtt.

Azért, mert most világosabban tárult fel, mint egy vagy két évvel ezelőtt, hogy a Szovjethatalom osztályellenségei, gyengéinket és hibáinkat kihasználva, aknamunkát folytatnak országunk munkásosztálya ellen.

Azért, mert a Sahti-ügynek és a falusi tőkés elemek „begyüjtési manővereinek" leckéi, továbbá a tervezés terén elkövetett hibáink nem múlhatnak el nyomtalanul, azokból feltétlenül okolnunk kell.

Mennél előbb meg kell szabadulnunk a Sahti-ügy és a gabonabegyüjtési nehézségek által feltárt hibáinktól és gyengéinktől, ha meg akarjuk szilárdítani a forradalmat és teljes fegyverzetben akarjuk fogadni az ellenséget.

Mennél előbb fel kell tárnunk gyengéinket és hibáinkat, amelyek *még nincsenek feltárva*, de kétségtelenül megvannak, ha nem akarjuk azt, hogy a munkásosztály ellenségeinek nagyobb örömére telje-

sen készületlenül érjen bennünket mindenféle „meglepetés" és „véletlen".

Késlekedni e tekintetben annyit jelent, mint megkönnyíteni ellenségeink dolgát, elmélyíteni hibáinkat és gyengéinket. De mindezt lehetetlen megtenni, ha nem fejlesztjük ki az önbírálatot, ha nem fokozzuk az önbírálatot, ha nem vonjuk be a munkásosztály és a parasztság milliós tömegeit gyengéink, hibáink feltárásába és felszámolásába.

Ezért a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi plénumának teljesen igaza volt, amikor a Sahti-ügyről hozott határozatában ezt mondotta:

„Annak, hogy a megjelölt rendszabályok eredményes végrehajtását biztosítsuk, az a *legfőbb feltétele*, hogy *ténylegesen megvalósítsuk* az önbírálat jelszavát, melyet a XV. kongresszus adott ki"*[37].

De hogy kifejlesszük az önbírálatot, a pártnak előbb számos akadályt kell leküzdenie. Ide sorolható a tömegek kulturális elmaradottsága, a proletár élcsapat kulturális erőinek elégtelensége, renyheségünk, „kommunista felfuvalkodottságunk" stb. De a legkomolyabb akadályok egyike, ha ugyan nem a legkomolyabb akadály: apparátusaink *bürokratizmusa*. Párt-, állami, szakszervezeti, szövetkezeti és sok más szervezetünkben ugyanis bürokratikus elemek vannak. Azokról a bürokratikus elemekről van szó, akik gyengéinkből és hibáinkból élnek, akik jobban félnek a tömegek bírálatától, a tömegek ellenőrzésétől, mint a tűztől, akik akadályozzák az önbírálat kibontako-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

zását és gátolnak bennünket abban, hogy megszabaduljunk gyengéinktől, hibáinktól. A szervezeteinkben meglevő bürokratizmus nem csupán aktatologatás és a hivatali formaságok túltengése. A bürokratizmusban a szervezeteinkre gyakorolt polgári befolyás nyilvánul meg. Leninnek igaza volt, amikor azt mondotta:

„... meg kell értenünk, hogy a bürokratizmus elleni harc *abszolút szükséges* harc, amely éppolyan bonyolult, mint a kispolgáriság elleni harc. A bürokratizmus államrendünkben olyan kinövés, hogy még pártprogramunk is beszél róla, aminek az az oka, hogy a *bürokratizmus ezzel a kispolgársággal és annak elterjedtségével van kapcsolatban*"* (XXVI. köt. 220. old.).

Annál állhatatosabban kell harcolnunk szervezeteink bürokratizmusa ellen, ha valóban ki akarjuk fejleszteni az önbírálatot és meg akarunk szabadulni építésünk kinövéseitől.

Annál állhatatatosabban kell mozgósítanunk a munkások és parasztok milliós tömegeit, hogy ők bíráljanak *alulról*, hogy ők ellenőrizzenek *alulról*, mert ez a legjobb ellenméreg a bürokratizmus ellen.

Leninnek igaza volt, amikor azt mondotta:

„Ha harcolni akarunk a bürokratizmus ellen, akkor *ebbe be kell vonnunk az alsó rétegeket* ..." mert „hogyan szüntethető meg a bürokratizmus, ha nem a *munkások és parasztok bevonásával*?"* (XXV. köt. 496, 495. old.)

Ahhoz azonban, hogy „bevonjuk" a milliós tömegeket, a munkásosztály valamennyi tömegszervezetében, és elsősorban magában a pártban, ki kell

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

fejlesztenünk a proletár demokráciát. Az önbírálat e feltétel nélkül nulla, puszta szólam, frázis.

Nekünk nem *akármiféle* önbírálatra van szükségünk. Nekünk olyan önbírálatra van szükségünk, amely növeli a munkásosztály műveltségét, fejleszti harci szellemét, megerősíti a győzelembe vetett hitét, megsokszorozza erőit és segíti abban, hogy az ország igazi gazdájává váljék.

Egyesek azt mondják, hogy ha van önbírálat, akkor nincs szükség többé *munkafegyelemre*, abba lehet hagyni a munkát és fecseghetnek össze-vissza mindenről. Ez nem önbírálat, hanem a munkásosztály kigúnyolása. Az önbírálatra nem azért van szükség, hogy romboljunk, hanem azért, hogy *megszilárdítsuk* a munkafegyelmet, azért, hogy a munkafegyelem *tudatos* fegyelemmé váljék, mely képes megállni a helyét a kispolgári lompossággal szemben.

Mások azt mondják, hogy ha van önbírálat, akkor nincs szükség többé *vezetésre*, ott lehet hagyni a kormányt és mindent rá lehet hagyni a „dolgok természetes folyására". Ez nem önbírálat, hanem szégyen és gyalázat. Az önbírálatra nem azért van szükség, hogy gyengítsük, hanem azért, hogy *erősítsük* a vezetést, azért, hogy a csak papiroson létező és tekintélynek alig örvendő vezetésből *élő* és valóban *tekintélynek örvendő* vezetés legyen.

De van másféle „önbírálat" is, olyan „önbírálat", amely a pártszerűség *lerombolására*, a Szovjethatalom *bemocskolására*, építésünk *gyengítésére*, gazdasági kádereink *elzüllésére*, a munkásosztály *lefegyverzésére*, az *elfajulásról* való fecsegésre vezet. Ilyen „önbírálatra" hívott bennünket nemrég a trockista ellenzék. Mon-

danom sem kell, hogy a pártnak semmi köze sincs az ilyen „önbírálathoz". Mondanom sem kell, hogy a párt minden erejével és minden eszközzel harcolni fog az ilyen „önbírálat" ellen.

Ezt az *idegen*, romboló bolsevizmusellenes „önbírálatot" szigorúan meg kell különböztetni a *mi* önbírálatunktól, a bolsevik önbírálattól, amelynek célja a pártszerűség *fejlesztése*, a Szovjethatalom *megszilárdítása*, építésünk *javítása*, gazdasági kádereink *erősítése*, a munkásosztály *felfegyverzése*.

Az önbírálat fokozásáért mindössze néhány hónappal ezelőtt indítottunk kampányt. Még nincsenek meg a szükséges adatok, hogy összegezhessük a kampány első eredményét. Annyit azonban meg lehet állapítani, hogy a kampány üdvös hatása máris érezhető.

Nem tagadhatja senki, hogy az önbírálat hulláma nőni és szélesedni kezd, a munkásosztály egyre szélesebb rétegeit ragadja magával, és bevonja őket a szocialista építés ügyébe. Ezt mutatja, hogy egyebet ne mondjak, a termelési értekezletek és az alkalmi ellenőrző bizottságok felélénkülése.

Igaz, még mindig vannak arra irányuló kísérletek, hogy véka alá rejtsék a termelési értekezletek és az alkalmi ellenőrző bizottságok indokolt és felülvizsgált útmutatásait. Ez ellen a legerélyesebb harcot kell indítanunk, mivel az ilyen kísérleteknek az a céljuk, hogy elvegyék a munkások kedvét az önbírálattól. De aligha van okunk kétségbevonni, hogy az önbírálat növekvő hulláma maradéktalanul el fogja söpörni az efféle bürokratikus kísérleteket.

Azt sem tagadhatja senki, hogy az önbírálat

eredményeképpen gazdasági kádereink kezdik összeszedni magukat, éberebbekké válnak, komolyabban kezdenek hozzányúlni a gazdasági vezetés kérdéseihez, párt-, szovjet, szakszervezeti és más kádereink pedig figyelmesebben, megértőbben kezdenek foglalkozni a tömegek ügyes-bajos dolgaival.

Igaz, nem mondhatjuk, hogy a pártonbelüli és általában a munkásdemokrácia már teljesen megvalósult a munkásosztály tömegszervezeteiben. De nincs okunk kétségbevonni, hogy a kampány további kibontakozásával majd ez is előbbre lendül.

Azt sem lehet tagadni, hogy sajtónk az önbírálat eredményeképpen elevenebbé és életképesebbé vált, és lapjaink munkatársainak olyan osztagai, mint a munkás- és falusi levelezők szervezetei, már igen komoly politikai erővé kezdenek válni.

Igaz, sajtónk időnként még mindig a felszínen mozog, még nem tanulta meg, hogyan kell egyes kritikai megjegyzésekről mélyebb bírálatra, a mély bírálatról a bírálat eredményeinek általánosítására áttérni és megállapítani, hogy melyek azok a *vívmányok*, melyeket a bírálat eredményekép értünk el építésünk terén. De aligha vonható kétségbe, hogy ez is javulni fog a további kampány során.

E vívmányok mellett azonban meg kell említenünk kampányunk fogyatékosságait is. Az önbírálat jelszavának azokról az eltorzításairól van szó, amelyek már most, a kampány elején is előfordulnak és azzal a veszéllyel fenyegetnek, hogy elsekélyesítik az önbírálatot, ha azonnal nem vesszük fel a harcot ellenük.

1. Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy több

lapnál olyan tendencia mutatkozott, hogy a kampányt *szocialista építésünk* fogyatékosságainak tárgyilagos bírálata helyett a *személyi életben* előforduló szélsőségek reklámszerű kipellengérezésének medrébe tereljék. Ez szinte valószínűtlen. De ez, sajnos, tény.

Nézzük például a „Vlaszty Truda" című lapot, az irkutszki kerületi bizottság és kerületi végrehajtóbizottság lapját (128. sz.). Egész oldalt ilyen reklámszerű „jelszavak" tarkítanak: „A nemi kicsapongás — burzsoá tulajdonság", „Egyik pálinkás pohár után jön a másik", „Ha már saját házacskánk van, legyen saját tehénkénk is", „A kétszemélyes ágy banditái", „Az el nem dördült lövés" stb. stb. Kérdezem, mi közük lehet ezeknek a „Birzsovkához"[38] méltó „kritikai" csipkelődéseknek a bolsevik önbírálathoz, amelynek *szocialista építésünk* javítása a célja? Nagyon lehetséges, hogy ezeknek a reklámcikkeknek a szerzője kommunista. Lehetséges, hogy a Szovjethatalom „osztályellenségei" elleni gyűlölet hevíti a szerzőt. De hogy letért a helyes útról, elsekélyesíti az önbírálat jelszavát és *nem a mi* osztályunk hangján beszél — abban nem lehet kételkedni.

2. Rá kell továbbá mutatnunk arra, hogy még azok a lapok is, amelyek, általában szólva, értenek a helyes bíráláthoz — néha még ezek is csak a *bírálat kedvéért* bírálnak, *sportot űznek* a bírálatból, *szenzációt* hajhásznak. Nézzük például a „Komszomolszkaja Pravdá"-t. Mindannyian ismerik a „Komszomolszkaja Pravdá"-nak az önbírálat kifejlesztése terén szerzett érdemeit. De nézzék meg e lap legutóbbi számait és olvassák el az Összszövetségi Központi Szakszervezeti Tanács vezetőinek „bírálatát", amely nem egyéb, mint meg-

engedhetetlen karikatúrák egész sorozata. Kérdezem, kinek kell az ilyen „bírálat" és mit adhat az önbírálat jelszavának kompromittálásán kívül? Mire kellett ez a „bírálat", amely nem tartja szem előtt szocialista építésünk érdekeit, hanem olcsó szenzációt hajhász, amelynek az a célja, hogy a kárörvendő nyárspolgárt megnevettesse? Persze az önbírálatnak minden fegyvernemre, tehát a „könnyű lovasságra" is szüksége van. De vajjon az következik-e ebből, hogy a könnyű lovasságnak *könnyelmű* lovassággá kell válnia?

3. Végül meg kell emlékeznünk számos szervezetünk arra irányuló határozott hajlandóságáról, hogy az önbírálatot gazdasági vezetőink elleni *hajszává* változtassák, hogy az önbírálat jelszavával visszaélve, gazdasági vezetőinket a munkásosztály előtt *diszkreditálják*. Tény, hogy Ukrajnában és Közép-Oroszországban egyes helyi szervezeteink valóságos *hajszát* indítottak *legjobb* gazdasági vezetőink ellen, akiknek minden bűne csak az, hogy nem csalhatatlanok. Hogyan lehet másképpen értelmezni a helyi szervezeteknek e gazdasági vezetők leváltására vonatkozó határozatait, amelyeknek nincs semmi kötelező erejük és nyilvánvalóan csak az a célzatuk, hogy a gazdasági vezetőket befeketítsék. Hogyan értsük másként azt, amikor bírálni bírálják a gazdasági vezetőket, de nekik nem engedik meg, hogy válaszoljanak a bírálatra? Mióta nevezik nálunk önbírálatnak ezt a „lebunkózást"?

Természetesen nem követelhetjük, hogy a bírálat száz százalékig helyes legyen. Ha alulról gyakorolnak bírálatot, ebben az esetben még olyan kritikát is el kell fogadni, amely csak 5—10%-ban helyes. Mindez

igaz. De vajjon az következik e ebből, hogy a gazdasági vezetőknek soha sem szabad hibázniok? Vajjon van-e olyan ember a világon, aki sohasem követ el hibát? Vajjon nehéz-e megérteni, hogy a gazdasági káderek kineveléséhez hosszú évek kellenek, hogy a legfigyelmesebben és leggondosabban kell bánni velük? Vajjon nehéz-e megérteni, hogy az önbírálatra nem azért van szükségünk, hogy hajszát indítsunk a gazdasági káderek ellen, hanem azért, hogy javítsuk és erősítsük azokat?

Bírálják építésünk fogyatékosságait, de ne sekélyesítsék el az önbírálat jelszavát és ne tegyék azt reklámgyakorlatok eszközévé, mint ahogy például „A kétszemélyes ágy banditái", „Az el nem dördült lövés" stb. című cikkekben történt.

Bírálják építésünk fogyatékosságait, de ne diszkreditálják az önbírálat jelszavát és annak leple alatt ne kotyvasszanak olcsó szenzációkat.

Bírálják építésünk fogyatékosságait, de ne forgassák ki az önbírálat jelszavát és annak leple alatt ne indítsanak hajszát gazdasági és más funkcionáriusaink ellen.

És ami a legfőbb: ne cseréljék föl az *alulról* jövő tömegbírálatot a *felülről* jövő kritikai rikácsolással, nyujtsanak lehetőséget a munkásosztály milliós tömegeinek, hogy bekapcsolódjanak ebbe a dologba és alkotó kezdeményezésükkel résztvegyenek fogyatékosságaink leküzdésének és építésünk javításának ügyében.

„Pravda" 146. sz.
1928 június 26.
Aláírás: I. Sztálin.

A SzK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA[39]

1928 július 4—12

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLE PROGRAMJÁRÓL

1928 július 5-én mondott beszéd

Először is, elvtársak, meg kell vizsgálnunk a Komintern programtervezetének terjedelmét[40].

Azt mondják, hogy a programtervezet túlságosan nagy, túlságosan terjedelmes. Azt követelik, hogy rövidítsük a felére vagy harmadára. Azt követelik, hogy a programban adjunk néhány általános formulát, elégedjünk meg ezzel és nevezzük ezeket a formulákat programnak.

Azt hiszem, hogy ezek a követelések alaptalanok. Azok, akik azt követelik, hogy felére, sőt harmadára rövidítsük a programot, nem értik a programtervezet szerkesztői előtt álló feladatokat. Ugyanis a Komintern programja nem lehet valamely nemzeti párt programja, vagy mondjuk csak a „civilizált" nemzeteknek szóló program. A programnak ki kell terjednie a világ valamennyi kommunista pártjára, minden nemzetre, minden népre, fehérekre és feketékre egyaránt. Ez a programtervezet legfőbb és legjellemzőbb vonása. De hogyan térjen ki a program a Komintern valamennyi szekciójának, keleti és nyugati szekcióinak elodázhatatlan szükségleteire és munkájuk fő vonalaira, ha felére vagy harmadára rövidítjük? Próbálják csak az elvtársak megoldani ezt a megold-

hatatlan feladatot. Ezért azt hiszem, hogy ha a programot felére vagy harmadára rövidítenők, program helyett elvont formulák üres jegyzékét kapnók, amely semmit sem adna a Komintern szekcióinak.

A program szerkesztői kettős feladat előtt állottak: egyrészt foglalkozniok kellett mindazzal, ami a világ kommunista pártjaiban a legfőbb és döntő, másrészt úgy kellett foglalkozniok ezekkel a legfőbb és döntő kérdésekkel, hogy az egyes programtételek ne legyenek puszta formulák, hanem a legkülönfélébb országoknak és népeknek, a legkülönfélébb kommunista pártoknak és kommunista csoportoknak gyakorlati vezérlő elveket nyujtsanak. Be kell látni, hogy ezt a kettős feladatot teljesen lehetetlen egy rövid és szűk programtervezetben megoldani.

A legérdekesebb azonban, hogy ugyanazok az elvtársak, akik azt indítványozzák, hogy felére, sőt harmadára rövidítsük a programot, olyan javaslatokkal állnak elő, amelyek elfogadása esetén a mostani programtervezet terjedelme kétszeresére, ha nem háromszorosára nőne. Valóban, ha a programtervezetben terjedelmes meghatározásokat adnánk a szakszervezetekről, a szövetkezetekről, a kultúráról, az európai nemzeti kisebbségekről stb. — akkor világos, hogy ettől a program terjedelme semmiesetre sem csökkenne. A mai programtervezetet kétszeresére, talán háromszorosára kellene bővíteni.

Ugyanazt kell mondanunk azokról az elvtársakról is, akik vagy azt követelik, hogy a program legyen konkrét utasítás a kommunista pártok számára, vagy pedig azt kívánják, hogy a program magyarázzon meg mindent az égvilágon, még a

program egyes tételeit is. Először is, lehetetlen azt kívánni, hogy a program csak utasítás vagy főképpen utasítás legyen. Ez helytelen. Ilyen követeléseket nem támaszthatunk a programmal szemben, már nem is beszélve arról, hogy e követelés teljesítése esetén a program terjedelme hihetetlenül kibővülne. Másodszor a program nem magyarázhat meg mindent, nem lehet feladata, hogy még kijelentő vagy elméleti tételeit is megmagyarázza. Erre valók a programmagyarázatok. A programot nem szabad összetéveszteni a magyarázatokkal.

A második kérdés a *program szerkezetére* és a programtervezet egyes fejezeteinek *sorrendjére* vonatkozik.

Egyes elvtársak azt követelik, hogy a mozgalom végső céljáról, a kommunizmusról szóló fejezetet a program végére tegyük. Véleményem szerint ez a követelés sem indokolt. A programtervezetben a kapitalizmus válságáról szóló fejezet és az átmeneti időszakról szóló fejezet között van a kommunizmusról, a kommunista gazdasági rendszerről szóló fejezet. Helyes-e a fejezeteknek ez a sorrendje? Azt hiszem, hogy egészen helyes. Nem beszélhetünk átmeneti időszakról, ha előzőleg nem beszéltünk arról a gazdasági rendszerről, a jelen esetben a kommunista gazdasági rendszerről, amelybe a program szerint *át kell mennünk*. Átmeneti időszakról, s a kapitalizmusból egy másik gazdasági rendszerbe való átmenetről beszélünk. De átmenet — hová, milyen gazdasági rendszerbe — erről kell szólanunk, mielőtt magát az átmeneti időszakot jellemeznők. A programnak az ismeretlentől az ismerthez, a kevésbbé ismerttől az

ismertebbhez kell vezetnie az olvasót. Ha a kapitalizmus válságáról és azután az átmeneti időszakról beszélnénk, de előzőleg nem világítanánk meg azt, hogy milyen rendszerbe kell átmenni ezzel csak zavarnók az olvasót és megszegnénk a pedagógia elemi követelményét, amely a program felépítésére is érvényes. A programnak nem szabad megnehezítenie, hanem meg kell könnyítenie az olvasó helyzetét, azáltal, hogy az olvasót a kevésbbé ismerttől az ismertebbhez vezeti.

Más elvtársak azt gondolják, hogy a szociáldemokráciáról szóló bekezdésnek nincs helye a programtervezet második fejezetében, mely a proletárforradalom első szakaszáról és a kapitalizmus részleges stabilizációjáról szól. Azt gondolják, hogy ez a program szerkezeti kérdése. Nem így van, elvtársak. Ez valójában politikai kérdés. Ha a második fejezetből kihagynánk a szociáldemokráciáról szóló pontot, ezzel egy döntő fontosságú kérdésben követnénk el politikai hibát — abban a kérdésben, hogy melyek a kapitalizmus részleges stabilizációjának okai. Nem a program szerkezetéről van itt szó, hanem arról, hogyan értékeljük a részleges stabilizáció időszakában kialakult politikai helyzetet, hogyan értékeljük a szociáldemokráciának, mint e stabilizáció egyik tényezőjének ellenforradalmi szerepét. Ezeknek az elvtársaknak tudniok kell, hogy a kapitalizmus részleges stabilizációjáról szóló fejezetben feltétlenül szükségünk van egy olyan pontra, amely a szociáldemokráciával foglalkozik, mert maga ez a stabilizáció nem magyarázható meg, ha nem jellemezzük a szociáldemokráciának, mint e stabilizáció egyik

legfontosabb tényezőjének szerepét. Ellenkező esetben a fasizmusról szóló pontot is ki kellene dobnunk ebből a fejezetből és a szociáldemokráciáról szóló ponttal együtt a pártokkal foglalkozó fejezetbe kellene beiktatnunk. De ha ezt a két pontot: a fasizmusról és a szociáldemokráciáról szóló pontot kidobnánk a kapitalizmus részleges stabilizációját tárgyaló fejezetből, ezzel lefegyvereznők magunkat és teljesen megfosztanók magunkat attól a lehetőségtől, hogy a kapitalizmus stabilizációját megmagyarázzuk. Világos, hogy ebbe nem mehetünk bele.

Az új gazdasági politika és a hadikommunizmus kérdése. Az új gazdasági politika a proletárdiktatúrának arra irányuló politikája, hogy ne közvetlen termékcserével, ne piac nélkül és a piac megkerülésével, hanem a piac kihasználásával, a piac útján küzdje le a kapitalista elemeket és építse fel a szocialista gazdaságot. Elkerülhetik-e a kapitalista országok, akár a legfejlettebb kapitalista országok is, az új gazdasági politikát a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet időszakában? Azt hiszem, hogy nem kerülhetik el. A proletárdiktatúra időszakában minden kapitalista országnak kisebb-nagyobb mértékben abszolút szüksége van az új gazdasági politikára, annak piaci kapcsolataira és e piaci kapcsolatok kihasználására.

Vannak nálunk elvtársak, akik tagadják ezt a tételt. De mit jelent ennek a tételnek a tagadása?

Ez, először is, annak a feltevését jelenti, hogy nyomban a proletariátus hatalomrajutása után máris teljesen készen meglesznek a város és a falu, az ipar és a kistermelés közötti elosztó és ellátó apparátusok,

amelyek lehetővé teszik, hogy piac, áruforgalom, pénzgazdaság nélkül nyomban áttérjünk a közvetlen termékcserére. Csak fel kell vetni ezt a kérdést, hogy megértsük, mennyire ostoba az ilyen feltevés.

Ez, másodszor, annak a feltevését jelenti, hogy a proletárforradalom a proletariátus hatalomrajutása után hozzá fog látni a közép- és kispolgárság kisajátításához, s ezzel magára zúdítja azt a hallatlanul nehéz feladatot, hogy a mesterségesen teremtett újabb munkanélküliek millióit munkába állítsa és létfenntartásukról gondoskodjék. Csak fel kell vetnünk ezt a kérdést, hogy megértsük, mennyire lehetetlen és ostoba volna a proletárdiktatúrának ez a politikája. Az új gazdasági politikának többek között éppen az az előnye, hogy a proletárdiktatúrát megszabadítja az ilyen és más efféle nehézségektől.

De ebből az következik, hogy az új gazdasági politika minden ország szocialista forradalmának elkerülhetetlen szakasza.

Mondhatjuk-e ugyanezt a hadikommunizmusról? Mondhatjuk-e azt, hogy a hadikommunizmus a proletárforradalom elkerülhetetlen szakasza? Nem, nem mondhatjuk. A hadikommunizmus a proletárdiktatúrának a hadihelyzet és az intervenció által kikényszerített politikája, mely arra törekszik, hogy a város és a falu között ne a piac útján, hanem a piac megkerülésével, főképpen nemgazdasági és részben katonai rendszabályokkal közvetlen termékcserét létesítsen és amelynek az a célja, hogy megszervezze a termékek olyan elosztását, amely biztosíthatná a front forradalmi hadseregeinek és a hátország munkásainak ellátását. Világos, hogy ha nincs hadi-

helyzet és intervenció, akkor nincs hadikommunizmus sem. Ezért nem állíthatjuk azt, hogy a hadikommunizmus a proletárforradalom fejlődésének gazdaságilag elkerülhetetlen szakasza.

Helytelen volna azt gondolni, hogy a Szovjetunióban a proletárdiktatúra a hadikommunizmussal kezdte meg gazdasági munkáját. Ebbe a tévedésbe esnek bele egyes elvtársak. De ez a nézet helytelen. Ellenkezőleg, nálunk a proletárdiktatúra nem a hadikommunizmussal kezdte meg építőmunkáját, hanem azzal, hogy kihirdette az úgynevezett új gazdasági politika alapelveit. Mindenki ismeri Lenin „A Szovjethatalom soronlevő feladatai"[41] c. brosúráját, amely 1918 elején látott napvilágot. Lenin ebben a brosúrában indokolta meg először az új gazdasági politika alapelveit. Igaz, ezt a politikát az intervenció miatt ideiglenesen félbe kellett szakítani és csak három év mulva, a háború és az intervenció felszámolása után lehetett visszatérni hozzá. De az a tény, hogy a Szovjetunióban a proletárdiktatúrának vissza kellett térnie az új gazdasági politika elveihez, melyeket már 1918 elején hirdetett, ez a körülmény világosan mutatja, hogy a proletárdiktatúrának a forradalom másnapján mivel kell építőmukáját megkezdenie és mire kell építőmunkáját alapoznia, természetesen, ha *gazdasági* megfontolásokból indul ki.

A hadikommunizmust olykor összetévesztik a polgárháborúval, az előbbit azonosítják az utóbbival. Ez természetesen helytelen. Amikor a proletariátus 1917 októberében megragadta a hatalmat, ez kétségtelenül polgárháború volt, annak egyik formája. Helytelen volna azonban azt mondani, hogy a hadi-

kommunizmust már 1917 októberében kezdtük alkalmazni. A polgárháború igen jól elképzelhető a hadikommunizmus módszereinek alkalmazása nélkül is, anélkül, hogy lemondanánk az új gazdasági politika alapelveiről, hiszen ez így is volt 1918 elején, az intervenció előtt.

Azt mondják, hogy a proletárforradalmak elszigetelten fognak végbemenni, s ezért egyetlen proletárforradalom sem kerülheti el az intervenciót, tehát a hadikommunizmust sem. Ez nem így van. Miután a Szovjetunióban megszilárdítottuk a Szovjethatalmat, miután a döntő kapitalista országokban megnövekedtek a kommunista pártok és miután megerősödött a Komintern, elszigetelt proletárforradalmak már nem lehetnek és nem is lesznek. Nem szabad a számításból kihagyni olyan tényezőket, mint a világkapitalizmus élesedő válságát, a Szovjetunió létezését és a kommunizmus növekedését az egész világon. (Egy hang: „Magyarországon mégis el volt szigetelve a forradalom".) Ez 1919-ben volt[42]. Most pedig 1928-at írunk. Gondoljunk csak vissza az 1923-as németországi forradalomra[43], amikor a Szovjetunió proletárdiktatúrája a németországi forradalom közvetlen segítésére készülődött, s megértjük, mennyire viszonylagos és feltételes egyes elvtársak érvelése. (Egy hang: „A németországi forradalom el volt szigetelve, Franciaország és Németország el vannak szigetelve egymástól".) Önök összetévesztik a területi távolságot a politikai elszigeteltséggel. A területi távolságnak természetesen szintén van jelentősége. Ezt azonban mégsem szabad összetéveszteniink a politikai elszigeteltséggel.

Azt hiszik, hogy az intervenciós országok munkásai hallgatni fognak, és nem támadják hátba az intervenciósokat, ha azok, mondjuk, a németországi forradalom ügyébe beavatkoznak?

Azt hiszik, hogy a Szovjetunió és proletariátusa, a Szovjetunió proletárforradalma nyugodtan nézi majd az intervenciósok garázdálkodását?

Ahhoz, hogy az intervenciósoknak ártsunk, nem okvetlenül szükséges, hogy területi kapcsolatot teremtsünk a forradalom országával. Ahhoz elegendő, ha az intervenciósokat saját területük legkönnyebben megsebezhető pontjain nyugtalanítjuk, hogy érezzék a veszélyt és megértsék, mennyire reális a proletár szolidaritás. Tegyük fel, hogy Leningrád térségében megsértettük a burzsoá Angliát, komoly kárt okozván neki. Az következik-e ebből, hogy Angliának okvetlenül Leningrádban kell bosszút állnia rajtunk? Nem. Bosszút állhat rajtunk bárhol: Batumban, Odesszában, Bakuban vagy, mondjuk, Vlagyivosztokban. Ugyanez áll annak a segítségnek és támogatásnak formáiról, melyet az imperialista intervenciósok ellen a proletárdiktatúra nyujt a proletárforradalomnak, mondjuk, Európa egyik országában.

De ha az intervenciót, s így a hadikommunizmust nem is szabad valamennyi országra nézve *kötelező* jelenségnek tekintenünk, mégis elismerhetjük és el is kell ismernünk, hogy mindkettő többé-kevésbbé valószínű. Ezért, ha nem is értek egyet ezeknek az elvtársaknak az érvelésével, mégis egyetértek azzal a következtetésükkel, hogy a programtervezetnek arról szóló tételét, hogy a hadikommunizmus bizonyos nemzetközi helyzetben a proletárforradalom ország-

gaiban *lehetséges*, helyettesíteni lehetne egy másik formulával, amely leszögezi, hogy az intervenció és a hadikommunizmus többé-kevésbbé *valószínű*.

A *föld nacionalizálásának* kérdése. Nem értek egyet azokkal az elvtársakkal, akik azt javasolják, hogy a fejlett kapitalista országokat illetően változtassuk meg a föld nacionalizálásáról szóló formulát, és azt követelik, hogy ezekben az országokban a proletárforradalom első napján mondják ki az *egész* föld nacionalizálását.

Nem értek egyet azokkal az elvtársakkal sem, akik azt javasolják, hogy a fejlett kapitalista országokkal kapcsolatban egyáltalán ne beszéljünk az *egész* föld nacionalizálásáról. Véleményem szerint jobb volna azt mondani, hogy idővel az *egész* földet nacionalizáljuk, mint ahogy a programtervezet ezt meg is mondja, és hozzáfűzni, hogy a kis- és középparasztoknak biztosítjuk a földhasználatra való jogot.

Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik azt hiszik, hogy minél fejlettebb egy ország kapitalista szempontból, annál könnyebb ott végrehajtani az *egész* föld nacionalizálását. Ellenkezőleg, minél fejlettebb egy ország kapitalista szempontból, annál nehezebb végrehajtani az *egész* föld nacionalizálását, mert ott annál erősebbek a földmagántulajdon hagyományai, tehát annál nehezebb ezek ellen a hagyományok ellen harcolni.

Olvassák el Leninnek az agrárkérdésről kidolgozott és a II. Komintern-kongresszus elé terjesztett téziseit[44], amelyekben egyenest óva int attól, hogy ebben az irányban elsietett és elővigyázatlan lépéseket tegyünk — és akkor megértik, mennyire hely-

telenek ezeknek az elvtársaknak az állításai. A fejlett kapitalista országokban már évszázadok óta fennáll a föld magántulajdona, amit nem mondhatni a kevésbbé fejlett kapitalista országokról, ahol a föld magántulajdonának elve még nem ment át a parasztság vérébe. Nálunk, Oroszországban, a parasztok egy időben még azt is mondták, hogy a föld senkié, hogy a föld az istené. Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy Lenin már 1906-ban, a burzsoá-demokratikus forradalom reményében, kitűzte azt a jelszót, hogy — biztosítva a kis- és középparasztoknak a földhasználatot — nacionalizálni kell az *egész* földet, mert Lenin azt tartotta, hogy a parasztság megérti ezt és megbékül vele.

Annál jellemzőbb, hogy ugyanaz a Lenin 1919-ben a Komintern II. kongresszusán óva figyelmeztette a fejlett kapitalista országok kommunista pártjait, hogy ne tűzzék ki azonnal az *egész* föld nacionalizálásának jelszavát, mivel ezeknek az országoknak parasztsága, melyet erősen áthat a magántulajdonosi ösztön, nem tud azonnal megbarátkozni ezzel a jelszóval. Mellőzhetjük-e ezt a különbséget és figyelmen kívül hagyhatjuk-e Lenin útmutatásait? Világos, hogy ezt nem tehetjük.

A programtervezet *belső tartalmának* kérdése. Úgy látszik, egyes elvtársak a programtervezetet belső tartalmánál fogva nem tartják teljesen nemzetközinek, mert, mint mondják, „túlságosan orosz" jellegű. Én itt nem hallottam ilyen kifogásokat, de, mint kitűnik, ilyen ellenvetések tényleg hallhatók, bizonyos Komintern körüli körökben.

Mi adhat okot az ilyen kijelentésekre?

Talán az a körülmény, hogy a Szovjetunióról külön fejezet van a programtervezetben? Miért volna ez baj? Vajjon a mi forradalmunk, *jellegét* tekintve, csak nemzeti és kizárólag nemzeti forradalom, nem pedig főképpen nemzetközi forradalom? Hát akkor miért nevezzük a világforradalmi mozgalom *bázisának*, minden ország forradalmi fejlődése *emelőjének*, a világproletariátus *hazájának*?

Nálunk is voltak olyanok, például az ellenzékiek, akik a Szovjetunióban végbemenő forradalmat kizárólag, vagy főképpen, nemzeti forradalomnak tekintették. Ezen törték ki a nyakukat. Furcsa, hogy a Komintern körül, lám, szintén vannak emberek, akik készek az ellenzékiek nyomdokain haladni.

Vagy talán a mi forradalmunk, *típusát* tekintve, nemzeti és csakis nemzeti forradalom? De forradalmunk szovjet forradalom, a proletár állam szovjet formája pedig többé-kevésbbé kötelező formája a proletárdiktatúrának más országokban is. Nem ok nélkül mondotta Lenin, hogy a Szovjetunióban végbemenő forradalom a történelmi fejlődés új korszakát nyitotta meg: a Szovjetek korszakát. Nem következik-e ebből, hogy forradalmunk nemcsak jellege szempontjából, hanem típusát tekintve is főképpen nemzetközi forradalom, amely megmutatja, hogy lényegében milyennek kell lennie a proletárforradalomnak bármely más országban is?

Kétségtelen, hogy forradalmunk nemzetközi jellege a világ proletárjaival és elnyomott tömegeivel szemben bizonyos kötelezettségeket ró a Szovjetunió proletariátusának diktatúrájára. Ebből a tételből indult ki Lenin, amikor azt mondotta, hogy a Szovjet-

unióban fennálló proletárdiktatúra értelme abban van, hogy kövessen el minden lehetőt a proletárforradalom más országokban való kifejlődése és győzelme érdekében. De mi következik ebből? Ebből kétségtelenül következik, hogy a mi forradalmunk a világforradalom része, a világ forradalmi mozgalmának bázisa és eszköze.

Kétségtelen az is, hogy nemcsak a Szovjetunió forradalmának vannak kötelezettségei — amelyeket teljesít is — a világ proletárjai irányában, hanem a világ proletárjainak is eléggé komoly kötelezettségei vannak a Szovjetunióban fennálló proletárdiktatúra irányában. Ezek a kötelezettségek: a Szovjetunió proletariátusának támogatása a belső és külső ellenségek ellen folyó harcában, háború a Szovjetunió proletárdiktatúrájának eltiprására irányuló háború ellen, annak hirdetése, hogy a Szovjetunió megtámadása esetén az imperializmus hadseregeinek egyenesen át kell állniok a Szovjetunió proletárdiktatúrájának oldalára. Nem következik-e ebből, hogy a Szovjetunió forradalma elválaszthatatlan a más országok forradalmi mozgalmától, hogy a forradalom győzelme a Szovjetunióban a világforradalom diadalát jelenti?

Lehet-e ezek után a Szovjetunió forradalmáról, mint merőben nemzeti, elszigetelt forradalomról beszélni, kiragadhatjuk-e az egész világ forradalmi mozgalmával való összefüggésből?

És ellenkezőleg, vajjon megérthetünk-e ezek után valamit is a világ forradalmi mozgalmából, ha kiszakítjuk a Szovjetunió proletárforradalmával való összefüggésből?

Mit érne a Komintern programja, amely a világ proletárforradalmát tárgyalja, ha *megkerülné* a legfontosabb kérdéseket: a Szovjetunió proletárforradalmának *jellegét és feladatait*, a világ proletárjai irányában fennálló *kötelezettségeit*, a *világ proletárjainak* a Szovjetunió proletariátusának diktatúrája irányában fennálló *kötelezettségeit?*

Ezért gondolom, hogy a Komintern programtervezetének „orosz jellegére" vonatkozó kifogásoknak, hogy is fejezzem ki a legenyhébben . . ., rossz, kellemetlen mellékízük van.

Térjünk át az egyes megjegyzésekre.

Véleményem szerint igazuk van azoknak az elvtársaknak, akik azt javasolják, hogy a programtervezet 55. oldalán változtassuk meg azt a mondatot, amely „a proletariátus diktatúráját követő" falusi dolgozó rétegekről szól. Ez a mondat nyilvánvaló félreértés vagy talán nyomdahiba. Ezt meg kell változtatni.

De egyáltalán nincs igazuk ezeknek az elvtársaknak, amikor azt javasolják, hogy a programtervezetbe vegyük be Leninnek a proletárdiktatúráról adott valamennyi meghatározását. (Derültség.) Az 52. oldalon található a proletárdiktatúra következő meghatározása, amely lényegében Lenintől származik:

„A proletariátus diktatúrája az osztályharc folytatása új viszonyok között. A proletariátus diktatúrája szívós harc, véres és vértelen, erőszakos és békés, katonai és gazdasági, pedagógiai és adminisztratív harc a régi társadalom erői és hagyományai, a külföldi kapitalista ellenségek, a belföldi kizsákmányoló osztályok maradványai, és az új burzsoázia csírái ellen, amelyek a még meg nem szűnt árutermelés talaján keletkeznek"[45].

A programtervezetben a diktatúrának számos más meghatározása is található azoknak a feladatoknak megfelelően, amelyek a proletárforradalom különböző szakaszain a diktatúrára hárulnak. Azt hiszem, hogy ez teljesen elegendő. (Egy hang: „Kimaradt Lenin egyik fogalmazása".) Lenin hosszú oldalakat írt a proletariátus diktatúrájáról. Ha mindezt bevennők a programtervezetbe, attól tartok, hogy a terjedelme legalább háromszor akkora lenne.

Helytelen egyes elvtársaknak az a kifogása is, melyet a középparasztság semlegesítéséről szóló tézis ellen tesznek. Lenin a Komintern II. kongresszusa elé terjesztett téziseiben határozottan arról beszél, hogy a kapitalista országokban közvetlenül a hatalom megragadása előtt és a proletárdiktatúra első szakaszán a kommunista pártok nem számíthatnak többre, mint a középparasztság semlegesítésére. Lenin határozottan arról beszél, hogy a kommunista pártok csak a proletárdiktatúra megszilárdulása után számíthatnak a középparasztsággal való tartós szövetség megszervezésére. Világos, hogy a programtervezet összeállításánál feltétlenül figyelembe kellett vennünk Leninnek ezt az útmutatását, már nem is beszélve arról, hogy ez az útmutatás pontosan megfelel forradalmunk tapasztalatának.

Több elvtárs helytelen megjegyzéseket tett a nemzeti kérdéssel kapcsolatban is. Ezeknek az elvtársaknak semmi okuk sincs azt állítani, hogy a programtervezet nem veszi számításba a forradalmi mozgalom nemzeti mozzanatait. A gyarmatok kérdése lényegében nemzeti kérdés. A programtervezet eléggé kidomborítja az imperialista elnyomást, a

gyarmati elnyomást, a nemzetek önrendelkezési jogát, a nemzetek és a gyarmatok különválási jogát stb.

Ha ezek az elvtársak a középeurópai nemzeti kisebbségekre gondolnak, erről megemlékezhetünk a programtervezetben, de ellenzem, hogy a programtervezetben külön tárgyaljuk Közép-Európa nemzeti kérdését.

Végül ki kell térnem több elvtárs megjegyzésére, akik azt a megállapítást kifogásolják, hogy Lengyelország olyan ország, amely a proletárdiktatúra irányában haladó fejlődés második típusát képviseli. Ezek az elvtársak azt hiszik, hogy helytelen, ha az országokat típusuk szerint három csoportra osztjuk: olyan országokra, amelyeknek kapitalizmusa magas fejlettségű (Amerika, Németország, Anglia), olyanokra, amelyeknek kapitalizmusa közepes fejlettségű (Lengyelország, a februári forradalom előtti Oroszország stb.) és gyarmati országokra. Azt állítják, hogy Lengyelországot az első típusú országok közé kell sorolni, hogy csak két országtípusról beszélhetünk: kapitalista országokról és gyarmati országokról.

Ez helytelen, elvtársak. Azokon az országokon kívül, ahol fejlett a kapitalizmus és a forradalom győzelme azonnal a proletariátus diktatúrájához vezet, vannak még olyan országok, ahol a kapitalizmus kevéssé fejlett, ahol hűbéri csökevények vannak és az antifeudális típusú, speciális agrárkérdés még megoldatlan (Lengyelország, Románia stb.), ahol a kispolgárságnak, különösen a parasztságnak okvetlenül komoly szerepe lesz a forradalmi kirobbanás esetén és ahol a győzelmes forradalomnak, hogy a proletariátus diktatúrájához vezessen, szüksége lehet

és egész biztosan szüksége is lesz néhány olyan közbenső fokra, mint mondjuk a proletariátus és a parasztság diktatúrája.

Nálunk is akadtak olyanok, mint például Trockij, akik a februári forradalom előtt azt mondták, hogy a parasztságnak nincs komoly szerepe, hogy az adott helyzetben a jelszó ez: „cár nélkül, munkáskormányt". Önök tudják, hogy Lenin határozottan visszautasította ezt a jelszót, elítélte a kispolgárság, különösen a parasztság szerepének és súlyának lebecsülését. Akkoriban azt gondolták nálunk egyesek, hogy a cárizmus megdöntése után azonnal a proletariátus foglalja el a vezetőhelyet. S mi történt a valóságban? Az történt, hogy közvetlenül a februári forradalom után a milliós kispolgári tömegek léptek a színtérre, amelyek a kispolgári pártokat, az eszereket és a mensevikeket jutatták fölénybe. Az eszerek és a mensevikek, akiknek addig egészen jelentéktelen pártjaik voltak, „egyszerre" az ország uralkodó erejévé lettek. Minek következtében? Annak következtében, hogy a kispolgárság milliós tömegei eleinte az eszereket és a mensevikeket támogatták.

Többek közt ezzel magyarázható az a tény, hogy nálunk a proletárdiktatúra annak eredményeképpen jött létre, hogy a burzsoá-demokratikus forradalom többé-kevésbbé gyorsan átnőtt szocialista forradalomba.

Aligha lehet okunk kételkedni, hogy Lengyelország és Románia azok közé az országok közé tartozik, amelyeknek többé-kevésbbé gyorsan bizonyos közbenső fokokon kell majd átmenniök azon az úton, mely a proletariátus diktatúrájához vezet.

Ezért gondolom, hogy nincs igazuk ezeknek az elvtársaknak, amikor tagadják, hogy három típusa van a forradalmi mozgalomnak, mely a proletariátus diktatúrájához vezet. Lengyelország és Románia a második típust képviseli.

Ezeket a megjegyzéseket tartottam szükségesnek elmondani, elvtársak, a Komintern programtervezetének kérdésével kapcsolatban.

Ami a programtervezetnek vagy egyes mondatainak a stílusát illeti, nem mondhatnám, hogy a programtervezet ebben a tekintetben tökéletes. Bizonyára helyesbíteni kell majd, pontosabban kell megfogalmazni egyes kifejezéseket, esetleg egyszerűbbé kell tenni a program stílusát stb. Ez azonban Komintern VI. kongresszusának[46] programbizottságára tartozik.

AZ IPAROSÍTÁSRÓL ÉS A GABONAPROBLÉMÁRÓL

1928 július 9-én mondott beszéd

Elvtársak! Mielőtt áttérnék gabonafrontunk nehézségeinek konkrét kérdésére, engedjék meg, hogy néhány olyan általános elméleti jelentőségű kérdéssel foglalkozzam, melyek itt, a plénum vitája folyamán merültek fel.

Mindenekelőtt vizsgáljuk meg ezt az általános kérdést: melyek *iparunk fejlesztésének fő forrásai*, hogyan biztosítjuk az iparosítás mai ütemét.

Ezt a kérdést érintette, talán anélkül, hogy ennek maga tudatában lett volna, Oszinszkij és utána Szokolnyikov. Ez a kérdés elsőrendű fontosságú.

A mi iparunkat, véleményem szerint, főleg két forrás táplálja: először, a munkásosztály, és másodszor, a parasztság.

A kapitalista országokban az iparosítás rendszerint főképpen idegen országok, gyarmatok vagy legyőzött országok kirablásával, vagy pedig komolyabb, többé-kevésbbé uzsora-feltételekkel kötött külföldi kölcsönök segítségével történt.

Önök tudják, hogy Anglia évszázadokon át minden gyarmatból, a földkerekség minden részéből tőkét gyüjtött és így pótlólag újabb összegeket ruházott be iparába. Többek között ezzel magyará-

ható, hogy Anglia egy időben a „világ műhelyévé" vált.

Önök azt is tudják, hogy Németország többek között abból az ötmilliárdos hadisarcból fejlesztette iparát, melyet a francia-porosz háború után Franciaországtól szedett.

A mi országunk többek között éppen abban különbözik a kapitalista országoktól, hogy nem foglalkozhat gyarmatok kirablásával és általában idegen országok kifosztásával, ezt nem szabad tennie. Ez az út tehát el van zárva előttünk.

De nincsenek külföldi kölcsöneink sem, melyek gúzsbakötnék országunkat és nem is akarunk ilyen kölcsönöket. Tehát ez az út is el van zárva előttünk.

Milyen út marad akkor? Csak egy út marad: *belföldi* felhalmozásból kell iparunkat fejleszteni, országunkat iparosítani.

A burzsoá viszonyok között országunkban rendszerint kölcsönök segítségével fejlesztették az ipart, a közlekedést stb. Vegyük akár az új gyárak építését, vagy a régiek újjáalakítását, akár az új vasútvonalak vagy nagy elektromos művek építését — egyetlen ilyen vállalkozás sem tudott meglenni külföldi kölcsönök nélkül. De ezek a kölcsönök gúzsbakötötték az országot.

Egészen más a helyzet nálunk, a szovjet rendszerben. Megépítjük az 1400 verszt hosszú turkesztáni vasútvonalat, amely többszáz millió rubelbe kerül. Felépítjük a Dnyeperi vízierőművet, amely szintén többszáz millió rubelbe kerül. És felvettünk-e ehhez kölcsönöket, amelyek gúzsbakötnek minket? Nem vettünk. Mindezt a belső felhalmozásból fedezzük.

De hol vannak ennek a felhalmozásnak fő forrásai? Mint már mondottam, két ilyen forrás van: először, a munkásosztály, amely értékeket teremt és előbbreviszi az ipart; másodszor, a parasztság.

Ami a parasztságot illeti, a mi esetünkben ez a helyzet: először, a parasztság nemcsak a szokásos egyenes és közvetett adókat fizeti az államnak, hanem még *túl is fizet* az iparcikkek aránylag magas áraiban, és másodszor, többé-kevésbbé *nem kap eleget* a mezőgazdasági termékek áraiban.

Ez többletadó, amelyet az egész országot, tehát a parasztságot is szolgáló ipar fejlesztése érdekében fizet a parasztság. Ez olyasféle, mint valami „sarc", valami adón felüli adó, amelyet ideiglenesen szednünk kell azért, hogy megtartsuk és tovább fokozzuk az ipar fejlesztésének mai ütemét, hogy az egész országot ellátó ipart biztosítsunk, hogy tovább növeljük a falu jólétét és azután teljesen megszüntethessük ezt a többletadót, a város és falu közötti „ollót".

Ez, mi tagadás, kellemetlen dolog. De nem volnánk bolsevikok, ha elkendőznők ezt a tényt és nem akarnók tudomásul venni, hogy iparunk és országunk *egyelőre* nem lehet meg a parasztság ilyen többletadója nélkül.

Miért beszélek erről? Azért, mert egyes elvtársak, úgylátszik, nem értik meg ezt a vitathatatlan tényt. Arra építették beszédeiket, hogy a parasztság túlfizeti az iparcikkeket, ami teljesen igaz, és hogy a parasztságnak nem fizetnek eleget a mezőgazdasági termékek áraiban, ami szintén igaz. Mit követelnek tehát? Azt követelik, hogy vezessünk be az arány-

talanságot megszüntető gabonaárakat, hogy *azonnal* szüntessük meg ezt az „ollót", ezt az alul- és túlfizetést. De mit jelentene, ha az „ollót", mondjuk, ebben vagy a jövő évben megszüntetnők? Ez azt jelentené, hogy meglassítanánk az ország iparosítását, tehát a mezőgazdaság iparosítását is, hogy ártanánk még meg nem erősödött fiatal iparunknak és így egész népgazdaságunkat sújtanánk. Megtehetjük-e ezt? Világos, hogy nem tehetjük. Meg kell-e szüntetnünk ezt a város és falu közötti „ollót", ezeket az alul- és túlfizetéseket? Feltétlenül. De megszüntethetjük-e ezeket azonnal, anélkül hogy iparunkat, tehát egész népgazdaságunkat is gyengítenők? Nem, ez lehetetlen.

Milyen politikát kell hát folytatnunk? Arra kell törekednünk, hogy fokozatosan gyengítsük az „ollót", évről-évre szűkítsük a nyílását, hogy az iparcikkek árának leszállításával és a mezőgazdasági technika fejlesztésével, ami feltétlenül a gabonatermesztés olcsóbbodására vezet, évről-évre jobban összhangba hozzuk az ipari cikkek és a mezőgazdasági termékek árait, hogy azután néhány év múlva teljesen megszüntessük a parasztság többletadóját.

Elbírja-e a parasztság ezt a terhet? Feltétlenül elbírja : először, mert ez a teher évről-évre csökkenni fog, másodszor, mert ezt a többletadót nem kapitalista fejlődési viszonyok között szedik, ahol a parasztság tömegei teljes elszegényedésre és kizsákmányolásra vannak kárhoztatva, hanem a szovjet rendszer viszonyai között, ahol a parasztság kizsákmányolása a szocialista állam részéről lehetetlen és ahol ennek a többletadónak a fizetése a parasztság anyagi helyzetének állandó javulása mellett történik.

Ezt kellett elmondanom arról a kérdésről, hogy a jelen helyzetben melyek országunk iparosítása fejlesztésének főforrásai.

A második kérdés a *középparasztsággal való összefogás* problémájára, ez összefogás céljainak és eszközeinek problémájára vonatkozik.

Egyes elvtársak azt állítják, hogy a város és a falu összefogása, a munkásosztálynak és a parasztság zömének összefogása *kizárólag* a textiláruk vonalán, a parasztság *személyes* szükségleteinek kielégítése vonalán érvényesül. Igaz-e ez? Ez egyáltalán nem igaz, elvtársak. Természetesen rendkívül fontos, hogy kielégítsük a parasztság személyes textilszükségletét. Az új viszonyok között ezzel kezdtük kiépíteni a parasztsággal való kapcsolatot. De aki emiatt azt állítja, hogy a textiláruk vonalán történő összefogás kimeríti a dolgot, hogy a parasztság személyes szükségleteinek kielégítése vonalán történő összefogás a munkásosztály és a parasztság gazdasági szövetségének egyetlen, vagy legfőbb alapja, az a legkomolyabb hibát követi el. A város és a falu összefogása valójában nemcsak a parasztság *személyes* szükségleteinek kielégítése, nemcsak a textiláruk vonalán történik, hanem azon a vonalon is, hogy a parasztságnak, mint a mezőgazdasági termékek *termelőjének*, *gazdasági* szükségleteit kielégítjük.

Nemcsak kartonanyagot adunk a parasztságnak. Azonkívül még mindenféle gépet is, vetőmagot, ekét, műtrágyát stb. is kap tőlünk, vagyis olyan dolgokat, amelyeknek igen komoly jelentőségük van a parasztgázdaság fejlesztésében és szocialista átalakításában.

Az összefogás alapja tehát nemcsak a textiláru,

hanem a fém is. Enélkül nem volna tartós a parasztsággal való összefogás.

Miben különbözik a textilárukon alapuló összefogás a fémen alapuló összefogástól? Először is abban, hogy a textilárukon alapuló összefogás főképpen a parasztság személyes szükségleteit elégíti ki, s nem érinti, vagy aránylag kevéssé érinti a parasztgazdaság termelését, míg a fémen alapuló összefogás főképpen a parasztgazdaság termelését érinti, javítja a parasztgazdaságot, gépesíti, növeli jövedelmezőségét és előkészíti a talajt arra, hogy a szétforgácsolt és kis parasztgazdaságokat nagy kollektív gazdaságokban egyesítsük.

Hiba volna azt hinni, hogy a munkás-paraszt összefogás célja az osztályok fenntartása, nevezetesen a parasztosztály fenntartása. Ez nem igaz, elvtársak. A munkás-paraszt összefogásnak nem ez a célja. A munkás-paraszt összefogásnak az a célja, hogy a parasztságot közelebb hozza a munkásosztályhoz, mint egész fejlődésünk vezetőjéhez, hogy megszilárdítsa a parasztság szövetségét a munkásosztállyal, mint ennek a szövetségnek vezető erejével, hogy fokozatosan *átalakítsa* a parasztságot, a parasztság lelki alkatát, a parasztság termelését a *kollektivizmus szellemében* és ilymódon előkészítse az osztályok megszüntetéséhez szükséges feltételeket.

Az összefogás célja nem az osztályok fenntartása, hanem azok megszüntetése. A textilárukon alapuló összefogás kevéssé érinti a parasztgazdaság termelését és ezért általában nem alakíthatja át a parasztságot a kollektivizmus szellemében és nem szüntetheti meg az osztályokat, viszont a fémen alapuló össze-

fogás elsősorban a parasztgazdaság termelését, a parasztgazdaság gépesítését, a parasztgazdaság kollektivizálását érinti, és éppen ezért a parasztság fokozatos átalakítására, az osztályok, tehát a paraszti osztály fokozatos megszüntetésére is kell vezetnie.

Egyáltalán hogyan lehet átdolgozni, hogyan lehet átalakítani a parasztságot, a parasztság lelki alkatát, a parasztság termelését a munkásosztály lelki alkatához való közeledés, a szocialista termelési elv szellemében? Mi szükséges ehhez?

Ehhez, először, az szükséges, hogy a kollektivizmus szellemében széleskörű agitációt folytassunk a parasztttömegek között.

Ehhez, másodszor, az szükséges, hogy szövetkezeti közszellemet teremtsünk és a parasztgazdaságok millióit egyre szélesebb körben vonjuk be értékesítő és beszerző szövetkezeteinkbe. Kétségtelen, hogy szövetkezeteink széleskörű kifejlesztése nélkül a kolhozmozgalom terén sem volna meg az a kedvező fordulat, melyet napjainkban parasztságunk körében észlelünk, mert a mi viszonyaink között a beszerző és értékesítő szövetkezetek fejlődése előkészíti a parasztság áttérését a kollektivizmusra.

De mindez még korántsem elegendő a parasztság átalakításához. A földművelés új technikája, a földművelés gépesítése, a parasztok kollektív munkája, az ország villamosítása — ez a legfontosabb erő, amely a parasztságot a szocializmus szellemében átalakítja.

Itt Leninre hivatkoznak, Lenin műveiből idézik ezt a részt, mely a parasztgazdasággal való kapcsolatról szól. De, aki Lenin műveiből csak egy részt

szakít ki és nem kívánja őt teljes egészében venni, az meghamisítja Lenint. Lenin nagyon jól tudta, hogy mennyire fontos a parasztsággal való összefogás a textiláruk vonalán. De Lenin itt nem állt meg, mert ugyanakkor síkra szállt azért, hogy a parasztsággal való összefogást a fém vonalán, a parasztság gépekkel való ellátása, az ország villamosítása vonalán is meg kell valósítani, vagyis mindazokon a vonalakon, amelyek elősegítik a *parasztgazdaságnak* a kollektivizmus szellemében való átalakítását és átdolgozását.

Hallgassuk meg talán Lenin következő szavait:

„A kis földművelő átalakítása, lelki alkatának és szokásainak átalakítása olyan feladat, amelynek megoldásához nemzedékek kellenek. A kis földművelőt illetően csak az anyagi bázis, a technika, a traktorok és mezőgazdasági gépek tömeges alkalmazása a földművelésben, a tömeges villamosítás oldhatja meg ezt a feladatot, csak ez teheti — hogy úgymondjuk — egészségessé egész lelki alkatát. Ez az, ami rendkívül gyors ütemben és gyökeresen alakítaná át a kis földművelőt" (XXVI. köt. 239. old.).

A dolog világos: a munkásosztály és a parasztság szövetsége nem lehet szilárd és tartós, összefogásuk nem lehet szilárd és tartós és nem érheti el azt a célját, hogy fokozatosan átalakítja a parasztot, hogy közelebb hozza őt a munkásosztályhoz és a kollektivizmus vágányára terelje, ha a textilárukon alapuló összefogást nem egészíti ki a fémen alapuló összefogás.

Így értelmezte Lenin elvtárs a munkás-paraszt összefogást.

A harmadik kérdés az *új gazdasági politika (NEP) és az új gazdasági politika viszonyai között folyó osztályharc* kérdésére vonatkozik.

Először is le kell szögeznem, hogy pártunk az új gazdasági politika alapelveit nem a hadikommunizmus után fejtette ki, mint ezt olykor egyes elvtársak állítják, hanem még a hadikommunizmus előtt, 1918 elején, amikor elsőízben nyílt lehetőségünk arra, hogy megkezdjük az új, szocialista gazdaság építését. Hivatkozhatom Iljics „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" c., 1918 elején megjelent brosúrájára, amelyben kifejtette az új gazdasági politika alapjait. A párt, mikor az intervenció befejeződése után bevezette az új gazdasági politikát, azt azért minősítette új gazdasági politikának, mert ezt a politikát az intervenció félbeszakította és csak az intervenció után, a hadikommunizmus után nyílt lehetőségünk arra, hogy megvalósítsuk, a hadikommunizmussal szemben pedig ez valóban új gazdasági politika volt. Ennek igazolására szükségesnek tartom, hogy a IX. Szovjetkongresszus ismert határozatára hivatkozzam, amely világosan megmondja, hogy az új gazdasági politika alapjait még a hadikommunizmus előtt fejtették ki. „Az új gazdasági politika hozzávetőleges eredményeiről" szóló határozat megállapítja:

„Az úgynevezett új gazdasági politika, melynek alapelveit *már az első lélegzethezjutás idején, 1918 tavaszán** pontosan meghatároztuk, Szovjet Oroszország gazdasági erőinek szigorú számbavételén alapszik. Ennek a politikának a megvalósítása, amelyet az orosz földbirtokosok és burzsoák, valamint az európai imperializmus ellenforradalmi erőinek a munkás-paraszt állam ellen intézett kombinált támadása félbeszakított, csak 1921 elején vált lehet-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

ségessé, miután katonailag felszámoltuk az ellenforradalom kísérleteit" (lásd „A Szovjetek IX. Összoroszországi Kongresszusának rendeletei"-t, 16. old.[47]).

Látják tehát, mennyire nincs igazuk egyes elvtársaknak, akik azt állítják, hogy a párt csak a hadikommunizmus után ismerte fel azt, hogy a piac és a pénzgazdálkodás, vagyis az új gazdasági politika viszonyai között kell építenie a szocializmust.

S mi következik ebből?

Elsősorban az következik, hogy az új gazdasági politikát nem szabad csupáncsak visszavonulásnak tekinteni.

Továbbá az következik, hogy az új gazdasági politika feltételezi a szocializmus győzelmes és rendszeres támadását gazdaságunk kapitalista elemei ellen.

Az ellenzék Trockij személyében úgy véli, hogy ha már bevezettük az új gazdasági politikát, akkor csak egy tennivalónk marad: lépésről-lépésre vissza kell vonulnunk, mint az új gazdasági politika kezdetén, „kiszélesítve" az új gazdasági politikát és feladva állásainkat. Az új gazdasági politikának ezen a helytelen értelmezésén alapszik Trockijnak az az állítása, hogy a párt „kiszélesítette" az új gazdasági politikát és letért Lenin álláspontjáról, amikor a faluban megengedte a földbérletet és a bérmunkát. Hallgassák meg talán Trockij szavait:

„És a szovjet hatalom legutóbbi rendszabályai a falun — a földbérlet és a bérmunka megengedése —, mindez nem más, mint amit a falusi új gazdasági politika *kiszélesítésének* nevezünk ... De el lehetett-e *kerülni* a falun az új gazdasági politika *kiszélesítését?* Nem lehetett

elkerülni, mert akkor elsatnyult volna a parasztgazdaság, szűkült volna a piac és megakadt volna az ipar" (Trockij. „Nyolc év", 16—17. old.).

Mi mindent lehet összehadarni, ha valaki fejébe veszi azt a helytelen gondolatot, hogy az új gazdasági politika visszavonulás és csakis visszavonulás.

Mondhatjuk-e azt, hogy a párt, amikor a falun megengedte a bérmunkát és a földbérletet, „kiszélesítette" az új gazdasági politikát, „letért" Lenin álláspontjáról stb.? Persze, hogy nem mondhatjuk! Aki ilyen badarságot állít, annak semmi köze sincs Leninhez és a leninizmushoz.

Hivatkozhatok itt Lenin ismert levelére, melyet 1922 április 1-én írt Oszinszkijnak, s amelyben határozottan azt mondja, hogy a falun szükség van a bérmunka alkalmazására és a földbérletre. Ez akkor volt, amikor vége felé közeledett a XI. pártkongresszus, amelyen a küldöttek alaposan megvitatták a falusi munkának, az új gazdasági politikának és e politika követelményeinek kérdését.

Ime egy idézet ebből a levélből, amely határozati javaslat volt a pártkongresszus küldöttei számára:

„A mezőgazdasági bérmunka alkalmazása és a földbérlet feltételeinek kérdésében a pártkongresszus azt javasolja az ezen a területen dolgozó funkcionáriusoknak, hogy felesleges alakiságokkal ne gördítsenek akadályokat sem az egyik, sem a másik jelenség elé és szorítkozzanak a legutóbbi Szovjetkongresszus határozatának megvalósítására, úgyszintén annak a tanulmányozására, hogy milyen gyakorlati rendszabályokkal volna célszerű korlátozni az e téren észlelhető szélsőségeket és káros túlzásokat" (lásd Leninszkij szbornyik, IV. köt. 396. old.[48]).

Látják, milyen ostobaság és badarság, ha valaki arról beszél, hogy a földbérlet és a mezőgazdasági bérmunka bevezetésével „kiszélesítettük" az új gazdasági politikát, „letértünk" Lenin álláspontjáról.

Miért beszélek erről?

Azért, mert azok, akik az új gazdasági politika „kiszélesítéséről" fecsegnek, ezzel a fecsegéssel próbálják igazolni azt, hogy meg kell hátrálnunk a falu kapitalista elemei elől.

Azért, mert a pártunkban és a párt körül olyan emberek hallatják hangjukat, akik az új gazdasági politika „kiszélesítésében" látják a munkás-paraszt összefogás „megmentését", akik, miután hatályon kívül helyeztük a kivételes rendszabályokat, azt követelik, hogy mondjunk le a kulákság korlátozásáról, azt követelik, hogy a munkás-paraszt összefogás érdekében ... hagyjuk szabadon fejlődni a falu kapitalista elemeit.

Azért, mert a pártot teljes erőnkből, minden eszközzel biztosítani kell az ilyen proletárellenes hangulatok ellen.

Itt van például a kezem ügyében egy elvtársnak, Oszip Csernovnak, a „Bednota"[49] munkatársának levele, amelyben számos olyan könnyítést követel a kulákság számára, amelyek megadása valóban az új gazdasági politika leplezetlen „kiszélesítését" jelentené. Nem tudom, kommunista-e ez az elvtárs vagy pártonkívüli. S ez az elvtárs, Oszip Csernov, annyira belezavarodott a parasztkérdésbe, hogy őt, aki a Szovjethatalom és a munkás-paraszt szövetség híve, nehéz megkülönböztetni a falusi burzsoázia ideológusától. Miben látja ő a gabonafronton felmerülő nehéz-

ségeink okait? „Az első ok — mondja — feltétlenül a progresszív jövedelmi adórendszer . . . A második ok: jogi változtatások a választási utasításon, homályos részek az utasításban arra vonatkozólag, hogy kit kell kuláknak tekinteni."

Mit kell tennünk, hogy kiküszöböljük a nehézségeket? „Ehhez — mondja Csernov — először is *meg kell szüntetni* a már érvényben levő *progresszív jövedelmi adórendszert* és a földadó-rendszerrel kell azt helyettesíteni, továbbá, enyhén meg kell adóztatni az igásállatokat és a nagy mezőgazdasági munkaeszközöket . . . A második rendszabály, amely ugyanilyen fontos, az, hogy *vizsgáljuk felül a választási utasítást* és világosabban határozzuk meg annak ismérveit, hol kezdődik a kizsákmányoló, a kulák gazdaság."

Ime, ez az új gazdasági politika „kiszélesítése". Mint látjuk, az a mag, amelyet Trockij elhintett, nem veszett el. Az új gazdasági politika helytelen értelmezése arra vezet, hogy az új gazdasági politika „kiszélesítéséről" kezdenek fecsegni, abból pedig, hogy az új gazdasági politika „kiszélesítéséről" fecsegnek, mindenféle beadvány, cikk, levél és javaslat születik, amelyekben azt követelik, hogy adjunk szabadságot a kuláknak, mentesítsük a korlátozásoktól és adjunk neki lehetőséget arra, hogy szabadon gazdagodjék.

Ezzel kapcsolatban, vagyis az új gazdasági politika és az új gazdasági politika viszonyai között folyó osztályharc kérdésével kapcsolatban szeretnék még egy tényre rámutatni. Egy elvtársnak arra a kijelentésére gondolok, hogy az új gazdasági politika viszonyai között folyó osztályharcnak a gabonabegyüjtés

vonalán csak harmadrendű jelentősége van, hogy ennek az osztályharcnak nincs és nem is lehet semmiféle komoly jelentősége gabonabegyüjtési nehézségeink szempontjából.

Meg kell mondanom, elvtársak, hogy nem érthetek egyet ezzel a kijelentéssel. Azt hiszem, hogy nálunk a proletárdiktatúra viszonyai között nincs és nem is lehet egyetlen komolyabb politikai vagy gazdasági tény sem, amely ne tükrözné azt, hogy a városban vagy a falun osztályharc folyik. Az új gazdasági politika talán megszünteti a proletariátus diktatúráját? Természetesen nem! Ellenkezőleg, az új gazdasági politika a proletárdiktatúra sajátos kifejezése és eszköze. S mi egyéb a proletárdiktatúra, ha nem az osztályharc folytatása? (Több hang: „Helyes!") Hogyan mondhatják ezek után, hogy az osztályharcnak harmadrendű szerepe van az olyan fontos politikai és gazdasági tényekben, aminő például az a tény, hogy a kulákság a gabonabegyüjtés idején ellenszegült a szovjet politikának, vagy az, hogy a Szovjethatalom a gabonabegyüjtéssel kapcsolatban ellenrendszabályokat alkalmazott és ellentámadásba ment a kulákok és az űzérek ellen?

Vajjon nem tény-e, hogy a falu kapitalista elemei a gabonabegyüjtési válság idején intézték az új gazdasági politika viszonyai között az első komoly támadást a szovjet politika ellen?

Csakugyan nincsenek már a falun osztályok és nincs többé osztályharc?

Vajjon nem igaz-e, hogy Lenin jelszava, amely megköveteli, hogy *támaszkodjunk* a szegényparasztságra, kössünk *szövetséget* a középparaszttal és *har-*

coljunk a kulákok ellen, a mai viszonyok között falusi munkánk legfontosabb jelszava? S mi egyéb ez a jelszó, ha nem a falusi osztályharc kifejezése?

Politikánkat természetesen semmiképpen sem szabad az osztályharc felgyujtására irányuló politikának tekinteni. Miért nem? Azért nem, mert az osztályharc felgyujtása polgárháborúra vezet. Azért nem, mert hatalmon vagyunk, mert megszilárdítottuk ezt a hatalmat és a kulcspozíciókat a munkásosztály kezében összpontosítottuk, tehát nem érdekünk, hogy az osztályharc polgárháború formáját öltse. De ez korántsem jelenti azt, hogy már megszünt az osztályharc, vagy hogy ez az osztályharc nem fog kiéleződni. Még kevésbbé jelenti annak a tagadását, hogy az osztályharc most is döntő ereje előrehaladásunknak. Nem, nem ezt jelenti.

Gyakran mondjuk, hogy a kereskedelem terén a szocialista gazdasági formákat fejlesztjük. S mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a kereskedelemből ilymódon kiszorítjuk a kis- és középkereskedők ezreit és ezreit. Hihetjük-e, hogy ezek az áruforgalom szférájából kiszorított kereskedők csendben maradnak és nem próbálnak ellenállást szervezni? Világos, hogy ezt nem hihetjük.

Gyakran mondjuk, hogy az ipar terén a szocialista gazdasági formákat fejlesztjük. S mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy amikor a szocializmus felé haladunk, talán anélkül, hogy ezt magunk is észrevennők, kiszorítjuk és tönkretesszük a kis- és középtőkések, ipari vállalkozók ezreit és ezreit. Hihetjük-e, hogy ezek a tönkretett emberek csendben maradnak és nem

próbálnak ellenállást szervezni? Ezt, természetesen, nem hihetjük.

Gyakran mondjuk, hogy a falun korlátoznunk kell a kulákság kizsákmányoló hajlamait, hogy magas adókat kell kivetni a kulákokra, hogy korlátozni kell a földbérleti jogot, hogy a kulákoknak nem szabad választói jogot adni stb. stb. S mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy szorongatjuk és fokozatosan kiszorítjuk, olykor pedig tönkre is tesszük a falu kapitalista elemeit. Hihetjük-e, hogy a kulákok hálásak lesznek ezért, és hogy nem próbálják majd a szegényparasztság vagy a középparasztság egy részét a Szovjethatalom politikája ellen megszervezni? Ezt, természetesen, nem hihetjük.

Nem világos-e, hogy egész előrehaladásunk, szocialista építésünk minden komolyabb sikere az országunkban folyó osztályharc kifejezése és eredménye?

Mindebből azonban az következik, hogy előrehaladásunkkal együtt fokozódni fog a kapitalista elemek ellenállása is, élesebb lesz az osztályharc, a Szovjethatalom pedig, melynek ereje egyre növekedni fog, olyan politikát fog folytatni, amely arra irányul, hogy ezeket az elemeket elszigetelje, hogy a munkásosztály ellenségeit bomlassza, hogy, végül, a kizsákmányolók ellenállását letörje s így megteremtse a munkásosztálynak és a parasztság zömének további előrehaladásához szükséges alapot.

Nem szabad úgy képzelni a dolgot, hogy a szocialista formák fejlődni fognak és kiszorítják a munkásosztály ellenségeit, ellenségeink pedig szótlanul visszavonulnak, átengedve a teret, hogy tovább haladhassunk, ezután pedig mi ismét előrehaladunk, ők

ismét visszavonulnak, majd „egészen váratlanul" kivétel nélkül valamennyi társadalmi csoport, a kulákok és a szegényparasztság, a munkások és a tőkések, „hirtelen", „észrevétlenül", harc és megrázkódtatások nélkül, eljutnak a szocialista társadalomba. Ilyen mesék nincsenek és nem is lehetségesek, különösen nem a proletárdiktatúrában.

Sohasem fordult elő és nem is fog előfordulni, hogy az elhaló osztályok önként adják fel állásaikat, anélkül, hogy ellenállást próbálnának szervezni. Még nem történt meg és nem is fog megtörténni, hogy a munkásosztály az osztálytársadalomban harc és megrázkódtatások nélkül haladhasson előre a szocializmus felé. Ellenkezőleg, amikor a munkásosztály a szocializmus felé halad, előrehaladásával szemben feltétlenül kiváltja a kizsákmányoló elemek ellenállását, a kizsákmányolók ellenállása pedig okvetlenül és elkerülhetetlenül az osztályharc élesedésére vezet.

Ne fecsegjenek tehát az osztályharc másodrendű szerepéről, mert nem szabad elaltatni a munkásosztályt.

A negyedik kérdés a kulákokkal és üzérkedőkkel szemben alkalmazott *kivételes rendszabályok* problémáját érinti.

A kivételes rendszabályokat nem szabad abszolút és egyszersmindenkorra adott valaminek tekinteni. Rendkívüli viszonyok között, amikor nem manőverezhetünk más rendszabályokkal, a kivételes rendszabályok szükségesek és célszerűek. Más viszonyok között, amikor a piacon más, rugalmasabb intézkedésekkel manőverezhetünk, a kivételes rendszabályok szükségtelenek és károsak. Nincs igazuk azok-

nak, akik azt hiszik, hogy a kivételes rendszabályok minden körülmények között rosszak. Az ilyen emberek ellen rendszeres harcot kell folytatni. De nincs igazuk azoknak sem, akik azt hiszik, hogy a kivételes rendszabályok mindig szükségesek és célszerűek. Az ilyen emberek ellen erélyes harcot kell folytatni.

Hiba volt-e, hogy a gabonabegyüjtési válság viszonyai között kivételes rendszabályokat alkalmaztunk? Most mindenki elismeri, hogy ez nem volt hiba, ellenkezőleg, a kivételes rendszabályok mentették meg az országot az általános gazdasági válságtól. Mi késztetett bennünket e rendszabályok alkalmazására? Az, hogy ez év január elején 128 millió pud gabonahiányunk volt, amelyet pótolni kellett, míg az utak járhatók voltak, s ugyanakkor biztosítani kellett a gabonabegyüjtés normális menetét. Tehettünk-e mást, mint hogy ezekhez a rendszabályokhoz nyúljunk, amikor nem volt 100 millió pud gabonatartalékunk, hogy várhassunk és a gabonaárak csökkentése érdekében beavatkozhassunk a piaci viszonyokba, amikor nem volt elegendő valutatartalékunk sem, hogy nagyobb gabonatételeket hozhattunk volna be külföldről? Világos, hogy nem tehettünk mást. S mi történt volna, ha nem pótoljuk ezt a gabonahiányt? Most komoly válsággal küzdene egész népgazdaságunk, éhezne a város, éhezne a hadsereg.

Ha lett volna vagy 100 millió pudnyi gabonatartalékunk, hogy várhassunk s a gabonaárak csökkentése céljából beavatkozhassunk a piaci viszonyokba, hogy így térdre kényszerítsük a kulákot, akkor természetesen nem nyúltunk volna kivételes

rendszabályokhoz. Nagyon jól tudják azonban, hogy ilyen tartalékunk nem volt.

Ha lett volna akkoriban 100—150 millió rubeles valutatartalékunk, hogy külföldről hozzunk be gabonát, akkor bizonyára nem nyúltunk volna kivételes rendszabályokhoz. Nagyon jól tudják azonban, hogy ilyen tartalékunk nem volt.

Azt jelenti-e ez, hogy a jövőben is tartalék nélkül kell maradnunk és ismét kivételes rendszabályokhoz kell folyamodnunk? Dehogy is jelenti azt. Ellenkezőleg, minden tőlünk telhetőt el kell követnünk, hogy tartalékokat halmozzunk fel és szükségtelenné tegyük a kivételes rendszabályok alkalmazását. Azok, akik a kivételes rendszabályok alkalmazását pártunk állandó vagy hosszabbtartamú irányává akarják változtatni — veszedelmes emberek, mert a tűzzel játszanak és veszélyeztetik a munkás-paraszt összefogást.

Nem következik-e ebből, hogy egyszersmindenkorra le kell mondanunk kivételes rendszabályok alkalmazásáról? Nem következik. Indokolatlan lenne, ha azt állítanók, hogy valamikor nem ismétlődhetnek kivételes viszonyok, amelyek kivételes rendszabályok alkalmazását követelik. Az ilyen állítás puszta szemfényvesztés volna.

Lenin, amikor megindokolta az új gazdasági politikát, még azt sem tartotta lehetségesnek, hogy az új gazdasági politika viszonyai között bizonyos feltételek fennforgása esetén és bizonyos helyzetben akár a szegényparaszt-bizottságok módszereiről is lemondjunk. Még kevésbbé mondhatunk le egyszersmindenkorra olyan kivételes rendszabályok alkal-

mazásáról, amelyek korántsem annyira éles harci rendszabályok a kulákság ellen, mint a szegényparaszt-bizottságok módszerei.

Talán nem lesz felesleges, ha emlékezetünkbe idézzük azt az esetet, amely pártunk XI. kongresszusán Preobrazsenszkijjel kapcsolatban történt s amely éppen a szóbanforgó kérdésre vonatkozik. Mint ismeretes, a XI. kongresszuson Preobrazsenszkij a falusi munkáról szóló téziseiben azt követelte, hogy az új gazdasági politika viszonyai között a kulákság elleni harcban „egyszersmindenkorra" vessük el a szegényparaszt-bizottságok módszereit. Preobrazsenszkij ezt írta a téziseiben: „A legkárosabb hiba lenne az a politika, amely nem volna figyelemmel erre a rétegre (a kulákságra és jómódú parasztságra) és a szegényparaszti bizottságok 1918-as módszereivel kíméletlen, nem gazdasági jellegű elnyomásnak vetné alá őket" (2. §).

Tudjuk, hogy Lenin a következőképpen válaszolt erre:

„A második szakasz második mondata (amely a «szegényparaszti bizottságok módszerei» ellen irányul) káros és helytelen, mert például a háború *rákényszeríthet* minket a *szegényparaszti bizottságok módszereinek alkalmazására*. Ezt egészen másképpen kell mondani, például így: tekintettel a mezőgazdaság fellendítésének és termelése fokozásának rendkívüli fontosságára, az *adott helyzetben** a proletariátus politikájának a kuláksággal és jómódú parasztsággal szemben főképpen arra kell irányulnia, hogy *korlátozza* a kulákság és jómódú parasztság kizsákmányoló törekvéseit stb. Hogyan lehet és kell korlátoznia államunknak ezeket a törekvéseket, hogyan lehet és kell

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

megvédenie a szegényparasztságot, ez a dolog veleje. Ezt gyakorlatilag kell tanulmányozni, mert az általános frázisok *nem mondanak semmit*" (lásd Leninszkij szbornyik. IV. köt. 391. old.[50]).

Világos, hogy a kivételes rendszabályokat dialektikusan kell vizsgálnunk, mert minden az időbeli és a helyi feltételektől függ.

Ennyit a vita folyamán felmerült általános jellegű kérdésekről.

Most engedjék meg, hogy áttérjek a *gabonaproblémára és a gabonafronton felmerült nehézségeink alapokainak* kérdésére.

Azt hiszem, hogy több elvtárs hibát követett el abban a tekintetben, hogy egy kalap alá vonta a gabonafronton felmerült nehézségeink különféle okait, összekeverte az átmeneti és a konjunkturális (különleges) okokat a tartós és alapvető okokkal. A gabonanehézségeknek kétféle okai vannak: tartós, alapvető okai, amelyek megszüntetéséhez évek hosszú sora szükséges, és különleges, konjunkturális okai, amelyek azonnal kiküszöbölhetők, ha több szükséges rendszabályt hozunk és azokat foganatosítjuk. Aki egy kalap alá vonja ezeket az okokat, az összekuszálja az egész kérdést.

Mi a gabonafronton mutatkozó nehézségeink igazi értelme és igazi jelentősége? Az, hogy ezek a nehézségek teljes nagyságában elénk tárják a gabonaproblémát, a gabonatermelés problémáját, a mezőgazdaság és különösen a gabonafélék termelésének a problémáját.

Aktuális-e nálunk egyáltalán a gabonaprobléma? Feltétlenül. Csak a vak kételkedhetik abban,

hogy a gabonaprobléma most a szovjet társadalom legégetőbb kérdése. Nem élhetünk, mint a cigányok, gabonatartalékok nélkül, bizonyos tartalékokkal kell rendelkeznünk rossz termés esetére, a piacon való manőverezés céljából, háború esetére, és végül kivitelre is kell bizonyos mennyiségű gabonát tartalékolnunk. Még a kisparaszt sem lehet meg tartalékok, bizonyos készletek nélkül, bármily szegényes is a gazdasága. Nem világos-e tehát, hogy egy nagy állam, amely a szárazföld egyhatod részére terjed ki, nem lehet meg anélkül, hogy belső és külső szükségleteire ne volnának bizonyos gabonatartalékai?

Tegyük fel, hogy Ukrajnában nem pusztult volna el az őszi vetés és a gabonabegyüjtési év „se többel, se kevesebbel" végződött volna — azt gondolják, hogy ez nekünk elegendő lett volna? Szó sincs róla. A jövőben nem élhetünk így — „se többel, se kevesebbel". Bizonyos minimális tartalékokkal kell rendelkeznünk, ha a belső és külső vonalon meg akarjuk védeni a Szovjethatalom állásait.

Először is, nem vagyunk bebiztosítva katonai támadások ellen. Talán azt gondolják, hogy az országot meg lehet védeni, ha a hadsereg számára nincsen semmiféle gabonatartalékunk? A felszólaló elvtársaknak teljesen igazuk volt, amikor azt mondották, hogy a mai paraszt már nem az, aki hat évvel ezelőtt volt, amikor attól félt, hogy a földesúr visszaveszi a földjét. A paraszt már el is felejti, hogy volt földesúr. Most új, jobb létfeltételeket követel. Ha az ellenség ránk támad, lehet-e háborút viselnünk a külső ellenség ellen a fronton és a muzsik ellen a front mögött, hogy sürgősen gabonát kapjunk tőle

a hadsereg számára? Ez lehetetlen, ennek nem szabad így lennie. Hogy megvédjük az országot, bizonyos tartalékokra van szükségünk, hogy a hadsereget legalább az első hat hónapra elláthassuk. Miért kell hat hónapra biztosítani magunkat? Azért, hogy a paraszt meggondolhassa magát, megértse a háborús veszélyt, világosan lássa az eseményeket és ő is nekigyűrkőzzék és támogassa az ország védelmének közös ügyét. Ha megelégszünk azzal, hogy éppencsak — „se többel, se kevesebbel" — meglegyünk, akkor soha nem lesznek tartalékaink háború esetére.

Másodszor, nem vagyunk bebiztosítva a gabonapiac bonyodalmai ellen. Feltétlenül szükségünk van bizonyos tartalékokra, hogy befolyásolhassuk a gabonapiacot, hogy megvalósíthassuk árpolitikánkat. Mert nem folyamodhatunk minden alkalommal kivételes rendszabályokhoz s ezt nem is szabad tennünk. De sohasem lesznek ilyen tartalékaink, ha minden alkalommal a szakadék szélén járunk és megelégszünk azzal, hogy éppencsak — „se többel, se kevesebbel" — be tudjuk fejezni a begyüjtési évet.

Harmadszor, nem vagyunk bebiztosítva a rossz termés ellen. Feltétlenül szükségünk van bizonyos gabonatartalékra, hogy rossz termés esetén legalább valamelyest, legalább bizonyos ideig elláthassuk az éhező vidéket. De nem lesznek ilyen tartalékaink, ha nem növeljük az árugabona-termelést és ha nem szakítunk gyorsan és határozottan azzal a régi szokásunkkal, hogy tartalékok nélkül éljünk.

Végül, feltétlenül szükségünk van tartalékra, hogy gabonát exportálhassunk. Ipari felszerelést kell importálnunk. Mezőgazdasági gépeket, traktorokat

és ezekhez alkatrészeket kell importálnunk. De ezt nem tehetjük gabonakivitel nélkül, nem tehetjük, ha gabonakivitel útján nem gyüjtünk bizonyos valutatartalékot. A háborúelőtti időkben évente 500—600 millió pud gabonát szállitottunk ki. Azért tudtunk olyan sokat kivinni, mert magunk éheztünk. Ez igaz. Meg kell azonban értenünk, hogy a háborúelőtti években mégis *kétszer* annyi árugabonánk volt, mint most. S éppen azért, mert most csak félannyi árugabonánk van, ezért nem tudunk kivinni gabonát. S mit jelent az, ha nem tudunk gabonát kivinni? Ez azt jelenti, hogy elveszítjük azt a forrást, amelynek segítségével külföldről hoztunk be és most is külföldről kell behoznunk ipari felszerelést és mezőgazdasági gépeket, traktorokat. Élhetünk-e úgy továbbra is, hogy nem tartalékolunk gabonát kivitelre? Így nem élhetünk tovább.

Íme, ennyire nincsenek biztosítva, ennyire bizonytalanok gabonatartalékaink.

Arról nem is beszélek, hogy nemcsak ezen a négy vonalon nincsenek gabonatartalékaink, de még minimális készleteink sincsenek, amelyek lehetővé tennék, hogy az egyik begyüjtési évről zökkenő nélkül térjünk át a másik begyüjtési évre és a nehéz hónapokban, júniusban és júliusban, zavartalanul ellássuk a városokat.

Tagadhatjuk-e ezek után, hogy a gabonaprobléma már a körmünkre ég és hogy gabonafrontunk nehézségei igen komolyak?

De a gabonanehézségekkel kapcsolatban politikai jellegű nehézségeink is keletkeztek. Erről, elvtársak, semmiesetre sem szabad megfeledkeznünk. Arra az elégedetlenségre gondolok, amely nálunk a parasztság

bizonyos részében, a szegényparasztság és a középparasztság bizonyos részében volt észlelhető és amely bizonyos mértékig veszélyeztette a munkás-paraszt összefogást.

Persze teljesen helytelen volna, ha azt mondanók, hogy nálunk már felbomlott a munkások és parasztok összefogása, amint ezt Frumkin állítja a levelében. Ez, elvtársak, nem igaz. A munkások és parasztok összefogásának felbomlása komoly dolog. Ez a polgárháború kezdete, ha nem maga a polgárháború. Nem szabad magunkat „borzasztó" szavakkal ijesztgetni. Nem szabad rémületbe esnünk. Ez nem méltó a bolsevikokhoz. A munkások és parasztok összefogásának felbomlása azt jelenti, hogy a parasztság szakít a Szovjethatalommal. De ha a paraszt valóban szakított a Szovjethatalommal, *amely a paraszti gabona legfőbb begyűjtője*, akkor nem fogja már növelni a vetésterületét. Márpedig azt látjuk, hogy a tavaszi vetésterület ebben az évben *kivétel nélkül valamennyi* gabonavidéken növekedett. Hol van itt az összefogás felbomlása? Szabad-e ezt az állapotot a parasztgazdaság „kilátástalanságának" nevezni, amint ezt például Frumkin teszi? Miféle „kilátástalanság" ez?

Mi az *alapja* gabonanehézségeinknek, ha itt a nehézségek *tartós* és *alap*okaira, nem pedig az átmeneti, konjunkturális okaira gondolunk?

Gabonanehézségeink alapja a mezőgazdaság növekvő elaprózottsága és szétdaraboltsága. Tény, hogy a mezőgazdaság, különösen a gabonagazdaság, egyre kisebb gazdaságokra bomlik, s így egyre kevésbbé jövedelmező és egyre kevésbbé árutermelő. A forradalom előtt körülbelül 15—16 millió parasztgazdaságunk

volt, most pedig 24—25 millióra rúg a számuk, s az elaprózódás tendenciája tovább fokozódik.

Igaz, hogy mostani vetésterületünk nagysága nem sokkal marad el a forradalomelőtti idők vetésterülete mögött, az *összes* gabonatermelés pedig alig 5 százalékkal kevesebb, mint a forradalomelőtti. De az a baj, hogy mindennek ellenére az *áru*gabona termelése csak a *fele*, vagyis 50 százaléka a háború-előttinek. Ez a kérdés lényege.

Mi ennek az oka? Ennek az az oka, hogy a kisgazdaság kevésbbé jövedelmező, kevésbbé árutermelő és kevésbbé szilárd, mint a nagygazdaság. A marxizmusnak az az ismert tétele, hogy a kisüzemű termelés kevésbbé előnyös, mint a nagyüzemű, a mezőgazdaságban is teljes egészében érvényes. Ezért a kis parasztgazdaság ugyanakkora földterületről sokkal kevesebb árugabonát ad, mint a nagygazdaság.

Hol a kivezető út ebből a helyzetből?

Három kivezető út van, amint erre a Politikai Iroda határozata rámutat.

1. Az egyik kivezető út az, hogy lehetőség szerint fokozzuk a kis- és középparaszti gazdaság termelékenységét, adjunk vasekét a faeke helyébe, adjunk kisebb és közepes típusú gépeket, adjunk műtrágyát, lássuk el ezeket a gazdaságokat vetőmaggal, részesítsük őket agronómiai segítségben, szervezzük a parasztságot szövetkezetekbe, kössünk szerződést egész falvakkal, jobb vetőmagot kölcsönözve nekik és ilymódon kollektív hitelt biztosítva a parasztságnak, s végül, a kölcsönző állomások útján kölcsönözzünk nekik nagy gépeket.

Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik azt

állítják, hogy a kis parasztgazdaság kimerítette továbbfejlődésének lehetőségeit és hogy ezért nem érdemes tovább is segíteni. Ez teljesen helytelen állítás. Az egyéni parasztgazdaságnak még jócskán van fejlődési lehetősége. Csak segítségére kell lennünk abban, hogy ezeket a lehetőségeket kihasználja.

Nincsen igaza a „Krasznaja Gazetá"-nak[51] sem, amikor azt állítja, hogy az egyéni parasztgazdaságoknak értékesítő és beszerző szövetkezetekben való szervezése nem vált be. Ez teljesen helytelen állítás, elvtársak. Ellenkezőleg, a beszerző és értékesítő szövetkezetekben való tömörítés politikája teljesen bevált, mert reális bázist teremtett ahhoz, hogy a parasztság a kolhozmozgalom felé forduljon. Kétségtelen, hogy a beszerző és értékesítő szövetkezet fejlesztése nélkül a parasztságnak a kolhozokhoz való viszonyában nem kezdődött volna meg az a fordulat, amely most tapasztalható és amely segítségünkre van a kolhozépítés továbbfejlesztésében.

2. A kivezető út továbbá az, hogy legyünk segítségére a szegényparasztságnak és a középparasztságnak abban, hogy szétforgácsolt kis gazdaságaikat új technika és kollektív munka alapján fokozatosan nagy, kollektív gazdaságokban egyesítsék, amelyek előnyösebbek és több árugabonát termelnek. A kisgazdaságok nagy, társas gazdaságokban való egyesítésének valamennyi formájára gondolok, az egyszerű szövetkezetektől kezdve egészen az artelekig, amelyek hasonlíthatatlanul több árut termelnek és hasonlíthatatlanul termelékenyebbek, mint a szétforgácsolt kis parasztgazdaságok.

Ez a probléma megoldásának alapja.

Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik síkra szállva a kolhozokért, azzal vádolnak bennünket, hogy „rehabilitáljuk" a kis parasztgazdaságokat. Nyilván azt gondolják, hogy az egyéni parasztgazdasághoz való viszonyunk nem lehet más, mint harc és megsemmisítés, nem pedig segítség és megnyerés. Ez teljesen helytelen, elvtársak. Az egyéni parasztgazdaságnak egyáltalán nincs szüksége „rehabilitálásra". Az egyéni parasztgazdaság kevéssé jövedelmező, ez igaz. De ez még nem jelenti azt, hogy semmi előnye sincs. Felborítanók a munkások és parasztok összefogását, ha az egyéni parasztgazdaság elleni harc, az egyéni parasztgazdaság megsemmisítésének álláspontjára helyezkednénk, s letérnénk arról a lenini álláspontról, amely megköveteli, hogy a kolhozok állandóan segítsék és támogassák az egyéni parasztgazdaságokat.

Még kevésbbé van igazuk azoknak, akik a kolhozokat dicsőítve „átkunknak" nyilvánítják az egyéni parasztgazdaságot. Ez már úgy cseng, mint nyílt hadüzenet a parasztgazdaságoknak. Honnan vették ezt? Ha a parasztgazdaság „átok", akkor mivel magyarázható meg a munkásosztály és a parasztság zöme közötti szövetség? A munkásosztály és az „átok" szövetsége — hát van-e a világon ilyen képtelenség? Hogyan mondhatnak ilyent, amikor a munkás-paraszt összefogást hirdetik? Emlékeztetnek Lenin szavaira, hogy a paraszti gebéről fokozatosan át kell ülnünk az ipar acél lovára. Ez nagyon helyes. De vajjon így kell-e átülni az egyik lóról a másikra? „Átoknak" nyilvánítani a parasztgazdaságot, amikor még nem teremtettünk széles és hatalmas bázist a

kolhozok kiterjedt hálózatának formájában — vajjon nem azt jelenti-e ez, hogy nem lesz semmiféle lovunk, semmiféle bázisunk? (Helyeslés.) Ezek az elvtársak ott követnek el hibát, hogy a kolhozokat *szembeállítják* az egyéni parasztgazdaságokkal. Hiszen mi nem azt akarjuk, hogy a gazdaságnak ez a két formája szembenálljon egymással, hanem azt, hogy *összefogjanak* egymással, hogy a kolhoz ennek az összefogásnak keretében segítséget nyújtson az egyénileg gazdálkodó parasztnak és segítségére legyen abban, hogy lassacskán áttérjen a kollektivizmus útjára. Igen, mi azt akarjuk, hogy a parasztság ne tekintse ellenségének a kolhozokat, hanem barátjának, aki segíti, és segíteni fogja őt a jövőben is, hogy megszabaduljon a nyomortól. (Helyeslés.) Ha ez helyes, akkor ne beszéljenek az egyéni parasztgazdaság „rehabilitálásáról", akkor ne beszéljenek arról, hogy az egyéni parasztgazdaság „átok" a nyakunkon.

Azt kellett volna mondani, hogy a kis parasztgazdaság kevésbbé előnyös, sőt hasonlíthatatlanul kevésbbé előnyös, mint a nagy kollektív gazdaság, de mégis van bizonyos előnye, amely eléggé jelentős. Önök pedig úgy tüntetik fel a dolgot, hogy a kis parasztgazdaságnak semmi előnye nincs, sőt talán káros.

Leninnek más véleménye volt a kis parasztgazdaságról. Halljuk csak, mit mondott „A terményadóról" szóló beszédében:

„Ha tehát a parasztgazdaság továbbfejlődhetik, akkor szilárdan biztosítanunk kell a további átmenetet is, a további átmenet pedig szükségszerűen abban rejlik, hogy a legkevésbbé előnyös és a legelmaradottabb, kis, külön-

álló parasztgazdaságok, fokozatosan egyesülve, közös, nagy földművelő gazdaságot szerveznek. A szocialisták ezt mindig így gondolták. Így vélekedik a mi kommunista pártunk is" (XXVI. köt. 299. old.).

Vagyis az egyéni parasztgazdaságnak mégis van bizonyos előnye.

Más az, amikor a magasabb formájú gazdaság, a nagy gazdaság, harcban áll az alacsonyabb formájú gazdasággal és tönkreteszi, elpusztítja azt. Ez történik a kapitalista társadalomban. S egészen más, amikor a magasabb formájú gazdaság nem tönkreteszi az alacsonyabb formájú gazdaságot, hanem segítségére van abban, hogy fejlődjék, hogy rátérjen a kollektivizmus vágányára. Ez történik a szovjet rendszerben.

Halljuk csak, mit mondott Lenin a kolhozok és az egyéni parasztgazdaságok kölcsönös viszonyáról:

„Különösen arra kell törekedni, hogy valóban végrehajtsák, mégpedig teljes egészében végrehajtsák, a Szovjethatalom törvényét (a kolhozokról és szovhozokról — *I. Szt.*), amely megköveteli a szovjet gazdaságoktól, a mezőgazdasági kommúnáktól és minden efféle egyesüléstől, hogy *azonnal és minden tekintetben nyújtsanak segítséget a környékbeli és a középparasztoknak.* Csakis az ilyen *ténylegesen nyújtott segítség* alapján *valósítható meg a középparasztsággal való megegyezés**. Csakis így lehet, csakis így kell megnyernünk a középparasztság bizalmát" (XXIV. köt. 175. old.).

Ebből az tűnik ki, hogy a kolhozok és a szovhozok a parasztgazdaságokat éppen mint egyéni gazdaságokat kötelesek segíteni.

Végül egy harmadik Lenin-idézet:

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

„Csakis abban az esetben, ha sikerül a föld társas, kollektív, szövetkezeti, artelben való megmunkálásának előnyeit a parasztnak a gyakorlatban *bemutatnunk*, csak ha sikerül a szövetkezeti, az artelgazdasággal a parasztnak segítséget nyujtani, csakis akkor tudja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát a parasztnak valóban bebizonyítani, csakis akkor vonhatja valóban a maga oldalára a sokmilliós paraszttömeget szilárdan és igazán" (XXIV. köt. 579. old.)[51a].

Ilyen nagyra becsülte Lenin a kolhozmozgalom jelentőségét országunk szocialista átalakítása szempontjából.

Igen különös, hogy egyes elvtársak nagy beszédeikben az egyéni parasztgazdaság kérdésére összpontosították minden figyelmüket, de egy szóval, egyetlen egy szóval sem érintették a kolhozok fejlesztésének feladatát, mint pártunk aktuális és döntő feladatát.

3. A kivezető út végül ez: meg kell szilárdítanunk a régi szovhozokat és új nagy szovhozokat kell szerveznünk, mert ezek a legjövedelmezőbb és a legtöbb árut termelő gazdasági egységek.

Ez az a három feladat, amelyek teljesítése lehetővé teszi számunkra, hogy megoldjuk a gabonaproblémát és megszüntessük gabonafrontunk nehézségeinek legmélyebb okait.

A mai helyzet sajátossága az, hogy az első feladat: az egyéni parasztgazdaság fellendítése, amely még mindig munkánk fő feladata, *már nem elegendő többé* ahhoz, hogy a gabonaproblémát megoldjuk.

A mai helyzet sajátossága az, hogy az első feladatot gyakorlatilag két újabb feladattal kell *kiegé-*

szítenünk, fel kell lendítenünk a kolhozokat is és fel kell lendítenünk a szovhozokat is.

Ha nem kapcsoljuk egybe ezeket a feladatokat, ha nem fejtünk ki szívós munkát mind a három irányban, akkor nem oldható meg a gabonaprobléma, sem abban az értelemben, hogy az országot ellát-hassuk árugabonával, sem abban az értelemben, hogy egész népgazdaságunkat a szocializmus elvei alapján átalakíthassuk.

Mi volt Lenin véleménye erről a kérdésről? Van egy ismert okmányunk, amely arról tanuskodik, hogy a Politikai Irodának a plénum figyelmébe ajánlott határozata teljes egészében megegyezik a mezőgazdaság fejlesztésének azzal a gyakorlati tervével, amelyet Lenin ebben az okmányban vázolt. A „Munka és Honvédelmi Tanács utasítását"-ra gondolok, amelynek Lenin a szerzője. Ez az „Utasítás" 1921 májusában jelent meg. Lenin ebben az okmányban a gyakorlati kérdések három csoportját tárgyalja: az első csoport — az áruforgalom és az ipar kérdéseivel, a második csoport — a mezőgazdaság fellendítésének kérdéseivel, a harmadik csoport — a gazdaság szabályozása céljából rendezett különféle gazdasági tanácskozásokkal[52] és területi tanácskozásokkal foglalkozik.

Mit mondott Lenin ebben az okmányban a mezőgazdaságról? Idézek „A Munka és Honvédelmi Tanács utasítását"-ból:

„A kérdések második csoportja. A mezőgazdaság fellendítése: *a)* parasztgazdaság, *b)* szovhozok, *c)* kommúnák, *d)* artelek, *e)* szövetkezetek, *f)* a társas gazdaság más formái" (XXVI. köt. 374. old.).

Látják, hogy a Politikai Iroda határozatának a gabonaprobléma és általában a mezőgazdasági probléma megoldásával kapcsolatban levont gyakorlati következtetései teljesen megegyeznek Lenin tervével, melyet „A Munka és Honvédelmi Tanács utasítása"-ban 1921-ben fejtett ki.

Nagyon érdekes megemlíteni, hogy Lenin, ez az óriás, aki hegyeket mozdított el és hegyeket döntött egymásra, milyen ifjúi örömmel fogadott minden kis hírecskét, mely egy-két kolhoz alapításáról vagy arról számolt be, hogy valamelyik szovhoznak traktorokat küldtek. Íme például egy idézet a „Szovjet-Oroszország Technikai Segítésére Alakult Társasághoz" intézett leveléből:

„Kedves elvtársak! Lapjainkban rendkívül kedvező hírek jelentek meg társaságuk tagjainak Tambov kormányzóság kirszánovi kerületének szovjet gazdaságaiban és Odessza kormányzóság Mityinó állomásán kifejtett munkájáról, úgyszintén a Donyec-medence egy bányászcsoportjának munkájáról... Kérni fogom az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság elnökségét, hogy a legkiválóbb gazdaságokat ismerje el mintagazdaságoknak és nyujtson nekik külön, rendkívüli segítséget, amely munkájuk kedvező fejlesztéséhez szükséges. Köztársaságunk nevében ismételten köszönetet mondok Önöknek, és kérem, gondoljanak arra, hogy az a segítség, melyet a föld traktorral való megművelése terén nyújtottak, számunkra különösen időszerű és fontos. Különösen örülök, hogy üdvözölhetem Önöket abból az alkalomból, hogy 200 mezőgazdasági kommúnát szándékoznak szervezni" (XXVII. köt. 309. old.).

Vagy még egy idézet az amerikai „Szovjet-oroszország Barátainak Társaságához" intézett levélből:

„Kedves elvtársak! Perm kormányzóság végrehajtó bizottságának külön megkérdezése útján éppen most ellenőriztem a lapjainkban megjelent, rendkívül kedvező híreket, melyek arról számolnak be, hogy társaságuk tagjai élükön Harold Ware-rel, milyen munkát végeztek Perm kormányzóság traktorosztagával «Tojkino» *szovhozban** (szovjet gazdaságban)... Kérni fogom az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság elnökségét, hogy ezt a szovjet gazdaságot ismerje el mintagazdaságnak és nyujtson neki külön, rendkívüli segítséget az építkezési munkáknál és benzinnel, fémmel, úgyszintén a javítóműhely megszervezéséhez szükséges egyéb anyagokkal való ellátása terén. Köztársaságunk nevében ismételten köszönetet mondok Önöknek és kérem, gondoljanak arra, hogy a segítség egyetlen formája sem olyan időszerű és annyira fontos számunkra, mint az, amelyet Önök nyujtottak nekünk" (XXVII. köt. 308. old.).

Ilyen örömmel kapott Lenin minden kis hírecskén, amely a kolhozok és szovhozok fejlődéséről szólt.

Legyen ez lecke mindazok számára, akik be akarják csapni a történelmet és kolhozok s szovhozok nélkül akarják győzelemre juttatni a szocializmus építését országunkban.

Beszédem végére értem elvtársak. Hiszem, hogy a gabonanehézségeknek meglesz a jó hatásuk. Pártunk úgy tanult és úgy haladt előre, hogy leküzdötte a nehézségeket és a legkülönbözőbb válságokat. Hiszem, hogy a mostani nehézségek megacélozzák bolsevik sorainkat és arra késztetik majd őket, hogy azonnal nekigyűrkőzzenek a gabonaprobléma megoldásának. És ha ezt a problémát megoldjuk, akkor országunk szocialista átalakításának útjából elhárítottuk a legnagyobb nehézségek egyikét.

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

A MUNKÁS-PARASZT ÖSSZEFOGÁSRÓL ÉS A SZOVHOZOKRÓL

Az 1928 július 11-én mondott beszédből

Egyes elvtársak a szovhozokkal foglalkozó felszólalásaikban visszatértek a tegnapi gabonabegyüjtési vitára. Nos, térjünk hát vissza a tegnapi vitára.

Miről is folyt tegnap a vita? Mindenekelőtt a város és a falu közötti „ollóról". Arról volt szó, hogy a paraszt még mindig túlfizeti az ipari árukat, s nem kap eleget a mezőgazdasági termékekért. Arról volt szó, hogy ez a túlfizetés és veszteség nem egyéb, mint a parasztságra kivetett többletadó, olyasféle, mint valami „sarc", pótadó az iparosítás javára, amit feltétlenül meg kell szüntetnünk, de amit *azonnal* nem tudunk megszüntetni, ha nem akarjuk lerontani iparunkat, ha nem akarjuk veszélyeztetni azt az ütemet, amelyben iparunkat, amely az egész országra dolgozik és a szocializmus felé hajtja népgazdaságunkat, fejlesztjük.

Egyeseknek ez nem tetszett. Ezek az elvtársak nyilván félnek beismerni az igazságot. Persze, ez ízlés dolga. Egyesek azt hiszik, hogy a Központi Bizottság plénumán nem kell kimondani a teljes igazságot. Én pedig azt hiszem, hogy a Központi Bizottság plénumán pártunknak kötelesek vagyunk megmondani az

egész igazságot. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a Központi Bizottság plénumát nem lehet tömeggyűlésnek tekinteni. Persze, ezek a szavak: „többletadó", „pótadó" — kellemetlen szavak, mert meghökkentenek. De, először, nem a szavakon fordul meg a dolog. Másodszor, a szavak teljesen fedik a valóságot. Harmadszor, ezeknek a kellemetlen szavaknak éppen az a rendeltetésük, hogy meghökkentsenek s arra kényszerítsék a bolsevikokat, hogy a legkomolyabban fogjanak hozzá ennek a „többletadónak" a *felszámolásához*, az „olló" *felszámolásához*.

S hogyan lehet felszámolni ezeket a kellemetlen dolgokat? Iparunk rendszeres racionalizálása és az iparcikkek árának csökkentése útján. A technikának és a mezőgazdaság terméshozamának rendszeres fellendítése és a mezőgazdasági termékek árainak fokozatos csökkenése útján. Kereskedelmi és begyűjtő apparátusunk rendszeres racionalizálása útján. És így tovább és így tovább.

Persze, ehhez egy-két év kevés. De ezt néhány éven belül okvetlenül meg kell tennünk, ha mindenféle kellemetlen dologtól és meghökkentő jelenségtől meg akarunk szabadulni.

Az elvtársak egy része tegnap túllőtt a célon, mikor az „olló" *azonnali* megszüntetését, vagyis lényegében azt követelte, hogy vezessünk be *kiegyenlítő* mezőgazdasági árakat. Én más elvtársakkal együtt elleneztem azt, s azt mondottam, hogy ez a követelés *jelenleg* ellenkezik az ország iparosítási érdekeivel, s következésképpen államunk érdekeivel is.

Erről vitatkoztunk tegnap, elvtársak.

Ma pedig ezek az elvtársak kijelentik, hogy már

nem helyeslik a kiegyenlítő árak politikáját. Nos, ez nagyon örvendetes. Úgy látszik, a tegnapi bírálat használt ezeknek az elvtársaknak.

A másik kérdés a kolhozokra és szovhozokra vonatkozik. Beszédemben természetellenesnek és furcsának mondottam azt a körülményt, hogy az elvtársak egy része, akik a gabonabegyüjtéssel kapcsolatban a mezőgazdaság fellendítését célzó rendszabályokról beszéltek, felszólalásaikban egyetlen szóval sem emlékeztek meg olyan komoly rendszabályról, mint a kolhozok és a szovhozok fejlesztése. Hogyan lehet „megfeledkezni" olyan komoly dolgokról, mint amilyen a mezőgazdaság terén a kolhozok és szovhozok fejlesztésének feladata? Valóban nem tudják, hogy az egyéni parasztgazdaság fejlesztése, bármilyen fontos is napjainkban, már *nem elegendő*, s hogyha ezt a feladatot gyakorlatilag *nem egészítjük ki* a kolhozok és szovhozok fejlesztésének új feladatával, akkor *nem oldjuk meg* a gabonagazdaság problémáit és *nem jutunk ki* a nehézségekből, sem abban az értelemben, hogy egész népgazdaságunkat (tehát a paraszti gazdaságot is) a szocializmus elvei alapján átalakíthatjuk, sem abban az értelemben, hogy az ország számára bizonyos mennyiségű árugabonatartalékot biztosíthatunk.

Hogyan lehet ezek után „elfeledni", megkerülni és elhallgatni a kolhozok és szovhozok fejlesztésének kérdését?

Térjünk most át a nagy szovhozok kérdésére. Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik azt állítják, hogy Észak-Amerikában nincsenek nagy gabonatermelő gazdaságok. Valójában Észak-Amerikában

és Dél-Amerikában is vannak ilyen gazdaságok. Hivatkozhatom olyan tanúra, mint Tulajkov professzor, aki a „Nyizsnyeje Povolzsje"[53] c. folyóiratban (9. sz.) közzétette az amerikai mezőgazdaságra vonatkozó vizsgálódásának eredményeit.

Engedjék meg, hogy idézzek Tulajkov cikkéből.

„A montanai búzatermelő gazdaság a «Campbell Farming Corporation» társaság tulajdonában van. Területe 95 000 acre, vagyis körülbelül 32 000 gyeszjatyina. A gazdaság egy tagban fekszik és munkaszervezet tekintetében 4 szekcióra — mi azt mondanók: tanyára — oszlik, amelyeknek külön vezetőjük van, de az egész gazdaságot egy személy vezeti, a társaság igazgatója, Thomas Campbell.

Az ujságok arról számolnak be, természetesen magának a gazdaságnak közlése alapján, hogy az idén a területnek körülbelül fele áll művelés alatt, s erről a területről körülbelül 410 000 bushel (mintegy 800 000 pud) búzát, 20 000 bushel zabot és 70 000 bushel lenmagot várnak. A vállalat összes várható bevételét 500 000 dollárra becsülik.

Ebben a gazdaságban a lovakat és öszvéreket majdnem teljesen kiszorították a traktorok, teherautók és személygépkocsik. A szántás, a vetés és általában minden mezei munka, de különösen az aratás, éjjel-nappal folyik; éjjel a gépek a mezőn fényszórók mellett dolgoznak. Az óriási vetésterület lehetővé teszi, hogy a gépek igen nagy távolságokon fordulók nélkül dolgozhassanak. Az aratócséplőgépek például, ha a növény természete megengedi használatukat, 24 láb szélességben 20 angol mérföldnyi, vagyis valamivel több mint 30 versztnyi utat tesznek meg forduló nélkül. Ehhez a munkához azelőtt 40 ló és férfi kellett. Amikor kévekötözőgépet használnak, egy-egy traktor négy-négy kévekötözőt vontat, melyek egyszerre 40 láb szélességben 28 angol mérföldnyi, vagyis körülbelül 42 verszt hosszú sávot munkálnak meg. Kéve-

kötözőket csak abban az esetben használnak, ha a gabona nem elég száraz ahhoz, hogy egyidejűleg lehessen aratni is meg csépelni is. Akkor a kévekötözőről leszerelik a kötözőszerkezetet és a levágott gabonát egy külön futószalag segítségével rendekbe rakják. A rendbe rakott gabona 24—48 órát fekszik, ezalatt megszárad, s az egyúttal lekaszált dudva magvai kihullanak a földre. Azután útnak indítják az aratócséplőgépet, amelyen most kés helyett önműködő adogató van, s az közvetlenül a cséplőgép dobjába adogatja a földről a megszáradt gabonát. Ezen a gépen csak a traktorvezető és egy cséplőgépkezelő dolgozik. Más nincs a gépen. A szem a cséplőgépből közvetlenül a 6 tonnás vagonszekerekbe hullik, s egy-egy traktor egyszerre 10 összekapcsolt vagont vontat a magtárakba. Még megjegyzik, hogy ilyen munkával naponta 16—20 000 bushel szemgabonát csépelnek ki" (lásd „Nyizsnyeje Povolzsje" 1927 szeptember, 9. szám, 38—39. old.).

Tessék, ez egy kapitalista típusú búzatermelő óriásgazdaság leírása. Ilyen óriásgazdaságok vannak mind Észak-Amerikában, mind Dél-Amerikában.

Egyes elvtársak itt azt mondották, hogy a kapitalista országokban nem mindig kedvezőek vagy nem teljesen kedvezőek a feltételek az efféle óriásgazdaságok fejlődése számára, s ennek következtében az ilyen gazdaságok kisebb, 1—5000 gyeszjatyína nagyságú egységekre darabolódnak. Ez tökéletesen igaz is.

Mármost ezek az elvtársak azt hiszik, hogy a nagy gabonagazdaságoknak a szovjet viszonyok között sincs jövőjük. Ez azonban egyáltalán nem igaz.

Ezek az elvtársak nyilván nem értik vagy nem látják a tőkés rend és a szovjet rend viszonyai között fennálló különbséget. A kapitalizmusban a föld magántulajdon, tehát van abszolút földjáradék is,

ami megdrágítja a mezőgazdasági termelés önköltségét és leküzdhetetlen akadályokat gördít annak komoly fejlődése elé. A szovjet rendben ellenben a föld nincs magántulajdonban, tehát abszolút földjáradék sincs, s ez a körülmény feltétlenül olcsóbbá teszi a mezőgazdasági termékek termelését és következésképpen feltétlenül megkönnyíti a nagyüzemű mezőgazdaság előrehaladását a technikai és minden más fejlődés útján.

Továbbá, a kapitalizmusban a nagy gabonagazdaságoknak az a céljuk, hogy maximális profitra, vagy minden esetre olyan profitra tegyenek szert, amely megfelel az úgynevezett átlagprofitrátának, mert máskülönben, általában szólva, nem tudnak fennmaradni és létezni. Ez a körülmény feltétlenül megdrágítja a termelést, s ezzel egyúttal a legkomolyabban gátolja a nagy gabonagazdaságok fejlődését. A szovjet rendben ellenben a nagy gabonagazdaságoknak, amelyek egyszersmind állami gazdaságok is, fejlődésükhöz egyáltalán nincs szükségük sem maximális profitra, sem átlagos profitra, megelégedhetnek minimális haszonnal is (néha meg ideiglenesen teljesen meglehetnek mindennemű haszon nélkül), ami, az abszolút földjáradék megszűnésével együtt, rendkívül kedvező feltételeket teremt a nagy gabonagazdaságok fejlődése számára.

Végül, a kapitalizmusban a nagy gabonagazdaságok nem kapnak sem kedvezményes hitelt, sem adókedvezményeket, míg a szovjet rendben, mely a szocialista gazdaságot minden módon támogatja, vannak és lesznek ilyen kedvezmények.

Ezek és más hasonló feltételek a szovjet rendben

(a kapitalista rendtől eltérően) nagyon kedvező helyzetet teremtenek a szovhozok — a nagy gabonagazdaságok — fejlesztése számára.

Végezetül néhány szót még arról, hogy a szovhozok és a kolhozok a munkás-paraszt összefogás megszilárdítását, a munkásosztály vezetőszerepének biztosítását szolgáló támaszpontok. A kolhozokra és szovhozokra nemcsak azért van szükségünk, hogy biztosítsák a falu szocialista átalakítására irányuló távlati céljainkat. A kolhozokra és szovhozokra még azért is szükségünk van, hogy a faluban *már most* meglegyenek a szocialista gazdasági támaszpontok, amelyek elengedhetetlenek a munkás-paraszt összefogás megszilárdításához s ezen az összefogáson belül elengedhetetlenek a munkásosztály vezető szerepének biztosításához. Számíthatunk-e arra, hogy ezeket a támaszpontokat már most meg lehet teremteni és fejleszteni? Erre kétségtelenül számíthatunk és kell is számítanunk. A Gabonaközpont[54] jelenti, hogy szerződéseket kötött a kolhozokkal, artelekkel és szövetkezetekkel és e szerződések alapján 40—50 millió pud gabonát kell kapnia tőlük. Ami a szovhozokat illeti, az adatok azt mutatják, hogy régi és új szovhozainknak az idén szintén 25—30 millió pud árugabonát kell adniok.

Ha ehhez még hozzáadjuk azt a 30—35 millió pudot, amit a mezőgazdasági szövetkezetnek a vele szerződéses viszonyban levő egyéni parasztgazdaságoktól kell kapnia, akkor teljesen biztosítottnak tekinthetünk több mint 100 millió pud gabonát, s ez, legalábbis a belső piacon, bizonyos tartalékul szolgálhat. Ez mégiscsak valami.

Ezek falusi szocialista gazdasági támaszpontjaink *első eredményei.*

S mi következik ebből? Ebből az következik, hogy nincs igazuk azoknak az elvtársaknak, akik azt hiszik, hogy a munkásosztály a falun képtelen a maga szocialista állásait megvédelmezni s hogy számára nem marad más hátra, mint örökösen visszavonulni és állásait egymásután átengedni a kapitalista elemeknek. Nem, elvtársak, ez nem igaz. A munkásosztály mégsem olyan gyenge a falun, mint ahogy a felületes szemlélőnek tűnhetik. Ennek a vigasztalan filozófiának semmi köze sincs a bolsevizmushoz. A munkásosztálynak szép számmal vannak *gazdasági* támaszpontjai a falun a szovhozok, a kolhozok, a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek formájában, amelyekre támaszkodva megszilárdíthatja a faluval való összefogást, el tudja szigetelni a kulákot és biztosítani tudja saját vezetőszerepét. Végül a munkásosztálynak vannak *politikai* támaszpontjai is a falun — a Szovjetek, a szervezett szegényparasztság stb. — amelyekre támaszkodva a falun megszilárdíthatja állásait.

A párt és a Szovjethatalom, támaszkodva a faluban megteremtett gazdasági és politikai bázisaira, és kihasználva a proletárdiktatúra rendelkezésére álló valamennyi eszközt és erőt (kulcspozíciókat stb.), biztos kézzel vezetheti a falu szocialista átalakítását, lépésről-lépésre erősbítve a munkásosztály és a parasztság szövetségét, lépésről-lépésre szilárdítva a munkásosztály vezetőszerepét ebben a szövetségben.

Emellett különös figyelmet kell fordítanunk a falusi szegénység körében végzett munkára. Szabálynak kell tekintenünk, hogy minél jobban és ered-

ményesebben végezzük a munkánkat a szegényparasztság körében, annál nagyobb a Szovjethatalom tekintélye a falun, és ellenkezőleg, minél rosszabbul dolgozunk a szegényparasztság körében, annál kisebb a Szovjethatalom tekintélye.

Gyakran beszélünk a középparaszttal való szövetségről. Ezt a szövetséget azonban a mi viszonyaink között csak úgy szilárdíthatjuk meg, ha erélyes harcot folytatunk a kulákság, a falusi kapitalista elemek ellen. Ezért pártunk XV. kongresszusának teljesen igaza volt, amikor kiadta a jelszót, hogy erősebben kell támadni a kulákságot. De tudunk-e eredményesen harcolni a kulákság ellen, ha nem kettőzzük a munkát a szegényparasztság körében, ha nem állítjuk talpra a szegényparasztságot a kulákság ellen s nem segítjük rendszeresen a szegényparasztságot? Világos, hogy nem tudunk! A középparasztság ingadozó osztály. Ha a szegényparasztsággal nincs rendben a szénánk, ha a szegényparasztság még nem szervezett támaszpontja a Szovjethatalomnak — a kulák erősnek érzi magát s a középparaszt a kulák felé hajlik. És ellenkezőleg: ha a szegényparaszttal rendben vagyunk, ha a szegényparasztság szervezett támaszpontja a Szovjethatalomnak — a kulák érzi, hogy ostromgyűrűben van s a középparaszt a munkásosztály felé hajlik.

Ezért gondolom, hogy munkánk fokozása a szegényparasztság soraiban, a szegényparasztság rendszeres támogatásának megszervezése s végül az, hogy magát a szegényparasztságot a munkásosztály szervezett támaszpontjává tegyük a falun — pártunk egyik leglényegesebb soronlevő feladata.

A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGA JÚLIUSI PLÉNUMÁNAK EREDMÉNYEIRŐL

Beszámoló a SzK(b)P leningrádi szervezetének 1928 július 13-i aktíva-gyűlésén

Elvtársak! A Központi Bizottság plénuma, mely tegnap ért véget, két kérdéscsoport vonalán végezte munkáját.

Az első kérdéscsoporthoz azok a kérdések tartoznak, amelyek a Kommunista Internacionále küszöbönálló VI. kongresszusának fő problémáira vonatkoznak.

A második csoporthoz tartozó kérdések a Szovjetunió építőmunkájára vonatkoznak: mezőgazdasági építésünkre — a gabonaproblémára és a gabonabegyüjtésre, továbbá iparunknak műszaki értelmiséggel, munkásokból kiképzett értelmiségi káderekkel való ellátására.

Kezdjük az első kérdéscsoporttal.

I

A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLE KÉRDÉSEI

1. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLE VI. KONGRESSZUSÁNAK FŐ PROBLÉMÁI

Milyen fő problémák állanak jelenleg a Kommunista Internacionále VI. kongresszusa előtt?

Ha az ötödik és a hatodik kongresszus között eltelt időszakot elemezzük, akkor elsősorban azokkal

az ellentétekkel kell foglalkoznunk, amelyek ez alatt az idő alatt érlelődtek meg az imperialisták táborában.

Melyek ezek az ellentétek?

Akkor, az ötödik kongresszus idején, még keveset beszéltek nálunk az angol-amerikai ellentétről, mint fő ellentétről. Sőt, akkor inkább angol-amerikai szövetségről beszéltek. Viszont annál szívesebben beszéltek az Anglia és Franciaország, Amerika és Japán, a győztesek és a legyőzöttek között fennálló ellentétekről. Az akkori és a mostani időszak között a különbség az, hogy a kapitalisták táborában meglevő ellentétek közül az amerikai kapitalizmus és az angol kapitalizmus közötti ellentét vált a fő ellentétté. Nézzük akár a kőolajkérdést, mely a tőkés gazdaság építése és a háború szempontjából egyaránt döntő jelentőségű; nézzük akár az árufelvevő piacok kérdését, amelyeknek igen komoly jelentőségük van a világkapitalizmus élete és fejlődése szempontjából, mert nem lehet árut termelni, ha az áruk értékesítése nincs biztosítva; nézzük akár az imperialista szakasz egyik legjellemzőbb vonását jelentő tőkekivitel piacainak kérdését; nézzük akár a felvevő és nyersanyagpiacokhoz vezető utak kérdését — mindezek a fontosnál fontosabb kérdések *egy* fő problémába torkollanak, ez a probléma pedig: Anglia és Amerika harca a világhegemóniáért. Bárhol is próbálkozzék Amerika, a kapitalizmusnak ez az óriási méretekben fejlődő országa, akár Kínában, akár a gyarmatokon, akár Dél-Amerikában, vagy Afrikában — mindenütt óriási akadályokba ütközik, ezek az akadályok pedig: Anglia már korábban megerősített állásai.

Ez persze nem szünteti meg a kapitalizmus tábo-

rában fennálló többi ellentétet: az Amerika és Japán, az Anglia és Franciaország, a Franciaország és Olaszország, a Németország és Franciaország stb. között fennálló ellentéteket. De ez azt jelenti, hogy ezek az ellentétek valamilyen vonatkozásban bekapcsolódnak abba a fő ellentétbe, amely Anglia és Amerika között — két kapitalista ország között forog fenn, amelyek közül az elsőnek csillaga hanyatlóban, a másodiknak csillaga emelkedőben van.

Mit rejt méhében ez a fő ellentét? Valószínűleg háborút. Amikor két óriás egymásba ütközik, amikor szűk nekik a földkerekség, igyekeznek összemérni erejüket, hogy háborúval döntsék el a világhegemónia vitás kérdését.

Először is ezt kell szem előtt tartani.

A másik ellentét, az imperializmus és a gyarmatok közötti ellentét. Ez az ellentét már az V. kongresszus idején is fennállott. De csak most éleződött ki. Akkor még nem fejlődött ki oly hatalmasan a kínai forradalmi mozgalom, a kínai munkások és parasztok milliókat számláló tömegeinek megmozdulása még nem volt olyan hatalmas, mint egy évvel ezelőtt és ma. De ez nem minden. Akkor, a Kommunista Internacionále V. kongresszusa idején, Indiában sem élénkült meg a munkásmozgalom és a nemzeti szabadságharc olyan erőteljesen, mint most. Ez a két rendkívül fontos tény élére állítja a gyarmatok és félgyarmatok kérdését.

Mit rejt méhében ennek az ellentétnek a fokozódása? A gyarmatok nemzeti szabadságharcát és az imperializmus intervencióját.

Ezt a körülményt szintén szem előtt kell tartani.

Végül, a harmadik ellentét, a kapitalista világ és a Szovjetunió közötti ellentét, amely nem gyengül, hanem fokozódik. Míg a Kommunista Internacionále V. kongresszusa idején azt mondhattuk, hogy valamelyes, bár ingatag, de többé-kevésbbé huzamosabb egyensúly jött létre a két világ, a két ellenlábas, a Szovjetek világa és a kapitalizmus világa között, most azonban teljes joggal állíthatjuk, hogy ennek az egyensúlynak az ideje végére jár.

Mondanunk sem kell, hogy ennek az ellentétnek a fokozódása katonai intervenció veszélyét rejti magában.

Reméljük, hogy a VI. kongresszus ezzel a körülménnyel is számolni fog.

Így mindezeknek az ellentéteknek elkerülhetetlen következménye *egy* főveszély — az újabb imperialista háborúk és intervenciók veszélye.

Ezért az újabb imperialista háborúk és intervenciók veszélye napjaink fő kérdése.

A munkásosztály elaltatásának és a háborús veszély elleni harctól való elvonásának legelterjedtebb formája a mai burzsoá pacifizmus és annak eszköze, a Népszövetség, amely a „békét", a háború „megtiltását" prédikálja, „lefegyverzésről" fecseg stb.

Sokan azt hiszik, hogy az imperialista pacifizmus a béke eszköze. Ez teljesen helytelen. Az imperialista pacifizmus a háború előkészítésének eszköze és eszköze annak, hogy a háború előkészítését farizeus békeszólamokkal leplezzék. E pacifizmus nélkül, és eszköze, a Népszövetség nélkül, a mai viszonyok között lehetetlen háborút előkészíteni.

Vannak naív emberek, akik azt hiszik, hogy az imperialista pacifizmus lehetetlenné teszi a háborút.

Ez egyáltalán nem igaz. Ellenkezőleg, aki tudni akarja az igazságot, annak meg kell fordítania ezt a tételt és ezt kell mondania: mivel az imperialista pacifizmus és annak eszköze, a Népszövetség, virágjában van, minden bizonnyal új imperialista háborúk és intervenciók lesznek.

És mindebben a legfontosabb, hogy a szociáldemokrácia az imperialista pacifizmus fő terjesztője a munkásosztály soraiban — tehát a munkásosztályon belül a szociáldemokrácia a kapitalizmus fő támasza az újabb háborúk és intervenciók előkészítésében.

De az új háborúk előkészítéséhez a pacifizmus egymagában nem elegendő, még akkor sem, ha ezt a pacifizmust olyan komoly erő támogatja, mint a szociáldemokrácia. Ehhez még az is kell, hogy az imperializmus központjaiban meglegyenek a tömegek elnyomásához szükséges bizonyos eszközök. Az imperializmus nem háborúskodhat, ha nem szilárdítja meg az imperialista hátországot. Nem lehet megszilárdítani az imperialista hátországot, ha nem nyomják el a munkásokat. S éppen ezt a célt szolgálja a fasizmus.

Ez az oka annak, hogy a kapitalizmus országaiban a belső ellentétek, a munka és a tőke ellentétei élesednek.

Egyfelől, a szociáldemokrácián keresztül pacifizmust prédikálnak, hogy annál eredményesebben készülhessenek újabb háborúkra; másfelől a hátországban fasiszta módszerek alkalmazásával elnyomják a munkásosztályt, a kommunista pártokat, hogy aztán annál eredményesebben folytathassák a háborút, az intervenciót — ez az új háborúk előkészítésének útja.

Ebből következnek a kommunista pártok feladatai:

Először, minden vonalon, mind gazdasági, mind politikai vonalon fáradhatatlanul harcolni kell a szociáldemokrácia ellen, ebbe a harcba kapcsolva a burzsoá pacifizmus leleplezését azzal a feladattal együtt, hogy a munkásosztály többségét meg kell nyerni a kommunizmusnak.

Másodszor, meg kell teremteni a fejlett országok munkásainak és a gyarmatok dolgozó tömegeinek egységfrontját, hogy elhárítsuk a háborús veszélyt, vagy, hogyha kitör a háború, polgárháborúvá változtassuk át az imperialista háborút, szétzúzzuk a fasizmust, megdöntsük a kapitalizmust, megteremtsük a Szovjethatalmat, a gyarmatokat felszabadítsuk a rabszolgaság alól és megszervezzük a világ első Szovjet Köztársaságának leghathatósabb védelmét.

Ezek azok a fő problémák és feladatok, amelyek a Kommunista Internacionále VI. kongresszusa előtt állanak.

A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága számol ezekkel a problémákkal és feladatokkal, amiről nem nehéz meggyőződni, ha megnézik a Kommunista Internacionále VI. kongresszusának napirendjét.

2. A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLE PROGRAMJA

A nemzetközi munkásmozgalom fő problémáinak kérdésével szoros kapcsolatban van a Kommunista Internacionále programjának kérdése.

A Kommunista Internacionále programjának nagy jelentősége abban van, hogy tudományosan megfogalmazza a kommunista mozgalom fő felada-

tait, megjelöli e feladatok megoldásának fő útjait, és ilymódon a Kommunista Internacionále szekciói előtt tisztázza a célokat és eszközöket, ami nélkül lehetetlen a biztos előrehaladás.

Néhány szót annak a programtervezetnek sajátosságairól, melyet a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának programbizottsága terjesztett elő. Legalább hét ilyen sajátosságot emelhetünk ki.

1. A tervezet nem egyes nemzeti kommunista pártoknak ad programot, hanem valamennyi kommunista pártnak együttvéve, összefogja azt, ami közös és lényeges számukra. Tehát elvi, elméleti jellegű.

2. Azelőtt rendszerint csak a „civilizált" nemzeteknek adtak programot. A programtervezet ettől eltérően a világ minden nemzetével, fehérekkel és feketékkel, anyaországokkal és gyarmatokkal egyaránt számol. Tehát átfogó, mélyen nemzetközi jellegű.

3. A tervezet nem az egyik vagy másik ország vagy világrész ilyen vagy másmilyen kapitalizmusát veszi kiinduló pontnak, hanem a kapitalizmus egész világrendszerét, szembeállítva vele a szocialista gazdaság világrendszerét. Tehát minden eddigi programtól különbözik.

4. A tervezet a kapitalizmus országainak egyenlőtlen fejlődéséből indul ki és arra a következtetésre jut, hogy a szocializmus győzelme egyes országokban is lehetséges, eljut ahhoz a perspektívához, hogy két párhuzamos vonzási központ alakul ki — a világkapitalizmus központja és a világszocializmus központja.

5. A tervezet az Európai Egyesült Államok jelszava helyett azt a jelszót tűzi ki, hogy a fejlett országokban és a gyarmatokon alakult szovjet köztársa-

ságok, amelyek kiszakadtak vagy kiszakadnak az imperialista rendszerből, föderációt alkossanak, mely a világszocializmusért folytatott harcában helyezkedjék szembe a kapitalizmus világrendszerével.

6. A tervezet élesen állást foglal a szociáldemokrácia ellen, mely a kapitalizmus fő támasza a munkásosztályban és a kommunizmus fő ellenfele, s megállapítja, hogy valamennyi többi áramlat a munkásosztályon belül (az anarchizmus, anarcho-szindikalizmus, céh-szocializmus[55] stb.) lényegében nem egyéb, mint a szociáldemokratizmus válfaja.

7. A tervezet különösen hangsúlyozza a kommunista pártok megszilárdításának szükségességét mind Nyugaton, mind Keleten, mert ez előfeltétele annak, hogy a proletariátus hegemóniája, majd pedig a proletariátus diktatúrája biztosítható legyen.

A Központi Bizottság plénuma alapjában jóváhagyta a Kommunista Internacionále programtervezetét és kötelezte a tervezethez egyes módosításokat tenni kívánó elvtársakat, hogy javaslataikat terjesszék a VI. kongresszus programbizottsága elé.

Ennyit a Kommunista Internacionále kérdéseiről.

Most pedig térjünk át belső építésünk kérdéseire.

II

A SZOCIALISTA ÉPÍTÉS KÉRDÉSEI A SZOVJETUNIÓBAN

1. A GABONABEGYŰJTÉS POLITIKÁJÁNAK KÉRDÉSE

Engedjék meg, hogy rövid történeti felvilágosítást adjak.

Mi volt a helyzet ez év január 1-én? A pártokmányokból tudják, hogy ez év január 1-én 128 millió

puddal kevesebb gabonánk volt, mint a mult évben. E jelenség okaira nem fogok kitérni: azokat kifejtik a sajtóban közölt ismeretes pártokmányok. Most csak az a fontos, hogy 128 millió pud hiányunk volt. S mindössze 2—3 hónapunk volt addig, amíg az utak járhatók voltak. Ezért választanunk kellett: vagy pótoljuk a hiányt és a jövőre normális gabonabegyüjtési ütemet állapítunk meg, vagy pedig egész népgazdaságunk elkerülhetetlenül komoly válságba jut.

Mit kellett tennünk, hogy pótoljuk a hiányt? Először le kellett sujtani a kulákokra és spekulánsokra, akik felhajtották a gabonaárakat és éhínséggel fenyegették az országot. Másodszor, maximális mennyiségű árut kellett a gabonatermő vidékekre szállítani. Végül mozgósítani kellett összes pártszervezeteinket, fordulatot kellett végrehajtanunk egész gabonabegyüjtési munkánkban, határozottan szakítva azzal a gyakorlattal, amely azt várja, hogy majd magától rendbejön minden. Kénytelenek voltunk kivételes rendszabályokat életbe léptetni. Ezeknek a rendszabályoknak meg is lett a foganatjuk, március végére 275 millió pud gabonát tudtunk összehozni. Nemcsak pótoltuk a hiányt, nemcsak elhárítottuk az általános gazdasági válságot, nemcsak utólértük a gabonabegyüjtés tavalyi ütemét, hanem megvolt minden lehetőségünk arra is, hogy símán kerüljünk ki a begyüjtési válságból, ha a következő hónapok (április, május, június) folyamán legalább megközelítőleg meg tudtuk volna tartani a begyüjtés normális ütemét.

De mivel az őszi vetés Dél-Ukrajnában és Észak-Kaukázus egy részében elpusztult, Ukrajna teljesen,

Észak-Kaukázus pedig részben kiesett mint gabonabegyüjtési terület, aminek következtében a Köztársaság 20—30 millió pud gabonát elvesztett. Emiatt, s ehhez hozzájárult még az is, hogy áthágtuk a kereteket, kénytelenek voltunk erősebben szorítani a többi területet, kénytelenek voltunk a parasztság biztonsági tartalékaihoz nyúlni, aminek feltétlenül rontania kellett a helyzeten.

Míg január—márciusban majdnem 300 millió pudot tudtunk begyüjteni, mert a parasztság *manőverezési* tartalékaival volt dolgunk, addig április—június folyamán nem tudtunk begyüjteni még százmillió pudot sem, mert ekkor már hozzá kellett nyúlnunk a parasztság *biztonsági* tartalékaihoz, még pedig olyan viszonyok között, amikor a terméskilátások bizonytalanok voltak. Ámde a gabonát mégis csak be kellett gyüjteni. És újból megismétlődtek a kivételes rendszabályok, az adminisztrációs önkény, a forradalmi törvényesség megszegése, a gazdaságok bejárása, a törvénytelen házkutatások stb., ami rontott az ország politikai állapotán és veszélyeztette a munkás-paraszt összefogást.

Vajjon az összefogás felbontása volt ez? Nem, ez nem volt az összefogás felbontása. Vagy talán valami semmiség volt az egész? Nem, ez nem volt semmiség. Ez a munkásosztály és a parasztság összefogásának veszélyeztetése volt. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy egyes pártmunkásainkban nem volt meg a kellő nyugalom és szilárdság ahhoz, hogy józanul és túlzás nélkül értékeljék a kialakult helyzetet.

Később a jó terméskilátások, és a kivételes rend-

szabályok részleges feloldása, megnyugvást teremtett és javított a helyzeten.

Mi a lényege gabonafrontunk nehézségeinek? Mi az alapja e nehézségeknek? Vajjon nem tény, hogy a gabonafélék vetésterülete ma majdnem ugyanannyi, mint a háború előtt (mindössze 5%-kal kevesebb)? Vajjon nem tény, hogy ma majdnem ugyanannyi gabonát termelünk, mint a háború előtt (körülbelül 5 milliárd pudot, mindössze 200—300 millió puddal kevesebbet)? Hát akkor mivel magyarázható, hogy ennek ellenére félannyi árugabonát termelünk, mint a háború előtt?

Ennek az a magyarázata, hogy mezőgazdaságunk apró gazdaságokból áll. Míg a háború előtt körülbelül 16 millió parasztgazdaságunk volt, most legalább 24 millió van, és minden jel arra vall, hogy a parasztgazdaságok és a paraszti telkek további felaprózódása még folytatódni fog. S mi a paraszti kisgazdaság? Olyan gazdaság, amely a legkevesebb árugabonát adja, a legkevésbbé jövedelmező és leginkább naturális, fogyasztó gazdaság, amelynek árutermelése az össztermelésnek legfeljebb 12—15 százaléka. Márpedig város és ipar nálunk hatalmasan fejlődik, az építkezés fokozódik és a gabonakereslet rendkívül gyorsan növekszik. Ez az alapja gabonafrontunk nehézségeinek.

Lenin ezzel kapcsolatban azt mondja a „Terményadóról" mondott beszédében:

„Ha tehát a parasztgazdaság továbbfejlődhetik, akkor szilárdan biztosítanunk kell a további átmenetet is, a további átmenet pedig elkerülhetetlenül az, hogy a legkevésbbé előnyös és a legelmaradottabb, kis, különálló

parasztgazdaságok, fokozatosan egyesülve, társas, nagy földművelő gazdaságot szerveznek. A szocialisták ezt mindig így gondolták. Így vélekedik a mi kommunista pártunk is" (XXVI. köt. 299. old.).

Ez az alapja nehézségeinknek a gabonafronton. Hol itt a kivezető út?

A kivezető út, először az, hogy felemeljük a kis- és középparasztgazdaságot, messzemenő támogatást nyújtunk neki terméshozamának, termelékenységének fejlesztésében. A faekét cseréljük ki vasekére, adjunk nemesített vetőmagvakat, lássuk el műtrágyával, kis gépekkel, fogjuk át az egyéni parasztgazdaságokat a szövetkezetek széles hálózatával, a szövetkezetek kössenek szerződéseket egész falvakkal (kontraktáció) — ez a feladat. A mezőgazdasági szövetkezetek és a falvak közötti olyan szerződéskötésről van szó, amely azt tűzi ki célul, hogy a parasztok el legyenek látva vetőmaggal, hogy ilymódon a terméshozam emelkedjék, hogy a parasztok biztosan és idejében szállítsanak gabonát az államnak, hogy a parasztoknak ezért jutalmat adjanak a megállapított árnál valamivel magasabb ár formájában és hogy tartós és szilárd kölcsönös viszony jöjjön létre az állam és a parasztság között. A tapasztalat azt mutatja, hogy a szerződéskötés ilyen módszere kézzelfogható eredménnyel jár.

Vannak emberek, akik azt gondolják, hogy az egyéni parasztgazdaság nem fejlődhet tovább, ezért nem érdemes támogatni. Ez nem igaz, elvtársak. Ezeknek az embereknek semmi közük sincs pártunk vonalához.

Másfelől vannak olyanok is, akik azt gondolják,

hogy az egyéni parasztgazdaság az egész mezőgazdaság kezdete és vége. Ez szintén nem igaz. Sőt, az ilyen emberek nyilvánvalóan vétenek a leninizmus alapjai ellen.

Nekünk nincs szükségünk sem olyan emberekre, akik ócsárolják, sem olyanokra, akik magasztalják az egyéni parasztgazdaságot. Nekünk józan politikusok kellenek, akik az egyéni parasztgazdaságtól meg tudják kapni mindazt, amit az egyéni parasztgazdaság maximálisan adhat, s ugyanakkor értenek ahhoz is, hogy az egyéni gazdaságot fokozatosan átállítsák a kollektivizmus vágányaira.

A kivezető út, másodszor az, hogy fokozatosan egyesítjük a különálló kis- és középparaszti gazdaságokat nagy kollektívákban és szövetkezetekben, mint teljesen önkéntes társulásokban, amelyek az új technika alapján traktorokkal és egyéb mezőgazdasági gépekkel dolgoznak.

Mi a kolhozok előnye a kisgazdaságokkal szemben? Az, hogy a kolhozok nagyüzemű gazdaságok és ezért megvan a lehetőségük arra, hogy felhasználják a tudomány és a technika minden vívmányát, jövedelmezőbbek és szilárdabbak, termelékenyebbek és több árut adnak. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a kolhozok termésének 30—35 százalékából lesz áru és egy-egy gyeszjatyína terméshozama olykor eléri a 200 pudot, sőt még ennél is többet.

A kivezető út végül az, hogy megjavítjuk a régi szovhozokat és új nagy szovhozokat szervezünk. Ne felejtsük el, hogy a szovhozok a legtöbb árut termelő gazdasági egységek. Vannak olyan szovhozaink, amelyek legalább 60% áruterméket adnak.

A teendő az, hogy ezt a három feladatot helyesen egybekapcsoljuk és fokozzuk munkánkat mind a három vonalon.

A mai helyzetnek az a sajátossága, hogy az első feladat teljesítése: az egyéni kis- és középparaszti gazdaság felemelése, amely még mindig munkánk fő feladata a mezőgazdaság terén, már nem elegendő többé ahhoz, hogy az általános feladatot egészében megoldjuk.

A mai helyzetnek az a sajátossága, hogy az első feladatot két új gyakorlati feladattal kell kiegészítenünk: fel kell lendíteni a kolhozokat és javítani kell a szovhozokat.

De a fő okokon kívül vannak még különleges, ideiglenes okok is, amelyek miatt begyüjtési nehézségeink begyüjtési válsággá váltak. Melyek ezek az okok? A Központi Bizottság plénuma a következőkben jelöli meg ezeket az okokat:

a) a piaci egyensúly felborulása, amit még élesebbé tett az a körülmény, hogy az ipari árukínálathoz viszonyítva a parasztság vásárlóképes kereslete gyorsabban nőtt, ezt pedig az idézte elő, hogy egymásután több jó termés volt s ezzel együtt a falu jövedelme, különösen a falu jómódú és kulák rétegeinek jövedelme emelkedett;

b) a gabonaárak kedvezőtlen aránya egyéb mezőgazdasági termékek áraival szemben, ami csökkentette a parasztság kedvét, hogy gabonafeleslegeit áruba bocsássa, ezt az arányt azonban a párt az év tavaszán nem tudta megváltoztatni, mert különben megsértette volna a falu szegény rétegeinek érdekeit;

c) a tervezés vezetésében elkövetett hibák főként az áruk idejében való szállítása és az adókivetés vonalán (alacsony adókat vetettek ki a falu vagyonos rétegeire), úgyszintén a gabona helytelen felhasználása vonalán;

d) a begyüjtő-, párt- és szovjetszervezetek fogyatékosságai (az egységes front hiánya, az aktivitás hiánya, bizakodás abban, hogy majd „magától" rendbejön minden);

e) a forradalmi törvényesség megsértése, adminisztrációs önkény, a gazdaságok bejárása, a helyi piacok részleges bezárása stb.;

f) az a körülmény, hogy a város és a falu tőkés elemei (kulákok, spekulánsok) kihasználták ezeket a fogyatékosságokat, hogy a gabonabegyüjtést meghiúsítsák és rontsák az ország politikai helyzetét.

Míg az általános jellegű okok megszüntetéséhez évek kellenek, addig a különleges, ideiglenes jellegű okokat azonnal meg lehet szüntetni, hogy megelőzzük a gabonabegyüjtési válság megismétlődésének lehetőségét.

Mi szükséges ahhoz, hogy megszüntessük ezeket a különleges okokat?

Ehhez az szükséges, hogy

a) azonnal meg kell szüntetni azt a gyakorlatot, hogy a gazdaságokat bejárják, törvényellenes házkutatásokat rendeznek, különféle módokon megsértik a forradalmi törvényességet;

b) ahol valamely formában felújították minden terményfelesleg kötelező beszolgáltatását, ott ezt azonnal meg kell szüntetni, és abba kell hagyni a piacok bezárására irányuló mindennemű kisérletet,

ugyanakkor biztosítva a kereskedelemnek rugalmas formákban történő állami szabályozását;

c) kissé emelni kell a gabonaárakat, bizonyos változtatásokkal vidékek és gabonafélék szerint;

d) meg kell szervezni a helyes áruszállítást a gabonabegyüjtési vidékekre;

e) helyesen kell megszervezni a kenyérellátást, nem tűrve a keretek áthágását;

f) okvetlenül gondoskodni kell állami gabonatartalékról.

Ha a mostani jó termés viszonyai között becsületesen és rendszeresen megvalósítják ezeket a rendszabályokat, akkor olyan helyzetnek kell előállnia, amely a küszöbönálló gabonabegyüjtő kampányban feltétlenül feleslegessé teszi bárminemű kivételes rendszabály alkalmazását.

A párt aktuális feladata, hogy tartsa szemmel ezeknek a rendszabályoknak pontos végrehajtását.

A gabonanehézségekkel kapcsolatban felmerült előttünk a munkások és parasztok összefogásának, a munkás-paraszt szövetség további sorsának, e szövetség megszilárdítását szolgáló eszközöknek kérdése. Azt mondják, hogy nálunk nincs többé összefogás, hogy az összefogás helyébe meghasonlás lépett. Ez persze pánikkeltőkhöz méltó ostobaság. Amikor nincs összefogás, a paraszt elveszíti a holnapba vetett hitét, magába zárkózik, nem hisz többé a Szovjethatalomnak, a paraszti gabona fő begyüjtőjének tartósságában, csökkenteni kezdi vetésterületét, vagy legalábbis nem meri megkockáztatni, hogy azt kibővítse, attól tartva, hogy megint jönnek és átkutatják

a gazdaságot, hogy házkutatásokat fognak tartani stb. és elveszik tőle a gabonát.

És mi a helyzet valójában? A tavasziak vetésterülete valamennyi vidéken kibővült. Tény, hogy a paraszt a fő gabonatermelő vidékeken 2-től 15—20 százalékkal növelte tavaszi vetésterületét. Világos tehát, hogy a paraszt nem hisz a kivételes rendszabályok örökkévalóságában, és minden oka megvan arra, hogy a gabonaárak emelkedésére számítson. Hol itt a meghasonlás? Ez persze nem jelenti azt, hogy az összefogás nem forog vagy nem forgott veszélyben. De aki ebből meghasonlásra következtet, az elvesztette a fejét és sodortatja magát.

Egyes elvtársak azt hiszik, hogy az összefogás megszilárdítása érdekében a nehéziparról a könnyűiparra (textiliparra) kell áthelyezni a súlypontot, úgy gondolván, hogy a textilipar a fő és kizárólagos „összefogási" ipar. Ez nem igaz, elvtársak. Ez egyáltalán nem igaz!

Persze, a textiliparnak óriási jelentősége van abból a szempontból, hogy a szocialista ipar és a paraszti gazdaság között áruforgalmat létesítsünk. De aki ezen az alapon azt gondolja, hogy a textilipar az összefogás kizárólagos bázisa, az súlyosan téved. Valójában az ipar és a paraszti gazdaság összefogása nemcsak a paraszt személyi fogyasztására szükséges kartonszövet vonalán megy végbe, hanem a fém, a vetőmag, a műtrágya, a különböző mezőgazdasági gépek vonalán is, amelyekre a parasztnak mint gabonatermelőnek van szüksége. Arról már nem is beszélek, hogy maga a textilipar sem tud fejlődni és létezni, ha a nehézipar, a gépgyártás nem fejlődik.

Az összefogásra nem azért van szükség, hogy fenntartsuk és örökéletűvé tegyük az osztályokat. Az összefogásra azért van szükségünk, hogy a parasztságot közelebb hozzuk a munkásosztályhoz, hogy átneveljük a parasztságot, átalakítsuk individualista lelki alkatát, átformáljuk a kollektivizmus szellemében és így előkészítsük az osztályoknak a szocialista társadalom alapján való felszámolását, megszüntetését. Aki ezt nem érti meg, vagy nem akarja elismerni, az nem marxista, nem leninista, hanem „parasztfilozófus", aki nem előre néz, hanem vissza.

De hogyan neveljük át, hogyan alakítsuk át a parasztot? A parasztot elsősorban és főképpen csak az új technika alapján, a kollektív munka alapján lehet átalakítani.

Lenin ezzel kapcsolatban azt mondja:

„A kis földművelő átalakítása, lelki alkatának és szokásainak átalakítása olyan feladat, amelynek megoldásához nemzedékek kellenek. A kis földművelőt illetően csak az anyagi bázis, a technika, a traktorok és mezőgazdasági gépek tömeges alkalmazása a földművelésben, a tömeges villamosítás oldhatja meg ezt a feladatot, csak ez teheti — hogy úgy mondjuk — egészségessé egész lelki alkatát. Ez rendkívül gyors ütemben és gyökeresen átalakítaná a kis földművelőt" (XXVI. köt. 239. old.).

Világos dolog: aki csak a textiláruk vonalán akarja biztosítani az összefogást és megfeledkezik a fémről és a gépekről, amelyek a kollektív munka alapján alakítják át a paraszti gazdaságot, az örökéletűvé akarja tenni az osztályokat, az nem proletárforradalmár, hanem „parasztfilozófus".

Lenin egy másik helyen ezt mondja:

„Csakis abban az esetben, ha a gyakorlatban sikerül a parasztoknak megmutatni a föld társas, kollektív, szövetkezeti, artelben történő megmunkálásának előnyeit, csak ha a szövetkezeti, az artelgazdasággal sikerül a parasztot segíteni, csakis akkor tudja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát valóban bebizonyítani a parasztnak, csakis akkor vonhatja valóban a maga oldalára a sokmilliós paraszttömeget szilárdan és igazán" (XXIV. köt. 579. old.[55a]).

Íme így biztosítható, hogy a munkásosztály igazán és szilárdan a maga oldalára, a szocializmus oldalára vonja a parasztság milliókat számláló tömegeit.

Néha azt mondják, hogy az összefogás biztosítására nincs más tartalékunk, csak az, hogy engedményeket teszünk a parasztságnak. Ebből kiindulva néha a szakadatlan engedmények elméletére lyukadnak ki, azt gondolván, hogy a munkásosztály szakadatlan engedményekkel megerősítheti magát. Ez nem igaz, elvtársak. Egyáltalán nem igaz! Ez az elmélet csak eltemetheti az egész ügyet. Ez a reménytelenség elmélete.

Ahhoz, hogy megszilárdítsuk az összefogást, az engedmények tartalékán kívül több más tartalékkal is kell rendelkeznünk falusi gazdasági támaszpontok formájában (fejlett szövetkezetek, kolhozok, szovhozok), valamint politikai támaszpontok formájában (fokozott munka a szegényparasztság körében és annak biztosítása, hogy a szegényparasztság támogasson bennünket).

A középparasztság ingadozó osztály. Ha a szegényparasztság nem támogat bennünket, ha a Szovjethatalom gyenge lábon áll a falun, akkor a középparaszt a kulák felé hajolhat. És ellenkezőleg, ha a

szegényparasztság támogatása biztosítva van, akkor bízvást mondhatjuk, hogy a középparaszt a Szovjethatalom felé fog hajlani. Ezért a rendszeres munka a szegényparasztság körében és a szegényparasztság vetőmaggal és olcsó gabonával való ellátása — a párt soronlevő feladata.

2. AZ IPARI ÉPÍTÉS KÁDEREI MEGTEREMTÉSÉNEK KÉRDÉSÉRŐL

Most térjünk át arra a kérdésre, hogyan biztosítsunk iparunknak új műszaki értelmiségi kádereket.

Az ipar vonalán mutatkozó nehézségeinkről, a Sahti-üggyel kapcsolatban feltárult nehézségeinkről van szó.

Mi a Sahti-ügy lényege, ha az ipar javítása szempontjából vizsgáljuk a kérdést? A Sahti-ügy lényege és értelme az, hogy majdnem fegyvertelennek és teljesen elmaradottnak, elképesztően elmaradottnak bizonyultunk a tekintetben, hogy iparunkat a munkásosztály ügye iránt hű szakemberek bizonyos minimumával ellássuk. A Sahti-ügyből azt a tanulságot kell levonni, hogy gyorsítanunk kell a munkásosztályból származó, új műszaki értelmiség kiképzésének, megteremtésének ütemét, amely műszaki értelmiség szívén viseli majd a szocializmus ügyét, képes lesz szocialista iparunk vezetésére.

Ez nem azt jelenti, hogy most félrelökjük azokat a szakembereket, akik nem szovjet módon gondolkoznak vagy nem kommunisták, de a Szovjethatalommal hajlandók együttműködni. Nem, ez nem azt jelenti. Mi minden módon, minden erőnkkel azon leszünk a jövőben is, hogy bevonjuk azokat a párton-

kívüli szakembereket, pártonkívüli technikusokat, akik iparunk építésének ügyében készek a Szovjethatalommal együtt menni. Mi egyáltalán nem követeljük, hogy azonnal mondjanak le társadalmi és politikai nézeteikről vagy azonnal változtassák meg azokat. Csak egyet követelünk, azt, hogy becsületesen működjenek együtt a Szovjethatalommal, ha egyszer ebbe önként beleegyeztek.

De a helyzet az, hogy a régi szakemberek közül viszonylag egyre kevesebben lesznek olyanok, akik készek együtt haladni a Szovjethatalommal. A helyzet az, hogy elengedhetetlenül szükségünk van váltásra, a fiatal szakemberek új gárdájára. És a párt ezért azt tartja, hogy az új gárdát gyorsított ütemben kell megteremteni, ha el akarjuk kerülni az újabb meglepetéseket, és ezt a gárdát a munkásosztály fiaiból, a dolgozókból kell megteremteni. Így értendő az, hogy új műszaki értelmiséget kell megteremtenünk, amely ki tudja elégíteni iparunk szükségleteit.

A tények megmutatták, hogy a Közoktatásügyi Népbiztosság nem bírkózott meg ezzel a fontos feladattal. Nincsen semmi alapunk feltételezni, hogy a Közoktatásügyi Népbiztosság, magára hagyva, minthogy különben is alig van kapcsolatban a termeléssel s munkáját passzivitás és konzervatizmus jellemzi, a közeljövőben meg tudjon bírkózni ezzel a feladattal. A párt ezért arra a következtetésre jutott, hogy az új műszaki értelmiség gyorsított kiképzésének munkáját három népbiztosság — a Közoktatásügyi Népbiztosság, a Legfőbb Népgazdasági Tanács és a Közlekedésügyi Népbiztosság között kell megosztani. A párt azt tartja, hogy ez az út a legcélszerűbb út, amely ebben

a fontos ügyben biztosítani tudja a munka kellő ütemét. Ezért néhány műszaki főiskolát a Legfőbb Népgazdasági Tanácsnak és a Közlekedésügyi Népbiztosságnak adtunk át.

Ez persze nem jelenti azt, hogy a műszaki főiskolák átadásával kimerül az új műszaki értelmiségi káderek gyorsított kialakításának feladata. Kétségtelen, hogy a tanulókról anyagi tekintetben is gondoskodnunk kell, ez igen fontos. Ezért a Szovjethatalom hozzájárult ahhoz, hogy az új káderek kiképzésének költségeit jelentőség tekintetében olybá vette, mint az ipari beruházások költségeit, és erre a célra pótlólag több mint évi 40 millió rubelt irányozott elő.

III

BEFEJEZÉS

El kell ismerni, elvtársak, hogy mi mindig nehézségeinken és hibáinkon tanultunk. Legalábbis mindeddig úgy volt, hogy a történelem a nehézségeken, egyes válságokon, egyes hibáinkon tanított bennünket és acélozta meg pártunkat.

Így volt 1918-ban, amikor a Keleti Front nehézségeivel kapcsolatban, a Kolcsak elleni harcban szenvedett balsikereinkkel kapcsolatban végre megértettük, hogy meg kell teremteni a reguláris gyalogságot és valóban meg is teremtettük azt.

Így volt 1919-ben, amikor a gyenyikini front nehézségeivel kapcsolatban, Mamontovnak hadseregeink hátában végrehajtott lovassági támadásával kapcsolatban végre megértettük, hogy erős reguláris

lovasságra van szükségünk és valóban meg is teremtettük azt.

Azt hiszem, hogy körülbelül ugyanez a helyzet ma is. A gabonanehézségeknek is meglesz a jó hatásuk. Felrázzák a bolsevikokat és arra kényszerítik őket, hogy komolyan hozzáfogjanak a mezőgazdaság fejlesztéséhez, különösen a gabonagazdaság fejlesztéséhez. E nehézségek nélkül a bolsevikok aligha látnának hozzá komolyan a gabonaproblémához.

Ugyanezt kell mondanunk a Sahti-ügyről és az azzal kapcsolatos nehézségekről is. A Sahti-ügy tanulságai nem múlnak el és nem is múlhatnak el anélkül, hogy nyomot ne hagynának pártunkban. Azt hiszem, ezek a tanulságok arra fognak kényszeríteni bennünket, hogy élére állítsuk a szocialista iparunk igényeit kielégíteni képes új műszaki értelmiség megteremtésének kérdését.

Egyébként látják, hogy már meg is tettük az első komoly lépést abban az irányban, hogy megoldjuk az új műszaki értelmiség megterentésének problémáját. Reméljük, hogy ez a lépés nem az utolsó. (Viharos, hosszantartó taps.)

„Leningradszkaja Pravda"
(„Leningrádi Pravda") 162. sz.
1928 július 14.

A LENINGRÁDI OSZOAVIAHIMNAK[56]

A Szovjetek országának védelmét megszilárdítani — ez a feladat valamennyi dolgozó ügye.

A leningrádi proletárok elsők voltak a polgárháború harcaiban.

A leningrádi proletároknak példamutatóknak kell lenniök szervezettségben, fegyelmezettségben és összeforrottságban most is, amikor arról van szó, hogy előkészítsük a Szovjetunió védelmét a munkásosztály ellenségeivel szemben.

Nem kételkedem abban, hogy a Leningrádi Oszoaviahim, — a leningrádi proletárok tömegszervezte — teljesíti a proletárdiktatúra országa iránti kötelességét.

I. Sztálin

„Krasznaja Gazeta" („Vörös Ujság")
(Leningrád) 163. sz. 1928 július 15.

LEVÉL KUJBISEV ELVTÁRSNAK

Kedves Kujbisev elvtárs!

Cooper ma érkezett meg. Holnap beszélgetünk vele. Meglátjuk, mit mond az amerikai tervekről.

Olvastam Cooper 6. jelentését a Dnyeprosztrojról. Persze, meg kell hallgatni a másik félt is. Én mégis azt hiszem (az az első benyomásom), hogy *Cooperrnek igaza van*, Winternek pedig nincs igaza. Már az az általánosan elismert tény, hogy a Cooper által ajánlott hárítógát típus (amely ellen Winter vitázott) bizonyult egyedül helyesnek — már ez a tény is azt mutatja, hogy Cooperre okvetlenül hallgatnunk kell. Illetékes helyen jó volna megvitatni és *alapjában* elfogadni Cooper 6. jelentését.

Mi ujság nálad? Hallottam, hogy Tomszkij támadásra készül ellened. Rosszmájú ember és nem mindíg becsületes szándékú. Azt hiszem, hogy nincs igaza. Olvastam az észszerűsítésről tartott előadásodat. Egészen jó előadás. Mit akar még tőled Tomszkij?

Hogy állunk a Caricini Traktorgyárral és a leningrádi traktorműhelyekkel? Számíthatunk-e sikerre?

Kézszorítással

Sztálin

1928 augusztus 31.

Először a kötet orosznyelvű kiadásban jelent meg.

I. I. SZKVORCOV-SZTYEPANOV ELVTÁRS EMLÉKÉRE

A halál kiragadta sorainkból Szkvorcov-Sztyepanov elvtársat, az állhatatos és kemény leninistát, pártunk Központi Bizottságának tagját.

Szkvorcov-Sztyepanov elvtárs évtizedeken át harcolt sorainkban és kitapasztalta a hivatásos forradalmár életének minden viszontagságát. Az elvtársak ezrei ismerik őt, mint egyik legrégibb és legnépszerűbb marxista írónkat. Ismerik, mint az Októberi napok egyik legaktívabb résztvevőjét. Ismerik végül, mint a párt lenini egységének és a párt acélos tömörségének egyik legodaadóbb harcosát.

Szkvorcov-Sztyepanov elvtárs ragyogó, munkás életét teljesen a proletárdiktatúra győzelme ügyének áldozta.

Szkvorcov-Sztyepanov elvtárs emlékezete élni fog a munkásosztály szívében.

I. Sztálin

„Pravda" 235. sz.
1928 október 9.

A JOBBOLDALI VESZÉLYRŐL A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN

Beszéd a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Moszkvai Bizottságának és Moszkvai Ellenőrző Bizottságának plénumán

1928 október 19

Úgy gondolom, elvtársak, mindenekelőtt figyelmen kívül kell hagyni a kicsiségeket, a személyi mozzanatokat stb., hogy megoldhassuk a jobboldali elhajlás bennünket érdeklő kérdését.

Van-e a pártunkban jobboldali, opportunista veszély; vannak-e olyan objektív feltételek, amelyek a jobboldali veszélynek kedveznek; hogyan kell harcolni ez ellen a veszély ellen — ezek a kérdések állanak most előttünk.

De nem fogjuk a jobboldali elhajlás kérdését megoldani, ha nem tisztítjuk meg mindazoktól a kicsiségektől és mellékes elemektől, amelyek rárakódtak és amelyek akadályoznak bennünket abban, hogy megértsük a kérdés lényegét.

Nincs igaza Zapolszkijnak, amikor azt hiszi, hogy a jobboldali elhajlás kérdése — véletlen kérdés. Azt állítja, hogy itt nincs is jobboldali elhajlás, hanem csak cívódások, személyi áskálódások stb. vannak. Tegyük fel egy pillanatra, hogy a cívódásoknak és a személyi áskálódásoknak itt is van némi szerepük, mint minden harcban. De cívódással magyarázni mindent és a cívódás mögött nem látni

meg a kérdés lényegét — ez letérés a helyes, a marxista útról.

Lehetetlenség, hogy néhány civakodó és áskálódó ember lentről fentig felbolygasson és mozgásba hozzon olyan kétségkívül nagy, régi és egybeforrt szervezetet, mint amilyen a moszkvai szervezet. Nem, elvtársak, ilyen csodák nincsenek a világon. Arról már nem is szólok, hogy a moszkvai szervezet erejét és nagyságát nem szabad ennyire lebecsülni. Nyilvánvaló, hogy itt mélyebben rejlő okok hatottak, amelyeknek semmi közük a cívódáshoz és áskálódáshoz.

Nincs igaza Fruntovnak sem, aki elismeri ugyan, hogy van jobboldali veszély, de nem tartja érdemesnek, hogy komoly, gyakorlati emberek komolyan foglalkozzanak vele. Fruntov szavaiból az következnék, hogy a jobboldali elhajlás kérdése nem gyakorlati emberekhez méltó téma, azzal csak hangoskodók foglalkozhatnak. Teljesen megértem Fruntovot, aki annyira elmerült a mindennapi gyakorlati munkában, hogy nincs ideje fejlődésünk távlatairól gondolkodni. De ebből még korántsem következik, hogy egyes pártmunkásaink szűk és a tárgyon túl nem látó prakticizmusát építőmunkánk dogmájává tegyük. Az egészséges gyakorlati érzék jó dolog, de ha szem elől téveszti a munka távlatait és nem rendeli alá a munkát a párt fővonalának, akkor hátránnyá válik. Márpedig nem nehéz megérteni, hogy a jobboldali elhajlás kérdése pártunk fő vonalának a kérdése, az a kérdés, hogy helyes-e, vagy nem helyes fejlődésünknek az a távlata, amelyet pártunk XV. kongresszusa körvonalazott.

Nincs igazuk azoknak az elvtársaknak sem, akik

a jobboldali elhajlás problémájának megvitatásánál a jobboldali elhajlás képviselőinek személyére élezik ki a kérdést. Mutassák meg nekünk a jobboldaliakat vagy a békülékenyeket — mondják —, nevezzék meg a személyeket, hogy leszámolhassunk velük. Így nem lehet feltenni a kérdést. A személyeknek természetesen van bizonyos szerepük. De itt nem személyekről van szó, hanem azokról a viszonyokról, azokról a körülményekről, amelyek szülőokai a jobboldali veszélynek pártunkban. A személyeket félre lehet állítani, de ez még nem jelenti azt, hogy ezzel elvágtuk pártunkban a jobboldali veszély gyökereit. Ezért a személyi kérdés, bár kétségkívül figyelmet érdemel, nem a döntő kérdés.

Ezzel kapcsolatban eszembe jut egy odesszai epizód, amely 1919 végén és 1920 elején történt, amikor csapataink, miután Ukrajnából kikergették Gyenyikin seregeit Odessza térségében végleg felszámolták Gyenyikin haderőinek utolsó maradványait. Akkor a vöröskatonák egy része Odesszában bőszülten kereste az Antantot, abban a meggyőződésben, hogy ha kézrekerítik az Antantot, akkor vége lesz a háborúnak. (Általános derültség.) Elképzelhető, hogy a vöröskatonák csakugyan kézre is keríthettek volna valakit az Antant odesszai képviselői közül. De ezzel természetesen nem oldódott volna meg az Antant kérdése, mert az Antant gyökerei, bár akkor Odesszában tartották magukat a gyenyikinisták a legtovább, nem Odesszában vannak, hanem a világkapitalizmusban.

Ugyanezt lehet mondani egyes elvtársainkról is, akik a jobboldali elhajlás kérdésében a jobboldali

elhajlást képviselő személyek szerepét hangsúlyozzák, és megfeledkeznek azokról a viszonyokról, amelyek szülőokai a jobboldali elhajlásnak.

Ezért itt mindenekelőtt azt a kérdést kell tisztáznunk, hogy milyen viszonyok között keletkezik a lenini vonaltól való jobboldali és „baloldali" (trockista) elhajlás.

A jobboldali elhajlás a kommunizmusban a *kapitalizmus viszonyai között* azt jelenti, hogy a kommunisták egy részében megvan a tendencia, a hajlamosság, ha nem is kialakult és talán még nem is tudatos, de mégis csak hajlamosság arra, hogy a marxizmus forradalmi vonalától eltávolodjék a szociáldemokrácia felé. Amikor bizonyos kommunista körök tagadják az „osztály osztály ellen" jelszó célszerűségét a választási harcban (Franciaország), vagy ellenzik, hogy a választásokon a kommunista párt saját jelöltjeivel lépjen fel (Anglia), vagy nem akarják kiélezni a „baloldali" szociáldemokrácia elleni harc kérdését (Németország) stb. stb., akkor ez azt jelenti, hogy a kommunista pártokban vannak emberek, akik a kommunizmust a szociáldemokratizmushoz igyekeznek hozzáalkalmazni.

A jobboldali elhajlás győzelme a kapitalista országok kommunista pártjaiban azt jelentené, hogy a kommunista pártok ideológiailag megsemmisülnek és a szociáldemokratizmus roppantul megerősödik. De mit jelent a szociáldemokratizmus roppant megerősödése? A kapitalizmus erősödését és megszilárdulását jelenti, mert a szociáldemokrácia a kapitalizmus fő támasza a munkásosztályban.

Vagyis, a jobboldali elhajlás győzelme a kapita-

lista országok kommunista pártjaiban — a kapitalizmus *fennmaradásához* szükséges feltételek halmozódására vezet.

A jobboldali elhajlás a kommunizmusban *a szovjet fejlődés viszonyai között*, amikor a kapitalizmust már megdöntötték, de gyökereit még nem tépték ki, azt jelenti, hogy a kommunisták egy részében meg van a tendencia, a hajlamosság, ha még nem is kialakult és talán még nem is tudatos, de mégis csak hajlamosság arra, hogy pártunk vezérvonalától eltávolodjék a burzsoá ideológia felé. Amikor kommunistáink egyes körei a XV. kongresszus határozataitól visszafelé próbálják ráncigálni pártunkat és tagadják a falu kapitalista elemei elleni támadás szükségességét; vagy iparunk visszafejlesztését követelik, mert gyors fejlesztésének mostani ütemét az országra végzetesnek tartják; vagy tagadják a kolhozok és szovhozok fellendítésére kiutalt összegek célszerűségét és e kiutalásokat kidobott pénznek tartják; vagy tagadják a bürokratizmus ellen az önbírálat alapján folyó harc célszerűségét, azt gondolván, hogy az önbírálat megingatja apparátusunkat; vagy külkereskedelmi monopóliumunk enyhítését követelik stb. stb. — akkor ez azt jelenti, hogy pártunk soraiban vannak olyan emberek, akik — talán anélkül, hogy maguk is észrevennék, szocialista építésünk ügyét a „szovjet" burzsoázia ízléséhez és szükségleteihez igyekeznek hozzáalkalmazni.

A jobboldali elhajlás győzelme pártunkban azt jelentené, hogy a kapitalista elemek roppantul megerősödnek országunkban. De mit jelent a kapitalista elemek megerősödése országunkban? Azt jelenti, hogy

a proletárdiktatúra meggyengül, és a kapitalizmus visszaállításának esélyei növekednek.

Vagyis, a jobboldali elhajlás győzelme pártunkban azt jelentené, hogy országunkban a kapitalizmus *visszaállításához* szükséges feltételek halmozódnak.

Megvannak-e nálunk, a mi Szovjetországunkban, azok a feltételek, amelyek a kapitalizmus visszaállítását (restaurációját) *lehetségessé* teszik? Igen, megvannak. Ez talán különösnek tünik, de ez tény, elvtársak. Megdöntöttük a kapitalizmust, megteremtettük a proletariátus diktatúráját és fokozott ütemben fejlesztjük szocialista iparunkat, amelyhez szorosan hozzákapcsoljuk a parasztgazdaságot. De még nem téptük ki a kapitalizmus gyökereit. Hol vannak ezek a gyökerek, a kapitalizmus gyökerei? Az árutermelésben, a városi és különösen a falusi kisüzemi termelésben.

A kapitalizmus ereje — mint Lenin mondja — „*a kisüzemi termelés* erejében áll. Mert kisüzem, sajnos még nagyon-nagyon sok maradt a világon és a kisüzem állandóan, minden nap, minden órában, magától és tömegméretekben *szüli* a kapitalizmust és a burzsoáziát" (lásd XXV. köt. 173. old.[56a]).

Világos, hogy mivel a kisüzemi termelés nálunk tömegjellegű, sőt túlnyomó jellegű és mivel a kisüzemi termelés, különösen az új gazdasági politika viszonyai közt, állandóan és tömegméretekben *szüli* a kapitalizmust és a burzsoáziát — ezért nálunk megvannak azok a feltételek, melyek a kapitalizmus visszaállítását *lehetségessé* teszik.

Megvannak-e nálunk, a mi Szovjetországunkban, azok az eszközök és erők, amelyek szükségesek ahhoz,

hogy a kapitalizmus visszaállításának *lehetőségét* megszüntessük, felszámoljuk? Igen, megvannak. Éppen ezért igaz Lenin tétele, hogy a Szovjetunióban a teljes szocialista társadalom felépítésének megvan a *lehetősége*. Ehhez az szükséges, hogy a proletárdiktatúrát megszilárdítsuk, a munkásosztály és parasztság szövetségét megerősítsük, parancsnoki magaslatainkat az ország iparosítása szempontjából fejlesszük, az iparfejlesztés gyors ütemét biztosítsuk, az országot villamosítsuk, az egész népgazdaságot új technikai alapra helyezzük, a parasztság tömegeit szövetkezetekbe szervezzük és gazdaságának terméshozamát növeljük, az egyéni parasztgazdaságokat fokozatosan társas, kollektív gazdaságokban egyesítsük, a szovhozokat fejlesszük, a város és falu kapitalista elemeit korlátozzuk és leküzdjük stb. stb.

Lenin erre vonatkozólag ezt mondja:

„Amíg kisparaszti országban élünk, a kapitalizmus számára Oroszországban szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára. Erről nem szabad megfeledkeznünk. Mindenki, aki gondosan figyeli a falu életét, összehasonlítva azt a város életével, tudja, hogy a kapitalizmus gyökereit még nem irtottuk ki, a belső ellenség fundamentumát, alapját még nem ástuk alá. Ez az ellenség a kisgazdaság segítségével tartja magát és annak, hogy a belső ellenséget talajától megfosszuk, egyetlen eszköze van: az, hogy az ország gazdaságát, beleértve a földművelést is, új technikai alapra, a modern nagyüzemi termelés technikai alapjára visszük át. Ilyen alap csak az elektromosság lehet. Kommunizmus — ez annyi, mint Szovjethatalom plusz az egész ország villamosítása. Máskülönben az ország kisparaszti ország marad és ennek világosan tudatában kell lennünk. Mi gyengébbek vagyunk, mint a kapitalizmus, nemcsak világviszonylatban, hanem

az országon belül is. Ezt mindenki tudja. Ezt mi felismertük és el fogjuk érni azt, hogy gazdasági bázisunk kisparasztiból nagyiparivá váljék. Csak amikor az országot villamosítottuk, amikor az ipart a mezőgazdaságot és közlekedésügyet a modern nagyipar technikai alapjára helyeztük, csakis akkor győzünk majd véglegesen" (XXVI. köt. 46—47. old.).

Kitűnik tehát, először, hogy amíg kisparaszti országban élünk, amíg nem irtottuk ki a kapitalizmus gyökereit, addig a kapitalizmus számára szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára. Előfordul, hogy a fát kivágják, de nem irtják ki a gyökereit — nem telik az erőből. Éppen ebből következik országunkban a kapitalizmus visszaállításának *lehetősége.*

Kitűnik tehát, másodszor, hogy a kapitalizmus visszaállításának lehetőségén kívül nálunk megvan még a *szocializmus győzelmének lehetősége* is, mert *módunkban van* a kapitalizmus visszaállításának *lehetőségét* megszüntetni, módunkban van a kapitalizmus gyökereit kiirtani és a kapitalizmus felett végső győzelmet arathatunk országunkban, *ha* fokozott munkát fejtünk ki az ország villamosítása terén, *ha* az ipar, mezőgazdaság és közlekedésügy számára megteremtjük a modern nagyipar technikai alapját. Éppen ebből következik országunkban a szocializmus győzelmének *lehetősége.*

Kitűnik, végül, hogy nem lehet a szocializmust csak az iparban építeni, a mezőgazdaságot pedig a spontán fejlődés kényére-kedvére bízni, abból indulva ki, hogy a falu majd „magától" követi a várost. A város szocialista ipara a falu szocialista átalakításának döntő tényezője. De ez még nem jelenti azt,

hogy ez a tényező teljesen elegendő. Ahhoz, hogy a szocialista város végig magával tudja vonni a paraszti falut, elengedhetetlen még az is, hogy — mint Lenin mondja — „az ország gazdaságát, *a földművelést is beleértve**, új technikai alapra, a modern nagyüzem technikai alapjára helyezzük".

Nem mond-e ellent ez a Lenin-idézet egy másik Lenin-idézetnek, amely szerint „az új gazdasági politika teljesen biztosítja számunkra annak a *lehetőségét**, hogy a szocialista gazdaság alapzatát felépítsük"? Nem, nem mond ellent. Ellenkezőleg, a két idézet teljesen egybevág. Lenin egyáltalán nem mondja, hogy az új gazdasági politika készen adja nekünk a szocializmust. Lenin csupán azt mondja, hogy az új gazdasági politika biztosítja számunkra azt a *lehetőséget*, hogy a szocialista gazdaság alapját felépítsük. A szocializmus felépítésének *lehetősége* és *valóságos felépítése* között nagy különbség van. Nem szabad a lehetőséget a valósággal összetéveszteni. Éppen azért, hogy ezt a lehetőséget valósággá változtassuk, éppen azért javasolja Lenin, hogy villamosítsuk az országot, és az ipar, a mezőgazdaság és a közlekedésügy számára teremtsünk modern nagyipari technikai bázist, mert ez feltétele annak, hogy országunkban a szocializmus véglegesen győzzön.

De a szocializmus felépítésének ezt a feltételét lehetetlen egy-két év alatt megvalósítani. Nem lehet egy-két év alatt az országot iparosítani, hatalmas ipart felépíteni, a parasztság milliókat számláló tömegeit szövetkezetekbe bevonni, a mezőgazdaság szá-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

mára új technikai bázist teremteni, az egyéni parasztgazdaságokat nagy kollektív gazdaságokban egyesíteni, szovhozokat fejleszteni, a város és falu kapitalista elemeit korlátozni és leküzdeni. Ehhez a proletárdiktatúra fokozott építőmunkájának sok éve kell. S amíg mindezt nem végezzük el — márpedig mindezt egycsapásra nem végezhetjük el —, addig még mindig kisparaszti ország maradunk, ahol a kisüzemi gazdaság állandóan és tömegméretekben szüli a kapitalizmust és a burzsoáziát, s ahol továbbra is fennáll a kapitalizmus visszaállításának veszélye.

S mivel proletariátusunk nem légüres térben él, hanem benne van az igazi, reális élet változatos forgatagában, azért a kisüzemi termelés alapján keletkező burzsoá elemek „a proletariátust minden oldalról a kispolgáriság levegőjével veszik körül, átitatják vele, demoralizálják vele a proletariátust, minek következtében a proletariátus soraiban állandóan kiújul a kispolgári gerinctelenség, szétforgácsolódás, individualizmus, az átmenet lelkesedésből csüggedésbe" *(Lenin.* XXV. köt. 189. old.[56b]) és így bizonyos ingadozást, bizonyos habozást visznek be a proletariátus soraiba és a proletariátus pártjába.

Íme, itt a gyökere és alapja a pártunk soraiban észlelhető mindennemű ingadozásnak, a lenini vonaltól való mindennemű elhajlásnak.

Íme, ezért nem szabad jelentéktelen kérdésnek tekinteni a jobboldali vagy „baloldali" elhajlást pártunkban.

Miért veszélyes a *jobboldali*, nyílt opportunista elhajlás pártunkban? Azért, mert *lebecsüli* ellensé-

geink erejét, a kapitalizmus erejét, nem látja a kapitalizmus visszaállításának veszélyét, nem érti a proletárdiktatúra viszonyai közt folyó osztályharc mechanikáját és ezért tesz oly könnyen engedményeket a kapitalizmusnak, amikor iparfejlesztésünk ütemének lassítását követeli, amikor a város és a falu tőkés elemei részére enyhítést követel, amikor a kolhozok és szovhozok kérdésének háttérbeszorítását követeli, amikor a külkereskedelmi monopólium lazítását követeli stb. stb.

Kétségtelen, hogy a jobboldali elhajlás győzelme pártunkban — szabadjára engedné a kapitalizmus erőit, aláásná a proletariátus forradalmi állásait és növelné a kapitalizmus visszaállításának esélyeit országunkban.

Miért veszélyes a „*baloldali*" (trockista) elhajlás pártunkban? Azért, mert *túlbecsüli* ellenségeink erejét, a kapitalizmus erejét, csak a kapitalizmus visszaállításának lehetőségét látja, de nem látja azt a lehetőséget, hogy országunk erejéből felépíthetjük a szocializmust, kétségbeesés vesz rajta erőt és csak azzal tudja magát vígasztalni, hogy pártunk termidorpolitikájáról fecseg.

Leninnek azon szavaiból, hogy „amíg kisparaszti országban élünk, a kapitalizmus számára Oroszországban szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára" — Leninnek e szavaiból a „baloldali" elhajlás azt a helytelen következtetést vonja le, hogy a Szovjetunióban egyáltalán lehetetlen felépíteni a szocializmust, hogy a parasztsággal semmire sem megyünk, hogy a munkásosztály és a parasztság szövetségének eszméje elavult eszme, hogy ha a nyu-

gati győztes forradalom nem siet idejekorán segítségünkre, akkor a proletárdiktatúrának a Szovjetunióban el kell buknia vagy el kell fajulnia, és hogyha nem fogadjuk el a túliparosítás fantasztikus tervét, amelyet még a parasztsággal való szakítás árán is meg kell valósítani, akkor a szocializmus ügyét a Szovjetunióban elveszettnek kell tekinteni.

Innen ered a kalandorság a „baloldali" elhajlás politikájában. Innen erednek az „emberfölötti" politikai ugrások.

Kétségtelen, hogy ha pártunkban győzne a „baloldali" elhajlás, ez arra vezetne, hogy a munkásosztály elszakadna parasztbázisától, hogy a munkásosztály élcsapata elszakadna a munkástömegek többi részétől — következésképpen a proletariátus vereséget szenvedne és könnyebben jönnének létre a kapitalizmus visszaállításához szükséges feltételek.

Mint látják, mindkét veszély, mind a „baloldali", mind a jobboldali veszély, a lenini vonaltól való mindkét elhajlás, mind a jobboldali, mind a „baloldali" elhajlás, bár különböző úton, mégis egy és ugyanazon eredményre vezet.

Melyik a rosszabb e két veszély közül? Azt hiszem, egyik rosszabb a másiknál.

A két elhajlás közötti különbség, ha az ellenük folytatott sikeres harc szempontjából nézzük, abban van, hogy a párt a jelen pillanatban világosabban látja a „baloldali" elhajlás veszélyét, mint a jobboldali elhajlás veszélyét. Az a körülmény, hogy a „baloldali" elhajlás ellen immár évek óta fokozott harc folyik nálunk, a pártban, természetesen erős nyomot hagyott. Világos, hogy a „baloldali", trockista

elhajlás ellen folytatott harc évei során a párt sokat tanult és már nem egykönnyen lehet „baloldali" frázisokkal félrevezetni.

Ami a jobboldali veszélyt illeti, amely megvolt azelőtt is és amely most élesebben kidomborodik annak következtében, hogy a múlt évi gabonabegyüjtési válsággal kapcsolatban a kispolgári nyomás ereje fokozódott, azt hiszem, hogy ezt a veszélyt pártunk bizonyos rétegei nem látják elég világosan. Ezért a feladat az, hogy a jobboldali elhajlás elleni harcra helyezzük a hangsúlyt, anélkül azonban, hogy a „baloldali", trockista veszély elleni harcot valamivel is gyengítenők, és kövessünk el mindent, hogy a párt a jobboldali elhajlás veszélyét is éppoly világosan lássa, amilyen világosan látja a trockista veszélyt.

A jobboldali elhajlás kérdése talán nem volna nálunk oly éles, mint most, ha nem függene össze fejlődésünk *nehézségeinek* kérdésével. De éppen az a bökkenő, hogy a jobboldali veszély növeli fejlődésünk nehézségeit és akadályozza e nehézségek leküzdését. És éppen azért, mert a jobboldali veszély megnehezíti a nehézségek leküzdésére irányuló harcot, éppen ezért a jobboldali veszély leküzdésének kérdése különösen nagy jelentőségűvé válik számunkra.

Néhány szót nehézségeink jellegéről. Hangsúlyoznunk kell, hogy nehézségeinket semmiképpen sem lehet olyan nehézségeknek tekinteni, melyek a pangás vagy a hanyatlás velejárói. A gazdaság hanyatlásával vagy pangásával kapcsolatban is felmerülnek nehézségek, s ilyenkor az emberek azon fáradoznak, hogy a gazdasági pangást kevésbbé fájdalmassá tegyék, a gazdaság hanyatlását enyhítsék. A mi nehézsé-

geinknek semmi közük sincs az ilyen nehézségekhez. A mi nehézségeinkre az jellemző, hogy azok a *fellendüléssel* járó nehézségek, a növekedéssel járó nehézségek. Amikor nálunk nehézségekről beszélnek, rendszerint arról van szó, hogy hány százalékkal *növeljük* az ipart, hány százalékkal *bővítsük* a vetésterületet, hány puddal *fokozzuk* a terméshozamot stb. stb. És éppen azért, mert nehézségeink a fellendülés, nem pedig a hanyatlás vagy pangás okozta nehézségek — éppen ezért pártunkra nézve nem is jelenthetnek különös veszélyt.

De a nehézségek mégis csak nehézségek. És mivel a nehézségek leküzdése megköveteli, hogy minden erőnket megfeszítsük, hogy szilárdak és állhatatosak legyünk, s mivel nincs mindenkiben elegendő szilárdság és állhatatosság, talán mert elfáradtak vagy kimerültek, vagy mert jobban szeretnek nyugodtabban, harc és izgalom nélkül élni — éppen azért ingadozni és tétovázni kezdenek, a legkisebb ellenállás útjára igyekeznek, arról kezdenek beszélni, hogy lassítani kell az iparfejlődés ütemét, hogy engedményeket kell tenni a tőkés elemeknek, hogy le kell mondani a kolhozokról és szovhozokról és általában mindarról, ami túlhaladja a mindennapi munka megszokott és nyugodt kereteit.

De nem haladhatunk előre, ha nem küzdjük le az előttünk álló nehézségeket. Ahhoz pedig, hogy a nehézségeket leküzdjük, mindenekelőtt le kell küzdenünk a jobboldali veszélyt, mindenekelőtt le kell győrnünk a jobboldali elhajlást, mely akadályozza a nehézségek elleni harcot és a nehézségek leküzdésére irányuló harcban bénítani próbálja pártunk akaratát.

Természetesen, itt igazi harcról, a jobboldali el-

hajlás elleni igazi, nem pedig pusztán hirdetett, papirosharcról van szó. Pártunkban akadnak olyanok, akik lelkiismeretük megnyugtatására hajlandók fennhangon harcot hirdetni a jobboldali veszedelem ellen, hallelujáznak, mint időnként a papok, de gyakorlatilag a szó szoros értelmében semmit sem tesznek a jobboldali elhajlás elleni harc eredményessége, a jobboldali elhajlás tényleges leküzdése érdekében. Nálunk ezt az áramlatot a jobboldali, nyilt opportunista elhajlás irányában való *békülékenység* áramlatának nevezik. Nem nehéz megértem, hogy az efféle békülékenység elleni harc a jobboldali elhajlás, a jobboldali veszély elleni általános harc alkatrésze. Mert lehetetlen leküzdeni a jobboldali, opportunista elhajlást, ha nem folytatunk rendszeres harcot a békülékenység ellen, amely védőszárnya alá veszi az opportunistákat.

Az a kérdés, hogy kik a jobboldali elhajlás hordozói, kétségkívül figyelmet érdemel, de nem döntő jelentőségű. A jobboldali veszély hordozóival volt alkalmunk találkozni pártunk alsó szervezeteiben a múlt évi gabonabegyüjtési válság idején, amikor a járásokban és falvakban szép számmal akadtak kommunisták, akik a párt politikája ellen cselekedtek és a kulák elemekkel való összefogásra vettek irányt. Önök tudják, hogy ezeket az elemeket az év tavaszán kiseprűztük a pártból, amit pártunk Központi Bizottságának ez év februárjában kelt ismert levele külön is megemlít.

De helytelen volna azt állítani, hogy pártunkban nem maradtak ilyen elemek. Ha feljebb mennénk, a kerületi, a kormányzósági pártszervezetekig és ha kissé megbolygatnók a szovjet és a szövetkezeti apparátust, akkor minden nehézség nélkül ott is megtalál-

hatnók a jobboldali veszély és az irányában való békülékenység hordozóit. Ismeretesek párt- és szovjetapparátusunk számos funkcionáriusának a „levelei", „nyilatkozatai" és egyéb okmányok, melyek a jobboldali elhajláshoz való határozott vonzódásról tanuskodnak. Önök tudják, hogy a Központi Bizottság júliusi plénumának gyorsírói jegyzőkönyve említést tett ezekről a levelekről és okmányokról.

És ha még feljebb megyünk és a Központi Bizottság tagjait nézzük, akkor el kell ismernünk, hogy itt is megvannak az elemei — igaz, egészen jelentéktelen elemei — a jobboldali veszély irányában megnyilvánuló békülékenységnek. A Központi Bizottság júliusi plénumának gyorsírói jegyzőkönyve ennek világos bizonyítéka.

Nos, és a Politikai Iroda? Vannak-e a Politikai Irodában valamiféle elhajlások? A Politikai Irodában nincsenek sem jobboldaliak, sem „baloldaliak", sem olyanok, akik békülékenyek irányukban. Ezt itt egészen határozottan meg kell mondanom. Itt az ideje, hogy vége szakadjon annak a párt rosszakarói és mindenféle ellenzékiek által terjesztett pletykának, hogy Központi Bizottságunk Politikai Irodájában is van jobboldali elhajlás, vagy hogy ott is észlelhető bizonyos békülékenység a jobboldali elhajlás irányában.

Volt-e a moszkvai szervezetben, vagy vezető szervében, ingadozás és tétovázás? Igen, volt. Ostobaság volna most azt állítani, hogy ott nem volt tétovázás és ingadozás. Penykov valóban őszinte beszéde világos bizonyítéka ennek. Penykov nem utolsó ember a moszkvai szervezetben és a Moszkvai Bizottságban.

Önök hallották, hogy határozottan és nyiltan beismerte pártpolitikánk több igen fontos kérdésében elkövetett hibáit. Ez, persze, nem azt jelenti, hogy a Moszkvai Bizottság a maga egészében ingadozott. Korántsem. A Moszkvai Bizottságnak ez év októberi felhívása, melyet a moszkvai pártszervezet tagjaihoz intézett, kétségbevonhatatlanul arról tanuskodik, hogy a Moszkvai Bizottságnak sikerült leküzdenie egyes tagjainak ingadozásait. Nem kételkedem abban, hogy a Moszkvai Bizottság vezető magvának sikerülni fog teljesen kielégítő helyzetet teremtenie.

Egyes elvtársak nincsenek megelégedve azzal, hogy a kerületi szervezetek is beavatkoztak a dologba és napirendre tűzték azt a kérdést, hogy véget kell vetni a moszkvai szervezet egyes vezetői tévedéseinek és ingadozásainak. Nem tudom, mivel lehetne igazolni ezt az elégedetlenséget. Mi kivetni való lehet azon, hogy a moszkvai szervezet kerületi pártmunkásgyűlései felemelték szavukat és a hibák és ingadozások megszüntetését követelték? Vajjon nem az alulról jövő önbírálat jegyében folyik a munkánk? Vagy talán nem tény, hogy az önbírálat fokozza a párt és általában a proletariátus nagy tömegeinek aktivitását? Hát akkor miért rossz vagy veszélyes, ha a kerületi pártmunkásgyűlések a helyzet magaslatán állottak?

Helyesen járt-e el a Központi Bizottság, amikor ebbe a dologba beavatkozott? Én azt hiszem, hogy a Központi Bizottság helyesen cselekedett. Berzin azt hiszi, hogy a Központi Bizottság kíméletlenül jár el, amikor egy olyan kerületi vezető leváltását tűzi napirendre, aki ellen az egész kerületi szervezet fellépett.

Berzinnek nincs igaza. Emlékeztethetném Berzint 1919 vagy 1920 egyes epizódjaira, amikor a Központi Bizottság egyes tagjait, akik a pártvonal ellen szerintem nem valami komolyan vétettek, Lenin javaslatára példásan megbüntették, az egyiket Turkesztánba küldték, a másikat pedig majdnemhogy kizárták a Központi Bizottságból.

Igaza volt-e Leninnek, amikor így járt el? Azt hiszem, hogy tökéletesen igaza volt. Akkor a Központi Bizottságban nem olyan volt a helyzet, mint most. A Központi Bizottság fele Trockijt követte, magában a Központi Bizottságban nem volt szilárd a helyzet. Most a Központi Bizottság összehasonlíthatatlanul enyhébben jár el. Miért? Mi talán jószívűbbek akarunk lenni Leninnél? Nem, nem erről van szó. Arról van szó, hogy a Központi Bizottság helyzete most szilárdabb, mint akkor volt és ezért a Központi Bizottság most enyhébben járhat el.

Szaharovnak sincs igaza, amikor azt állítja, hogy a Központi Bizottság későn avatkozott be a dologba. Nincs igaza, mert nyilván nem tudja, hogy a Központi Bizottság beavatkozása tulajdonképpen már ez év februárjától kelteződik. Szaharov, ha óhajtja, meggyőződhetik erről. Igaz, a Központi Bizottság beavatkozása nem járt azonnal kedvező eredménnyel. De furcsa volna ezért a Központi Bizottságot vádolni.

Következtetések:

1) a jobboldali veszély komoly veszély pártunkban, mert országunk társadalmi és gazdasági viszonyaiban gyökerezik;

2) a jobboldali elhajlás veszélyét fokozzák a

meglevő nehézségek, amelyeket lehetetlen leküzdenünk, ha nem küzdjük le a jobboldali elhajlást és az irányában megnyilvánuló békülékenységet;

3) a moszkvai szervezetben ingadozás és tétovázás volt észlelhető, megvoltak benne az ingatagság elemei;

4) a Moszkvai Bizottság magva, a Központi Bizottság és a kerületi pártmunkásgyűlések segítségével, mindent elkövetett, hogy az ingadozásoknak véget vessen;

5) nem lehet kétséges, hogy a Moszkvai Bizottságnak sikerülni fog a korábban mutatkozó hibákat leküzdeni;

6) a feladat az, hogy vessünk véget a belső harcnak, forrasszuk egybe a moszkvai szervezetet és a pártsejtekben sikeresen szervezzük meg az új választásokat a fokozott önbirálat alapján. (Taps.)

„Pravda" 247. sz.
1928 október 23.

VÁLASZ S. ELVTÁRSNAK

S. elvtárs!

Megkaptam levelét és meg kell mondanom, hogy semmiképpen sem tudok egyetérteni Önnel.

1) Lenin idézetéből világos, hogy amíg kisparaszti ország maradunk, a kapitalizmus visszaállításának veszélye fenn fog állani. Ön azt mondja, hogy Lenin e gondolatát „nem lehet a Szovjetunió mai időszakára alkalmazni". Kérdezem, miért? Vajjon nem vagyunk-e még mindig kisparaszti ország?

Természetesen, minthogy szocialista iparunk fejlődik és a falun a kollektív gazdasági formák kezdenek meghonosodni, a kapitalizmus visszaállításának esélyei csökkennek. Ez tény. De vajjon azt jelenti ez, hogy már nem vagyunk kisparaszti ország? Vajjon azt jelenti ez, hogy nálunk a szocialista formák már odáig fejlődtek, hogy a Szovjetuniót nem lehet többé kisparaszti országnak tekinteni? Szó sincs róla.

De mi következik ebből? Ebből csak egy következik — éspedig az, hogy a kapitalizmus visszaállításának veszélye nálunk még fennáll. Hogyan lehet vitatni ezt a nyilvánvaló tényt?

2) Ön azt írja levelében: „Amikor Ön a jobboldali és «baloldali» elhajlásról beszélt, azt kellett hinni, hogy csak az iparosítás ütemének kérdésében térünk el a jobboldaliaktól és a «baloldaliaktól». A parasztság kérdését pedig a trockista álláspont értékelésénél csak futólag érinti. Ez az Ön beszédének nagyon helytelen értelmezésére ad okot."

Egyáltalán nincs kizárva, hogy a beszédemet* különbözőképpen értelmezik. Ez ízlés dolga. De hogy az Ön levelében kifejtett gondolatok nem felelnek meg a valóságnak — ez előttem nyilvánvaló. Beszédemben nyíltan megmondom, hogy a jobboldali elhajlás „lebecsüli a kapitalizmus erejét", „nem látja a kapitalizmus visszaállításának veszélyét", „nem érti az osztályharc mechanikáját" „és ezért tesz olyan könnyen engedményeket a kapitalizmusnak". Beszédemben nyíltan megmondom, hogy „a jobboldali elhajlás győzelme pártunkban" „növelné a kapitalizmus visszaállításának esélyeit országunkban". Ön természetesen meg fogja érteni, hogy itt nemcsak az iparosítás üteméről van szó...

Mit kellene még mondanom a jobboldali elhajlásról, hogy kielégítsem Önt?

Ami a „baloldali", trockista elhajlást illeti, beszédemben nyíltan megmondom, hogy ez az elhajlás tagadja a szocializmus felépítésének lehetőségét országunkban, tagadja a munkásosztály és a parasztság szövetségének eszméjét és a parasztsággal való szakítás árán is hajlandó fantasztikus iparosítási tervét megvalósítani. Beszédemben olvashatta (ha elolvasta

*Ebben a kötetben 240—258. old. — *Szerk.*

beszédemet), hogy „a «baloldali» elhajlás győzelme pártunkban arra vezetne, hogy a munkásosztály elszakadna parasztbázisától, hogy a munkásosztály élcsapata elszakadna a munkástömegek többi részétől — következésképpen a proletariátus vereséget szenvedne és könnyebben jönnének létre a kapitalizmus visszaállításához szükséges feltételek". Ön, természetesen meg fogja érteni, hogy itt nemcsak az iparosítás üteméről van szó.

Azt hiszem, ebben benne van minden, ami fontos, amit nálunk egyáltalán a trockizmussal szemben mondottak.

Persze, beszédemben kevesebb szó esik a „baloldali" elhajlásról, mint a jobboldaliról. De ennek az az oka, hogy beszédem tárgya a jobboldali elhajlás kérdése volt, amit meg is jegyeztem beszédem elején és ami teljesen megfelelt a Moszkvai Bizottság és a Moszkvai Ellenőrző Bizottság együttes plénuma napirendjének. De azt az egyet nem lehet tagadni, hogy beszédemben a trockizmussal kapcsolatban mégis elmondottam mindent, amit fontos tudni arról, hogy általában miben tér el a trockizmus egyrészt a leninizmustól és másrészt a jobboldali elhajlástól.

A jobboldali elhajlással foglalkozó beszédemben mit kellett volna még a trockizmusról mondani, hogy kielégítsem Önt?

3) Önt nem elégíti ki az a kijelentésem, hogy a Politikai Irodában nincs sem jobboldali, sem „baloldali" elhajlás, sem pedig békülékenység az elhajlások irányában. Volt-e okom arra, hogy ilyen kijelentést tegyek? Igen, volt. Miért? Azért, mert *amikor a*

Politikai Irodában elfogadtuk a Központi Bizottságnak a moszkvai szervezet tagjaihoz intézett felhívását, a Politikai Iroda jelenlevő tagjai közül egy sem szavazott ellene. Jó vagy rossz ez? Azt hiszem, ez jó. Mellőzhetjük-e ezt a tényt, amikor *az 1928 októberi Politikai Irodát jellemezzük?* Világos, hogy nem mellőzhetjük.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1928 október 27.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

A LENINI KOMSZOMOLNAK

Üdvözlet a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének, fennállása tizedik évfordulójának ünnepnapja alkalmából

Köszöntöm a lenini komszomolt fennállása tizedik évfordulójának ünnepnapja alkalmából!

A lenini komszomol forradalmunk fiatal tartaléka volt és az is marad. A fiatal munkás-paraszt nemzedék legjobb képviselőinek tíz és százezrei nevelkedtek a komszomol soraiban, forradalmi edzést kaptak és beolvadtak pártunkba, Szovjetjeinkbe, szakszervezeteinkbe, Vörös Hadseregünkbe, Vörös Hajóhadunkba, szövetkezeteinkbe, kulturális szervezeteinkbe — a bolsevikok régi gárdájának felváltására.

A komszomol azért tudta megoldani ezt a nehéz feladatot, mert a párt vezetésével végezte munkáját, mert tevékenységében egyesíteni tudta a tanulást, különösen a leninizmus tanulását, a mindennapi gyakorlati munkával, mert az internacionalizmus szellemében tudta nevelni a munkások és munkásnők, a parasztok és parasztnők fiatal nemzedékét, mert meg tudta találni azt, ami egyesíti az öreg és a fiatal leninistákat, az öreg és az ifjú gárdát, mert egész munkáját alá tudta rendelni a proletárdiktatúra és a szocialista építés győzelme érdekeinek.

Csak ezért tudta a komszomol Lenin zászlaját fennen hordozni.

Reméljük, hogy a komszomol a jövőben is teljesíteni tudja kötelességét proletariátusunk és a nemzetközi proletariátus iránt.

Üdvözlet pártunk kétmilliós tartalékának, a lenini komszomolnak!

Éljen a komszomol nemzedék!

I. Sztálin

„Pravda" 252. sz.
1928 október 28.

A MUNKÁSNŐK ÉS PARASZTNŐK ELSŐ KONGRESSZUSÁNAK TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁRA[57]

Testvéri üdvözlet a munkásnőknek, a város és a falu minden dolgozó asszonyának és lányának!

Sikert kívánok nekik a kizsákmányolás, az elnyomás, az egyenlőtlenség, a sötétség és műveletlenség megszüntetéséért folyó harcban!

Valamennyi dolgozóval egységfrontban, a munkásosztály vezetésével — előre a kapitalizmus megsemmisítéséért, a proletárdiktatúra megszilárdításáért, az új, szocialista társadalom felépítéséért!

I. Sztálin

„Pravda" 267. sz.
1928 november 17.

AZ ORSZÁG IPAROSÍTÁSÁRÓL ÉS A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN MUTATKOZÓ JOBBOLDALI ELHAJLÁSRÓL

Beszéd a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának plénumán[58]

1928 november 19

Én, elvtársak, a Politikai Iroda téziseiben tárgyalt három fő kérdésről fogok beszélni.

Az ország iparosításának kérdéséről és arról, hogy az iparosítás döntő tényezője a termelési eszközök termelésének fejlesztése s e fejlesztés lehető gyors ütemének a biztosítása.

Azután arról a kérdésről, hogy mezőgazdaságunk fejlődési üteme rendkívül elmarad az ipari fejlődés üteme mögött s ezért ma belpolitikánk legégetőbb kérdése a mezőgazdasági kérdés, különösen pedig a gabonaprobléma, az a kérdés, hogyan lendítsük fel a mezőgazdaságot, hogyan alakítsuk újjá az új technika alapján.

És végül, a harmadik kérdés — a pártvonaltól való elhajlások, a két fronton folytatott harc kérdése és az a kérdés, hogy nálunk jelenleg a jobboldali veszély, a jobboldali elhajlás a főveszély.

I

AZ IPARFEJLESZTÉS ÜTEMÉNEK KÉRDÉSE

Téziseink kiindulópontja az a tétel, hogy az iparnak, s különösen a termelési eszközök termelésé-

nek gyors fejlesztési üteme az ország iparosításának alapelve és kulcsa, egész népgazdaságunk szocialista fejlődési alapon történő átalakításának alapelve és kulcsa.

De mit jelent az iparfejlesztés gyors üteme? Ez több ipari beruházást jelent. Ez pedig valamennyi tervünk, mind a költségvetési, mind a költségvetésen kívüli tervek feszítettségére vezet. És valóban a legutóbbi három év alatt, az újjáalakítási időszak folyamán, ellenőrző számaink jellemző vonása, hogy a feszítettség jegyében állapítjuk és valósítjuk meg őket. Nézzék meg ellenőrző számainkat, vagy nézzék meg költségvetési előirányzatunkat, vagy beszélgessenek pártunk tagjaival, akár a pártszervezeti vonalon dolgozókkal, akár azokkal, akik szovjet, gazdasági és szövetkezeti építésünket vezetik, mindenütt és mindenben egy jellegzetesség ötlik szembe — terveink nagy feszültsége.

Kérdezhetnék, szükségünk van-e egyáltalán ilyen erősen feszített tervekre? Nem lehetünk-e meg ilyen feszítettség nélkül? Vajjon nem lehetne-e a munkát lassúbb ütemben, „nyugodtabb" légkörben folytatni? Nem azzal magyarázható-e az iparfejlesztés általunk vett gyors üteme, hogy a Politikai Irodának és a Népbiztosok Tanácsának tagjai nyughatatlan jellemű emberek?

Természetesen nem! A Politikai Irodában és a Népbiztosok Tanácsában józan és nyugodt emberek ülnek. Persze, elvont értelemben, a külső és belső helyzettől elvonatkoztatva, lassúbb ütemben is folytathatnók a munkát. Csakhogy, először is, nem lehet figyelmen kívül hagyni a külső és belső helyzetet,

másodszor pedig, ha a bennünket környező helyzetből indulunk ki, akkor lehetetlen el nem ismernünk, hogy éppen ez a helyzet parancsolja nekünk iparunk fejlesztésének gyors ütemét.

Engedjék meg, hogy áttérjek ennek a helyzetnek, azoknak a külső és belső feltételeknek vizsgálatára, amelyek iparunk gyors fejlesztési ütemét parancsolják.

Külső feltételek. Olyan országban jutottunk hatalomra, amelynek technikája rettenetesen el van maradva. Csekélyszámú, többé-kevésbbé új technikával rendelkező nagyipari üzemeink mellett százával és ezrével vannak olyan gyáraink, amelyek technikája a korszerű vívmányok szempontjából semmiképpen sem állja ki a kritikát. Ugyanakkor számos kapitalista ország van körülöttünk, amelynek ipari technikája sokkal fejlettebb és korszerűbb, mint a mi országunké. Vegyék szemügyre a kapitalista országokat és meglátják, hogy ott a technika nemcsak halad, hanem szinte rohan előre, maga mögött hagyva az ipari technika régi formáit. Vagyis az a helyzet, hogy egyfelől országunkban van a világ legelőrehaladottabb rendje, a szovjet rend és a világ legelőrehaladottabb hatalma, a Szovjethatalom, másfelől azonban iparunk, amelynek a szocializmus és a Szovjethatalom alapjául kell szolgálnia, szerfölött elmaradott technikával rendelkezik. Azt hiszik, hogy országunkban véglegesen győzelemre lehet juttatni a szocializmust, ha ez az ellentmondás fennáll?

Mit kell tennünk, hogy megszüntessük ezt az ellentmondást? Utól kell érnünk és túl kell szárnyalnunk a fejlett kapitalista országok előrehaladott tech-

nikáját. Utólértük és túlszárnyaltuk a fejlett kapitalista országokat olyan értelemben, hogy új politikai rendet — szovjet rendet teremtettünk. Ez jó. De ez kevés. Ahhoz, hogy országunkban véglegesen győzelemre juttassuk a szocializmust, még technikai és gazdasági tekintetben is utól kell érni és túl kell szárnyalni ezeket az országokat. Vagy megtesszük ezt, vagy eltipornak bennünket.

Ez nemcsak a szocializmus felépítésének szempontjából igaz. Ez a kapitalista környezet viszonyai között országunk függetlenségének megvédése szempontjából is igaz. Lehetetlen megvédenünk országunk függetlenségét, ha a védelem céljára nem rendelkezünk kellő ipari bázissal. Lehetetlen ilyen ipari bázist teremtenünk, ha nem rendelkezünk a legfejlettebb ipari technikával.

Ezért van szükségünk az iparfejlesztés gyors ütemére, ez a helyzet írja elő parancsolóan iparunk fejlesztésének gyors ütemét.

Nem mi találtuk ki országunk technikai és gazdasági elmaradottságát. Ez az elmaradottság évszázados elmaradottság, amelyet országunk egész története hagyott ránk örökül. Ezt az elmaradottságot már korábban, a forradalomelőtti időszakban is nagy bajnak érezték és annak tekintették később, a forradalomutáni időszakban is. Amikor Nagy Péter, mivel fejlettebb nyugati országokkal kellett megmérkőznie, lázasan gyárakat épített, hogy felszerelje a hadsereget és erősítse az ország védelmét, ez sajátos kísérlet volt arra, hogy ledöntse az elmaradottság korlátait. Teljesen érthető azonban, hogy a régi osztályok egyike sem, sem a hűbéri arisztokrácia, sem a bur-

zsoázia, nem tudta megoldani ezt a feladatot, nem tudta megszüntetni országunk elmaradottságát. Sőt mi több, ezek az osztályok nemcsak nem voltak képesek megoldani ezt a feladatot, de még arra sem voltak képesek, hogy azt valamelyest kielégítő formában kitűzzék. Országunk évszázados elmaradottságát csak a sikeres szocialista építés alapján lehet felszámolni. És csakis a proletariátus számolhatja azt fel, amely felépítette saját diktatúráját és kezében tartja az ország vezetését.

Ostobaság volna azzal vígasztalni magunkat, hogy mivel országunk elmaradottságát nem mi találtuk ki, hanem országunk egész története hagyta ránk örökül, ezért nem vállalhatjuk és nem is kell vállalnunk érte a felelősséget. Ez nem igaz, elvtársak. Ha már hatalomra jutottunk és magunkra vállaltuk azt a feladatot, hogy országunkat a szocializmus alapján átalakítjuk, akkor felelünk és felelnünk is kell mindenért, a rosszért és a jóért egyaránt. S éppen ezért, mert mindenért felelünk, fel kell számolnunk technikai és gazdasági elmaradottságunkat. Ezt feltétlenül meg kell tennünk, ha valóban utól akarjuk érni és túl akarjuk szárnyalni az előrehaladott kapitalista országokat. Ezt azonban csak mi tehetjük meg, mi bolsevikok. S éppen azért, hogy megvalósíthassuk ezt a feladatot, rendszeresen meg kell valósítanunk iparunk fejlesztésének gyors ütemét. Azt pedig most mindenki látja, hogy iparunk fejlesztésének gyors ütemét máris megvalósítjuk.

Technikai és gazdasági tekintetben utólérni és túlszárnyalni az előrehaladott kapitalista országokat — ez a kérdés számunkra, bolsevikok számára, nem

új, nem váratlan valami. Ez a kérdés már 1917-ben, az Októberi Forradalom előtt is felmerült előttünk. Ezt a kérdést Lenin már 1917 szeptemberében, az Októberi Forradalom küszöbén, az imperialista háború időszakában, „A fenyegető katasztrófa és hogyan kell ellene harcolni" c. brosúrában felvetette.

Lenin ezzel kapcsolatban a következőket mondta:

„A forradalom azt eredményezte, hogy Oroszország, ami *politikai* rendjét illeti, néhány hónap alatt utólérte az előrehaladott országokat. De ez kevés. A háború könyörtelen, a háború kíméletlenül élesen veti fel a kérdést: vagy elpusztulunk, vagy *gazdaságilag is* utólérjük és túlszárnyaljuk az előrehaladott országokat ... Elpusztulni, vagy teljes gőzzel előre iramodni. Így tette fel a kérdést a történelem" (XXI. köt. 191. old.[58a]).

Ilyen élesen vetette fel Lenin technikai és gazdasági elmaradottságunk felszámolásának kérdését.

Lenin ezt az Októberi Forradalom küszöbén, abban az időszakban írta, mikor a proletariátus még nem ragadta meg a hatalmat, mikor a bolsevikoknak még nem volt sem hatalmuk, sem társadalmasított iparuk, sem a parasztok millióit átfogó szélesen elágazó szövetkezeti hálózatuk, nem voltak sem kolhozaik, sem szovhozaik. Most azonban, amikor már a kezünkben tartunk egyet-mást, ami fontos ahhoz, hogy gyökeresen felszámolhassuk technikai és gazdasági elmaradottságunkat, most körülbelül így írhatnánk körül Lenin szavait:

„A proletárdiktatúra felépítésével *politikai* tekintetben utólértük és *túlszárnyaltuk* az előrehaladott kapitalista országokat. De ez kevés. Ki kell használnunk a proletariátus diktatúráját, társadalmasított

iparunkat, közlekedésünket, hitelrendszerünket stb., a szövetkezeteket, a kolhozokat, a szovhozokat stb., hogy *gazdaságilag is* utólérjük és *túlszárnyaljuk* az előrehaladott kapitalista országokat."

Az iparfejlesztés gyors ütemének kérdése most nem volna nálunk annyira élére állítva, ha ugyanolyan fejlett iparunk és ugyanolyan fejlett technikánk volna, mint mondjuk Németországnak, ha az ipar részaránya az egész népgazdaságban ugyanolyan nagy volna nálunk, mint például Németországban. *Ha ez a feltétel megvolna,* akkor lassúbb ütemben is fejleszthetnők iparunkat, nem félve attól, hogy elmaradunk a kapitalista országok mögött és tudva, hogy egycsapásra túlszárnyalhatjuk azokat. Akkor azonban nem volnánk technikailag és gazdaságilag olyan elmaradottak, mint most vagyunk. Az a baj éppen, hogy ebben a tekintetben Németország mögött állunk és még korántsem értük utól technikai és gazdasági tekintetben.

Az iparfejlesztés gyors ütemének kérdése nem volna annyira élére állítva abban az esetben, ha nem volnánk a proletárdiktatúra *egyetlen* országa, ha mi a proletárdiktatúrának csak *egyik* országa volnánk, ha nemcsak nálunk volna proletárdiktatúra, hanem más, előrehaladottabb országokban is, mondjuk Németországban és Franciaországban is.

Ha ez a feltétel megvolna, akkor a kapitalista környezet veszélye nem fenyegethetne minket olyan komolyan, mint most, országunk gazdasági önállóságának kérdése természetesen háttérbe szorulna, bekapcsolódhatnánk a fejlettebb proletár államok rendszerébe, gépeket kaphatnánk tőlük iparunk és

mezőgazdaságunk fellendítésére, mi pedig nyersanyaggal és élelmiszerrel látnánk el őket, következésképpen lassúbb ütemben fejleszthetnők iparunkat. De önök nagyon jól tudják, hogy ez a feltétel nincsen meg nálunk és mi még mindíg a proletárdiktatúra *egyetlen* országa vagyunk, melyet technikai és gazdasági tekintetben messze fölöttünk álló kapitalista országok vesznek körül.

Ezért azt a kérdést, hogy gazdasági tekintetben utólérjük és túlszárnyaljuk az előrehaladott országokat, Lenin úgy vetette fel előttünk, mint fejlődésünk élet-halálkérdését.

Ezek azok a *külső* feltételek, amelyek iparunk fejlesztésének gyors ütemét parancsolólag előírják.

Belső feltételek. De a külső feltételeken kívül vannak még belső feltételek is, amelyek iparunknak, mint egész népgazdaságunk motorjának gyors fejlesztési ütemét diktálják. Mezőgazdaságunknak, mezőgazdaságunk technikájának, kultúrájának rendkívüli elmaradottságára gondolok. Arra gondolok, hogy országunkban túlnyomó többségben vannak a kis árutermelők az ő szétforgácsolt és teljesen elmaradott termelésükkel, amelyhez képest szocialista nagyiparunk olyannak tűnik, mint sziget a tenger közepett, mint sziget, amelynek bázisa napról-napra bővül ugyan, de amely még mindíg csak sziget a tenger közepett.

Nálunk rendszerint azt mondják, hogy az ipar a motorja egész népgazdaságunknak — a mezőgazdaságot is ideértve —, hogy csak az ipar segítségével lehet átalakítani az elmaradott és szétforgácsolt földművelést a kollektivizmus alapján. Ez tökéletesen igaz. És ettől egy percre sem szabad eltérnünk.

De arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy ha az ipar a motor, a mezőgazdaság viszont az ipar fejlődésének a bázisa úgy is, mint piac, amely felveszi az ipar termékeit, úgy is, mint a nyersanyag és élelmiszer szállítója, úgy is, mint azoknak a kiviteli tartalékoknak forrása, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a népgazdaság számára szükséges felszerelést behozhassuk. Lehet-e előbbre vinni az ipart, ha a mezőgazdaságot a teljes technikai elmaradottság állapotában hagyjuk, ha nem biztosítunk az ipar számára mezőgazdasági bázist, ha nem alakítjuk újjá a mezőgazdaságot és nem hozzuk közelebb az iparhoz? Nem, nem lehet.

Ebből következik: a mezőgazdaságot a lehető legnagyobb mértékben el kell látni munka- és termelési eszközökkel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy meggyorsítsuk és előrevigyük a mezőgazdaság újjáalakítását új technikai alapon. De ahhoz, hogy ezt a feladatot megvalósítsuk, iparunkat gyors ütemben kell fejleszteni. Persze, az elaprózódott és szétforgácsolt mezőgazdaság újjáalakítása hasonlíthatatlanul nehezebb, mint az egyesített és központosított szocialista ipar újjáalakítása. Ez a feladat azonban itt áll előttünk és azt meg kell oldanunk. Megoldani pedig azt lehetetlen másként, mint az iparfejlesztés gyors üteme alapján.

A Szovjethatalom és a szocialista építés nem támaszkodhatik végnélkül, azaz túlhosszú ideig két *különböző* alapra: a legnagyobbüzemű és egyesített szocialista ipar alapjára és a legelaprózottabb és legelmaradottabb, kevés árut termelő parasztgazdaság alapjára. Fokozatosan, de rendszeresen és kitar-

tóan, új technikai alapra, a nagyüzemi termelés alapjára kell átállítani a mezőgazdaságot és közel kell hozni a szocialista iparhoz. Vagy megoldjuk ezt a feladatot s akkor biztosítva van országunkban a szocializmus végleges győzelme, vagy lemondunk róla, nem oldjuk meg ezt a feladatot s akkor elkerülhetetlenné válhat a visszatérés a kapitalizmushoz.

Nézzük, mit mond ezzel kapcsolatban Lenin:

„Amíg kisparaszti országban élünk, a kapitalizmus számára Oroszországban szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára. Erről nem szabad megfeledkeznünk. Mindenki, aki gondosan figyeli a falu életét, összehasonlítva azt a város életével, tudja, hogy a kapitalizmus gyökereit még nem irtottuk ki, a belső ellenség fundamentumát, alapját még nem ástuk alá. Ez az ellenség a kisgazdaság segítségével tartja magát és annak, hogy a belső ellenséget megfosszuk talajától, egyetlen eszköze van: az, hogy az ország gazdaságát, beleértve a földművelést is, új technikai alapra, a modern nagyüzemi termelés technikai alapjára visszük át. Ilyen alap csak az elektromosság lehet. Kommunizmus — ez annyi, mint Szovjethatalom plusz az egész ország villamosítása" (XXVI. köt. 46. old.).

Mint látják, Lenin az ország villamosításán nem egyes villanytelepek elszigetelt építését érti, hanem azt, hogy „az ország gazdaságát, *beleértve a földművelést is*"*, fokozatosan „át kell állítani új technikai alapra, a modern nagyüzemi termelés technikai alapjára", amely egy vagy más formában, közvetlenül vagy közvetve, a villamosítással van összefüggésben.

Lenin ezt a beszédet a Szovjetek VIII. kongresszusán, 1920 decemberében mondotta, közvetlenül az

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

új gazdasági politika bevezetése előtt, amikor megindokolta az úgynevezett villamosítási tervet, azaz a Goelro-tervet. Ezért egyes elvtársak azt mondják, hogy az idézetben kimondott tételek a mai viszonyokra már nem alkalmazhatók. Ugyan miért? Azért — mondják —, mert azóta sok minden megváltozott. Az persze igaz, hogy azóta sok minden megváltozott. Most fejlett szocialista iparunk van, tömegével vannak kolhozaink, régi és új szovhozaink vannak, fejlett szövetkezeti szervezetek kiterjedt hálózata borítja országunkat, gépkölcsönző állomásaink vannak a parasztgazdaságok kiszolgálására, most alkalmazzuk a termelési szerződések módszerét, mint a munkások és parasztok összefogásának új formáját, s mindezeket az emelőket és más emelők egész sorát hozhatjuk mozgásba, hogy a mezőgazdaságot fokozatosan átállítsuk az új technika alapjára. Mindez igaz. De az is igaz, hogy mindennek ellenére még mindig kisparaszti ország vagyunk, amelyben túlsúlyban van a kistermelés. Már pedig ez a fő. És amíg ez, ami a fő, így lesz, érvényes lesz Lenin tézise is, hogy „amíg kisparaszti országban élünk, a kapitalizmus számára Oroszországban szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára", hogy tehát a kapitalizmus visszaállításának veszélye nem üres szólam.

Ugyanezt mondja Lenin, de élesebb formában, „A terményadóról" című brosúrájának tervezetében, amelyet már az új gazdasági politika bevezetése *után* (1921 március—áprilisban) írt:

„*Ha* 10—20 éven át villamosítunk, akkor egy cseppet sem kell félnünk a kis földművelő individualizmusától és *annak* helyi forgalmú szabad kereskedelmétől. *Ha*

nem villamosítunk, *mindenképpen* elkerülhetetlen a visszatérés a kapitalizmushoz."

És ugyanott lentebb:

„10—20 évig helyes kölcsönös viszony a parasztsággal, s akkor biztosítva van a győzelem világméretekben (még a proletárforradalmak késlekedése esetén is, amelyek azonban érlelődnek), máskülönben 20—40 évig a fehérgárdista terror gyötrelmei" (XXVI. köt. 313. old.).

Mint látjuk, Lenin élére állítja a kérdést: vagy villamosítás, azaz vagy „átállítjuk az ország gazdaságát, beleértve a földművelést is, új technikai alapra, a modern nagyüzemi termelés alapjára", vagy visszatérés a kapitalizmushoz.

Így értelmezi Lenin „helyes kölcsönös viszonyunkat a parasztsággal".

Itt nem arról van szó, hogy dédelgessük a parasztot s ebben lássuk a helyes kölcsönös viszonyt, hiszen a dédelgetéssel nem sokra megyünk, hanem arról van szó, hogy segítsük a parasztot gazdaságának „új technikaï alapra, a modern nagyüzemi termelés technikai alapjára" való átállításában, mivel ez a legfőbb útja annak, hogy a parasztságot megszabadítsuk a nyomorúságtól.

Az ország gazdaságát azonban nem lehet átállítani új technikai alapra, ha iparunkat, s mindenekelőtt a termelési eszközök termelését, nem fejlesztjük gyors ütemben.

Igy vagyunk azokkal a belső feltételekkel, amelyek iparunk fejlesztésének gyors ütemét parancsolják.

Íme, ezek a külső és belső feltételek határozzák meg népgazdaságunk ellenőrző számainak feszítettségét.

Íme, ez az alapja annak, hogy gazdasági terveinkre, mind a költségvetési, mind a költségvetésen kívüli tervekre ez a feszítettség jellemző, hogy terveink komoly beruházásokat irányoznak elő, melyeknek az a célja, hogy megtartsuk az ipar fejlesztésének gyors ütemét.

Azt kérdezhetik, hogy hol, melyik helyen mondják ezt a tézisek? (Egy hang: „Igen, hol van erről szó?") Erről a tézisekben az 1928/29. évi ipari beruházások összege beszél. Hiszen téziseinket az ellenőrző számokról szóló téziseknek nevezik. Nem így van-e, elvtársak. (Egy hang: „Úgy van".) Nos, ezekben a tézisekben olvashatták, hogy 1928/29-ben 1650 millió rubelt fordítunk ipari beruházásokra. Másszóval, ezidén 330 millió rubellel többet fektetünk be az iparba, mint tavaly.

Vagyis az iparfejlesztés ütemét nemcsak megtartjuk, de még tovább megyünk, mivel többet fektetünk be az iparba, mint tavaly, azaz mind abszolút számokban, mind viszonylag fokozzuk az ipari beruházásokat.

Ez a veleje a népgazdaság ellenőrző számairól szóló téziseknek. Egyes elvtársak azonban még az elefántot sem veszik észre. Össze-vissza bírálgatták az ellenőrző számokról szóló tézisek apróságait, de ami a legfontosabb, az elkerülte a figyelmüket.

II

A GABONAPROBLÉMA

Eddig a tézisek első fő kérdéséről, az iparfejlesztés üteméről beszéltem. Most áttérünk a második fő

kérdésre, a gabonaprobléma kérdésére. A tézisek jellegzetessége abban van, hogy a mezőgazdaság, s különösen a gabonagazdaság fejlesztésének problémáját hangsúlyozzák a legnyomatékosabban. Helyes ez? Azt hiszem, hogy helyes. Már a júliusi plénumon beszéltünk arról, hogy népgazdaságunk fejlődésében a legszűkebb keresztmetszet a mezőgazdaság, különösen a gabonagazdaság *rendkívüli* elmaradottsága.

Amikor arról beszélnek, hogy mezőgazdaságunk elmarad az ipar mögött és ezt panaszként rójják fel, ez természetesen komolytalan dolog. A mezőgazdaság mindig elmaradt és el is fog maradni az ipar mögött. Különösen így van ez nálunk, ahol az ipar a legnagyobb mértékben összpontosított, míg a mezőgazdaság a legnagyobb mértékben szétforgácsolt. Érthető, hogy az egyesített ipar gyorsabban fejlődik, mint a szétforgácsolt mezőgazdaság. Egyébként éppen innen ered az ipar vezető szerepe a mezőgazdaság irányában. Ezért a mezőgazdaság szokásos elmaradottsága az ipar mögött még nem ok arra, hogy gabonaproblémáról beszéljünk.

A mezőgazdaság, és különösen a gabonagazdaság problémája csak akkor kerül előtérbe, amikor az iparhoz képest a mezőgazdaság rendes elmaradottsága fejlődési ütemének *rendkívüli* elmaradottságába csap át. Népgazdaságunk mai állapotának az a jellegzetessége, hogy a gabonagazdaság fejlődési üteme *rendkívül* elmaradt az ipar fejlődési üteme mögött, s ugyanakkor a fejlődő városok és ipartelepek árugabonakereslete óriási mértékben növekedett. Ilyen helyzetben a feladat nem az, hogy az ipar fejlődési ütemét a gabonagazdaság fejlődési ütemének szín-

vonalára *süllyesszük* (ez mindent összekuszálna és visszafelé fordítaná a fejlődést), hanem az, hogy a gabonagazdaság fejlődését közelebb hozzuk az ipar fejlődési üteméhez és a gabonagazdaság fejlődési ütemét olyan színvonalra *emeljük*, hogy biztosítsa az egész népgazdaság, mind az ipar, mind a földművelés, gyors előrehaladását.

Vagy megoldjuk ezt a feladatot s ezzel a gabonaprobléma is meg lesz oldva, vagy nem oldjuk meg, s akkor elkerülhetetlen a szocialista város és a kisparaszti falu közötti szakadás.

Így áll a kérdés, elvtársak. Ez a gabonaprobléma lényege.

Nem azt jelenti-e ez, hogy most a gabonagazdaság fejlődésében beállott „pangással", sőt „visszafejlődéssel" van dolgunk? Frumkin ugyanis ezt állítja második levelében, melyet az ő követelésére ma szétosztottunk a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai között. Frumkin ebben a levélben egyenesen azt mondja, hogy a mezőgazdaság fejlődése „megakadt". „A sajtóban — mondja — nem lehet és nem kell írnunk visszafejlődésről, de a pártban nem kell titkolnunk, hogy ez az elmaradás egyértelmű a visszafejlődéssel."

Igaz-e Frumkinnak ez az állítása? Persze, hogy nem igaz! Mi, a Politikai Iroda tagjai, egyáltalán nem értünk egyet ezzel az állítással, a Politikai Iroda tézisei pedig szöges ellentétben állanak a gabonagazdaság állapotának ilyen megvilágításával.

Mit jelent voltaképpen a visszafejlődés és miben kell annak megnyilvánulnia a mezőgazdaság terén? Nyilvánvalóan abban, hogy a mezőgazdaság vissza-

felé, lefelé, a gazdálkodás új formáitól annak régi, középkori formái felé halad. Abban kell megnyilvánulnia, hogy a parasztság, mondjuk a hármas vetésforgóról az ugaros gazdálkodásra, a vasekéről és gépekről a faekére, a tisztított és nemesített vetőmagvakról a nem tisztított és nem nemesített vetőmagvakra, a korszerű mezőgazdasági kultúráról alacsonyabb kultúrára stb. stb. tér át. De vajjon látunk-e most ilyen jelenségeket? Vajjon nem tudjuk-e mindannyian, hogy a parasztgazdaságok tízezrei és százezrei évről-évre a hármas vetésforgóról a négyes és sokforgású gazdálkodásra, a nem nemesített vetőmagvakról a nemesített vetőmagvakra, a faekéről a vasekére és gépekre, az alacsonyabb mezőgazdasági kultúráról magasabb kultúrára térnek át? Micsoda visszafejlődés ez?

Frumkin általában szeret a Politikai Iroda egyik vagy másik tagjának kabátjába kapaszkodni, hogy álláspontját megindokolja. Egészen valószínű, hogy ebben az esetben is igyekszik majd Buharin kabátjába kapaszkodni, hogy bebizonyítsa, hogy Buharin „Egy közgazdász megjegyzései" c. cikkében „ugyanazt" mondja. De Buharin korántsem „ugyanazt" mondja. Buharin ebben a cikkében elvontan, elméletileg beszél a visszafejlődés lehetőségének vagy veszélyének kérdéséről. Elvont formában a kérdés ilyen felvetése teljesen lehetséges és jogos. De mit tesz Frumkin? Ő a visszafejlődés lehetőségének elvont kérdését a mezőgazdaság visszafejlődésének *tényévé* változtatja. És ezt nevezi ő a gabonagazdaság helyzetelemzésének! Nem nevetséges-e ez, elvtársak?

Mit érne az a Szovjethatalom, amelynek fenn-

állása tizenegyedik évében „sikerült" a mezőgazdaságot odáig juttatnia, hogy az visszafejlődött! Az ilyen hatalmat el kellene űzni, nem pedig támogatni. S a munkások már régen el is űzték volna az ilyen hatalmat, ha az visszafejlesztette volna a mezőgazdaságot. Visszafejlődésről zengedeznek nekünk a különböző burzsoá szakemberek, akiknek egyetlen vágyuk, hogy a mezőgazdaság visszafejlődjék. Egy időben Trockij is visszafejlődésről zengedezett nekünk. Nem hittem volna, hogy Frumkin is erre a kétes útra lép.

Mivel indokolja Frumkin a visszafejlődésre vonatkozó állítását? Mindenekelőtt azzal, hogy ezidén a gabonaneműek vetésterülete kisebb, mint a mult évben. Mivel magyarázható ez? Talán a Szovjethatalom politikájával? Természetesen nem azzal. Ez azzal magyarázható, hogy az őszi vetés Ukrajna sztyeppeövezetében és részben Észak-Kaukázusban tönkrement, ez év nyarán pedig Ukrajnának ugyanazt az övezetét aszály sújtotta. Ha nem lettek volna ilyen kedvezőtlen éghajlati viszonyok — a mezőgazdaság pedig teljes egészében azoktól függ —, akkor ezidén a gabonaneműekből legalább egy millió gyeszjatyínával több vetésterületünk volna, mint tavaly.

Frumkin továbbá azzal indokolja állítását, hogy ezidén gabonaneműekből össztermelésünk csak nemsokkal (70 millió puddal) volt több, mint az elmult évben, búzánk és rozsunk pedig 200 millió puddal volt kevesebb. Mivel magyarázható ez? Szintén az aszállyal és az őszi vetés kifagyásával. Ha nem lettek volna ilyen kedvezőtlen éghajlati viszonyok, akkor ezidén gabona-össztermelésünk 300 millió pud-

dal meghaladta volna a mult évi termést. Hogyan lehet figyelmen kívül hagyni olyan tényezőket, mint az aszály, a fagy stb., amelyek döntő jelentőségűek az egyik vagy a másik vidék termése szempontjából?

Most azt a feladatot tűzzük magunk elé, hogy 7 százalékkal bővítjük a vetésterületet, 3 százalékkal emeljük a terméshozamot és mindent egybevéve, 10 százalékkal növeljük a gabonaneműek össztermelését. Kétségtelenül mindent el fogunk követni, hogy ezeket a feladatokat teljesítsük. De nincs kizárva, hogy ennek ellenére ismét részleges rossz termés lesz, egyik vagy másik vidéken fagy vagy aszály sújt bennünket, és lehetséges, hogy ezek a körülmények a gabonaneműek össztermelésének — terveinkhez viszonyítva, sőt még az idei össztermeléshez képest is — bizonyos csökkenését vonják majd maguk után. Azt fogja-e ez jelenteni, hogy a mezőgazdaság „visszafejlődik", hogy ennek a „visszafejlődésnek" a Szovjethatalom az oka, hogy „kiöltünk" a parasztból mindent, ami gazdasági munkájában ösztönzi, hogy „elvettük" a gazdasági távlatait?

Néhány évvel ezelőtt Trockij ugyanebbe a hibába esett, amikor azt állította, hogy az „esőcskének" nincs jelentősége a mezőgazdaságban. Rikov ez ellen felszólalt és a Központi Bizottság óriási többsége támogatta Rikovot. Most Frumkin esik ugyanebbe a hibába, amikor figyelmen kívül hagyja a mezőgazdaságban a döntő jelentőségű éghajlati viszonyokat és mindent pártunk politikájára igyekszik hárítani.

Milyen úton-módon fokozhatjuk a mezőgazda-

ság, különösen pedig a gabonagazdaság fejlődési ütemét?

Három ilyen út vagy mód van:

a) a terméshozam növelése és az egyéni szegényparaszt és középparaszt gazdaságok vetésterületének kibővítése;

b) a kolhozok további fejlesztése;

c) a régi szovhozok kibővítése és új szovhozok szervezése.

Erről már a júliusi plénum határozatában is szó volt. A tézisek ismétlik a júliusi plénumon mondottakat, de konkrétabban nyúlnak a kérdéshez, számszerűen határozzák meg, hogy mennyit kell ebből a célból beruházni. Frumkin itt is talált ürügyet a kötekedésre. Azt hiszi, hogy ha az első helyre az egyéni gazdaságot állítjuk, a második és a harmadik helyre pedig a kolhozokat és a szovhozokat, akkor ez voltaképpen az ő szempontjának győzelmét jelenti. Ez nevetséges, elvtársak. Érthető, hogy ha a mezőgazdaság egyik vagy másik formájának részaránya szempontjából vizsgáljuk a kérdést, akkor az egyéni gazdaságot kell az első helyre tenni, mivel ez csaknem hatszor annyi árugabonát ad, mint a kolhozok és a szovhozok. Ha azonban a gazdaság típusa szempontjából nézzük a kérdést, abból a szempontból, hogy melyik gazdasági forma áll hozzánk a legközelebb, akkor a kolhozok és a szovhozok lesznek az első helyen, mert az egyéni parasztgazdasághoz viszonyítva a mezőgazdaság magasabb típusát képviselik. Talán még az is bizonyításra szorul, hogy mindkét szempont egyaránt elfogadható számunkra?

Mi szükséges ahhoz, hogy ezen a három úton

haladjon a munka, hogy gyakorlatilag megvalósítsuk a mezőgazdaság s mindenekelőtt a gabonagazdaság fejlődési ütemének gyorsulását?

Ehhez mindenekelőtt az szükséges, hogy pártkádereink figyelmét a mezőgazdaságra és különösen a gabonaprobléma konkrét kérdéseire irányítsuk. Elég volt az általános szólamokból, eleget fecsegtek már a mezőgazdaságról *általában*, végre át kell térni arra, hogy a gabonagazdaság fellendítése céljából a különböző vidékek eltérő feltételeinek megfelelő *gyakorlati* rendszabályokat dolgozzunk ki. Itt az ideje, hogy a szót tett kövesse, s végre azzal a konkrét kérdéssel foglalkozzunk, *hogyan* kell növelni az egyéni szegényparaszt és középparaszt gazdaságok termés-hozamát, *hogyan* kell bővíteni vetésterületüket, *hogyan* kell javítani és továbbfejleszteni a kolhozokat és a szovhozokat, *hogyan* kell megszervezni azt, hogy a kolhozok és szovhozok segítsenek a parasztoknak a jobb vetőmagvakkal és fajállatokkal való ellátás terén, *hogyan* kell megszervezni azt, hogy a kölcsönző állomások útján gépekkel és egyéb munkaeszközökkel támogassuk a parasztokat, *hogyan* terjesszük ki és javítsuk meg a termelési szerződések rendszerét és általában a mezőgazdasági szövetkezetek ügyét stb. stb. (Egy hang: „Ez prakticizmus".) Feltétlenül szükségünk van az ilyen prakticizmusra, mert e nélkül az a veszély fenyeget bennünket, hogy a gabonaprobléma megoldásának rendkívül komoly ügye belefullad a mezőgazdaságról általában folyó üres fecsegésbe.

A Központi Bizottság meg fogja szervezni, hogy a döntő gabonatermő vidékek vezető funkcionáriusai

a Népbiztosok Tanácsában és a Politikai Irodában előadják konkrét jelentéseiket a mezőgazdaság fejlesztésének kérdéseiről. Ezen a plénumon hallani fogják Andrejev elvtárs jelentését a gabonaprobléma megoldásának útjáról Észak-Kaukázusban. Azt hiszem, hogy később sorjában ugyanilyen jelentéseket kell majd meghallgatnunk Ukrajnáról, a Központi Feketeföld területről, a Volgamellékről, Szibériáról stb. Ez feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a párt figyelmét a gabonaproblémára irányítsuk és pártkádereinket végre a gabonaproblémával kapcsolatos konkrét kérdések vágányára állítsuk.

Másodszor, rajta kell lennünk, hogy falusi pártmunkásaink gyakorlati munkájukban határozottan különbséget tegyenek a középparasztok és a kulákok között, ne vonják őket egy kalap alá, s amikor a kulákot kell ütni, ne a középparasztot érje az ütés. Itt az ideje, hogy végre kiküszöböljük ezeket a — engedelemmel szólva — hibákat. Vegyük például az egyéni megadóztatás kérdését. Van a Politikai Irodának egy határozata és van egy ennek megfelelő törvény, amely kimondja, hogy a gazdaságoknak legfeljebb 2—3 százaléka, vagyis csak a kulákság leggazdagabb része esik egyéni megadóztatás alá. Mi történik azonban a valóságban? Számos vidéken a gazdaságok 10, 12, sőt több százalékát is megadóztatják, s ilymódon a parasztság középparaszt részét sujtják. Nem ideje-e már, hogy véget vessünk ennek a bűntettnek?

És lám, a mi kedves „kritikusaink", ahelyett, hogy konkrét rendszabályokat javasolnának az ilyen és hasonló botrányos jelenségek felszámolására, szava-

kon nyargalnak és azt ajánlják, hogy „a kulákság leggazdagabb része" kifejezést „a kulákság legtehetősebb része", vagy „a kulákság legfelsőbb része" kifejezéssel helyettesítsük. Mintha ez nem volna ugyanaz! Be van bizonyítva, hogy nálunk mintegy 5 százalék a kulák. Be van bizonyítva, hogy a törvény a gazdaságoknak csak 2—3 százalékát, vagyis a kulákok leggazdagabb részét vonja egyéni adóztatás alá. Be van bizonyítva, hogy ezt a törvényt a gyakorlatban számos vidéken megszegik. A „kritikusok" azonban, ahelyett, hogy e jelenségek felszámolása céljából konkrét rendszabályokat javasolnának, szőrszálhasogató bírálattal foglalkoznak és nem akarják megérteni, hogy így minden marad a régiben. Igazi betűrágók! (Egy hang: „Azt javasolják, hogy minden kulákot egyénileg kell megadóztatni".) Hát akkor követeljék annak a törvénynek hatályon kívül helyezését, amely a gazdaságok 2—3 százalékának egyéni megadóztatását írja elő. Márpedig én nem hallottam, hogy bárki is az egyéni megadóztatásról szóló törvény hatályon kívül helyezését követelte volna. Azt mondják, hogy az egyéni megadóztatás önkényes kiterjesztésének célja a helyi költségvetés bevételeinek növelése. De a helyi költségvetés bevételeinek növelése nem történhetik a törvény megszegése, a párt utasításainak megszegése útján. Pártunk fennáll, még nem szüntették meg. A Szovjethatalom fennáll, még nem számolták fel. És ha a helyi költségvetés nem kielégítő, akkor tűzzék napirendre a helyi költségvetés kérdését, de a törvényt ne szegjék meg, a párt utasításait ne helyezzék hatályon kívül.

Továbbá, fokozottabban kell ösztönözni az egyéni

szegényparaszt és középparaszt gazdaságokat. Kétségtelen, hogy a gabonaárak már megtörtént felemelése, a forradalmi törvényesség gyakorlati megvalósítása, az a gyakorlati támogatás, melyben a szegényparaszt és középparaszt gazdaságok a szerződéskötések formájában részesülnek stb. — mindez fokozott gazdasági ösztönzést ad majd a parasztnak. Frumkin azt hiszi, hogy mi kiöltünk, vagy majdnem kiöltünk a parasztból minden buzgalmat, mert megfosztottuk őt gazdasági kilátásaitól. Ez természetesen ostobaság. Ha ez igaz, akkor érthetetlen, hogy mi élteti tulajdonképpen a munkásosztálynak és a parasztság zömének szövetségét, összefogását? Vagy azt hiszik talán, hogy ez a szövetség erkölcsi szövetség? Meg kell már végre érteni, hogy a munkásosztály és a parasztság szövetsége számításon alapuló szövetség, két osztály érdekszövetsége, a munkásoknak és a parasztság zömének osztályszövetsége, amely kölcsönös előnyök elérésére irányul. Világos, hogy ha kiöltünk vagy majdnem kiöltünk volna a parasztból mindent, ami gazdaságilag ösztönözné, megfosztván őt gazdasági kilátásaitól, akkor nem volna nálunk munkás-paraszt összefogás, nem volna meg a munkásosztály és a parasztság szövetsége. Nyilvánvaló, hogy itt nem lehet szó a szegény- és középparaszt tömegek gazdasági ösztönzésének „megteremtéséről" vagy „felébresztéséről", hanem csak arról, hogy fokozzuk ezt az ösztönzést és továbbfejlesszük a munkásosztálynak és a parasztság zömének kölcsönös javára. Erről van szó a népgazdaság ellenőrző számaira vonatkozó tézisekben.

Végül, a falut jobban kell ellátni árukkal.

Fogyasztási cikkekre és különösen termelő jellegű árukra (gépekre, trágyára stb.) gondolok, amelyek növelhetik a mezőgazdasági termékek termelését. Nem mondhatni, hogy ezen a téren minden rendben van. Tudják, hogy az áruéhséget még korántsem szüntettük meg, s úgy lehet, nem is egyhamar fogjuk megszüntetni. Pártunk egyes köreiben az az illúzió van elterjedve, hogy az áruéhséget már most megszüntethetjük. Ez, sajnos, nem igaz. Szem előtt kell tartani, hogy az áruéhség először is azzal függ össze, hogy a munkások és parasztok jóléte fokozódik és a vásárlóképes árukereslet óriási mértékben növekszik, viszont az árutermelés esztendőről-esztendőre nő ugyan, de nem fedezi az egész keresletet és másodszor, az áruéhség az ipar mostani, újjáalakítási időszakával függ össze.

Az ipar újjáalakítása azt jelenti, hogy pénzeszközeinket a fogyasztási cikkek termelésének területéről a termelési eszközök termelésének területére visszük át. E nélkül nincs és nem is lehet komoly ipari újjáalakítás, különösen a mi szovjet viszonyaink között. De mit jelent ez? Azt jelenti, hogy pénzt fektetünk be az új vállalatok építésébe, nő a városok és az új fogyasztók száma, viszont az új vállalatok csak 3—4 év mulva adhatnak új árutömeget. Könnyen megérthető, hogy ez a körülmény nem segítheti elő az áruéhség megszüntetését.

Azt jelenti ez, hogy ölbe kell tennünk kezünket és be kell vallanunk, hogy tehetetlenek vagyunk az áruéhséggel szemben? Nem, ez nem azt jelenti. Ugyanis módunkban van életbeléptetni és életbe is kell léptetnünk olyan konkrét rendszabályokat, ame-

lyek csökkentik, mérséklik az áruéhséget. Ezt most mindjárt megtehetjük és meg is kell tennünk. E célból fokozott mértékben fejlesztenünk kell azokat az iparágakat, amelyek közvetlenül kapcsolatban vannak a mezőgazdasági termelés fellendítésével (a Sztálingrádi Traktorgyár, a Rosztovi Mezőgazdasági Gépgyár, a Voronyezsi Triőr Gyár stb. stb.). Továbbá, a lehetőséghez képest fejleszteni kell azokat az iparágakat, amelyek a szűkében levő áruk (posztó, üveg, szögek stb.) tömegét növelhetik. És így tovább, és így tovább . . .

Kubjak azt mondta, hogy a népgazdaság ellenőrző számai szerint ezidén kevesebbet bocsátanak az egyéni parasztgazdaság rendelkezésére, mint tavaly. Azt hiszem, hogy ez nem igaz. Kubjak nyilvánvalóan nem veszi figyelembe, hogy a termelési szerződések keretében ezidén körülbelül 300 millió rubel hitelt nyujtunk a parasztoknak (csaknem 100 millióval többet, mint a mult évben). Ha ezt számításba vesszük — már pedig lehetetlen számításba nem vennünk —, akkor nyilvánvaló, hogy ezidén többet fordítunk az egyéni parasztgazdaság fejlesztésére, mint tavaly. Ami a régi és az új szovhozokat és kolhozokat illeti, azokba körülbelül 300 millió rubelt fektetünk be az idén (körülbelül 150 millióval többet, mint a mult évben).

Különös figyelmet kell fordítani a kolhozokra, a szovhozokra és a termelési szerződéskötés módszerére. Ezekben nem szabad csupán árugabonaforrásaink növelésének eszközeit látni. Azok egyszersmind a munkásosztály és a parasztság zöme közötti *összefogás új formái* is.

A szerződéskötés módszeréről már éppen eleget

beszéltek, erre nem fogok részletesen kitérni. Mindenki be fogja látni, hogy a tömeges szerződéskötés módszere megkönnyíti az egyéni parasztgazdaságok iparkodásának egyesítését, az állandóság elemét viszi be az állam és a parasztság kölcsönös viszonyába, tehát erősíti a város és falu összefogását.

Fel szeretném hívni a figyelmüket a kolhozokra és különösen a szovhozokra, mint azokra az emelőkre, amelyek megkönnyítik a mezőgazdaság átalakítását az új technika alapján, forradalmasítják a parasztok agyát és segítik a parasztokat abban, hogy megszabaduljanak a maradiságtól és begyepesedéstől. Amikor gabonavidékeinken megjelennek a traktorok, a nagy mezőgazdasági gépek és a traktoroszlopok, annak meglesz a hatása a környéken élő parasztok gazdaságára is. A parasztság kétségtelenül úgy fogja értékelni és elkönyvelni a környéken élő parasztoknak vetőmagvakkal, gépekkel és traktorokkal való támogatását, mint a Szovjethatalom erejének és nagyságának jelét, mint a Szovjethatalom arra irányuló igyekezetét, hogy a parasztságot a mezőgazdaság komoly fellendülésének széles országútjára vezesse. Ezt a körülményt eddig nem vettük számításba s talán még mindig nem vesszük számításba kellő mértékben. Én azonban azt gondolom, hogy ez a legfontosabb, amit a kolhozok és a szovhozok a gabonaprobléma megoldása és a munkásparaszt összefogás új formákban való megszilárdítása terén a jelen pillanatban nyujtanak és nyujthatnak.

Általánosságban ezek azok az utak és módok, amelyek vonalán kell haladnia a gabonaprobléma megoldására irányuló munkánknak.

III

AZ ELHAJLÁSOK ÉS AZ IRÁNYUKBAN TANUSÍTOTT BÉKÜLÉKENYSÉG ELLENI HARCRÓL

Most térjünk át téziseink harmadik fő kérdésére, a lenini vonaltól való elhajlások kérdésére.

Az elhajlások szociális bázisa az a tény, hogy országunkban túlsúlyban van a kistermelés, hogy a kistermelésből hajtanak ki a kapitalista elemek, az a tény, hogy pártunkat kispolgári légkör veszi körül, s végül, hogy ez a légkör pártunk egyes szerveit megfertőzi.

Főleg ez az elhajlások szociális bázisa.

Ezek az elhajlások mind kispolgári jellegűek.

Most főleg a jobboldali elhajlásról van szó. Mi a jobboldali elhajlás lényege? Merre és mire hajlik? A burzsoá ideológiához való alkalmazkodás felé hajlik, arra, hogy politikánkat a „szovjet" burzsoázia ízléséhez és szükségleteihez hozzáalkalmazza.

Minő veszéllyel fenyegetne minket a jobboldali elhajlás, ha pártunkban győzne? A jobboldali elhajlás győzelme pártunkat eszmeileg megsemmisítené, a kapitalista elemeket szabadjára engedné, a kapitalizmus visszaállításának, vagy mint Lenin mondta, „a kapitalizmushoz való visszatérésnek" esélyeit növelné.

Főleg hol a fészke a jobboldali elhajlás tendenciájának? Szovjet és gazdasági, szövetkezeti és szakszervezeti apparátusunkban, úgyszintén a pártapparátusban, különösen annak alsó, falusi láncszemeiben.

Vannak-e a párttagok között olyanok, akik a

jobboldali elhajlás kifejezői? Feltétlenül vannak. Rikov Satunovszkij példáját hozta fel, aki a Dnyeprosztroj építése ellen foglalt állást. Kétségtelen, hogy Satunovszkij jobboldali elhajlást követett el, elhajlást a nyilt opportunizmus felé. Mindamellett azt hiszem, hogy Satunovszkij nem tipikus példa a jobboldali elhajlás jellemzésére, a jobboldali elhajlás arculatának jellemzésére. Azt hiszem, hogy ezen a téren Frumkinnak kell átnyujtanunk az elsőbbség pálmáját. (D e r ü l t s é g.) Első levelére (1928 június), továbbá második levelére (1928 november) gondolok, amelyet a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai között itt szétosztottunk.

Vizsgáljuk meg közelebbről ezt a két levelet. Vegyük elő az első levél „alaptételeit".

1) „*A falu, a szegényparasztság kis részének kivételével, ellenünk van hangolva.*" Igaz-e ez? Világos, hogy nem igaz. Ha ez igaz volna, akkor a munkásparaszt összefogásnak már híre-hamva sem volna. Már pedig júniustól kezdve (a levél júniusban kelt) csaknem félesztendő telt el és mindenki látja, aki nem vak, hogy a munkásosztálynak és a parasztság zömének összefogása él és erősödik. Miért írja Frumkin ezt a valótlanságot? Azért, hogy megijessze a pártot és engedékennyé tegye a jobboldali elhajlás irányában.

2) „*Az utóbbi időben vett irány reménytelenné és kilátástalanná tette a középparasztság zömének helyzetét.*" Igaz-e ez? Egyáltalán nem igaz. Világos, hogy ha ez év tavaszán a középparasztság zöme gazdaságilag reménytelen és kilátástalan helyzetben lett volna,

a középparaszt nem bővítette volna a tavaszi vetésterületet valamennyi döntő gabonatermesztő vidéken. Nálunk április—májusban végzik a tavaszi vetést. Frumkin levele pedig júniusban kelt. Ki nálunk, ahol Szovjethatalom van, a gabonaneműek legfőbb begyüjtője? Az állam és a vele kapcsolatban álló szövetkezet. Világos, hogy ha a középparaszti tömegek gazdaságilag kilátástalan helyzetben volnának, ha „meghasonlottak" volna a Szovjethatalommal, akkor az állam, vagyis a legfőbb gabonabegyüjtő kedvéért nem bővítették volna a tavaszi vetés területét. Frumkin állítása nyilvánvalóan nem felel meg a valóságnak. Frumkin itt is megijeszteni igyekszik a pártot a kilátástalanság „szörnyűségeivel", hogy engedékennyé tegye az ő álláspontja irányában.

3) „*Vissza kell térni a XIV. és a XV. kongresszushoz.*" Hogy a XV. kongresszusnak itt semmi keresnivalója, az kétségtelen. Itt nem a XV. kongresszus a fontos, hanem ez a jelszó: vissza a XIV. kongresszushoz. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy mondjunk le „a kulák elleni támadás fokozásáról" (lásd a XV. kongresszus határozatát). Ezt nem azért mondom, hogy csepüljem a XIV. kongresszust. Ezt azért mondom, mert Frumkin arra szólít bennünket, hogy térjünk vissza a XIV. kongresszushoz, tehát tagadja azt a további lépést, amelyet a párt a XIV. kongresszus óta a XV. kongresszusig megtett, s ezt a lépést tagadva, visszafelé húzza a pártot. A Központi Bizottság júliusi plénuma már megmondta véleményét ebben a kérdésben. Határozatában egyenesen kijelentette, hogy akik megkísérlik megkerülni a XV. kongresszus döntését, amelynek értelmében

„a kulákság elleni támadást tovább kell fokozni", azok az „országunkban meglevő burzsoá tendenciákat képviselik". Elárulom Frumkinnak, hogy amikor a Politikai Iroda a júliusi plénum határozatának ezt a pontját megfogalmazta, Frumkin és első levele lebegett a szeme előtt.

4) „*A legmesszebbmenő támogatást a kollektívákba belépő szegényparasztságnak.*" A kollektívákba belépő, sőt a kollektívákba be sem lépő szegényparasztságot is, erőnkhöz és a lehetőségekhez képest mindig a legmesszebbmenően támogattuk. Ez nem új valami. Nem ez az új a XV. kongresszus határozataiban a XIV. kongresszushoz képest, hanem az, hogy a XV. kongresszus a kolhozmozgalom minden módon való fejlesztését tűzte ki napjaink egyik legfontosabb feladatául. Amikor Frumkin a kollektívákba belépő szegényparasztság legmesszebbmenő támogatásáról beszél, valójában kibújik, kivonja magát a XV. kongresszus által kitűzött pártfeladat alól, mely a kolhozmozgalom minden módon való fejlesztésében áll. Frumkin valójában ellene van annak, hogy a falun a szocialista szektort erősítő fokozott munkát fejtsünk ki a kolhozok vonalán.

5) „*Ne bővítsük rohamosan és túlrohamosan a szovhozokat.*" Frumkinnak tudnia kell, hogy a régi szovhozok kibővítésére és az újak létesítésére irányuló komoly munkának csak *kezdetén* vagyunk. Frumkinnak tudnia kell, hogy erre sokkal kevesebb anyagi eszközt fordítunk, mint kellene, ha erre valamilyen tartalékkal rendelkeznénk. Ezeket a szavakat pedig: „rohamosan és túlrohamosan", azért hozza fel, hogy „rémületbe" ejtse az embereket és ezzel

leplezze, hogy nem kívánja a szovhozok valamelyest is komoly bővítését. Frumkin itt valójában ellene van annak, hogy a falun a szocialista szektort a szovhozok vonalán erősítsük.

Gyüjtsék most egybe Frumkin felsorolt tételeit és olyan csokrot kapnak, amely a jobboldali elhajlást kellően jellemzi.

Térjünk át Frumkin második levelére. Miben különbözik a második levél az elsőtől? Abban, hogy megtetézi az első levél hibáit. Az elsőben a középparaszti gazdaság kilátástalanságáról volt szó. A másodikban viszont a mezőgazdaság „visszafejlődéséről" van szó. Az első levélben arról volt szó, hogy vissza kell térni a XIV. kongresszushoz, olyan értelemben, hogy gyengíteni kell a kulák elleni támadást. A második levélben viszont arról van szó, hogy „ne zavarjuk a kulákgazdaságok termelését". Az első levélben nincs szó az iparról. A második levél viszont egy „új" elméletet fejt ki, mely szerint kevesebbet kell az ipar építésére fordítani. Egyébként van két pont, amelyben mind a két levél megegyezik: ez a kolhozok és a szovhozok kérdése — Frumkin mindkét levélben a kolhozok és szovhozok fejlesztése ellen foglal állást. Világos, hogy a második levél megtetézi az első levél hibáit.

A „visszafejlődés" elméletéről már beszéltem. Nem lehet kétséges, hogy ez az elmélet nem egyéb, mint burzsoá szakemberek kitalálása, akik szeretnek a Szovjethatalom pusztulásáról jajveszékelni. Frumkint megijesztették a Pénzügyi Népbiztosság körül hemzsegő burzsoá szakemberek, most pedig ő maga igyekszik megijeszteni a pártot és engedékennyé sze-

retné tenni a jobboldali elhajlás irányában. A kolhozokról és szovhozokról elég szó esett. Ezért nem érdemes ismételni a már elmondottat. Vizsgáljuk meg a fennmaradó két pontot: a kulákgazdaság és az ipari beruházások kérdését.

A kulákgazdaságról. Frumkin azt mondja, hogy „*ne zavarjuk a kulákgazdaságok termelését*". Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a kulákot nem kell zavarni kizsákmányoló gazdaságának fejlesztésében. De mit jelent az, hogy a kulákot nem kell zavarni kizsákmányoló gazdaságának fejlesztésében. Azt jelenti, hogy a falun szabadjára kell engedni a kapitalizmust, szabad kezet, szabadságot kell biztosítani a kapitalizmusnak. Mi más ez, mint a francia liberálisok régi jelszava: „laissez faire, laissez passer", vagyis — ne zavarják a burzsoáziát a dolgában, ne zavarják a burzsoáziát szabad mozgásában.

Ezt a jelszót a régi francia liberálisok a francia polgári forradalom idején adták ki, amikor a hűbéri hatalom ellen harcoltak, amely szorongatta és nem engedte fejlődni a burzsoáziát. Kiderül, hogy „a kapitalista elemek egyre fokozódó korlátozásának" *szocialista* jelszaváról (lásd az ellenőrző számokról szóló téziseket) most át kell térnünk erre a *burzsoá-liberális* jelszóra: ne korlátozzuk a falun a kapitalizmus fejlődését. Ejnye, hát az a szándékunk, hogy bolsevikokból burzsoá liberálisokká változzunk át? Mi köze lehet Frumkin e burzsoá-liberális jelszavának a párt vonalához?

(F r u m k i n : „Sztálin elvtárs, olvasson fel más pontokat is".) Minden pontot felolvasok: „Ne zavarjuk a kulákgazdaságok termelését se és *egyidejűleg*

folytassunk harcot a lenyűgöző kulák kizsákmányolás ellen". Nos, csak nem gondolja, tisztelt Frumkin, hogy a mondat második fele javít, nem pedig ront a dolgon? Mit jelent a lenyűgöző kizsákmányolás ellen folytatott harc? Hiszen a lenyűgöző kizsákmányolás elleni harc jelszava a polgári forradalom jelszava a kizsákmányolás feudális-jobbágyi vagy félfeudális módszerei ellen. Mi valóban kiadtuk ezt a jelszót, amikor a polgári forradalom felé haladtunk és a kizsákmányolás lenyűgöző formáját, amelyet felszámolni törekedtünk, megkülönböztettük a kizsákmányolás nem-lenyűgöző úgynevezett „haladó" formájától, amelyet akkor nem korlátozhattunk és nem szüntethettünk meg, minthogy megmaradtak a polgári viszonyok. De akkor a polgári-demokratikus köztársaság felé haladtunk. Most pedig, ha nem tévedek, nálunk szocialista forradalom van, mely arra vesz irányt, melynek arra kell irányt vennie, hogy a kizsákmányolás minden formáját, köztük a kizsákmányolás „haladó" formáját is megszüntesse. Hogyan akarhatja ön, hogy a szocialista forradalomnak, amelyet fejlesztünk és előrehajtunk, hátat fordítsunk és visszatérjünk a polgári forradalom jelszavához? Hogyan ragadtathatja el magát valaki ilyen ostobaságra?

Továbbá. Mit jelent az, hogy ne zavarjuk a kulákgazdaságot? Azt jelenti, hogy szabadságot adunk a kuláknak. De mit jelent az, hogy szabadságot adunk a kuláknak? Azt jelenti, hogy hatalmat adunk neki. Amikor Franciaország burzsoá liberálisai a feudális hatalomtól azt követelték, hogy ne zavarja a burzsoáziát fejlődésében, ezt konkrét követelésekben fejezték ki, amelyek arra irányultak, hogy adjanak

hatalmat a burzsoáziának. És igazuk volt. A burzsoáziának, hogy kellően fejlődjék, hatalomra van szüksége. Tehát, aki következetes akar lenni, annak ezt kell mondania: adjatok a kuláknak részt a hatalomból. Mert meg kell érteni, hogy lehetetlen nem korlátozni a kulákgazdaság fejlődését, ha a hatalmat elvesszük a kuláktól és a munkásosztály kezében összpontosítjuk. Íme, ilyen következtetések adódnak Frumkin második levelének olvasása közben.

Az ipari beruházásokról. Az ellenőrző számok megvitatása során három számmal volt dolgunk: a Legfőbb Népgazdasági Tanács 825 millió rubelt követelt, az Állami Tervhivatal 750 millió rubelt adott, a Pénzügyi Népbiztosság azonban csak 650 milliót engedélyezett. Hogyan határozott pártunk Központi Bizottsága ebben a kérdésben? 800 millió rubelt állapított meg, vagyis 150 millió rubellel többet, mint amennyit a Pénzügyi Népbiztosság javasolt. Hogy a Pénzügyi Népbiztosság kevesebbet engedélyezett, azon természetesen nincs mit csodálkozni: mindenki tudja, hogy a Pénzügyi Népbiztosság szűkmarkú, szűkmarkúnak is kell lennie. De most nem erről van szó. Arról van szó, hogy Frumkin nem szűkmarkúságból, hanem a „lehetőségekről" szóló újdonsült elmélete alapján ragaszkodik a 650 millió rubelhez, mert második levelében, valamint a Pénzügyi Népbiztosság lapjában megjelent külön cikkében azt állítja, hogy *mi minden bizonnyal leromljuk gazdasági helyzetünket, ha a beruházásokra több mint 650 millió rubelt bocsátunk a Legfőbb Népgazdasági Tanács rendelkezésére.* Ez pedig mit jelent? Azt jelenti, hogy Frumkin ellenzi iparfejlesztésünk mostani ütemének fenntartá-

sát s nyilvánvalóan nem érti, hogy ennek az ütemnek lassítása valóban rontaná egész népgazdaságunk helyzetét.

Foglalják most egybe Frumkin második levelének ezt a két pontját, a kulákgazdaságról szóló pontot és az ipari beruházásokról szóló pontot, adják még hozzá a „visszafejlődés" elméletét — s képet kapnak a jobboldali elhajlásról.

Akarják tudni, hogy voltaképpen mi és hogyan fest a jobboldali elhajlás? Olvassák el Frumkin mindkét levelét, tanulmányozzák azokat és megtudják.

Ennyit a jobboldali elhajlás arculatáról.

A tézisekben azonban nemcsak a jobboldali elhajlásról van szó. Szó van bennük az úgynevezett „baloldali" elhajlásról is. Mi az a „baloldali" elhajlás? Van-e valóban úgynevezett „baloldali" elhajlás pártunkban? Vannak-e pártunkban középparasztellenes törekvések, mint a tézisek mondják, túlzott iparosítási törekvések stb.? Igen, vannak. Mi közös ezekben? Az, hogy ezek a trockizmus felé való elhajlásra vezethetők vissza. Erről már a júliusi plénumon is szó volt. A júliusi plénumnak a gabonabegyüjtési politikáról szóló ismert határozatára gondolok, amely két fronton való harcról beszél: harcról azok ellen, akik a XV. kongresszustól visszafelé húznak — ezek a jobboldaliak —, és azok ellen, akik a kivételes rendszabályokat a párt állandó irányvonalává akarják változtatni — ezek a „baloldaliak", ez tendencia a trockizmus felé.

Világos, hogy pártunkban megvannak a trockizmus elemei és megvan a trockista ideológia felé hajló tendencia. Ha nem tévedek, a XV. pártkongresszus

előtt, a vita idején mintegy négyezren szavaztak a mi platformunk ellén. (Egy hang: „Tízezren".) Azt hiszem, ha tízezren szavaztak ellene, akkor a trockizmussal rokonszenvező kétszer tízezer párttag egyáltalán nem szavazott, mert nem jöttek el a gyűlésekre. Ezek azok a trockista elemek, akik benn maradtak a pártban s akikről feltehető, hogy még nem szabadultak meg a trockista ideológiától. Azonkívül azt hiszem, hogy a trockisták egy részének, amely később elszakadt a trockista szervezettől és visszakerült a pártba, még nem volt ideje arra, hogy végleg búcsút mondjon a trockista ideológiának s valószínűleg nem idegenkedik attól, hogy nézeteit a párttagok között terjessze. Végül, számolnunk kell azzal a ténynyel, hogy a trockista ideológia pártunk egynémely szervezetében bizonyos mértékben újjászületik. Foglalják mindezt egybe és kezükben lesz minden szükséges elem annak megállapításához, hogy a pártban valóban van elhajlás a trockizmus felé.

Ez érthető is: amikor kispolgári légkör vesz körül bennünket és ez a légkör nyomást gyakorol pártunkra, akkor elképzelhetetlen, hogy pártunkban ne legyenek trockista tendenciák. Más az — letartóztatni vagy kizárni a pártból a trockisták kádereit. És ismét más — felszámolni a trockizmus ideológiáját. Ez nehezebb lesz. S mi azt mondjuk: ahol jobboldali elhajlás van, ott „baloldali" elhajlásnak is kell lennie. A „baloldali" elhajlás a jobboldali elhajlás árnyéka. Lenin, az otzovistákra gondolva azt mondta, hogy a „baloldaliak" — szintén mensevikek, csak visszájára fordítva. Ez tökéletesen igaz. Ugyanezt kell mondanunk a mostani „baloldaliakról"

is. A trockizmus felé hajló emberek — a dolog lényegét tekintve — szintén jobboldaliak, csak visszájára fordítva, jobboldaliak, akik „baloldali" frázissal leplezik magukat.

Ez az oka annak, hogy két fronton kell harcolnunk, harcot kell folytatnunk mind a jobboldali, mind a „baloldali" elhajlás ellen.

Mondhatnánk: ha a „baloldali" elhajlás lényegileg szintén jobboldali opportunista elhajlás, akkor mi különbség van köztük és tulajdonképpen hol itt a két front? Valóban, ha a jobboldaliak győzelme azt jelentené, hogy a kapitalizmus visszaállításának esélyei növekednek, és ha a „baloldaliak" győzelme szintén ugyanerre az eredményre vezetne, akkor mi a különbség közöttük s miért neveznek egyeseket jobboldaliaknak, másokat „baloldaliaknak"? És ha van közöttük különbség, miben áll az? Talán nem igaz, hogy mindkét elhajlásnak ugyanazok a szociális gyökerei, hogy mindkettő kispolgári elhajlás? Talán nem igaz, hogy győzelmük esetén mindkét elhajlás egy és ugyanazon eredményre vezetne? Miben különböznek akkor egymástól?

Abban különböznek, hogy különbözők a platformjaik, különbözők a követeléseik, különbözőképpen nyúlnak a kérdésekhez és módszerük is különböző.

Ha például a jobboldaliak ezt mondják: „*Nem kellett volna Dnyeprosztrojt építeni*", a „baloldaliak" pedig fordítva, ezt az ellenvetést teszik: „*Mit érünk egy Dnyeprosztrojjal, adjatok minden évben egy-egy Dnyeprosztrojt*" (derültség) — akkor el kell ismerni, hogy nyilvánvalóan van különbség köztük.

Ha a jobboldaliak azt mondják: „*Ne nyúlj a*

kulákhoz, hagyd szabadon fejlődni", a „baloldaliak" pedig, fordítva, ezt az ellenvetést teszik: „*Ne csak a kulákot üsd, hanem a középparasztot is, mert az ugyanolyan magántulajdonos, mint a kulák*" — akkor el kell ismerni, hogy nyilvánvalóan van különbség köztük.

Ha a jobboldaliak ezt mondják: „*Nehézségek álltak elő, nincs-e itt az ideje, hogy visszakozzunk*" a „baloldaliak" pedig, fordítva, ezt az ellenvetést teszik: „*Mit nekünk a nehézségek, fütyülünk a nehézségeitekre — száguldjunk teljes gőzzel előre*" (d e r ü l t s é g) — akkor el kell ismerni, hogy nyilvánvalóan van különbség köztük.

Így fest a „baloldaliak" sajátos platformja, így festenek sajátos módszereik. Tulajdonképpen ez a magyarázata annak, hogy a „baloldaliaknak" puffogó „baloldali" frázisokkal sikerül néha a munkások egy részét magukhoz csábítani és magukat a jobboldaliak leghatározottabb ellenségeinek feltüntetni, holott mindenki tudja, hogy a „baloldaliak" szociális gyökerei ugyanazok, mint a jobboldaliaké s nem ritkán megegyezésre lépnek a jobboldaliakkal, egy blokkban tömörülnek velük a leninista vonal elleni harcra.

Ezért kötelességünk nekünk, leninistáknak, hogy két fronton harcoljunk: a jobboldali elhajlás ellen, és a „baloldali" elhajlás ellen.

De ha a trockista tendencia „baloldali" elhajlás, nem azt jelenti-e ez, hogy a „baloldaliak" baloldalibbak a leninizmusnál? Nem, nem azt jelenti. A leninizmus a világ munkásmozgalmában a *legbaloldalibb* (idézőjel nélkül legbaloldalibb) áramlat. Az imperia-

lista háború kezdeti időszakáig mi, leninisták, benn voltunk a II. Internacionálében, mint a szociáldemokraták szélsőbaloldali frakciója. Nem maradtunk benn a II. Internacionálében és a II. Internacionálében szakítást hirdettünk, mert éppen mint szélsőbaloldali frakció, nem akartunk egy pártban maradni a marxizmus kispolgári árulóival, a szociálpacifistákkal és szociálsovinisztákkal.

Ez a taktika és ez az ideológia alkotta később az egész világ bolsevik pártjainak alapját. Pártunkban mi vagyunk az *egyedüli* baloldaliak idézőjel nélkül, mi, leninisták. Ezért mi, leninisták, saját pártunkban nem vagyunk sem „baloldaliak", sem jobboldaliak. Mi a marxisták-leninisták pártja vagyunk. És mi nemcsak azok ellen harcolunk pártunkban, akiket nyilt opportunista elhajlóknak nevezünk, hanem azok ellen is, akik „baloldalibbak" akarnak lenni a marxizmusnál, „baloldalibbak" a leninizmusnál, akik „baloldali", puffogó frázisokkal leplezik jobboldali, opportunista mivoltukat.

Mindenkinek meg kell értenie, hogy amikor azokat, akik még nem szabadultak meg a trockista tendenciáktól, „baloldaliaknak" nevezzük, ezt iróniának kell felfogni. Lenin a „baloldali kommunistákat" baloldaliaknak nevezte, olykor idézőjelben, olykor idézőjel nélkül. De mindenkinek meg kell értenie, hogy Lenin iróniából nevezte őket baloldaliaknak s ezzel hangsúlyozta, hogy csak szavaikban, külső látszatra baloldaliak, valójában azonban kispolgári jobboldali tendenciák képviselői.

Hogyan lehet a trockista elemek baloldaliságáról (idézőjel nélkül) beszélni, mikor tegnap még közös

leninistaellenes blokkban egyesültek a nyilt opportunista elemekkel s nyiltan és közvetlenül összekapcsolódtak az ország szovjetellenes rétegeivel? Talán nem tény, hogy a „baloldaliak" és a jobboldaliak tegnap még nyilt blokkot alkottak a leninista párt ellen s ezt a blokkot a burzsoá elemek kétségtelenül támogatták? S vajjon nem amellett szól ez, hogy a „baloldaliak" és a jobboldaliak nem egyesülhettek volna közös blokkban, ha nem volnának közös szociális gyökereik, ha nem volna közös opportunista természetük? A trockisták blokkja egy évvel ezelőtt szétHullott. A jobboldaliak egy része, Satunovszkij s a hozzá hasonlók, kiváltak a blokkból. Tehát a blokkhoz tartozó jobboldaliak mostantól kifejezetten mint jobboldaliak fognak fellépni, míg a „baloldaliak" „baloldali" frázisokkal fogják leplezni jobboldaliságukat. De hol a biztosíték, hogy a „baloldaliak" és a jobboldaliak nem találnak újból egymásra? (D e r ü l t s é g.) Világos, hogy erre nincs és nem is lehet semmiféle biztosíték.

De ha a két fronton való harc jelszaváért szállunk síkra, nem azt jelenti-e ez, hogy pártunkban a *centrizmus* szükségességét hirdetjük? Mit jelent a két fronton való harc? Nem centrizmus-e ez? Önök tudják, hogy a trockisták csakugyan így is tüntetik fel a dolgot: vannak „baloldaliak", ezek, úgymond, „mi vagyunk" — a trockisták, az „igazi leninisták"; vannak „jobboldaliak", ezek a többiek; végül, vannak „centristák", akik a „baloldaliak" és a jobboldaliak között ingadoznak. Helyes-e ez a nézet pártunkról? Világos, hogy nem helyes. Így csak olyan emberek beszélhetnek, akiknek agyában minden fogalom ösz-

szezavarodott s akik már régen szakítottak a marxizmussal. Így csak olyan emberek beszélhetnek, akik nem látják és nem értik meg az *elvi különbséget* a háborúelőtti időszak szociáldemokrata pártja — amely proletár és kispolgári érdekek *blokkjának* pártja volt — és a kommunista párt között, amely a forradalmi proletariátus *egyöntetű* pártja.

A centrizmust nem szabad úgy tekinteni, mint térbeli fogalmat: hogy az egyik helyen, mondjuk, ott ülnek a jobboldaliak, a másikon — a „baloldaliak", a középen pedig — a centristák. A centrizmus politikai fogalom. Ideológiája az alkalmazkodás ideológiája, annak az ideológiája, hogy a proletárérdekeket *egy közös párt keretében* alá kell rendelni a kispolgárság érdekeinek. Ennek az ideológiának semmi köze sincs a leninizmushoz és ellentétben áll vele.

A centrizmus természetes jelenség a háborúelőtti II. Internacionáléban. Ott voltak jobboldaliak (a többség), voltak baloldaliak (idézőjel nélkül) és voltak centristák, akiknek politikája lényegében az volt, hogy baloldali frázisokkal szépítgessék a jobboldaliak opportunizmusát és a baloldaliakat alávessék a jobboldaliaknak.

Mi volt akkor a baloldaliak politikája, akiknek magvát a bolsevikok alkották? Kíméletlen harc a centristák ellen, harc a jobboldaliakkal való szakításért (különösen a világháború kirobbanása után) és az új, forradalmi Internacionále megszervezése valóban baloldali, valóban proletár elemekből.

Miért alakulhatott ki akkor a II. Internacionáléban ilyen erőcsoportosulás és miért kellett akkor a bolsevikoknak ilyen politikát folytatniok? Azért,

mert a II. Internacionále akkor a proletár és kispolgári érdekek *blokkjának* pártja volt, mely a kispolgári szociálpacifisták és szociálsovinisták javát szolgálta. Azért, mert a bolsevikoknak akkor szükségképpen a centristákra kellett összpontosítaniok a tüzet, akik a proletár elemeket a kispolgárság érdekeinek igyekeztek alávetni. Azért, mert a bolsevikok akkor kötelesek voltak a szakítás eszméjét hirdetni, mivel enélkül a proletárok nem szervezhették volna meg saját egyöntetű forradalmi-marxista pártjukat.

Lehet-e azt állítani, hogy a mi kommunista pártunkban is ugyanilyen erőcsoportosulás van s hogy pártunkban ugyanazt a politikát kell folytatni, amelyet a bolsevikok a II. Internacionále pártjaiban a háborúelőtti időszakban folytattak? Világos, hogy nem lehet. Nem lehet, mivel ez azt jelentené, hogy nem értjük meg a szociáldemokrácia, mint a proletár és kispolgári elemek *blokkjának* pártja és a forradalmi proletariátus *egyöntetű* kommunista pártja közötti *elvi különbséget*. Ott (a szociáldemokráciában) más volt a párt osztályalapja. Itt (a kommunistáknál) a párt osztályalapja ismét merőben más. Ott (a szociáldemokráciában) a centrizmus természetes jelenség volt, mivel egy párt, amely különnemű érdekek blokkjának a pártja, nem lehet meg centristák nélkül s a bolsevikoknak kötelességük volt, hogy a szakítás politikáját folytassák. Itt (a kommunistáknál) a centrizmus tárgytalan és összeférhetetlen a leninista pártszerűséggel, mivel a kommunista párt a proletariátus *egyöntetű* pártja, nem pedig különnemű osztályelemek blokkjának a pártja.

S mivel pártunk uralkodó ereje a világ munkás-

mozgalmának legbaloldalibb áramlata (a leninisták), ezért a szakítás politikája pártunkban semmiképpen sem indokolt és semmivel sem igazolható a leninizmus szempontjából. (Egy hang: „Lehetséges-e pártunkban szakadás, vagy nem?") Nem a szakadás lehetőségéről van szó, hanem arról, hogy a szakítás politikája a mi egyöntetű leninista pártunkban semmivel sem igazolható a leninizmus szempontjából.

Aki ezt az elvi különbséget nem érti, az szembefordul a leninizmussal, az szakít a leninizmussal.

Ezért gondolom, hogy csak akiknek elment az eszük és azok állíthatják komolyan, hogy pártunk politikája, a két fronton folytatott harc politikája centrista politika, akik teljesen szakítottak a marxizmussal.

Lenin mindíg két fronton folytatott harcot pártunkban, harcolt mind a „baloldali", mind a nyilvánvalóan mensevik elhajlások ellen. Tanulmányozzák Lenin „«Baloldaliság» — a kommunizmus gyermekbetegsége" -c. brosúráját, tanulmányozzák pártunk történetét, és meg fogják érteni, hogy pártunk mind a két elhajlás, a jobboldali és a „baloldali" elhajlás ellen folytatott harcban nőtt és erősödött. Egyfelől az otzovisták és a „baloldali" kommunisták elleni harc, másfelől a nyilt opportunista elhajlások elleni harc az Októberi Forradalom előtt, az Októberi Forradalom idején és után — íme, ezeken a szakaszokon ment át pártunk fejlődése folyamán. Mindenki ismeri Lenin szavait, hogy harcolnunk kell mind a nyilt opportunizmus mind a „baloldali" doktrinérek ellen.

Azt jelenti-e ez, hogy Lenin centrista volt, hogy

centrista politikát folytatott? Világos, hogy nem ezt jelenti.

Kik tehát akkor a mi jobboldali és „baloldali" elhajlóink?

Ami a jobboldali elhajlást illeti, ez természetesen nem azonos a háborúelőtti időszak szociáldemokratáinak opportunizmusával. Az opportunizmus felé való elhajlás még nem opportunizmus. Tudjuk, hogy Lenin annakidején miképpen tisztázta az elhajlás fogalmát. Elhajlás jobbfelé, ez olyasvalami, ami még nem kristályosodott opportunizmussá s amit még helyre lehet hozni. Ezért a jobbfelé való elhajlást nem lehet azonosítani a határozott opportunizmussal.

Ami a „baloldali" elhajlást illeti, ez egyenes ellentéte annak, amit a háborúelőtti időszak II. Internacionáléjában a szélsőbaloldaliak, vagyis a bolsevikok jelentettek. A „baloldali" elhajlók nemcsak nem baloldaliak idézőjel nélkül, hanem a dolog lényegét tekintve, szintén jobboldali elhajlók, mégis azzal a különbséggel, hogy öntudatlanul „baloldali" frázisokkal leplezik igazi mivoltukat. Bűnt követnénk el a párttal szemben, ha nem látnók azt az óriási különbséget, mely a „baloldali" elhajlók és az igazi leninisták között van, akik pártunkban az *egyedüli* baloldaliak (idézőjel nélkül). (E g y h a n g: „Hát az elhajlások törvényesítése?") Ha az elhajlások ellen folyó nyilt harc törvényesítés, akkor el kell ismerni, hogy Lenin már régen „törvényesítette" azokat.

Ezek az elhajlók, a jobboldali és a „baloldali" elhajlók, a nem proletár rétegek legkülönbözőbb elemei közül kerülnek ki, olyan elemek közül, akikben a kispolgári légkörnek pártunkra gyakorolt

nyomása és a párt egyes láncszemeinek felbomlása tükröződik. Azoknak egy része, akik más pártokból jöttek hozzánk; a trockista tendenciájú párttagok; az egykori frakciók töredékei a pártban; a bürokratizálódó (és elbürokratizálódott) párttagok az állami, gazdasági, szövetkezeti, szakszervezeti apparátusban, akik ennek az apparátusnak nyilvánvalóan burzsoá elemeivel összefognak; falusi pártszervezeteink jómódú tagjai, akik egybenőnek a kuláksággal stb. stb. — ez az a környezet, amely a leninista vonaltól való elhajlásokat táplálja. Világos, hogy ezek az elemek semmit sem képesek magukévá tenni, ami igazán baloldali és leninista. Ezek az elemek csak a nyilt opportunista elhajlást, vagy az úgynevezett „baloldali" elhajlást képesek táplálni, amely baloldali frázisokkal álcázza opportunizmusát.

Ezért tehát csakis a két fronton folyó harc a párt helyes politikája.

Továbbá. Helyesen mondják-e a tézisek, hogy a jobboldali elhajlás elleni harc *fő módszerének* a széles fronton folyó ideológiai harc módszerének kell lenni? Azt hiszem, hogy ez helyes. Jó lenne itt felelevéníteni a trockizmus elleni harc tapasztalatait. Mivel kezdtük ezt a harcot? Talán szervezeti rendszabályokkal? Természetesen nem. Ideológiai harccal kezdtük. Ezt a harcot 1918-tól 1925-ig folytattuk. Pártunk és a Kommunista Internacionále V. kongresszusa már 1924-ben határozatilag kimondotta, hogy a trockizmus kispolgári elhajlás. Trockij mégis ott ült a Központi Bizottságban és a Politikai Irodában. Tény ez, vagy sem? Ez tény. Tehát mi „megtűrtük" Trockijt és a trockistákat a Központi Bizottságban. Miért

engedtük meg, hogy tagjai lehessenek pártunk vezető szerveinek? Azért, mert a trockisták, noha nézeteik eltértek a párt nézeteitől, abban az időben alávetették magukat a Központi Bizottság határozatainak és lojálisak voltak. Mikor kezdtünk alkalmazni kissé nagyobb mértékben szervezeti rendszabályokat? Csak azután, hogy a trockisták frakcióban szervezkedtek, megteremtették frakciós központjukat, frakciójukat új párttá alakították és szovjetellenes tüntetésekre kezdték felszólítani az embereket.

Azt hiszem, hogy ugyanezen az úton kell haladnunk a jobboldali elhajlás elleni harcban is. A jobboldali elhajlást egyelőre még nem tekinthetjük olyasvalaminek, ami már határozott formát öltött és kikristályosodott, jóllehet erősödik a pártban. Még csak azon az úton van, hogy határozott formát öltsön és kikristályosodjék. Van-e a jobboldali elhajlóknak frakciójuk? Azt hiszem, hogy nincs. Mondhatjuk-e, hogy nem vetik alá magukat pártunk határozatainak? Azt hiszem, hogy még nincs okunk ezzel vádolni őket. Állíthatjuk-e, hogy a jobboldali elhajlók okvetlenül meg fognak szervezkedni saját frakciójukban? Ebben kételkedem. Ebből következik, hogy a jobboldali elhajlás elleni harc fő módszerének *a jelenlegi szakaszban* a széles fronton folyó ideológiai harc módszerének kell lennie. Ez annál is inkább helyes, mert pártunk egyes tagjainál az ellenkező tendencia tapasztalható — szerintük a jobboldali elhajlás elleni harcot nem ideológiai harccal, hanem szervezeti rendszabályokkal kell kezdeni. Ezek egyenest így beszélnek: adjatok csak ide vagy tíz-húsz jobboldalit, egy-kettőre ellátjuk a bajukat s ilymódon végzünk a jobboldali

elhajlással. Azt hiszem, elvtársak, hogy ez a hangulat helytelen és veszélyes. Éppen azért, hogy ne érvényesüljön az ilyen hangulat, hogy helyes mederbe tereljük a jobboldali elhajlás elleni harcot, éppen azért világosan és határozottan meg kell mondani, hogy *a jelenlegi szakaszban* a jobboldali elhajlás elleni harc fő módszere az ideológiai harc.

Azt jelenti-e ez, hogy eleve kizárunk mindennemű szervezeti rendszabályt? Nem, nem ezt jelenti. Hanem kétségtelenül azt jelenti, hogy a szervezeti rendszabályoknak itt alárendelt szerepet kell játszaniok s ha a jobboldali elhajlók nem szegik meg a párthatározatokat, akkor nem is kell őket kihajigálni az egyes vezető szervezetekből és intézményekből. (Egy hang: „Hát a moszkvai gyakorlat?")

Azt hiszem, hogy a moszkvai vezető elvtársak között nem voltak jobboldaliak. Ők helytelen magatartást tanusítottak a jobboldali hangulatokkal szemben. Leghelyesebben azt lehetne mondani, hogy ott békülékenységi tendencia mutatkozott. Azt azonban nem mondhatom, hogy a Moszkvai Bizottságban jobboldali elhajlás volt. (Egy hang: „De szervezeti harc volt?")

Szervezeti harc, jóllehet alárendelt jelentőségű, csakugyan volt. Ennek a harcnak az a magyarázata, hogy Moszkvában az önbírálat alapján új választások folynak s a kerületi aktíváknak joguk van ahhoz, hogy elmozdítsák titkáraikat. (Derültség.) (Egy hang: „Vajjon napirendre tűzték-e nálunk az új titkárválasztásokat?") Senki sem tiltotta meg az új titkárválasztásokat. Itt van a Központi Bizottság júniusi felhívása, amely világosan megmondja, hogy

az önbírálat kibontakozása üres fecsegéssé válhat, ha nem biztosítjuk az alsó szervezeteknek azt a jogát, hogy bármely titkárt, bármely bizottságot elmozdíthassanak. Mi kifogásuk lehet az ilyen felhívás ellen? (Egy hang: „A pártkonferencia előtt?") Igen, akár a pártkonferencia előtt is.

A „benfentesek" mosolyát látom egyes elvtársak arcán. Ez nem jó dolog, elvtársak. Látom, egyeseket ellenállhatatlan vágy sarkall arra, hogy a jobboldali elhajlás egyik-másik képviselőjét minél gyorsabban elmozdítsák a helyéről. De ez nem oldja meg a kérdést, kedves elvtársak. Persze, könnyebb valakit elmozdítani, mint a tömegek között jól átgondolt felvilágosító munkát végezni a jobboldali elhajlással, a jobboldali veszéllyel és az ezek elleni harccal kapcsolatban. De azt, ami a legkönnyebb, még nem tekinthetjük a legjobbnak is. Szervezzenek széleskörű felvilágosító kampányt a jobboldali veszély ellen, ne sajnálják erre az időt s akkor meglátják, hogy minél szélesebb és alaposabb lesz a kampány, annál rosszabbul fog állni a jobboldali elhajlók szénája. Ezért gondolom, hogy az ideológiai harcnak kell a jobboldali elhajlás ellen folyó harc középpontjában lenni.

Ami a Moszkvai Bizottságot illeti, nem tudom, hogy még mit lehetne hozzáfűzni ahhoz, amit Uglanov a SzK(b)P Moszkvai Bizottságának és Moszkvai Ellenőrző Bizottságának plénumán a zárszavában mondott. Uglanov nyiltan kijelentette:

„Ha visszagondolok a multra, ha visszaemlékszem arra, hogyan harcoltam 1921-ben Leningrádon Zinovjev ellen, úgy megállapítható, hogy akkor kissé ádázabb volt a «csata». Akkor győztünk, mert iga-

zunk volt. Most megvertek minket, mert hibáztunk. Hasznunkra válik."

Vagyis, Uglanov most is ugyanúgy harcolt, mint ahogy annakidején Zinovjev ellen. De tulajdonképpen mi ellen harcolt az utóbbi időben? Nyilvánvalóan a Központi Bizottság politikája ellen. Ki más ellen? És milyen alapon folyhatott ez a harc? Nyilvánvalóan a jobboldali elhajlás irányában tanusított békülékenység alapján.

Ezért a tézisek egészen helyesen hangsúlyozzák, hogy harcolni kell a leninista vonaltól való elhajlások irányában megnyilvánuló békülékenység ellen és különösen a jobboldali elhajlás irányában megnyilvánuló békülékenység ellen — ez pártunk egyik aktuális feladata.

Végül az utolsó kérdés. A tézisekben arról van szó, hogy a mai helyzetben különösen hangsúlyoznunk kell a jobboldali elhajlás elleni harc szükségességét. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a mai helyzetben a jobboldali veszély a fő veszély pártunkban. Nálunk már egy évtizede folyik a harc, mégpedig összpontosított harc, a trockista tendenciák ellen. Ennek a harcnak az eredménye a trockizmus fő kádereinek szétzúzása. Nem mondhatjuk, hogy az utóbbi időben ugyanilyen erőteljesen harcoltunk a nyilt opportunista elhajlások ellen is. A harc nem folyt erőteljesen, mert a jobboldali elhajlás nálunk még a kialakulás és kikristályosodás szakaszában van, erősödik és növekszik a kispolgári nyomás erősödése miatt, ami viszont gabonabegyüjtési nehézségeink következménye. Ezért a fő csapást a jobboldali elhajlásra kell mérni.

Szavaimat zárva, még meg szeretnék említeni valamit elvtársak, amiről itt nem beszéltek s ami, szerintem, nem csekély jelentőségű. Mi, a Politikai Iroda tagjai, önök elé terjesztettük az ellenőrző számokról szóló téziseket. Én a beszédemben síkraszálltam ezekért a tézisekért, mert feltétlenül helyesnek tartom azokat. Nem beszélek egyes módosításokról, amelyek elfogadhatók. Kétségtelen azonban, hogy a tézisek alapjában véve helyesek és biztosítják számunkra a lenini vonal helyes megvalósítását. Most pedig ki kell jelentenem Önöknek, hogy ezeket a téziseket egyhangúlag fogadtuk el a Politikai Irodában. Tekintettel azokra a híresztelésekre, amelyeket pártunk mindenféle rosszakarója, ellenfele és ellensége állandóan terjeszt sorainkban, azt hiszem, hogy ennek a ténynek van valamelyes jelentősége. Azokra a híresztelésekre gondolok, amelyek szerint nálunk, a Politikai Irodában állítólag van jobboldali elhajlás, van „baloldali" elhajlás, van békülékenység és az ördög tudja, mi még. Ezek a tézisek újból, századszor vagy százegyedikszer bizonyítják, hogy mi a Politikai Irodában egységesek vagyunk.

Szeretném, ha a mostani plénum ezeket a téziseket szintén egyhangúlag fogadná el alapul. (Taps.)

„Pravda" 273. sz.
1928 november 24.

A „KATUSKA" MUNKÁSAINAK, A SZMOLENSZK KORMÁNYZÓSÁGI JARCEVÓI GYÁR MUNKÁSAINAK[59]

Üdvözlöm versenykezdeményezésüket, mely arra irányul, hogy a szovjetválasztási kampányt a legeredményesebben hajtsák végre.

A szovjetválasztásokat, a munkásosztály diktatúrája szerveinek megválasztását, a munkások tekintsék legbensőbb szívügyüknek.

A választási kampányban való részvételük nem merül ki abban, hogy otthon, a városban, kellően, bolsevik módon hajtják végre a városi Szovjetek megválasztását.

Nehezebb, de nem kevésbbé szükséges feladat az, hogy közvetlenül vegyenek részt a falusi választási kampány szervezésében is. A szovjetválasztások kimenetele sok tekintetben attól függ, hogy a városi munkásosztály s a falusi béresek és szegényparasztok milyen mértékben vesznek részt a kampányban és gyakorolnak befolyást a kampány menetére, milyen mértékben vonják magukkal a középparasztokat és szorítják háttérbe a kulákokat és így milyen mértékben biztosítják a munkásosztály vezetőszerepét a falun. Ezért nagy jelentősége lesz az önök által kezdeményezett versenygyűléseknek, melyek

arra mozgósítják a munkásokat, hogy mennél többen és mennél tevékenyebben vegyenek részt a választási kampányban.

Sok sikert kívánok önöknek.

I. Sztálin

„Pravda" 274. sz.
1928 november 25.

A BEZSICAI „KRASZNIJ PROFINTERN"[59a] GYÁR MUNKÁSAINAK

Testvéri üdvözlet a „Krasznij Profintern" gyár munkásainak. Üdvözlöm önöket abból az alkalomból, hogy elfogadták a „Katuska" és a jarcevói gyár munkásainak kihívását. Sok sikert kívánok önöknek a szovjetválasztási kampány végrehajtásához. Elnézésüket kérem azért, hogy nem utazhatom le önökhöz.

I. Sztálin

1928 november 29.

„Pravda" 278. sz.
1928 november 30.

A MUNKÁS-PARASZT VÖRÖS HADSEREG FRUNZE KATONAI AKADÉMIÁJÁNAK TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁRA

Szívélyes üdvözletem a Frunze Katonai Akadémiának fennállása tizedik évfordulója alkalmából. Sok sikert és további jó munkát kívánok.

Sztálin

„Pravda" 286. sz.
1928 december 9.

A JOBBOLDALI VESZÉLYRŐL A NÉMET KOMMUNISTA PÁRTBAN

Beszéd a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének ülésén

1928 december 19

Elvtársak! Tekintettel arra, hogy Molotov elvtárs már kifejtette itten a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja küldöttségének álláspontját, nekem csupán néhány szót kell mondanom. A vita folyamán felmerült három kérdéssel kívánok foglalkozni s ezekkel is csak röviden.

Ez a három kérdés: a tőkés stabilizáció problémája, a proletariátus osztályharcainak problémája a megrendült stabilizációval kapcsolatban és a német kommunista párt problémája.

Sajnálattal kell megállapítanom, hogy Humbert-Droz és Serra mind a három kérdésben a gyáva opportunizmus mocsarába süppedt, Igaz, Humbert-Droz egyelőre csak formai kérdésekben foglalt állást. Én azonban elvi jelentőségű beszédére gondolok, melyet a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Politikai Titkárságának ülésén mondott, ahol a német kommunista párton belüli jobboldaliak és békülékenyek kérdését tárgyalták. Azt hiszem, hogy éppen ez a beszéd az ideológiai alapja annak az álláspontnak, amelyet a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének kisebbsége ezen az ülésen elfoglalt. Ezért nem lehet megjegyzés nél-

kül hagyni Humbert-Droznak a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Politikai Titkárságának ülésén elhangzott elvi beszédét.

Mondottam, hogy Humbert-Droz és Serra a gyáva opportunizmus mocsarába süppedt. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a nyilt opportunizmuson kívül van még burkolt opportunizmus is, amely fél megmutatni igazi arcát. Éppen ez a jobboldali elhajlás irányában megnyilvánuló békülékenység opportunizmusa. A békülékenység annyi, mint gyáva opportunizmus. Ismétlem, sajnálattal kell megállapítanom, hogy mindkét elvtársunk a gyáva opportunizmus mocsarába süppedt.

Engedjék meg, hogy ezt néhány ténnyel szemléltessem.

I

A KAPITALISTA STABILIZÁCIÓ PROBLÉMÁJA

A Kommunista Internacionále abból indul ki, hogy a mostani tőkés stabilizáció ideiglenes, nem tartós, ingatag, rothadt stabilizáció, amely még jobban meg fog rendülni a tőkés válság további fejlődése folyamán.

Ez egyáltalán nem mond ellent annak a közismert ténynek, hogy a tőkés technika és racionalizálás fejlődik. Sőt, éppen e fejlődés alapján bontakozik ki a stabilizáció belső rothadtsága és tarthatatlansága.

És mit mondott nekünk Humbert-Droz a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Politikai Titkárságának ülésén? Kereken tagadja, hogy a stabilizáció ingatag és nem tartós. Beszédében határo-

zottan kijelenti, hogy „a VI. Világkongresszus ténylegesen elítélte a rothadt, ingatag stb. stabilizációról adott általános, szétfolyó fogalmazást". Határozottan kijelenti, hogy a VI. kongresszusnak a harmadik időszakra vonatkozó tézisében egyetlen szó sincs a stabilizáció ingatagságáról. Helyesnek tarthatjuk-e Humbert-Droznak ezt az állítását? Nem, nem tarthatjuk annak. Nem tarthatjuk annak, mivel a Kommunista Internacionále VI. kongresszusa éppen a szöges ellentétét állítja annak, amit Humbert-Droz állít beszédében. A Kommunista Internacionále VI. kongresszusa a harmadik időszakról szóló pontban éppen azt mondja, hogy :

„ez az időszak (vagyis a harmadik időszak. — *I. Szt.*) a tőkés stabilizáció ellentmondásainak továbbfejlődésén keresztül elkerülhetetlenül a tőkés stabilizáció *további megrendülésére** és a kapitalizmus általános válságának további kiéleződésére vezet"[60].

Figyeljék — „a stabilizáció további megrendülésére" . . . Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a stabilizáció már most ingatag és nem tartós, hogy a harmadik időszak viszonyai között még jobban megrendül. Humbert-Droz pedig bátorságot vesz magának ahhoz, hogy gúnyt űzzön mindazokból — s köztük a német kommunista pártból is —, akik kijelentik, hogy a stabilizáció ingatag és rothadt, akik kijelentik, hogy a munkásosztály mostani harca aláássa és felbomlasztja a tőkés stabilizációt. Miből űz gúnyt Humbert-Droz? Világos, hogy a VI. kongresszus határozataiból.

Kiderül, hogy Humbert-Droz a Kommunista

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Internacionále VI. kongresszusán hozott határozatok védelmének örve alatt valójában *revideálja* ezeket a határozatokat s ilymódon a stabilizáció opportunista értelmezésének lejtőjére jutott.

Ennyit a kérdés formai részéről.

Most vizsgáljuk meg a kérdést érdemben. Ha a mostani stabilizációt nem lehet sem ingatagnak, sem rothadtnak, sem rövidéletűnek nevezni, akkor hát milyen ez a stabilizáció? Csak egy marad hátra — elismerni, hogy a stabilizáció tartós és mindenesetre erősödő. De ha a kapitalizmus erősödő stabilizációjával van dolgunk, akkor mi marad a világkapitalizmus úgynevezett élesedő és mélyülő válságából? Nem világos-e, hogy akkor ki van zárva a tőkés válság mélyülése? Nem világos-e, hogy Humbert-Droz belezavarodott saját ellentmondásaiba?

Továbbá. Lenin azt mondotta, hogy a kapitalizmus fejlődése az imperializmus viszonyai között kétoldalú folyamat: egyfelől egyes országokban fejlődik a kapitalizmus, másfelől más országokban *rothad* a kapitalizmus. Helyes-e Leninnek ez a tétele? És ha helyes, akkor nem világos-e, hogy a tőkés stabilizáció csakis rothadt lehet?

Végül néhány szót olyan tényekről, melyeket mindenki ismer.

Ilyen tény: az imperialista csoportoknak az árukiviteli piacokért, a tőkekiviteli piacokért folyó kétségbeesett küzdelme.

Ilyen tény: a tőkés országokban rohamosan fokozódó fegyverkezés, új katonai szövetségek alakulása és nyilvánvaló készülődés új imperialista háborúkra.

Ilyen tény: az ellentmondások kiéleződése az imperializmus két óriása, Amerika és Anglia között, amelyek a saját szférájukba igyekeznek vonni minden más államot.

Végül olyan tény, mint a Szovjetunió fennállása, a Szovjetunió fejlődése és sikeres előrehaladása az építés minden területén, mind gazdasági, mind kulturális és politikai téren, márpedig a Szovjetuniónak már puszta léte — nem is beszélve fejlődéséről — megingatja és bomlasztja a világkapitalizmus legmélyebb alapjait.

Mindezek után hogyan állíthatják marxisták, leninisták, kommunisták, hogy a tőkés stabilizáció nem ingatag és nem rothadt, hogy maguknak a dolgoknak a menete évről-évre és napról-napra nem bomlasztja azt?

Sejti-e Humbert-Droz — s vele együtt Serra — hogy milyen mocsárba süppednek?

Ezzel a hibával függ össze Humbert-Droz és Serra többi hibája is.

II

A PROLETARIÁTUS OSZTÁLYHARCAINAK PROBLÉMÁJA

Ugyancsak hibás Humbert-Droz álláspontja a kapitalista országok proletariátusának osztályharcait, azok jellegét és jelentőségét illetőleg is. Humbert-Droznak a Politikai Titkárság ülésén mondott beszédéből az következik, hogy a munkásosztály harca, a munkásosztály ösztönös összecsapásai a tőkésekkel, alapjában véve csak védekező jellegűek, hogy a

kommunista pártoknak csak a meglevő reformista szakszervezetek keretein belül kell vezetniök ezt a harcot.

Helyes-e ez? Nem, nem helyes. Aki ezt állítja, az az események után kullog. Humbert-Droz elfelejti, hogy a munkásosztály harca most az *ingadozó* stabilizáció alapján folyik, hogy a munkásosztály harcai gyakran a visszavágás, az ellentámadás és a tőkések elleni közvetlen támadás jellegét öltik. Humbert-Droz nem lát semmi újat a munkásosztály legutóbbi harcaiban. Nem lát olyan tényeket, mint a lodzi általános sztrájk, mint a munkaviszonyok javításáért folyó gazdasági sztrájkok Franciaországban, Csehszlovákiában, Németországban, mint a németországi proletariátus erőinek hatalmas mozgósítása a vas- és fémmunkások kizárása elleni harcban stb. stb.

Miről tanuskodnak ezek és az efféle tények, mit jeleznek? Arról tanuskodnak, hogy a tőkés országok néptömegeiben érlelődnek a munkásmozgalom új forradalmi fellendülésének előfeltételei. Ez az az új, amit Humbert-Droz és Serra nem lát, nem vesz észre és amit általában sohasem fognak észrevenni azok az elvtársak, akik nem előre, hanem hátra szoktak nézni.

S mit jelent hátranézni, nem pedig előre? Azt jelenti, hogy az események után kullognak, az eseményekben nem látják meg az újat és az események készületlenül érik őket. Azt jelenti, hogy lemondanak a kommunista pártok vezetőszerepéről a munkásmozgalomban. Éppen ez okozta a német kommunista párt vezetőségének csődjét az 1923-as forradalom idején. Ezért, aki nem akarja ismételni 1923

hibáit, annak gondolkodásra kell késztetni a kommunistákat és sarkallnia kell őket előre, elő kell készítenie a tömegeket a közelgő harcokra, annak mindent el kell követnie, hogy a kommunista pártok ne az események után kullogjanak és hogy a munkásosztályt ne érje készületlenül semmiféle meglepetés.

Nagyon furcsa, hogy Humbert-Droz és Serra megfeledkezik erről.

A ruhrvidéki harcok idején a német kommunisták tényként leszögezték, amit mindenki tud, hogy a szervezetlen munkások forradalmibbak voltak a szakszervezetekben szervezett munkásoknál. Humbert-Droz felháborodik ezen és azt állítja, hogy ez lehetetlen. Furcsa! Miért lehetetlen? A Ruhr-vidéken körülbelül egymillió munkás van. Közülük körülbelül kétszázezren szakszervezeti tagok. A szakszervezeteket reformista bürokraták vezetik, akiket ezernyi szál fűz a tőkésosztályhoz. Mi csodálnivaló van hát azon, hogy a szervezetlen munkások forradalmibbnak bizonyultak, mint a szervezettek? Hát lehetett ez másképp?

Az oroszországi forradalmi mozgalom történetéből elbeszélhetnék önöknek „csodálatosabb" tényeket is. Nálunk gyakran megesett, hogy a tömegek forradalmibbak voltak (némely) kommunista vezéreiknél. Ezt jól tudja minden orosz bolsevik. Éppen ebből indult ki Lenin, amikor azt mondotta, hogy nemcsak tanítani kell a tömegeket, hanem *tanulni is kell a tömegektől.* Nem ezeken a tényeken kell csodálkozni, hanem azon, hogy Humbert-Droz nem érti a forradalmi gyakorlat ilyen egyszerű dolgait.

Ugyanezt kell mondanunk Serráról is. Ő sem

helyesli, hogy a német kommunisták a kizárt vas- és fémipari munkások megszervezéséért folyó harcban áthágták a fennálló szakszervezetek kereteit és megrendítették ezeket a kereteket. A Profintern IV. kongresszusán[61] hozott határozatok megszegését látja ebben. Azt állítja, hogy a Profintern azt ajánlotta a kommunistáknak, hogy csak a szakszervezeteken belül dolgozzanak. Ez ostobaság, elvtársak! A Profintern ilyesmit sohasem ajánlott. Aki így beszél, az a proletár osztályharcok passzív nézőjének szerepére kárhoztatja a kommunista pártot. Aki így beszél, az eltemeti azt az eszmét, hogy a munkásmozgalomban a kommunista párté a vezetőszerep.

A német kommunistáknak éppen az az érdemük, hogy nem hagyták magukat megfélemlíteni a „szakszervezeti keretekről" szóló fecsegéssel és átlépték ezeket a kereteket, mikor a szakszervezeti bürokraták akarata ellenére megszervezték a szervezetlen munkások harcát. A német kommunistáknak éppen az az érdemük, hogy keresték és megkísérelték a szervezetlen munkások harcának és szervezésének új formáit. Lehetséges, hogy ezzel kapcsolatban elkövettek néhány lényegtelen hibát. De új dolgoknál sohasem kerülhetők el a hibák. Abból, hogy dolgoznunk kell a reformista szakszervezetekben, ha azok tömegszervezetek, abból még korántsem következik az, hogy tömegmunkánkat a reformista szakszervezetekben való munkára kell korlátozni, hogy a szakszervezetek szabályainak és követelményeinek rabjaivá kell válnunk. Amikor a reformista vezetőség összenő a kapitalizmussal (lásd a Kommunista Internacionále VI. kongresszusának és a Profintern IV.

kongresszusának határozatait), a munkásosztály viszont harcol a kapitalizmus ellen, lehet-e akkor állítani, hogy a kommunista párt vezette munkásosztály harca meglehet a szakszervezetek mostani reformista kereteinek valamelyes áttörése nélkül? Világos, hogy aki ezt állítja, az opportunizmusba tévedt. Ezért nagyonis jól elképzelhető olyan helyzet, amikor szükségessé válhat a munkásosztály párhuzamos tömegszervezeteinek megteremtése a kapitalisták által megvásárolt szakszervezeti bürokraták akarata ellenére. Amerikában már ez a helyzet. Teljesen lehetséges, hogy így alakulnak a dolgok Németországban is.

III

A NÉMET KOMMUNISTA PÁRT PROBLÉMÁJA

Legyen vagy ne legyen szervezett és egybeforrt, vasfegyelmet tartó német kommunista párt — ez a kérdés, elvtársak. Nemcsak a jobboldaliakról vagy a békülékenyekről, hanem magáról a német kommunista párt létéről van szó. Van német kommunista párt. De ezzel egyidejűleg és a német kommunista párton belül van két erő, amely belülről bomlasztja a pártot és fenyegeti létét. Az egyik ilyen erő a jobboldaliak frakciója, amely a kommunista párton belül új antileninista pártot szervez, külön központtal, külön lapokkal, és napról-napra megszegi a kommunista pártfegyelmet. A másik ilyen erő a békülékenyek csoportja, amely ingadozásaival a jobboldaliak frakcióját erősíti.

Nem szorul bizonyításra, hogy a jobboldaliak

frakciója szakít a marxizmus-leninizmussal és elkeseredett harcot folytat a Kommunista Internacionále ellen. Ez már régen bebizonyosodott. Az sem szorul bizonyításra, hogy a békülékenyek csoportja megszegi a VI. kongresszus ismert határozatát, mely a jobboldaliak ellen rendszeres harcot követel. Ez is régen beigazolódott. Most arról van szó, hogy a német kommunista pártban lehetetlen tovább tűrni ezt a helyzetet. Arról van szó, hogyha tovább tűrik ezt a „rendet", amikor a jobboldaliak mindenféle szociáldemokrata eszmei lim-lommal mérgezik a levegőt és rendszeresen megszegik a pártfegyelem legelemibb szabályait, a békülékenyek pedig a jobboldaliak malmára hajtják a vizet — akkor ez egyértelmű a Kommunista Internacionále elleni harccal és a marxizmus-leninizmus elemi követelményeinek megszegésével.

Olyan (ha nem rosszabb) helyzet alakult ki, amilyen a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában volt a trockizmus elleni harc utolsó szakaszán, amikor a párt és a Kommunista Internacionále a trockistákat kénytelen volt kiűzni a soraiból. Ezt most mindenki megérti. Ezt nem érti — vagy úgy tesz, mintha nem értené — Humbert-Droz és Serra. Ez azt jelenti, hogy hajlandók támogatni mind a jobboldaliakat, mind a békülékenyeket még akkor is, ha annak a német kommunista párt teljes felbomlása volna az ára.

Humbert-Droz és Serra, állást foglalván a jobboldaliak kizárása ellen, a VI. kongresszus ismert határozatára hivatkoznak, amely arról szól, hogy a jobboldali elhajlásokat ideológiai harcban kell le-

küzdeni. Ilyen határozat van, ez tökéletesen igaz. De ezek az elvtársak megfeledkeznek arról, hogy a VI. kongresszus határozatai a kommunista pártoknak a jobboldali veszély elleni harcát egyáltalán nem korlátozzák ideológiai természetű rendszabályokra. A Kommunista Internacionále VI. kongresszusa, Buharin referátuma alapján hozott határozatában, melyben a lenini vonaltól való elhajlások elleni ideológiai harcról van szó, egyszersmind leszögezi, hogy

„ez nemcsak nem zárja ki, hanem éppen feltételezi *a párt vasfegyelmének minden módon való megszilárdítását*, a kisebbség *feltétlen alárendelését* a többségnek, *az alsó szervek*, valamint más pártszervezetek (parlamenti frakció, szakszervezeti frakció, sajtó stb.) *feltétlen alárendelését a vezető pártközpontoknak*"*[62].

Nagyon furcsa, hogy Humbert-Droz és Serra megfeledkezik a Kommunista Internacionále VI. kongresszusán hozott határozatnak erről a tételéről. Nagyon furcsa, hogy az összes békülékenyek, azok is, akik békülékenyeknek tartják magukat, azok is, akik nem vállalják ezt a címet, a VI. kongresszus határozatára való hivatkozásaikban következetesen megfeledkeznek a Kommunista Internacionále e fontos tételéről.

Mit tegyünk, ha azt látjuk, hogy a német kommunista párt vasfegyelmének minden módon való megszilárdítása helyett a jobboldaliak és részben egyes békülékenyek minden néven nevezendő fegyelmet a legarcátlanabbul megszegnek? Tűrhetjük-e tovább ezt a helyzetet?

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Mit tegyünk, ha a német kommunista pártban az alsó szerveknek, szakszervezeti frakcióknak és egyes pártlapoknak a vezető pártközpontnak való feltétlen alárendelése helyett olyan felháborító tényeket látunk, hogy a jobboldaliak és részben egyes békülékenyek a legdurvábban megszegik a Kommunista Internacionále VI. kongresszusának ezt a követelményét?

Tűrhetjük-e tovább ezt a helyzetet?

Önök ismerik a Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételeit, amelyeket a II. kongresszuson fogadtak el[63]. A 21 feltételre gondolok. E feltételek első pontja kimondja, hogy „az időszaki és nem-időszaki sajtót és valamennyi pártkiadót *teljes egészében alá kell rendelni a párt Központi Bizottságának**, tekintet nélkül arra, hogy az adott időben a párt egészben legális vagy illegális". Önök tudják, hogy a jobboldali frakciónak két pártlap van a kezében. Önök tudják, hogy ezek a pártlapok hallani sem akarnak arról, hogy alárendeljék magukat a német kommunista párt Központi Bizottságának. Kérdezem, tűrhetjük-e tovább ezt a képtelenséget?

A 21 feltétel 12. pontja kimondja, hogy a pártot a „legcentralisztikusabb módon kell megszervezni", hogy a pártban „*katonai fegyelemmel határos vasfegyelemnek kell uralkodnia*"*. Önök tudják, hogy a német kommunista pártban a jobboldaliak nem akarnak elismerni se vasfegyelmet, se bármiféle más fegyelmet saját frakciós fegyelmükön kívül. Kérdezem, tűrhetjük-e tovább ezt a képtelenséget?

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Vagy talán azt mondják önök, hogy a Kommunista Internacionále II. kongresszusán elfogadott feltételek a jobboldaliakra nem kötelezőek?

Humbert-Droz és Serra itt a Kommunista Internacionále határozatainak állítólagos megszegőiről kiabálnak. A jobboldaliak képében most itt vannak előttünk a Kommunista Internacionále legmélyebb alapjainak igazi (nem pedig állítólagos) megszegői. Miért hallgatnak hát? Vajjon nem azért, hogy a Kommunista Internacionále határozatait színlegesen védelmezve, valójában a jobboldaliakat védelmezzék és e határozatokat revideálják?

Különösen érdekes Serra kijelentése. Égre-földre esküdözik, hogy ellensége a jobboldaliaknak, ellensége a békülékenyeknek stb. És milyen következtetést von le ebből? Azt talán, hogy a jobboldaliak és a békülékenyek ellen harcolni kell? Dehogy is! Ebből azt a nagyon furcsa következtetést vonja le, hogy véleménye szerint újjá kell szervezni a német kommunista párt Központi Bizottságának mai Politikai Irodáját.

Hát nem furcsa, ha meggondoljuk: a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottságának Politikai Irodája erélyes harcot folytat a jobboldali veszély és a békülékenyek ingadozásai ellen; Serra a jobboldaliak és a békülékenyek elleni harc híve; *ezért* Serra azt ajánlja, hogy ne bántsák a jobboldaliakat és a békülékenyeket, gyengítsék a harcot a jobboldaliak és a békülékenyek ellen és a békülékenység szellemében változtassák meg a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottsága Politikai Irodájának összetételét. Ez aztán „következtetés"!

Bocsásson meg Serra, ha itt kereken kimondom, hogy az adott kérdésben elfoglalt álláspontja vidéki prókátorok álláspontjára emlékeztet, akik a fehéret feketének, a feketét pedig fehérnek próbálják feltüntetni. Ezt nevezik nálunk az opportunista elemek prókátori védelmének.

Serra azt ajánlja, hogy szervezzék újjá a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottságának Politikai Irodáját, vagyis tegyenek ki belőle egyeseket és rakjanak helyükbe másokat, váltsák fel őket másokkal. Miért nem mondja meg Serra nyiltan és kereken — kikkel váltsák fel őket. (Serra: „Azokkal, akiket a Kommunista Internacionále VI. kongresszusa akart".) De a VI. kongresszus egyáltalán nem javasolta a békülékenyek rehabilitálását. Ellenkezőleg, arra kötelez bennünket, hogy rendszeres harcot folytassunk a békülékenység ellen. És éppen azért, mert a békülékenyek nem teljesitették ezt a kötelességüket, éppen azért hozta a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának Elnöksége a VI. kongresszus után, 1928 október 6-án, ismert határozatát a jobboldaliakról és a békülékenységről. Serra azt gondolja, hogy a VI. kongresszus határozatainak ő az illetékes magyarázója. Serrának ezt az igényét semmiesetre sem lehet indokoltnak tekinteni. A VI. kongresszus határozatainak magyarázója a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága és annak Elnöksége. Látom, Serra nem ért egyet a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének október 6-i határozatával, bár ezt nem jelentette ki nyiltan.

Mi következik ebből? Feltétlenül az, hogy

Humbert-Droznak és Serrának a német kommunista párt kérdésében elfoglalt álláspontja a jobboldaliakat a Németországi Kommunista Párttal és a Kommunista Internacionáléval szemben gyáván, prókátori módon védelmező álláspont.

IV

JOBBOLDALIAK A NÉMETORSZÁGI KOMMUNISTA PÁRTBAN ÉS A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN

Egyes szónokok beszédéből ma megtudtam, hogy egyes német békülékenyek saját igazolásukra egyik beszédemre hivatkoznak*, melyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának novemberi plénumán mondottam a jobboldali elemek elleni harc módszereiről. Mint ismeretes, beszédemben (amely megjelent), azt állítottam, hogy a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában meglevő jobboldali veszély elleni harc *mai* fejlődési *szakaszán* a harc fő módszere az ideológiai harc, ami nem zárja ki, hogy egyes esetekben szervezeti rendszabályokat alkalmazzunk. Ezt a tézist azzal indokoltam, hogy a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában a jobboldaliak még nem kristályosodtak ki, nem alkotnak csoportosulást vagy frakciót és még egyetlen egy eset sem fordult elő, hogy megszegték volna vagy nem hajtották volna végre a SzK(b)P Központi Bizottságának határozatait. Beszédemben azt állítottam, hogy ha a jobboldaliak a frakcióharc

* Lásd ebben a kötetben 266—315. old. — *Szerk.*

álláspontjára helyezkednének és megszegnék a SzK(b)P Központi Bizottságának határozatait, ugyanúgy fogunk eljárni velük szemben is, mint ahogyan a trockistákkal bántunk 1927-ben. Azt hiszem, világos. Nem ostobaság-e, ha ezután az én beszédemmel akarnak érvelni a *németországi* jobboldaliak mellett, akik *már áttértek* a frakcióharc módszereire és rendszeresen megszegik a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottságának határozatait, vagy ha az én beszédemmel akarnak érvelni a *németországi* békülékenyek mellett, akik még nem szakítottak és nyilván nem is akarnak szakítani a jobboldaliak *frakciójával?* Azt hiszem, ennél a hivatkozásnál ostobább dolgot el sem lehet képzelni. Csak akik képtelenek logikusan gondolkodni, csak azok nem tudják megérteni, hogy a jobboldaliak helyzete a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában mélységesen különbözik a jobboldaliaknak a Németországi Kommunista Pártban elfoglalt helyzetétől.

Gondoljuk csak meg. A jobboldaliak a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában még nem alkotnak frakciót és — vitathatatlanul — lojálisan végrehajtják a SzK(b)P Központi Bizottságának határozatait. Ezzel szemben a németországi jobboldaliak már frakciót alakítottak, melynek élén frakciós központ áll és rendszeresen lábbal tiporják a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottságának határozatait. Nem világos-e, tehát, hogy a jobboldaliak elleni harc módszerei ebben a két pártban a *jelen pillanatban* nem lehetnek egyformák?

Továbbá. Nálunk, a Szovjetunióban, nincsen szociáldemokrácia, mint szervezett és komoly erő,

amely táplálni és ösztönözni tudná a jobboldali veszélyt a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában. Ezzel szemben Németországban a kommunista párton kívül ott van egy erősebb és eléggé szilárdan megszervezett szociáldemokrata párt, amely a jobboldali elhajlást a német kommunista pártban táplálja és azt objektíve a maga ügynökségévé változtatja. Nem világos-e tehát, hogy csak a vakok nem képesek meglátni azt a nagy különbséget, mely a Szovjetunióban és a Németországban fennálló helyzet között van?

Végül, még egy körülmény. A mi pártunk a mensevikek ellen folytatott ádáz harcokban fejlődött és erősödött meg, olyan harcokban, melyek néhány éven át valóságos polgárháború formáját öltötték. Ne feledjék el, hogy mi, bolsevikok, Októberben a mensevikeket és eszereket, mint az ellenforradalmi imperialista burzsoázia balszárnyát, megdöntöttük. Egyebek között ez a magyarázata annak, hogy sehol, a világ egyetlen kommunista pártjában sem olyan erősek a nyílt opportunizmus elleni harc hagyományai, mint a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában. Elegendő megemlíteni a moszkvai szervezetet, különösen a Moszkvai Bizottságot, amelyben voltak bizonyos békülékenységi ingadozások, elegendő megemlíteni, hogy a moszkvai munkások, pártunk tagjai, alig két hónap alatt egy csapással egyenesbe hozták a Moszkvai Bizottság vonalát — elegendő mindezt megemlíteni, hogy megértsék, milyen erősek pártunkban a nyílt opportunizmus elleni harc hagyományai.

Mondhatjuk-e ugyanezt a német kommunista

pártról? Sajnos, nem mondhatjuk — ebben bizonyára egyetértenek velem. Mi több, tagadhatatlan, hogy a Németországi Kommunista Párt még korántsem szabadult meg azoktól a szociáldemokrata hagyományoktól, amelyek a Németországi Kommunista Pártban a jobboldali veszélyt táplálják.

Íme ilyen eltérők a viszonyok Németországban és a Szovjetunióban, amiből következik, hogy az eltérő viszonyok miatt a jobboldali veszéllyel szemben más harci módszereket kell alkalmazni a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában és megint más módszereket a Németországi Kommunista Pártban.

Csak az nem tudja megérteni ezt az egyszerű dolgot, aki a marxista érzéknek teljesen híjával van.

A SzK(b)P Központi Bizottsága novemberi plénumának határozatszerkesztő bizottságában[64] az elvtársak egy csoportja azt javasolta, hogy a határozat főbb tételeit terjesszük ki a Kommunista Internacionále más szekcióira is, a többi közt a német szekcióra is. Ezt a javaslatot elvetettük, azzal az indokolással, hogy a jobboldali veszély elleni harc feltételei a Németországi Kommunista Pártban sarkalatosan különböznek a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában folyó harc feltételeitől.

V

A BIZALMAS ÉS A NYILT LEVÉL TERVEZETÉRŐL

Néhány szót a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának albizottságai által beterjesztett határozati javaslatokkal kapcsolatban. Serra

úgy véli, hogy ezek vidéki ízű javaslatok. Kérdezem, miért? Mint kiderül, azért, mert a nyilt levél tervezetében hiányzik a jobboldali veszélyt szülő politikai helyzet elemzése.

Ez nevetséges, elvtársak. Ez az elemzés megvan a VI. kongresszus határozataiban. Szükséges-e azt ismételni? Azt hiszem, hogy nem szükséges. Tulajdonképpen megelégedhettünk volna egy rövid határozattal is, amely kimondja, hogy a jobboldaliak rendszeresen megszegik a VI. kongresszus határozatait és ezért kizárandók, a békülékenyek pedig, mivel nem folytatnak harcot a jobboldaliak ellen, megérdemlik, hogy igen komoly figyelmeztetésben részesüljenek.

De mi mégsem elégedtünk meg ilyen rövid határozati javaslattal, mégpedig azért nem, hogy megmagyarázzuk a munkásoknak a jobboldali elhajlás lényegét, megmutassuk nekik a Brandlerek és Thalheimerek igazi arcát, megmutassuk nekik, mik voltak a multban és mik most, megmutassuk, milyen sokáig kímélte őket a Kommunista Internacionále, abban a reményben, hogy megjavítja őket, megmutassuk, hogy milyen sokáig tűrték őket soraikban a kommunisták és miért nem lehet tovább tűrni ilyen embereket a Kommunista Internacionálében.

Ezért lett terjedelmesebb a határozati javaslat, mint első pillantásra várni lehetett.

Molotov elvtárs már mondotta, hogy a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának küldöttsége csatlakozik ezekhez a határozati javaslatokhoz. Én csak ismételhetem Molotov elvtárs kijelentését.

„Bolsevik" 23—24. sz.
1928.

VÁLASZ KUSTISZEVNEK

Kustiszev elvtárs!

28. XII. 11-én kelt levelét megkaptam.

Kérdése első pillantásra helyesnek tűnhet fel. Valójában nagyon, de nagyon helytelen. Nem nehéz megérteni, hogy amikor Lenin azt mondja — „Szovjethatalom plusz villamosítás annyi mint kommunizmus" — ezzel sem azt nem akarja mondani, hogy a kommunizmusban is lesz valamiféle politikai hatalom, sem azt, hogy ha komolyan foglalkoznánk az ország villamosításával, ezzel már megvalósítanók a kommunizmust.

Mit akart hát mondani Lenin, amikor ezt a kijelentést tette? Szerintem csak azt akarta mondani, hogy a Szovjethatalom egymagában nem elegendő a kommunizmus felé haladáshoz, hogy a kommunizmus felé haladáshoz a Szovjethatalomnak villamosítania kell az országot, *nagyüzemű termelésre állítva át az egész népgazdaságot*, hogy a Szovjethatalom kész ezen az úton haladni azért, hogy eljusson a kommunizmushoz. Lenin szavai csak azt jelentik, hogy a Szovjethatalom *kész* a villamosításon keresztül a kommunizmus felé vezető úton haladni.

Gyakran mondjuk, hogy köztársaságunk szocialista köztársaság. Azt jelenti-e ez, hogy már megvalósítottuk a szocializmust, megszüntettük az osztályokat és eltöröltük az államot (mert a megvalósított szocializmus az állam elhalását jelenti)? Vagypedig azt jelenti-e, hogy a szocializmusban még lesznek osztályok, lesz állam stb.? Világos, hogy nem ezt jelenti. Akkor hát van-e jogunk szocialistának nevezni köztársaságunkat? Természetesen van. Milyen szempontból? Abból a szempontból, hogy *el vagyunk tökélve* és *készek vagyunk* megvalósítani a szocializmust, megszüntetni az osztályokat stb.

Talán hajlandó lenne Kustiszev elvtárs meghallgatni Lenin véleményét erről? Ha hajlandó, figyeljen:

„Azt hiszem, még nem volt olyan ember, aki, Oroszország gazdaságának kérdésével foglalkozva, tagadta volna e gazdaság átmeneti jellegét. Azt hiszem, ugyanúgy egyetlen kommunista sem tagadta azt, hogy ez a kifejezés: szocialista szovjet köztársaság — a Szovjethatalomnak arra irányuló eltökélt szándékát jelenti, hogy a szocializmusba való átmenetet megvalósítsa, de semmiesetre sem azt, hogy az új gazdasági rendet szocialista rendnek ismeri el" (XXII. köt. 513. old.).

Azt hiszem, világos.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1928 december 28.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

ODÁIG SÜLLYEDTEK

A trockista földalatti szervezet kérdését teljes világossággal kell felvetnünk, ezt parancsolja ennek a szervezetnek az utóbbi időben kifejtett tevékenysége, mely arra kényszeríti a pártot és a Szovjethatalmat, hogy *elvileg más* álláspontra helyezkedjék a trockistákkal szemben, mint aminő a párt álláspontja a XV. kongresszus előtt volt.

A trockisták 1927 november 7-i nyilt utcai tüntetése volt az a fordulópont, amikor a trockista szervezet megmutatta, hogy *nemcsak a párt rendjével, hanem a szovjet renddel is szakit.*

Ezt a tüntetést egész sor pártellenes és szovjetellenes cselekedet előzte meg: gyűlés céljára erőszakkal elfoglaltak egy állami helyiséget (a Moszkvai Technikai Főiskolát), illegális nyomdákat szerveztek stb. A párt azonban a XV. kongresszusig még mindig olyan rendszabályokat foganatosított a trockista szervezettel szemben, amelyek arról tanuskodtak, hogy a pártvezetőség a trockisták megjavulását kívánja elérni, azt kívánja elérni, hogy beismerjék hibáikat és visszatérjenek a pártszerűség útjára. A párt az 1923-as vitától kezdve több éven át türelmesen ezen

a vonalon, vagyis főleg az *ideológiai harc* vonalán haladt. Sőt még a XV. pártkongresszuson is csak ilyen rendszabályokról volt szó a trockista szervezettel szemben, annak ellenére, hogy a trockisták „a taktikai jellegű nézeteltérésekről áttértek a *program* jellegű nézeteltérésekre, revideálták Lenin nézeteit és a mensevizmus álláspontjára siklottak le". (A XV. kongresszus határozata.)[65]

A XV. kongresszus óta eltelt év bebizonyította, hogy mennyire helyes volt a XV. kongresszusnak az a határozata, amely az aktív trockistákat kizárta a pártból. *1928 folyamán befejeződött a trockisták átalakulása földalatti pártellenes csoportból földalatti szovjetellenes szervezetté.* Ez az az *új tény*, amely 1928 folyamán arra kényszerítette a Szovjethatalom szerveit, hogy megtorló rendszabályokat foganatosítsanak ennek a földalatti szovjetellenes szervezetnek aktív résztvevőivel szemben.

A proletárdiktatúra hatalmi szervei nem engedhetik meg, hogy a proletárdiktatúra országában földalatti szovjetellenes szervezet létezzék, amely taglétszámát tekintve egészen jelentéktelen, de mégis saját nyomdái, saját bizottságai vannak, szovjetellenes sztrájkokat próbál szervezni és odáig süllyedt, hogy híveit a proletárdiktatúra szervei ellen polgárháborúra készíti elő. Igen, idáig süllyedtek a trockisták, akik valamikor mint frakció szerepeltek a pártban, most pedig földalatti szovjetellenes szervezetté váltak.

Érthető, hogy mindaz, ami az országban szovjetellenes, mensevik, mindez a trockistákkal rokonszenvez s most a trockisták köré csoportosul.

Annak a harcnak, melyet a trockisták a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja ellen folytattak, megvolt a maga logikája és ez a logika a szovjetellenes táborba juttatta a trockistákat. Trockij azzal kezdte, hogy 1928 januárjában azt tanácsolta a vele egy húron pendülőknek, hogy üssék a SzK(b)P vezetőségét, de ne helyezkedjenek szembe a Szovjetunióval. A harc logikája azonban oda juttatta Trockijt, hogy azokat a csapásokat, melyeket a SzK(b)P vezetőségének, a proletárdiktatúra vezető erejének szánt, elkerülhetetlenül a proletárdiktatúra ellen, a Szovjetunió ellen, egész szovjet társadalmunk ellen irányította.

A trockisták a munkásosztály előtt minden módon rontani próbálták az ország vezető pártjának és a Szovjethatalom szerveinek hitelét. Trockij 1928 október 21-én kelt külföldre küldött levelében, melyben utasításokat adott, s amely nemcsak a renegát Maszlov lapjában, hanem a fehérgárdisták lapjaiban is („Rul"[66] stb.) megjelent, olyan rágalmazó, szovjetellenes kijelentésekkel hozakodott elő, hogy a Szovjetunióban fennálló rend „visszájára fordított Kerenszkij-uralom", sztrájkok szervezésére, a kollektív szerződések érdekében folyó kampány meghiúsítására szólít s a dolog lényegét tekintve egy új polgárháború lehetőségére készíti elő kádereit.

Más trockisták nyiltan beszélnek arról, hogy a polgárháborúra való készülődésben nem kell „visszariadni semmitől, semmiféle írott vagy iratlan szabályzattól".

A trockisták a földalatti, valamint a külföldi renegát sajtóban s ezek révén a külföldi fehérgárdista sajtóban rágalmakkal halmozzák el a Vörös Had-

sereget és vezetőit, ami azt bizonyítja, hogy a trockisták nem riadnak vissza attól sem, hogy a nemzetközi burzsoáziát egyenesen ráuszítsák a Szovjetállamra. Ezekben az írásokban úgy tüntetik fel a Vörös Hadsereget és vezetőit, mint egy jövendő bonapartista államcsíny hadseregét. Ugyanakkor a trockista szervezet egyrészt azzal próbálkozik, hogy a Kommunista Internacionále szekcióiban szakadást idézzen elő, bomlassza a Kommunista Internacionále sorait azáltal, hogy mindenütt trockista frakciókat szervez, másrészt a Szovjetunióra uszítja a Szovjetállammal szemben amúgyis ellenséges elemeket.

A trockista írások forradalmi frázisa már nem képes leplezni a trockista felhívások ellenforradalmi mivoltát. Lenin a párt X. kongresszusán, a kronstadti lázadással kapcsolatban, figyelmeztette a pártot, hogy még „a fehérgárdisták is kommunistáknak, sőt még ezeknél is «baloldalibbaknak» igyekeznek és tudják feltüntetni magukat, csakhogy meggyengítsék és megdöntsék az oroszországi proletárforradalom bástyáját". Lenin ugyanakkor egy példát hozott fel arra, miképpen használják ki a mensevikek az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párton belül felmerülő nézeteltéréseket, hogy, a valóságban ösztökélve és támogatva a kronstadti lázadókat, az eszereket és a fehérgárdistákat, a lázadás összeomlása esetére úgy tüntessék fel magukat, mint a Szovjethatalom híveit, akik csak csekély módosításokat kívánnak[67]. A trockisták földalatti szervezete teljesen bebizonyította, hogy olyan álcázott szervezet, amely jelenleg maga körül tömörít minden elemet, aki a proletárdiktatúra ellensége. A trockista szer-

vezet most valójában ugyanazt a szerepet tölti be, amelyet annakidején a mensevik párt töltött be a Szovjetunióban a szovjet rendszer ellen folytatott harcában.

A trockista szervezet *aknamunkája* megköveteli, hogy a Szovjethatalom szervei könyörtelen harcot folytassanak e szovjetellenes szervezet ellen. Ezzel magyarázhatók az Államvédelmi Hatóságnak azok a rendszabályai, melyeket a legutóbbi időben ennek a szovjetellenes szervezetnek felszámolása céljából foganatosított (letartóztatások és kiutasítások).

Úgy látszik, még korántsincs minden párttag tisztában azzal, hogy az egykori trockista ellenzéket, mely a SzK(b)P-ján belül létezett, *már áthidalhatatlan szakadék választja el* a mostani trockista földalatti szovjetellenes szervezettől, mely a SzK(b) P-ján kívül működik. Pedig már ideje volna megérteni és megszívlelni ezt a nyilvánvaló igazságot. Ezért teljesen megengedhetetlen, hogy egyes párttagok olykor „liberális" magatartást tanusítanak a földalatti trockista szervezet aktív résztvevői irányában. Ezt minden párttagnak tudomásul kell vennie. Sőt, meg kell magyarázni az egész országnak, a munkások és parasztok nagy tömegeinek, hogy az illegális trockista szervezet szovjetellenes szervezet, a proletárdiktatúrával szemben ellenséges szervezet.

Azok a trockisták is, akik válaszúton állanak, gondolkozzanak ezen az új helyzeten, amelyet vezetőik és a trockista földalatti szovjetellenes szervezet cselekedetei teremtettek.

Vagy — vagy: vagy a trockista földalatti szovjetellenes szervezettel a SzK(b)P ellen és a Szovjet-

unióban fennálló proletárdiktatúra ellen, vagy teljes szakítás a trockisták szovjetellenes földalatti szervezetével és e szervezet mindennemű támogatásának teljes megvonása.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

BUHARIN CSOPORTJA ÉS A JOBBOLDALI ELHAJLÁS PÁRTUNKBAN

A SzK(b)P Központi Bizottsága Politikai Irodájának és Központi Ellenőrző Bizottsága Elnökségének 1929 január végén és február elején tartott együttes ülésén mondott beszédekből

(Rövid feljegyzés)

Elvtársak! Bármilyen szomorú, de meg kell állapítanom azt a tényt, hogy pártunkban megalakult Buharin külön csoportja, amelynek tagjai Buharin, Tomszkij, Rikov. Pártunk eddig nem tudott semmit e csoport létezéséről — a buharinisták gondosan eltitkolták a párt elől, hogy ilyen csoport létezik. De ez most ismeretessé és nyilvánvalóvá vált.

Ennek a csoportnak, mint nyilatkozatából kitűnik, külön platformja van, amelyet szembeszegez a párt politikájával. Ez a csoport követeli, először — a párt érvényben levő politikája ellenére —, iparfejlesztésünk ütemének lassítását, azt hajtogatva, hogy az iparfejlesztés mostani üteme „végzetes". Követeli, másodszor — szintén a párt politikája ellenére —, a szovhozok és kolhozok építésének lényeges csökkentését, azt állítva, hogy a kolhozoknak és szovhozoknak nincs és nem is lehet komoly szerepük mezőgazdaságunk fejlesztésében. Követeli, harmadszor — ugyancsak a párt politikája ellenére —, hogy tegyük teljesen szabaddá a magánkereskedelmet és a kereskedelem terén szüntessük meg az állam szabályozó szerepét, mert — szerinte — az állam szabá-

lyozó szerepe lehetetlenné teszi a kereskedelem fejlődését.

Másszóval, Buharin csoportja jobboldali elhajló, kapituláns csoport, amely nem a város és falu tőkés elemeinek felszámolásáért, hanem azok szabad fejlődéséért küzd.

Buharin csoportja ugyanakkor ellenzi a kuláksággal szemben alkalmazott kivételes rendszabályokat és a kulákok „túlzott" megadóztatását, lelkiismeretlenül azzal vádolva a pártot, hogy amikor ilyen rendszabályokat alkalmaz, ezzel lényegében „a parasztság katonai-feudális kizsákmányolásának" politikáját folytatja. Erre a nevetséges vádra azért volt szüksége Buharinnak, hogy védelmébe vegye a kulákokat, összekeverve és egy kalap alá véve a dolgozó parasztságot és a kulákságot.

Buharin csoportja azt követeli, hogy a párt e csoport platformjának szellemében gyökeresen változtassa meg a politikáját. Kijelenti továbbá, hogy ha a párt nem változtatja meg a politikáját, akkor Buharin, Tomszkij, Rikov lemond.

Ezek azok a tények, melyek a Központi Bizottság Politikai Irodájának és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének mostani együttes ülésén elhangzott vita folyamán megállapítást nyertek.

Azonkívül megállapítást nyert, hogy Buharin a csoport megbízásából a kulisszák mögött tárgyalásokat folytatott Kamenyevvel, hogy a párttal és a párt Központi Bizottságával szemben megszervezzék a buharinisták és trockisták blokkját. Nyilvánvaló, hogy mivel pártunk Központi Bizottságában nem számíthattak platformjuk győzelmére, ezért a buharin-

isták szükségesnek tartották, hogy a párt Központi Bizottságának háta mögött ilyen blokkot szervezzenek.

Voltak-e korábban is nézeteltéréseink? Igen, voltak. Nézeteltérések első ízben a Központi Bizottság júliusi plénuma (1928) előtt merültek fel. A nézeteltérések akkor is ugyanezekre a kérdésekre: az iparfejlesztés ütemének, a szovhozoknak és kolhozoknak, a magánkereskedelem teljes szabadságának, a kulákság ellen alkalmazott kivételes rendszabályoknak kérdésére vonatkoztak. Az akkori plénumon azonban azzal végződött a dolog, hogy ezekben a kérdésekben egységes és közös határozatokat hoztunk. Akkor valamennyien azt hittük, hogy Buharin és hívei belátták hibáikat, és a nézeteltérések a közös határozat elfogadásával elsimultak. Ezen az alapon jött létre az az ismert nyilatkozat (1928 júliusa), melyet a Politikai Iroda valamennyi tagja aláírt s amely leszögezi, hogy a Politikai Iroda egységes, hogy a Politikai Irodában nincsenek nézeteltérések.

Másodízben a Központi Bizottság novemberi plénuma előtt merültek fel nézeteltérések. Buharinnak „Egy közgazdász jegyzetei" c. cikke világosan arra vallott, hogy a Politikai Irodában nincs minden rendben, hogy — legalábbis — a Politikai Irodának egyik tagja felül akarja vizsgálni vagy „ki akarja javítani" a Központi Bizottság vonalát. Előttünk, a Politikai Iroda tagjainak többsége előtt természetesen nem volt kétséges, hogy a „Közgazdász jegyzetei" pártellenes, eklektikus cikk, amely arra irányul, hogy Frumkin ismert levelének szellemében lassítsa az

iparfejlesztés ütemét és megváltoztassa falusi politikánkat. Ehhez még hozzájárul Rikov, Buharin, Tomszkij lemondásának kérdése. Rikov, Buharin, Tomszkij ugyanis megjelentek az ellenőrző számokról szóló határozatot szerkesztő bizottságban és kijelentették, hogy lemondanak. Az ellenőrző szám bizottság munkája során azonban valamennyi nézeteltérés valahogyan elsimult: megmaradt az iparfejlesztés mostani üteme, jóváhagyták a szovhoz- és kolhozépítés további fejlesztését, a kulákok maximális megadóztatása megmaradt, az állam szabályozó szerepe a kereskedelem terén szintén megmaradt, azt a nevetséges vádat, hogy a párt a „parasztság katonai-feudális kizsákmányolásának" politikáját folytatja, a bizottság tagjainak általános hahotája közben visszautasították, a három lemondó pedig visszavonta lemondását. Az eredmény: közös határozat az ellenőrző számokról, melyet a Politikai Iroda valamennyi tagja elfogadott. Az eredmény: a Politikai Irodának ismeretes határozata arról, hogy a Politikai Iroda valamennyi tagja jelentse ki a Központi Bizottság novemberi plénumán és a plénumon kívül, hogy a Politikai Iroda egységes és nincsenek benne nézeteltérések.

Tudhattuk-e akkor, hogy Buharin, Rikov és Tomszkij csak a látszat kedvéért szavazta meg az egységes határozatot, hogy azokat a pontokat, melyekben nézeteik eltértek a párttól, fenntartják, hogy Buharin és Tomszkij valójában nem lesz hajlandó dolgozni a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsában, a Kommunista Internacionálében és a „Pravdában", tudhattuk-e akkor, hogy Kamenyev levéltárában van bizonyos „feljegyzés", amiből ki-

világlik, hogy a Központi Bizottságon belül saját platformmal rendelkező külön csoport van, amely a trockistákkal blokkra próbál lépni a párt ellen?

Világos, hogy mindezt nem tudhattuk.

Most azonban mindenki előtt világos, hogy vannak nézeteltérések, mégpedig komoly nézeteltérések. Látható, hogy Frumkin babérai nem hagyják nyugodni Buharint. Leninnek ezerszeresen igaza volt, amikor már 1916-ban azt írta Sljapnyikovnak, hogy Buharin „ördögien állhatatlan a politikában"[68]. Most ez az állhatatlanság Buharinról ráragadt csoportjának tagjaira is.

A buharinisták legnagyobb baja az, hogy azt hiszik, sőt meg vannak győződve arról, hogy gabonanehézségeink és minden más nehézségünk megoldásának nincs más eszköze, csak az, ha a kulák helyzetén könnyítünk és szabad kezet biztosítunk a kuláknak. Azt hiszik, ha könnyítünk a kulákon, ha nem fogjuk korlátozni kizsákmányoló törekvéseit, ha szabad kezet adunk neki stb., akkor a nehézségek megszűnnek és az ország politikai állapota javulni fog. Mondanom sem kell, hogy a buharinistáknak a kulákság mentő szerepébe vetett naív hite olyan nevetséges képtelenség, hogy még bírálatra sem érdemes. A buharinistáknak az a bajuk, hogy nem értik az osztályharc mechanikáját, nem értik, hogy a kulák a dolgozók esküdt ellensége, egész rendünk esküdt ellensége. Nem értik, hogy az a politika, amely könnyítene a kulákon és a kuláknak szabad kezet biztosítana, csak rontana országunk politikai állapotán, csak növelné országunkban a tőkés elemek esélyeit, ez a politika egyértelmű lenne azzal, hogy

elveszítjük a falusi szegényparasztságot, demoralizáljuk a középparasztot és szakítunk országunk munkásosztályával. Nem értik, hogy akármilyen szabad kezet adunk is a kuláknak, ezzel nem könnyítenénk gabonanehézségeinken, mert a kulák önként mégsem ad gabonát, amíg a begyüjtési árak politikája van érvényben és az állami szervek szabályozzák a gabonapiacot, márpedig a kereskedelem állami szabályozásának politikájáról nem mondhatunk le, hacsak nem akarjuk megingatni a szovjet rendet, a proletárdiktatúrát. A buharinistáknak az a baja, hogy nem értik ezeket az egyszerű, elemi dolgokat. Arról már nem is beszélek, hogy a tőkés elemek szabadjára engedésének politikája sem elméletileg, sem politikailag nem egyeztethető össze a lenini politika és a leninizmus alapjaival.

Mindez helyes, mondhatják az elvtársak, de hol a megoldás, mit kell tennünk azzal kapcsolatban, hogy a Buharin-csoport megjelent a színen? Az elvtársak többsége már állást foglalt ebben a kérdésben. Az elvtársak többsége azt követeli, hogy a gyűlés legyen szilárd és utasítsa el határozottan Buharin és Tomszkij lemondását (Rikov már visszavonta lemondását). Az elvtársak többsége azt követeli, hogy a Központi Bizottság Politikai Irodájának és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének együttes ülése ítélje el Buharin, Tomszkij és Rikov jobboldali-opportunista, kapituláns platformját, ítélje el Buharin és csoportja arra irányuló kísérletét, hogy a trockistákkal pártellenes blokkot kovácsoljon össze. Teljesen egyetértek ezekkel a javaslatokkal.

A buharinisták nem értenek egyet ezzel a határo-

zattal. Azt szeretnék, ha — a párt szervezeti szabályzata ellenére — biztosítanák számukra a frakciós csoportosulás szabadságát. Azt szeretnék, ha — a párt létérdeke ellenére — biztosítanák számukra a párthatározatok és a Központi Bizottság határozatai megszegésének szabadságát. Kérdezem — milyen alapon?

Ők így gondolják a dolgot: ha az egyszerű párttagok nem hajtják végre a Központi Bizottság határozatait, akkor a párttörvények egész szigorával meg kell büntetni őket, de ha az úgynevezett vezetők, például a Politikai Iroda tagjai szegik meg a Központi Bizottság határozatait, akkor nem szabad megbüntetni, sőt még bírálni sem szabad őket, mert ők a kritikát ebben az esetben „ledorongolásnak" minősítik.

Világos, hogy a párt nem helyezkedhetik erre a fonák álláspontra. Ha más törvényt szabunk a vezetőkre és megint mást a párt „egyszerű embereire", akkor a pártból és a pártfegyelemből semmi sem marad.

Panaszkodnak a „ledorongolásra". De a panaszokból kilátszik a lóláb. Ha Buharinnak joga van olyan zagyva, pártellenes cikket írni, mint a „Közgazdász jegyzetei", akkor a párttagoknak még több joguk van ezt a cikket bírálni. Ha Buharin és Tomszkij feljogosítják magukat a Központi Bizottság határozatainak megszegésére és a rájuk bízott munkát makacsul megtagadják, akkor a párttagoknak még több joguk van ezt a magatartásukat bírálni. Ha ők ezt „ledorongolásnak" nevezik, akkor magyarázzák meg nekünk, hogyan fogják fel ők az önbírálat, a pártdemokrácia stb. jelszavát.

Azt mondják, hogy Lenin minden bizonnyal enyhébben járt volna el, mint ahogy most a Központi Bizottság bánik Tomszkijjal és Buharinnal. Ez egyáltalán nem igaz. Most az a helyzet, hogy a Politikai Iroda két tagja rendszeresen megszegi a Központi Bizottság határozatait, makacsul vonakodnak azokon a posztokon maradni, melyeket a párt bízott rájuk, a párt Központi Bizottsága pedig, ahelyett hogy megbüntetné őket, immár két hónapja beszél a lelkükre, hogy maradjanak a posztjukon. És Lenin hogyan járt el ilyen esetekben — tessék csak visszaemlékezni. Talán elfelejtették, hogy Lenin elvtárs egyetlen kis hiba miatt Turkesztánba űzte Tomszkijt.

Tomszkij. Zinovjev és részben a te szíves közreműködéseddel.

Sztálin. Ha azt akarod mondani, hogy Lenint meg lehetett győzni valamiről, amiről ő maga nem volt meggyőződve, azon csak kacagni lehet... Tessék csak visszaemlékezni egy másik esetre, Sljapnyikov esetére, amikor Lenin azt javasolta, hogy Sljapnyikovot zárják ki a Központi Bizottságból, mert a Legfőbb Népgazdasági Tanács pártsejtjében a Legfőbb Népgazdasági Tanács egyik rendelettervezetét bírálta.

Ki tagadhatja, hogy Buharin és Tomszkij mostani bűnei — az, hogy durván megszegik a Központi Bizottság határozatait és nyilvánvalóan egy új, opportunista platformot állítanak össze a párt ellen, ki tagadhatja, hogy ezek a bűnök sokkal súlyosabbak, mint Tomszkij és Sljapnyikov kisiklásai voltak a fentebb említett esetekben? A Központi Bizottság ellenben nemcsak nem követeli Buharinnak és Tomszkij-

nak a Központi Bizottságból való kizárását vagy Turkesztánba való vezénylését, hanem csak megpróbálja őket rábírni arra, hogy maradjanak a posztjukon, közben természetesen leleplezve nem pártszerű, olykor határozottan pártellenes álláspontjukat. Hogyan lehetne még enyhébben eljárni?

Inkább azt mondhatnák, hogy mi, a Központi Bizottság többsége, túlságosan liberálisak és türelmesek vagyunk a buharinistákkal szemben, s hogy ezzel önkéntelenül talán ösztönözzük frakciós, pártellenes „munkájukat"?

Talán már ideje is volna, hogy véget vessünk ennek a liberalizmusnak?

Javaslom, hogy fogadjuk el a mostani gyűlés többségének javaslatát és térjünk a napirendi ügyekre.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

VÁLASZ BILL-BELOCERKOVSZKIJNAK

Bill-Belocerkovszkij elvtárs!

Nagy késéssel írok. De jobb későn, mint soha.

1. A szépirodalomban (s így a színház terén is) a „jobboldaliak" és a „baloldaliak" kérdésének felvetését helytelennek tartom. Országunkban a „jobboldaliság" és a „baloldaliság" fogalma jelenleg pártfogalom, pontosabban: pártonbelüli fogalom. „Jobboldaliak" és „baloldaliak" — ezek a párt, tisztán a párt vonalától egyik vagy másik oldalra elhajló emberek. Ezért furcsa volna, ha ezeket a fogalmakat olyan *nem*-pártterületen, olyan összehasonlíthatatlanul szélesebb területen alkalmaznók, mint a szépirodalom, a színház stb. Ezek a fogalmak még alkalmazhatók egyik-másik szépirodalmi (kommunista) pártkörre. Egy ilyen körön belül lehetnek „jobboldaliak" és „baloldaliak". De a szépirodalomban, annak mai fejlődési szakaszán alkalmazni e fogalmakat, amikor a szovjetellenes és egyenest ellenforradalmi áramlatokig a legkülönfélébb áramlatok fellelhetők benne, ez egyértelmű volna azzal, hogy fejetetejére állítunk minden fogalmat. Szépirodalmunkban leghelyesebb lenne *osztály*fogalmakkal, vagy

éppenséggel olyan fogalmakkal operálni, mint „szovjet", „szovjetellenes", „forradalmi", „ellenforradalmi" stb.

2. A mondottakból következik, hogy a „golovanovizmust"[69] nem tekinthetem sem „jobboldali" sem „baloldali" veszélynek — az kívül esik a pártáramlatok határain. A „golovanovizmus" szovjetellenes jellegű jelenség. Ebből természetesen nem következik, hogy maga Golovanov nem javulhat meg, hogy nem szabadulhat meg hibáitól, hogy üldözni és ostorozni kell őt még akkor is, ha hajlandó elállni hibáitól, hogy ilymódon kényszeríteni kell arra, hogy külföldre menjen.

Vagy például itt van Bulgakov „Menekülés"-e, amelyet szintén nem lehet sem a „jobboldali", sem a „baloldali" veszély megnyilvánulásának tekinteni. A „Menekülés" csupán arra irányuló kísérlet, hogy, ha nem is rokonszenvet, de legalább szánalmat ébresszen a szovjetellenes emigráció bizonyos rétegei iránt, tehát kísérlet arra, hogy igazolja vagy legalábbis félig-meddig igazolja a fehérgárdisták ügyét. A „Menekülés", úgy amint van, szovjetellenes jelenség.

Egyébként én nem ellenezném a „Menekülés" előadását, ha Bulgakov a nyolc álmához még hozzátoldana egy vagy két álmot, amelyben megmutatná a Szovjetunióban lefolyt polgárháború belső társadalmi rúgóit, hogy a néző megérthesse, hogy mindezeket a maguk módján „tisztességes" Szerafimokat és magántanárokat nem a bolsevikok szeszélyéből söpörték ki Oroszországból, hanem azért, mert (jóllehet „tisztességesek") a nép nyakán ültek, és hogy a bolsevikok, amikor a kizsákmányolás e „tisztessé-

ges" híveit kiűzték, a munkások és parasztok akaratát teljesítették s ezért igen helyesen cselekedtek.

3. Miért adják olyan gyakran Bulgakov darabjait? Alighanem azért, mert *saját* darabunk, olyan, amely előadásra alkalmas, kevés van. Ekkora halszűkében még a „Turbinék napjai" is — halnak számít. Persze nagyon könnyű „kritizálni" és a nemproletár irodalom betiltását követelni. De azt, ami a legkönnyebb, nem tekinthetjük a legjobbnak is. Nem betiltással oldjuk meg a dolgot, hanem azzal, hogy versenyben lépésről-lépésre kiszorítjuk a színpadról a régi és az új nemproletár fércmunkákat, hogy szovjetjellegű, érdekes, valóban művészi darabokat alkotunk, melyeket azok helyett előadhatunk. A verseny pedig nagy és komoly dolog, mert csupán a verseny légkörében érhetjük majd el proletár szépirodalmunk kialakulását és kikristályosodását.

Ami magát a „Turbinék napjai" című darabot illeti, az nem is olyan rossz, mert több hasznot hoz, mint kárt okoz. Ne felejtse el, hogy az az általános benyomás, amelyet ez a darab a nézőre tesz, a bolsevikokra kedvező: „ha még az olyan emberek is, mint Turbinék, kénytelenek letenni a fegyvert és alávetni magukat a nép akaratának, belátván, hogy ügyük végkép elveszett — ez azt jelenti, hogy a bolsevikok legyőzhetetlenek és hogy úgysem tehetnek semmit ellenük". A „Turbinék napjai" a bolsevizmus mindenen diadalmaskodó erejét példázza.

Persze a szerző „ártatlan" abban, hogy darabjával ezt példázza. De mi közünk ehhez?

4. Igaz, hogy Szvigyerszkij elvtárs egyre-másra a leghallatlanabb hibákat és ferdeségeket követi el.

De igaz az is, hogy a műsorbizottság, ha más irányban is, nem kisebb hibákat követ el munkájában. Csak emlékezzék a „Bíborsziget"-re, „Az egyenlők összeesküvése"-re és a többi fércmunkára, amelyet hogy-hogy nem könnyűszerrel engedélyezett a valóban burzsoá Kamara Színház számára.

5. Ami pedig a „liberalizmusra" vonatkozó „híreszteléseket" illeti, jobb, ha nem beszélünk róluk — bízza a moszkvai kofákra, hadd foglalkozzanak azok a „híresztelésekkel".

I. Sztálin

1929 február 2.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

A „KRASZNIJ TREUGOLNYIK"[69a] MUNKÁSAINAK ÉS MUNKÁSNŐINEK

Tisztelt elvtársak, a „Krasznij Treugolnyik" munkásai és munkásnői! Fogadják baráti üdvözletemet abból az alkalomból, hogy a „Krasznij Treugolnyik" áttért a hétórás munkanapra.

A tőkés országokban testvéreik 10—12—14 órát dolgoznak. Mi, munkás-paraszt államunk munkásai és munkásnői, mától kezdve hét órát fogunk dolgozni naponta.

Tudja meg mindenki, hogy a Szovjetunió munkásai az egész világ munkásosztályának első soraiban haladnak!

Legyen a zászlónk — a szocializmus építésének zászlaja — a világ munkásainak zászlajává!

Elnézésüket kérem, hogy nem áll módomban önökhöz utazni és ünnepségükön résztvenni.

I. Sztálin

1929 február 2.

„Leningradszkaja Pravda"
(„Leningrádi Pravda") 28. sz.
1929 február 3.

TÁVIRAT PROSZKUROVBA AZ ELSŐ VÖRÖS KOZÁKEZRED VÖRÖSKATONÁINAK, PARANCSNOKI KARÁNAK ÉS POLITIKAI TISZTIKARÁNAK[70]

Testvéri üdvözlet a Vörös Lovashadosztály Első Vörös Kozákezrede vöröskatonáinak, parancsnoki karának és politikai tisztjeinek. Sok sikert kívánok munkájukhoz és győzelmet a munkások és a parasztok ellenségei felett.

Sztálin

1929 február 22.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

ÜDVÖZLET A „SZELSZKOHOZJAJSZTVENNAJA GAZETÁ"-NAK

Üdvözlet és sok jókívánság a „Szelszkohozjajsztvennaja Gazetá"-nak![71] Sok sikert kívánok munkájukban, mely arra irányul, hogy a mezőgazdaság fejlesztésének kérdéseit a marxista-leninista elmélet alapján kidolgozzák és megvilágítsák.

Reméljük, hogy a lap szervező központjává tud válni építésünk aktív funkcionáriusainak, akik előreviszik mezőgazdaságunk szocialista újjáalakításának nehéz ügyét.

I. Sztálin

„Szelszkohozjajsztvennaja Gazeta"
(„Mezőgazdasági Ujság") 1. sz.
1929 március 1.

NEMZETI KÉRDÉS ÉS LENINIZMUS

Válasz Meskov, Kovalcsuk és más elvtársaknak

Leveleiket megkaptam. Az utóbbi hónapokban ugyanerről a tárgyról számos hasonló levelet kaptam más elvtársaktól is. Elhatároztam azonban, hogy éppen önöknek válaszolok, mert önök nyersebben vetik fel a kérdéseket s ezzel elősegítik tisztázásukat. Igaz, hogy leveleikben helytelenül oldják meg a felvetett kérdéseket, de ez más dolog — erről alább beszélünk.

Térjünk a tárgyra.

1. A „NEMZET" FOGALMA

Az orosz marxistáknak már régen megvan a maguk nemzetelmélete. Az orosz marxisták elmélete szerint a nemzet az emberek történelmileg kialakult tartós közössége, amely négy fő ismérv közössége alapján, mégpedig: a nyelv közössége, a terület közössége, a gazdasági élet közössége és a nemzeti kultúra jellegzetes sajátosságai közösségében megnyilvánuló lelki alkat közössége alapján keletkezett. Tudott dolog, hogy ezt az elméletet pártunkban általánosan elismerték.

Mint leveleikből látható, önök ezt az elméletet hiányosnak tartják. Ezért azt javasolják, hogy a négy ismérvhez hozzá kell adni egy ötödik ismérvet s ez: a saját, különálló nemzeti állam megléte. Önök azt tartják, hogy ennek az ötödik ismérvnek megléte nélkül nincs és nem is lehetséges nemzet.

Azt hiszem, hogy az önök által javasolt séma, amely megköveteli a „nemzet" fogalmának új, ötödik ismérvét — mélységesen téves és sem elméletileg, sem gyakorlati-politikai szempontból nem igazolható.

Az önök sémája szerint csak az olyan nemzeteket kellene nemzeteknek elismerni, amelyeknek saját, külön államuk van, viszont az elnyomott nemzeteket, amelyeknek nincs önálló államiságuk, egytől-egyig törölni kellene a nemzetek kategóriájából, s ugyanígy az elnyomott nemzetek harcát a nemzeti elnyomás ellen, a gyarmati népek harcát az imperializmus ellen ki kellene küszöbölni a „nemzeti mozgalom", a „nemzeti szabadságmozgalom" fogalmából.

Sőt mi több. Ha elfogadnók az önök sémáját, akkor azt kellene állítanunk, hogy:

a) az írek csak az „Ír Szabad Állam" megalakulása után váltak nemzetté, addig az ideig pedig nem alkottak nemzetet;

b) a norvégek Norvégiának Svédországtól való különválása előtt nem voltak nemzet, hanem csak a különválás után váltak nemzetté;

c) az ukránok akkor, amikor a cári Oroszországhoz tartoztak, nem voltak nemzet, nemzetté csak azután váltak, hogy a Központi Rada és Szkoropadszkij hetman alatt különváltak Szovjetoroszország-

tól, de ismét megszűntek nemzet lenni, amikor Ukrán Szovjet Köztársaságukat a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében más Szovjet Köztársaságokkal egyesítették.

Az ilyen példák egész tömegét lehetne felhozni.

Nyilvánvaló, hogy az a séma, amely ilyen képtelen következtetésekre vezet, nem tekinthető tudományos sémának.

Gyakorlati-politikai szempontból az önök sémája elkerülhetetlenül a nemzeti elnyomás, az imperialista elnyomás igazolására vezet, amelynek hordozói egyáltalán nem ismerik el igazi nemzeteknek a saját, külön nemzeti állammal nem bíró elnyomott és nem teljesjogú nemzeteket és azt tartják, hogy ez a körülmény feljogosítja őket e nemzetek elnyomására.

Arról már nem is beszélek, hogy az önök sémája a mi Szovjet Köztársaságaink burzsoá nacionalistáinak igazolására vezet, akik azt bizonygatják, hogy a szovjet nemzetek megszűntek nemzetek lenni, miután elhatározták, hogy saját nemzeti Szovjet Köztársaságaikat a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében egyesítsék.

Ennyit az orosz marxista nemzetelmélet „kiegészítésének" és „kijavításának" kérdéséről.

Nincs más hátra: el kell ismerni, hogy az orosz marxista nemzetelmélet az egyetlen helyes elmélet.

2. A NEMZETEK KELETKEZÉSE ÉS FEJLŐDÉSE

Az önök egyik legkomolyabb hibája, hogy egy kalap alá vonnak minden manapság létező nemzetet és nem látják a közöttük fennforgó elvi különbséget.

Különféle nemzetek vannak a világon. Vannak olyan nemzetek, amelyek a felfelé haladó kapitalizmus korszakában fejlődtek ki, amikor a burzsoázia, összetörve a feudalizmust és a feudális széttagoltságot, egy egészbe összefogta és egybeforrasztotta a nemzetet. Ezek az úgynevezet „modern" nemzetek.

Önök azt állítják, hogy már a kapitalizmus előtt is keletkeztek és léteztek nemzetek. De hogyan keletkezhettek és létezhettek nemzetek a kapitalizmus előtt, a feudalizmus idején, amikor az országok egyes, önálló fejedelemségekre voltak széttagolva, melyek nemcsak hogy nem voltak nemzeti kötelékekkel egymáshoz fűzve, hanem az ilyen kötelékek szükségességét határozottan tagadták. Az önök téves állításaival szemben meg kell állapítani, hogy a kapitalizmus előtti időszakban nem voltak és nem is lehettek nemzetek, mert nem voltak még nemzeti piacok, nem voltak sem gazdasági, sem kulturális nemzeti központok, tehát nem voltak meg azok a tényezők, amelyek felszámolják valamely nép gazdasági széttagoltságát s ennek a népnek addig elkülönült részeit *egy* nemzeti egészbe vonják össze.

Persze, a nemzet elemei — a nyelv, a terület, a kulturális közösség stb. — nem az égből hullottak, hanem lassanként jöttek létre, még a kapitalizmus előtti időszakban. De ezek az elemek csak csírájukban voltak meg, s a legjobb esetben csak potenciát, lehetőséget jelentettek olyan értelemben, hogy a jövőben, bizonyos kedvező körülmények fennforgása esetén, nemzet kialakulására vezethettek. A lehetőségből csak a felfelé haladó kapitalizmus időszakában

lett valóság, amikor már volt nemzeti piac, amikor már voltak gazdasági és kulturális központok.

Ezzel kapcsolatban idéznünk kell Lenin „Kik azok a «népbarátok» és hogyan hadakoznak a szociáldemokraták ellen?" című brosúrájából a nemzetek keletkezésére vonatkozó nagyszerű szavakat. A narodnyik Mihajlovszkijjal vitatkozva, aki a nemzeti kötelékek és a nemzeti egység keletkezését a nemzetségi kötelékek fejlődéséből vezeti le, Lenin a következőket mondja:

„Tehát a nemzeti kötelékek a nemzetségi kötelékek folytatásai és általánosításai! Mihajlovszkij úr nyilvánvalóan abból a gyermekmeséből veszi társadalomtörténeti elgondolásait, melyet a gimnazistáknak tanítanak. A társadalom története — így szól az iskolás tudomány — azt mutatja, hogy kezdetben volt a család, minden társadalom sejtje . . ., aztán — úgymond — a család törzzsé, a törzs pedig állammá terebélyesedett. Ha Mihajlovszkij úr nagyképűen ezt a gyerekes badarságot ismétli, ez — minden egyébtől eltekintve — csak arról tanuskodik, hogy a leghalványabb sejtelme sincs még az orosz történelem menetéről sem. Ha még lehetett beszélni az ősi Oroszföld nemzetségi életviszonyairól, kétségtelen, hogy a középkorban, a moszkvai állam korszakában, ezek a nemzetségi kötelékek már nem voltak meg, vagyis az állam egyáltalán nem nemzetségi, hanem helyi kapcsolatokon alapult: a földesurak és a kolostorok különböző helyekről parasztokat fogadtak magukhoz, és az ilymódon alakult közösségek tisztán területi egyesülések voltak. De az akkori időben nemzeti kötelékekről a szó tulajdonképpeni értelmében aligha lehetett szó: az állam külön «földekre», sőt részben fejedelemségekre hullott szét, amelyek egykori önkormányzatuk élő nyomait, közigazgatásuk sajátosságait, néha saját csapataikat (a helyi bojárok saját csapataikkal vonultak hadba), saját vámhatáraikat is stb. megőrizték. Csak az orosz történelem új időszakára (körülbelül a XVII. szá-

zadtól) jellemző e területek, földek és fejedelemségek egy egészbe való tényleges egybeolvadása. Ezt az egybeolvadást, igen tisztelt Mihajlovszkij úr, nem a nemzetségi kötelékek idézték elő, sőt még a folytatásuk és általánosításuk sem: ezt az egybeolvadást az egyes területek között kifejlődő csere, a fokozatosan növekvő áruforgalom, a kis helyi piacoknak *egy* összoroszországi piaccá való összpontosulása idézte elő. Minthogy ennek a folyamatnak vezetői és urai a kapitalista kereskedők voltak, ezért a nemzeti kötelékek megteremtése nem volt egyéb, mint a burzsoá kötelékek megteremtése" (lásd I. köt. 72—73. old.[72]).

Így keletkeztek az úgynevezett „modern" nemzetek.

Ebben az időszakban az ilyen nemzetek fő vezető erői a burzsoázia és nacionalista pártjai voltak és maradnak. Osztálybéke a nemzeten belül a „nemzet egysége" kedvéért, a saját nemzet területének kiterjesztése idegen nemzeti területek meghódítása útján; bizalmatlanság és gyűlölet az idegen nemzetekkel szemben; a nemzeti kisebbségek elnyomása; egységfront az imperializmussal — ilyen ezeknek a nemzeteknek eszmei és társadalmi-politikai arculata.

Az ilyen nemzeteket burzsoá nemzeteknek kell minősíteni. Ilyenek például a francia, az angol, az olasz, az északamerikai és más, hozzájuk hasonló nemzetek. Ugyanilyen burzsoá nemzetek voltak az orosz, az ukrán, a tatár, az örmény, a grúz és más nemzetek Oroszországban, mielőtt országunkban a proletariátus diktatúrája, a szovjet rend létrejött.

Érthető, hogy az ilyen nemzetek sorsa a kapitalizmus sorsához van kötve, hogy a kapitalizmus bukásával együtt az ilyen nemzeteknek is el kell

tűnniök. Ilyen burzsoá nemzetekre gondol Sztálin „Marxizmus és nemzeti kérdés" című brosúrájában, amikor azt mondja, hogy „a nemzet nem egyszerűen történelmi kategória, hanem egy meghatározott korszaknak, a felfelé haladó kapitalizmus korszakának történelmi kategóriája", hogy „a nemzeti mozgalomnak, mint lényegében burzsoá mozgalomnak sorsa természetszerűen a burzsoázia sorsához van kötve", hogy „a nemzeti mozgalom végleg csak a burzsoázia bukásával szűnhetik meg", hogy „csak a szocializmus birodalmában teremthető meg a teljes béke"[73].

Ennyit a burzsoá nemzetekről.

De vannak a világon más nemzetek is. Ezek az új, szovjet nemzetek, amelyek a régi, burzsoá nemzetek alapján azután fejlődtek és alakultak ki, hogy Oroszországban megdöntötték a kapitalizmust, felszámolták a burzsoáziát és nacionalista pártjait és megteremtették a szovjet rendet.

A munkásosztály és internacionalista pártja az az erő, amely ezeket az új nemzeteket összeforrasztja és vezeti. A nemzeten belül a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetsége, melynek az a célja, hogy a szocializmus győzelmes építése érdekében felszámolja a kapitalizmus maradványait; a nemzeti elnyomás maradványainak megsemmisítése a nemzetek és nemzeti kisebbségek egyenjogúsága és szabad fejlődése érdekében; a nacionalizmus maradványainak megsemmisítése a népek közötti barátság megteremtése és a nemzetköziség megvalósítása érdekében; egységfront valamennyi elnyomott és nemteljesjogú nemzettel a hódító politika és a hódító háborúk elleni harcban, az imperializmus elleni harcban —

ilyen ezeknek a nemzeteknek szellemi és társadalmi-politikai arculata.

Az ilyen nemzeteket szocialista nemzeteknek kell minősíteni.

Ezek az új nemzetek a régi, burzsoá nemzetek alapján, a kapitalizmus felszámolásának eredményeképpen — a szocializmus szellemében történt gyökeres átalakulásuk útján keletkeztek és fejlődtek. Senki sem tagadhatja, hogy a Szovjet Szövetségben élő, mostani szocialista nemzetek — az orosz, az ukrán, a belorusz, a tatár, a baskir, az üzbek, a kazah, az azerbajdzsán, a grúz, az örmény és más nemzetek — mind osztályösszetételükben és szellemi arculatukban, mindpedig társadalmi és politikai érdekeikben és törekvéseikben gyökeresen különböznek a régi Oroszország megfelelő régi, burzsoá nemzeteitől.

A történelem a nemzeteknek ezt a két típusát ismeri.

Önök nem értenek egyet azzal, hogy a nemzetek sorsát — a szóbanforgó esetben a régi, burzsoá nemzetek sorsát — a kapitalizmus sorsához kössük. Önök nem értenek egyet azzal a tétellel, hogy a kapitalizmus felszámolásával együtt a régi, burzsoá nemzeteket is fel fogják számolni. Hát tulajdonképpen mihez kössük ezeknek a nemzeteknek sorsát, ha nem a kapitalizmus sorsához? Valóban olyan nehéz megérteni, hogy a kapitalizmus eltűnésével az általa létrehozott burzsoá nemzeteknek is el kell tűnniök? Vagy talán azt hiszik, hogy a régi, burzsoá nemzetek a szovjet rendben, a proletariátus diktatúrája alatt is létezhetnek és fejlődhetnek? Még mit nem ...

Önök áttól tartanak, hogy a kapitalizmus idején

fennálló nemzetek felszámolása általában egyet jelent a nemzetek felszámolásával, mindenféle nemzet felszámolásával. Miért? Milyen alapon? Valóban nem tudnák, hogy a burzsoá nemzeteken kívül más nemzetek, szocialista nemzetek is vannak, amelyek sokkal jobban egybeforrtak és életrevalóbbak, mint bármelyik burzsoá nemzet?

Éppen ott hibáznak önök, hogy nem látnak más nemzeteket, csak burzsoá nemzeteket, vagyis szem elől tévesztettek egy egész korszakot, melynek folyamán a Szovjet Szövetségben szocialista nemzetek keletkeztek a régi, burzsoá nemzetek romjain.

Az igazság az, hogy a burzsoá nemzetek felszámolása nem általában a nemzetek felszámolását, hanem csak a burzsoá nemzetek felszámolását jelenti. A régi, burzsoá nemzetek romjain új, szocialista nemzetek keletkeznek és fejlődnek, amelyek sokkal szorosabban egybeforrtak, mint bármelyik burzsoá nemzet, mert a szocialista nemzetek mentesek a burzsoá nemzeteket bomlasztó kibékíthetetlen osztályellentétektől, és sokkal inkább ölelik fel az egész népet, mint bármelyik burzsoá nemzet.

3. A NEMZETEK ÉS NEMZETI NYELVEK JÖVŐJE

Önök komoly hibát követnek el, amikor azt az időszakot, amelyben a szocializmus csak *egy* országban győzött, nem különböztetik meg a szocializmus világméretű győzelmének időszakától és azt állítják, hogy a nemzeti különbségek és a nemzeti nyelvek eltűnése, a nemzetek egybeolvadása és egységes közös nyelv kialakulása nemcsak a szocializmus világ-

méretű győzelme esetén lehetséges és szükségszerű, hanem akkor is, ha a szocializmus csak *egy* országban aratott győzelmet. Emellett önök egészen különböző dolgokat tévesztenek össze: „a nemzeti elnyomás megszüntetését" összezavarják „a nemzeti különbségek felszámolásával", „a nemzeti állami válaszfalak megsemmisítését" a „nemzetek elhalásával", a „nemzetek egybeolvadásával".

Hangsúlyoznom kell, hogy marxistáknak semmiesetre sem szabad ezeket a különnemű fogalmakat összekeverni. Nálunk, a mi országunkban, már régen megszűnt a nemzeti elnyomás, de ebből egyáltalán nem következik, hogy a nemzeti különbségek is eltűntek s hogy országunkban nincsenek többé nemzetek. Nálunk, a mi országunkban, már régen felszámoltuk a nemzeti állami válaszfalakat, a határőrségekkel és vámhivatalokkal együtt, de ebből egyáltalán nem következik, hogy a nemzetek már egybeolvadtak és a nemzeti nyelvek eltűntek, hogy ezeknek a nyelveknek a helyét valamennyi nemzetünknek egyvalamilyen közös nyelve foglalta el.

Önök nincsenek megelégedve a Keleti Népek Kommunista Egyetemén tartott beszédemmel (1925)[74], amelyben tagadom annak a tételnek helyességét, hogy a szocializmus *egy országban* aratott győzelme esetén — például a mi országunkban — a nemzeti nyelvek elhalnak, a nemzetek egybeolvadnak, s a nemzeti nyelvek helyét egy közös nyelv foglalja el.

Önök úgy vélekednek, hogy ez a kijelentésem ellentmond Lenin ismert tételének, mely szerint a szocializmus célja nem csupán az, hogy az emberiség-

nek kis államokra forgácsoltsága és mindenféle nemzeti elkülönülés megszűnjék, nem csupán az, hogy a nemzetek közelebb kerüljenek egymáshoz, hanem az is, hogy egybeolvadjanak.

Önök továbbá úgy vélekednek, hogy kijelentésem ellentmond egy másik lenini tételnek is, amely szerint a szocializmus *világméretű* győzelmével kapcsolatban a nemzeti különbségek és a nemzeti nyelvek kezdenek elhalni, hogy az ilyen győzelem után a nemzeti nyelveket egy közös nyelv kezdi felváltani.

Ez, elvtársak, teljesen helytelen. Ez súlyos tévedés.

Fentebb már mondottam, hogy marxistának nem szabad összekevernie és egy kalap alá vonnia olyan különnemű jelenségeket, mint „a szocializmus győzelme *egy* országban" és „a szocializmus világméretű győzelme". Nem szabad elfelejteni, hogy ezek a különnemű jelenségek két teljesen különböző korszakot tükröznek, amelyek nemcsak időben (ami nagyon fontos), hanem egész lényegükben is különböznek egymástól.

A nemzeti bizalmatlanságot, a nemzeti elkülönülést, a nemzeti ellenségeskedést, a nemzeti összeütközéseket természetesen nem a nemzeti gyűlölködés valamilyen „veleszületett" érzése sugallja és táplálja, hanem az imperializmusnak idegen nemzetek leigázására irányuló törekvése és e nemzeteknek a nemzeti leigázás veszélyétől való félelme. Kétségtelen, hogy amíg világimperializmus lesz, addig meglesz ez a törekvés és ez a félelem is, következésképpen az országok óriási többségében meglesz a nemzeti bizalmatlanság is, a nemzeti elkülönülés is, a nemzeti ellenségeskedés is és nemzeti összeütközések is lesz-

nek. Állíthatjuk-e, hogy a szocializmus győzelme és az imperializmus felszámolása *egy* országban az imperializmus és a nemzeti elnyomás felszámolását jelenti az országok többségében? Világos, hogy ezt nem állíthatjuk. Ebből azonban az következik, hogy a szocializmus győzelme *egy* országban, annak ellenére, hogy komolyan meggyengíti a világimperializmust, mégsem teremti meg és nem is teremtheti meg azokat a feltételeket, amelyek a világ nemzeteinek és nemzeti nyelveinek egy közös egészbe olvadásához elengedhetetlenek.

A szocializmus világgyőzelmének időszaka mindenekelőtt éppen abban különbözik attól az időszaktól, amelyben a szocializmus csak *egy* országban győzött, hogy *minden országban* felszámolja az imperializmust, megszünteti az idegen nemzetek leigázására irányuló törekvést és a nemzeti leigázástól való félelmet, egyaránt kitépi a nemzeti bizalmatlanság és a nemzeti ellenségeskedés gyökereit, a szocialista világgazdaság egységes rendszerében egyesíti a nemzeteket s ilymódon megteremti azokat a reális feltételeket, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy minden nemzet fokozatosan egy egészbe olvadjon egybe.

Ez a gyökeres különbség e két időszak közt.

Ebből azonban az következik, hogy ha ezt a két különböző időszakot összekeverjük és egy kalap alá vonjuk — megbocsáthatatlan hibát követünk el. Vegyük a Keleti Népek Kommunista Egyetemén tartott beszédemet. Ebben a következőket mondom:

„Azt mondják (például Kautsky), hogy a szocializmus időszakában az egész emberiségnek egyetlen egységes nyelve lesz s minden más nyelv el fog halni. Én nem igen

hiszek ennek a világot átfogó egységes nyelvnek elméletében. A tapasztalat mindenesetre nem emellett az elmélet mellett, hanem ellene szól. Mindeddig azt látjuk, hogy a szocialista forradalom nem csökkentette, hanem növelte a nyelvek számát, mert a szocialista forradalom, amikor felrázza az emberiség legmélyebb rétegeit és a politika színterére taszítja őket, új életre ébreszt számos új, korábban nem ismert, vagy csak kevéssé ismert nemzetiséget. Ki hitte volna, hogy a régi cári Oroszországban legalább ötven nemzet és nemzeti csoport van? Az Októberi Forradalom azonban, midőn szétzúzta a régi láncokat s felszínre hozta a feledésbe merült népek és népcsoportok egész sorát, új életet adott azoknak és lehetővé tette új fejlődésüket"[75].

Ebből az idézetből látható, hogy én az olyan típusú emberek ellen beszéltem, mint Kautsky, aki mindig kontár volt a nemzeti kérdésben és az is maradt, aki nem érti a nemzetek fejlődésének mechanikáját, akinek fogalma sincs a nemzetek kolosszális szívósságáról, aki lehetségesnek tartja, hogy a nemzetek jóval a szocializmus győzelme előtt, már a polgári-demokratikus rendben egybeolvadnak, aki talpnyalók módjára dicsőíti a németek csehországi beolvasztó „munkáját" és könnyelműen azt állítja, hogy a csehek már majdnem elnémetesedtek, hogy a cseheknek mint nemzetnek nincs jövőjük.

Ebből az idézetből látható továbbá, hogy beszédemben nem a szocializmus *világméretű* győzelmének időszaka, hanem kizárólag az az időszak lebegett szemem előtt, mikor a szocializmus még csak *egy országban* győzött. Emellett azt állítottam (és továbbra is állítom), hogy az az időszak, mikor a szocializmus még csak *egy* országban győzött, nem teremti meg a nemzetek és nemzeti nyelvek egybeolvadásához

szükséges feltételeket, hogy — ellenkezőleg — ez az időszak kedvező körülményeket teremt azoknak a nemzeteknek újjászületése és felvirágzása számára, melyeket azelőtt a cári imperializmus elnyomott, de amelyeket most a szovjet forradalom felszabadított a nemzeti elnyomás alól.

Végül ebből az idézetből látható, hogy önök szem elől tévesztették a két eltérő történelmi időszak közötti óriási különbséget, s ezért nem értették meg Sztálin beszédét sem, s mindennek eredményeképpen eltévedtek saját hibáik útvesztőjében.

Térjünk át Lenin tételeire, melyek azt tanítják, hogy a szocializmus világméretű győzelme után a nemzetek elhalnak és egybeolvadnak.

Íme, Lenin egyik tétele, amely Lenin „A szocialista forradalom és a nemzetek önrendelkezési joga" című, 1916-ban megjelent cikkéből való, s amelyet önök valamilyen okból nem idéznek teljesen leveleikben:

„A szocializmus célja nemcsak az, hogy megszüntesse az emberiség kis államokra daraboltságát és a nemzetek mindennemű elkülönülését, nemcsak az, hogy a nemzeteket közelebb hozza egymáshoz, hanem az is, hogy egybeolvassza azokat... Miként az emberiség csak az elnyomott osztály diktatúrájának átmeneti időszakán keresztül juthat el az osztályok megszüntetéséhez, ugyanúgy a nemzetek elkerülhetetlen egybeolvadásához is csak valamennyi elnyomott nemzet teljes felszabadításának, vagyis különválási szabadságuknak átmeneti időszakán keresztül juthat el az emberiség" (lásd XIX. köt. 40. old.[76]).

És itt van Leninnek egy másik tétele, amelyet önök szintén nem teljesen idéznek:

„Mindaddig, míg a népek és országok között nemzeti és állami különbségek vannak — márpedig ezek a különbségek még a proletariátus diktatúrájának világméretű megvalósítása után is sokáig, nagyon sokáig meg fognak maradni —, a világ kommunista munkásmozgalmának nemzetközi taktikai egysége nem a különféleség kiküszöbölését, nem a nemzeti különbségek megszüntetését (ez a mai helyzetben dőre álom), hanem a kommunizmus alapelveinek (a Szovjethatalomnak és a proletariátus diktatúrájának) olyan érvényesítését követeli, amely ezeket az elveket a részletekben helyesen módosítja, azokat a nemzeti és nemzeti-állami különbségekhez hozzáalakítja, hozzáalkalmazza" (lásd XXV. kot. 227. old.[76a]).

Meg kell jegyezni, hogy ez az idézet Lenin „«Baloldaliság» — a kommunizmus gyermekbetegsége" című brosúrájából való, amelyet 1920-ban, vagyis a szocialista forradalom *egy* országban aratott győzelme *után*, a szocializmus országunkban aratott győzelme *után* adott ki.

Ezekből az idézetekből látható, hogy Lenin a nemzeti különbségek elhalásának és a nemzetek egybeolvadásának folyamatát nem arra az időszakra vonatkoztatja, amikor a szocializmus csak *egy* országban győzött, hanem kizárólag a proletárdiktatúra világméretű megvalósítása *utáni* következő időszakra, vagyis arra az időszakra vonatkoztatja, amikor a szocializmus minden országban győzött, amikor már lerakták a szocialista világgazdaság alapjait.

Ezekből az idézetekből látható továbbá, hogy Lenin minden olyan kísérletet, amely a nemzeti különbségek elhalásának folyamatát arra az időszakra vonatkoztatja, mikor a szocializmus csak *egy* országban, csak a mi országunkban győzött — „dőre álomnak" minősíti.

Azonkívül ezekből az idézetekből látható, hogy Sztálinnak feltétlenül igaza volt, amikor a Keleti Népek Kommunista Egyetemén tartott beszédében tagadta a nemzeti különbségek és a nemzeti nyelvek elhalásának lehetőségét abban az időszakban, mikor a szocializmus csak egy országban, csak a mi országunkban győzött, önöknek pedig egyáltalán nem volt igazuk, amikor olyasvalami mellett kardoskodtak, ami egyenes ellentéte Sztálin tételének.

Végül ezekből az idézetekből látható, hogy amikor önök a szocializmus győzelmének két különböző időszakát összezavarták, nem értették meg Lenint, elferdítették Lenin vonalát a nemzeti kérdésben, s ennek következtében akaratlanul is a leninizmussal való szakítás útjára léptek.

Helytelen volna, ha azt hinnők, hogy a nemzeti különbségek megszűnése és a nemzeti nyelvek elhalása egycsapásra — hogy úgy mondjuk —, felülről jövő rendelkezés alapján, a világimperializmus veresége után azonnal be fog következni. Mi sem helytelenebb ennél a nézetnél. Ha felülről kiadott rendelkezéssel, kényszer útján kísérelnők meg a nemzeteket egybeolvasztani, ezzel az imperialisták malmára hajtanánk a vizet, halálos csapást mérnénk a nemzetek felszabadulásának ügyére, elhantolnánk a nemzetek együttműködésének és testvériségének ügyét. Az ilyen politika egyértelmű lenne a beolvasztási politikával.

Önök természetesen tudják, hogy a beolvasztási politika, mint népellenes, ellenforradalmi és ártalmas politika, feltétlenül ki van rekesztve a marxizmus-leninizmus fegyvertárából.

Azonkívül tudják azt is, hogy a nemzetek és a nemzeti nyelvek rendkívül szívósak és óriási az ellenálló erejük a beolvasztási politikával szemben. A török beolvasztók — akik kíméletlenebbek voltak minden más beolvasztónál — évszázadokon át gyötörték és nyomorgatták a balkáni nemzeteket, de nem tudták megsemmisíteni azokat, sőt ők voltak kénytelenek beadni a derekukat. A cári orosz oroszosítók és a német-porosz németesítők, akik kíméletlenség tekintetében alig különböztek a török beolvasztóktól, több mint száz éven át darabolgatták és gyötörték a lengyel nemzetet, mint ahogy a perzsa és török beolvasztók is évszázadokon át darabolgatták, gyötörték és irtották az örmény és a grúz nemzetet, de nem tudták megsemmisíteni ezeket a nemzeteket, ellenkezőleg, szintén kénytelenek voltak beadni a derekukat.

Ezeket a körülményeket figyelembe kell venni, ha helyesen akarjuk látni, hogy közvetlenül a világimperializmus veresége után milyen lesz az események valószínű menete a nemzetek fejlődése szempontjából.

Hiba volna azt hinni, hogy a proletariátus világdiktatúrája időszakának első szakasza a nemzetek és a nemzeti nyelvek elhalásának, az egységes közös nyelv kialakulásának kezdete lesz. Ellenkezőleg, az első szakasz, amelynek folyamán a nemzeti elnyomást véglegesen meg fogják szüntetni, a korábban elnyomott nemzetek és nemzeti nyelvek fejlődésének és felvirágzásának, a nemzeti egyenjogúság megvalósításának, a nemzetek közötti kölcsönös bizalmatlanság megszűnésének, a nemzetek közötti internacionáa-

lis kapcsolatok rendezésének és megszilárdításának szakasza lesz.

Csak a proletariátus világdiktatúrája időszakának második szakaszában és olyan mértékben, amint a kapitalista világgazdaság helyett kialakul az egységes szocialista világgazdaság — csak ebben a szakaszban kezd majd kialakulni valamilyen közös nyelv, mert a nemzetek csak ebben a szakaszban fogják érezni, hogy nemzeti nyelvükön kívül egy közös nemzetközi nyelvre van szükségük, amely megkönnyíti érintkezésüket, gazdasági, kulturális és politikai együttműködésüket. Tehát ebben a szakaszban párhuzamosan fogják használni a nemzeti nyelveket és a közös nemzetközi nyelvet. Lehetséges, hogy eleinte nem egy közös, valamennyi nemzetre kiterjedő és egy közös nyelvet használó világgazdasági központ fog létrejönni, hanem több övezeti gazdasági központ fog keletkezni, melyek egyes nemzetcsoportokra terjednek ki és minden egyes nemzetcsoportnak meglesz a külön közös nyelve, s csak később egyesülnek ezek a központok egy közös szocialista világgazdasági központban, amelyben lesz egy minden nemzetre kiterjedő közös nyelv.

A proletariátus világdiktatúrája időszakának következő szakaszában, amikor a szocialista világgazdasági rendszer cléggé megerősödik s a szocializmus a népek életmódjává lesz, amikor a nemzetek a gyakorlatban meggyőződnek arról, hogy a közös nyelv előnyösebb a nemzeti nyelveknél — csak akkor kezdenek majd elhalni a nemzeti különbségek és nyelvek, csak akkor engedik át helyüket *egy* közös világnyelvnek.

Véleményem szerint ilyen a nemzetek jövendőjének hozzávetőleges képe, ilyen a nemzetek jövő fejlődésének útja, mely a nemzetek egybeolvadásához vezet.

4. A PÁRT POLITIKÁJA A NEMZETI KÉRDÉSBEN

Az önök egyik hibája, hogy a nemzeti kérdést nem úgy vizsgálják, mint a társadalom általános szociális és politikai fejlődésének részletkérdését, mely az általános kérdésnek van alárendelve, hanem mint öncélú és állandó jelenséget, amely a történelem folyamán alapjában nem változtatja irányát és jellegét. Ezért nem látják azt, amit minden marxista lát, nevezetesen, hogy a nemzeti kérdés nem mindig azonos jellegű, hogy a nemzeti mozgalom jellege és feladatai a forradalmi fejlődés különböző időszakainak megfelelően változnak.

Logikailag tulajdonképpen ezzel magyarázható az a szomorú tény, hogy önök olyan könnyen keverik össze és vonják egy kalap alá a forradalom fejlődésének különnemű időszakait, s nem értik, hogy a fejlődés különböző szakaszain a forradalom jellegének és feladatainak változásával együtt változik a nemzeti kérdés jellege és feladata is, hogy ennek megfelelően a pártnak a nemzeti kérdésben követett politikája szintén változik, hogy következésképpen a pártnak a nemzeti kérdésben követett politikáját, amely a forradalom fejlődésének egyik időszakával függ össze, ettől az időszaktól nem szabad erőszakosan elszakítani és egy másik időszakra önkényesen átvinni.

Az orosz marxisták mindig abból a tételből indultak ki, hogy a nemzeti kérdés a forradalmi fejlődés általános kérdésének egy része, hogy a forradalom különböző szakaszain a nemzeti kérdésnek különböző feladatai vannak, amelyek megfelelnek a forradalom minden adott történelmi helyzetben különböző jellegének, s hogy ennek megfelelően a pártnak a nemzeti kérdésben követett politikája szintén változik.

Az első világháború előtti időszakban, amikor a történelem a *polgári-demokratikus* forradalmat tűzte napirendre, az orosz marxisták a nemzeti kérdés megoldását az oroszországi demokratikus forradalom sorsával kapcsolták egybe. Pártunk azt tartotta, hogy a cárizmus megdöntése, a feudalizmus maradványainak felszámolása és az ország teljes demokratizálása — a nemzeti kérdésnek a kapitalizmus keretei között egyáltalán lehetséges legjobb megoldása.

Ez a párt politikája ebben az időszakban.

Ebből az időszakból származnak Leninnek a nemzeti kérdésről írt cikkei, közöttük a „Kritikai megjegyzések a nemzeti kérdéshez" című cikke is, amelyben Lenin ezt mondja:

„. . . állítom, hogy a nemzeti kérdésnek csak egy megoldása van, amennyiben ilyen megoldás a kapitalista világban egyáltalán lehetséges, s ez a megoldás — a következetes demokratizmus. Ennek bizonyítékául, egyebek között, Svájcra hivatkozom" (lásd XVII. köt. 150. old.[77]).

Ugyanebből az időszakból származik Sztálin „Marxizmus és nemzeti kérdés" c. brosúrája, ahol többek között ezt mondja:

„A nemzeti mozgalom végleg csak a burzsoázia bukásával szűnhetik meg. Csak a szocializmus birodalmában

valósítható meg a teljes béke. De a nemzeti harcot a minimumra csökkenteni, gyökerében aláásni, a proletariátus számára a lehető legártalmatlanabbá tenni — ez a kapitalizmus keretein belül is lehetséges. Svájc és Amerika példája legalább is ezt tanusítja. Ecélból demokratizálni kell az országot és a nemzeteknek meg kell adni a szabad fejlődés lehetőségét"[78].

A következő időszakban, az első világháború időszakában, amikor a két imperialista koalíciónak hosszantartó háborúja aláásta a világimperializmus erejét, amikor a kapitalista világrendszer válsága tetőfokára hágott, amikor az „anyaországok" munkásosztályával egyidejűleg a gyarmati és függő országok is a szabadságmozgalom útjára léptek, amikor a nemzeti kérdés nemzeti-gyarmati kérdéssé nőtt át, amikor az előrehaladott tőkés országok munkásosztályának és a gyarmatok s függő országok elnyomott népeinek egységfrontja reális erővé kezdett válni, amikor tehát a *szocialista* forradalom aktuális kérdéssé vált — az orosz marxisták már nem érhették be az előző időszak politikájával és szükségesnek tartották, hogy a nemzeti-gyarmati kérdés megoldását a szocialista forradalmi átalakulás sorsával kapcsolják egybe.

A párt azt tartotta, hogy a tőke uralmának megdöntése és a proletárdiktatúra megszervezése, az imperialista haderők kiűzése a gyarmati és függő országok területéről és a gyarmati s függő országok ama jogának biztosítása, hogy különválhassanak és megszervezhessék saját nemzeti államaikat, a nemzeti ellenségeskedés és a nacionalizmus felszámolása és a népek közötti nemzetközi kapcsolatok megszilárdítása, az egységes szocialista népgazdaság megszer-

vezése és ezen a talajon a népek testvéri együttműködésének megvalósítása — az adott viszonyok közt ez a nemzeti-gyarmati kérdés legjobb megoldása.

Ez a párt politikája ebben az időszakban.

Ez az időszak még korántsem bontakozott ki a maga teljességében, még csak elkezdődött, de kétségtelen, hogy még hallatni fogja döntő szavát . . .

Külön kérdés országunk forradalmi fejlődésének mai időszaka és a párt mai politikája.

Megjegyzendő, hogy egyelőre országunk volt az *egyetlen* ország, amely kész volt a kapitalizmus megdöntésére. És valóban meg is döntötte a kapitalizmust, megszervezte a proletariátus diktatúráját.

Következésképpen, a proletariátus *világdiktatúrájának* megvalósításától s még inkább a szocializmus *világgyőzelmétől* — egyelőre még messze vagyunk.

Megjegyzendő továbbá, hogy miután végetvetettünk az egykori demokratikus hagyományait már régen megtagadó burzsoázia uralmának, menetközben megoldottuk „az ország teljes demokratizálásának" feladatát is, felszámoltuk a nemzeti elnyomás rendszerét és országunkban megvalósítottuk a nemzetek egyenjogúságát.

Mint ismeretes, ezek az intézkedések a nacionalizmus és a nemzeti ellenségeskedés felszámolása s a népek közötti kölcsönös bizalom megteremtése legjobb eszközének bizonyultak.

Végül megjegyzendő, hogy a nemzeti elnyomás megszüntetése maga után vonta országunk korábban elnyomott nemzeteinek nemzeti újjászületését, nemzeti kultúrájuk fejlődését, az országunkban élő népek baráti nemzetközi kapcsolatainak megszilárdulását

és a szocialista építés terén megnyilvánuló együttműködésük megvalósítását.

Emlékeztetnünk kell arra, hogy ezek az újjászületett nemzetek már nem a régi, burzsoá nemzetek, amelyeket a burzsoázia vezet, hanem új, szocialista nemzetek, amelyek a régi nemzetek romjain keletkeztek s amelyeket a dolgozó tömegek internacionalista pártja vezet.

Ennek folytán a párt elengedhetetlennek tartotta országunk újjászületett nemzeteinek támogatását, hogy minden tekintetben talpraálljanak, újjáéledjenek és fejlesszék nemzeti kultúrájukat, hogy saját anyanyelvű iskolákat, színházakat és más kulturális intézményeket létesítsenek, nemzetiesítsék, vagyis összetételükben nemzetivé tegyék a párt-, szakszervezeti, szövetkezeti, állami és gazdasági apparátust, kineveljék saját nemzeti párt- és szovjetkádereiket és ártalmatlanná tegyék mindazokat a — bár nem nagy számban levő — elemeket, akik hátráltatni próbálják a pártnak ezt a politikáját.

Ez azt jelenti, hogy a párt támogatja és támogatni fogja az országunkban élő népek nemzeti kultúrájának fejlesztését és felvirágoztatását, hogy elő fogja mozdítani új, szocialista nemzeteink megerősödésének ügyét, hogy védelmébe és pártfogásába veszi ezt az ügyet a különböző antileninista elemekkel szemben.

Leveleikből látható, hogy önök nem helyeslik pártunknak ezt a politikáját. Ennek oka először az, hogy összetévesztik az új, szocialista nemzeteket a régi, burzsoá nemzetekkel és nem értik meg, hogy a mi új, szovjet nemzeteink nemzeti kultúrája, *tartalmát*

tekintve, szocialista kultúra. Ennek oka másodszor az, hogy önök — bocsánat a goromba szóért — mindkét lábukra sántítanak a leninizmus kérdései terén és nagyon rosszul tájékozódnak a nemzeti kérdésben.

Vegyék figyelembe legalább a következő elemi dolgot. Valamennyien arról beszélünk, hogy országunkban kulturális forradalomra van szükség. Ha ezt komolyan gondoljuk és nem csupán a szánkat járatjuk, akkor meg kell tenni ebben az irányban legalább az első lépést: mindenekelőtt kötelezővé kell tenni az elemi iskolai, majd pedig a középiskolai oktatást is, az ország minden polgára számára, nemzetiségi különbség nélkül. Világos, hogy e nélkül országunkban nem lehetséges semmiféle kulturális fejlődés, már nem is szólva az úgynevezett kulturális forradalomról. Sőt mi több: e nélkül nem lesz nálunk igazi ipari és mezőgazdasági fellendülés és országunk védelme sem lesz kielégítő.

De hogyan hajtsuk ezt végre, amikor országunkban az írástudatlanok százalékaránya még mindig igen nagy, amikor országunk számos nemzeténél az írástudatlanok száma 80—90 százalék?

Ecélból saját anyanyelvű iskolák sűrű hálózatával kell bevonni az országot s ezeket az iskolákat olyan tanító-káderekkel kell ellátni, akik jól beszélnek a nemzet anyanyelvén.

Ecélból nemzetiesíteni kell, vagyis összetételében nemzetivé kell tenni minden igazgatási apparátust, a párt- és a szakszervezeti, az állami és a gazdasági apparátust egyaránt.

Ecélból fejleszteni kell a saját anyanyelvű sajtót,

a saját anyanyelvű színházakat, filmszínházakat és más kulturális intézményeket.

De kérdezhetnék, miért kell ezeknek az intézményeknek az anyanyelvet használniok? Azért, mert a nép milliós tömegei a kulturális, politikai és gazdasági fejlődés terén csak anyanyelvükön, nemzeti nyelvükön érhetnek el sikereket.

Az elmondottak után, azt hiszem, már nem is lesz olyan nehéz megérteni, hogy a nemzeti kérdésben a leninisták nem folytathatnak semmiféle más politikát, mint amilyet ma folytatnak országunkban — persze, feltéve, hogy leninisták akarnak maradni.

Nem igaz?

No, itt pontot is tehetünk.

Azt hiszem, hogy minden kérdésükre és kételyükre válaszoltam.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1929 március 18.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

JEGYZETEK

[1] Sztálin szibériai utazása idején, 1928 január 15. és február 6. között meglátogatta a határterület legfontosabb gabonatermő vidékeit. Sztálin résztvett a SzK(b)P Szibériai Határterületi Bizottsága irodájának ülésén, Novoszibirszkben, a SzK(b)P kerületi bizottsági irodáinak ülésein és a barnauli, bijszki, rubcovszki és omszki kerületi pártszervezetek aktíváinak a Szovjetek és a begyüjtő szervek képviselőivel együtt tartott tanácskozásain. A Sztálin által javasolt politikai és szervezési rendszabályok eredményeképpen a szibériai pártszervezetek biztosították a gabonabegyüjtési terv teljesítését. — *1*

[2] Lenin. A proletariátus feladatai forradalmunkban Tervezet a proletár párt elvi alapjairól *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 31. old.). — *9*

[3] *Lenin* Művei. 4. kiad. 24. köt. 465. old. (oroszul). — *9*

[3a] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusán 1919 december 4-én *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 637—638. old.). — *10*

[4] A SzK(b)P XV. kongresszusát Moszkvában tartották 1927 december 2. és 19. között. A kongresszus megvitatta a Központi Bizottság politikai és szervezeti beszámolóit,

a Központi Felülvizsgáló Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság és a Munkás-Paraszt Ellenőrzés, a SzK(b)P-nak a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságában működő küldöttsége beszámolóit, a népgazdaság-fejlesztési ötéves terv kidolgozására vonatkozó utasításokat, a falusi munkáról szóló előadói beszédet, meghallgatta a kongresszus bizottságának jelentését az ellenzék kérdéséről és megválasztotta a párt központi intézményeit. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai beszámolóját december 3-án, a zárszót december 7-én mondotta. A kongresszus december 12-én megválasztotta Sztálint a SzK(b)P-nak a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságában működő küldöttsége munkájáról szóló jelentéssel kapcsolatos határozat kidolgozásával megbízott bizottságba. A kongresszus jóváhagyta a párt Központi Bizottságának politikai és szervezeti vonalát és megbízta a Központi Bizottságot, hogy a jövőben is folytassa a béke politikáját és a Szovjetunió védőképességének fokozására irányuló politikát, lankadatlan ütemben folytassa az ország szocialista iparosítását, szélesítse ki és erősítse meg a szocialista szektort a városban és a falun és vegyen irányt a népgazdaságban meglevő kapitalista elemek felszámolására. A kongresszus utasítást adott a Szovjetunió első ötéves népgazdasági tervének kidolgozására. A kongresszus határozatot hozott a mezőgazdaság kollektivizálásának minden módon való fejlesztéséről, körvonalazta a kolhozok és szovhozok kibővítésének tervét és útmutatásokat adott a mezőgazdaság kollektivizálásáért folytatott harc módjaira vonatkozólag. A SzK(b)P XV. kongresszusa lett a párt történelmében a kollektivizálás kongresszusa. A kongresszus az ellenzékről szóló határozataiban, amelyek a trockista-zinovjevista blokk felszámolására irányultak, megállapította, hogy a párt és az ellenzék közötti nézeteltérések programbavágó nézeteltérésekké nőttek, hogy a trockista ellenzék a szovjetellenes harc útjára lépett, és kijelentette, hogy aki a trockista ellenzékhez tartozik és ennek az ellenzéknek a nézeteit terjeszti, az nem maradhat meg a bolsevik párt soraiban. A kongresszus jóváhagyta a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága egyesített ülésének (1927 november) Trockij és Zinovjev kizárásáról hozott határozatát és elrendelte, hogy zárják ki a pártból a trockista-zinovjevista blokk

valamennyi aktív vezetőjét. (A SzK(b)P XV. kongresszusáról lásd „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története. Rövid tanfolyam." X. fejezet, 2. pont. A kongresszus határozatait és rendeleteit lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 222—262. old., oroszul.) — *10*

[5] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 251. old. (oroszul). — *10*

[6] Arról a vitáról van szó, amelyet a trockista-zinovjevista ellenzéki blokk erőszakolt a pártra. Az általános pártvitát a párt Központi Bizottsága 1927 októberében hirdette ki, két hónappal a XV. kongresszus után. A vitáról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam." X. fejezet, 1. pont. — *14*

[7] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB teljes üléseinek határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 255. old. (oroszul). — *16*

[8] A SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának a Központi Felülvizsgáló Bizottság tagjainak részvételével tartott együttes plénuma 1928 április 6. és 11. között folyt le. A plénum megvitatta az azévi gabonabegyüjtés és az 1928/29. évi gabonabegyüjtő kampány megszervezésének kérdését, a Politikai Irodának a Sahti-üggyel kapcsolatban feltárt fogyatékosságok megszüntetésére irányuló rendszabályokról szóló előadói beszédét, továbbá a SzK(b)P Politikai Irodájának és a Központi Bizottság plénumának 1928. évi munkatervét. Sztálin a plénum április 10-i ülésén beszédet mondott a Politikai Iroda bizottságának jelentésével kapcsolatban, ugyanekkor beválasztották abba a bizottságba, amelynek a Sahti-ügyről és a gazdasági építés fogyatékosságai elleni harc gyakorlati feladatairól szóló határozatot kellett véglegesen megszövegeznie. A plénum

külön rendeletet hozott arról, hogy minden évben ki kell küldeni a vidékre a Központi Bizottságnak, a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének tagjait és más vezető funkcionáriusokat, a helyi munka fogyatékosságai ellen irányuló harc fokozása és a központi szervek vezetési módszereinek megjavítása céljából. (A SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága plénumának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 263—276. old., oroszul.) — *30*

[9] A Donyec-medence Sahti és más körzeteiben működő burzsoá szakemberek ellenforradalmi szervezetének kártevő tevékenységéről van szó. Ezt a szervezetet 1928 elején leplezték le. A Sahti-ügyről lásd ebben a kötetben 38—39, 58—69. old. Lásd továbbá „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam." X. fejezet, 3. pont. — *30*

[10] „*Munkás-Paraszt Ellenőrzés Lapja*" — 1928 március 15-től 1933 november 28-ig a „Pravda" időszakos rovata volt. A „Munkás-Paraszt Ellenőrzés Lapja" azt tűzte ki feladatául, hogy a dolgozók széles tömegeit bevonja a bürokrácia elleni harcba. — *36*

[11] „*Komszomolszkaja Pravda*" („Komszomol Igazság") — napilap, a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetsége Központi Bizottságának és Moszkvai Bizottságának központi lapja; 1925 május 24. óta jelenik meg. — *36*

[12] Lenin. Levél V. M. Molotovnak a XI. pártkongresszus politikai beszámolójának tervezetéről *(Lenin* Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 207. old., oroszul). — *40*

[13] Az OK(b)P VIII. kongresszusa, amelyet Moszkvában tartottak 1919 március 18-tól 23-ig, meghatározta a párt új politikáját a középparasztság irányában — a középparaszttal való tartós szövetség politikáját. Ennek

a politikának alapjait Lenin fektette le a falusi munkáról szóló előadói beszédében *(Lenin* Művei. 3. kiad. XXIV. köt. 158—175. old., oroszul. — Az OK(b)P VIII. kongresszusáról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam." VIII. fejezet, 2. pont.). — *52*

[14] A Szovjetunió Legfőbb Népgazdasági Tanácsának 1926 március 29-i, 33. sz. „Az iparvállalatok vezetésének megszervezéséről" c. és az ezt követő „Általános szabályzat a technikai igazgató jogairól és kötelességeiről a vas- és fémiparban, valamint az elektrotechnikai iparban" c. körlevélről van szó. — *63*

[15] A Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének VIII. Összszövetségi kongresszusát 1928 május 5-től 16-ig tartották Moszkvában. A kongresszuson a következő kérdéseket tárgyalták: a szocialista építés eredményei és távlatai s az ifjúság kommunista nevelésének feladatai; a komszomol Központi Bizottságának és Központi Felülvizsgáló Bizottságának beszámolói; a Kommunista Ifjúsági Internacionáléba kiküldött komszomol-delegáció beszámolója; az ifjúság munkájának és nevelésének kérdései a népgazdaság fejlesztésének ötéves tervével kapcsolatban; a komszomolnak a gyermekek közötti munkájára vonatkozó kérdés és más kérdések. Sztálin a kongresszus záróülésén, május 16-án mondott beszédet. — *72*

[16] A SzK(b)P Központi Bizottságának „A falu szocialista átalakításáért (A falusi munkával foglalkozó osztályok fő feladatai)" c. felhívásáról van szó, amelyet megkaptak a nemzeti kommunista pártok Központi Bizottságai, a SzK(b)P Központi Bizottságának irodája, a SzK(b)P határterületi, területi, kormányzósági és kerületi bizottságai. A felhívás a SzK(b)P Központi Bizottsága titkárának, V. M. Molotovnak az aláírásával jelent meg a „Pravda" 1928 május 16-i, 112. számában. — *81*

[17] 1918-ban J. M. Szverdlov kezdeményezésére az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság mellett

rövid agitációs és propagandista tanfolyamokat szerveztek, amelyeket 1919 januárjában a Szovjetmunka Iskolájának neveztek el. Ezt az iskolát alakították át az OK(b)P VIII. kongresszusa határozata alapján a Szovjet- és Pártmunka Központi Iskolájává. 1919 második felében a Szovjet- és Pártmunka Központi Iskoláját J. M. Szverdlov Kommunista Egyetemmé alakították át. A Szverdlov egyetem fennállásának tizedik évfordulóját 1928 május 28-án ünnepelték. — *87*

[18] A SzK(b)P XIV. kongresszusát Moszkvában tartották 1925 december 18-tól 31-ig. A kongresszuson Sztálin tartotta a Központi Bizottság politikai beszámolóját. A kongresszus központi feladatként tűzte ki a párt elé, hogy harcoljon az ország szocialista iparosításáért, mint a szocializmus szovjetunióbeli felépítésének alapjáért. A kongresszus határozataiban hangsúlyozta annak fontosságát, hogy még jobban meg kell szilárdítani a munkásosztály és a középparasztság szövetségét, a szegényparasztságra támaszkodva, a kulákság elleni harc érdekében. A kongresszus rámutatott arra, hogy támogatni kell és előre kell lendíteni a mezőgazdaság fejlődését a földművelési kultúra fokozása vonalán és hogy a szövetkezetek segítségével egyre nagyobb tömegű paraszti gazdaságot kell bevonni a szocialista építés medrébe. (A kongresszus határozatait és rendeleteit lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 47—90. old., oroszul. — A SzK(b)P XIV. kongresszusáról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam." IX. fejezet, 5. pont.) — *99*

[19] Lenin „Az oroszországi forradalom öt éve és a világforradalom kilátásai" c. előadói beszédéről van szó, amelyet a Kommunista Internacionále IV. kongresszusán mondott. A kongresszus 1922 november 5-től december 5-ig tartott (*Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 974—987. old.). — *101*

[19a] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 982. old. — *101*

[20] Lenin „Az Oroszországi Kommunista Párt taktikájáról" c. előadói beszédéről van szó, amelyet a Kommunista Internacionále III. kongresszusán mondott. A kongresszus 1921 június 22-től július 12-ig tartott *(Lenin* Művei. 3. kiad. XXVI. köt. 450—465. old., oroszul). — *103*

[21] A SzK(b) P Központi Bizottságának[1] „Párttagok, munkások" c. felhívásáról van szó, amely a „Pravda" 1928 június 3-i, 128. számában jelent meg (lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 807—809. old., oroszul). — *106*

[22] Lenin. Pityirim Szorokin értékes beismerései (*Lenin* Művei. 3. kiad. XXIII. köt. 294. old., oroszul). — *109*

[23] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", I. rész. 1941. 292. old. (oroszul). — *112*

[24] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 540. old. — *115*

[25] *Lenin* Művei. 3. kiad. XXIV. köt. 127. old. (oroszul). — *120*

[26] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", I. rész. 1941. 307, 309. old. (oroszul). — *121*

[27] A SzK(b)P XVI. Moszkva kormányzósági konferenciája 1927 november 20-tól 28-ig tartott. Sztálin „A párt és az ellenzék" c. beszédét a konferencia november 23-i reggeli ülésén mondotta *(Sztálin* Művei. 10. köt. 252—268. old., oroszul). — *123*

[28] E szavakat Marx jelmondatként idézi Dante „Isteni színjátékából" a „Tőke" első német kiadásához írt előszóban *(Marx.* A tőke. Szikra 1949. 1. köt. 13. old.). — *125*

[29] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 223. old. (oroszul). — *127*

[30] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 263—269. old. (oroszul). — *129*

[31] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 248. old. (oroszul). — *131*

[32] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 251. old. (oroszul). — *131*

[33] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 242. old. (oroszul). — *132*

[34] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", I. rész. 1941. 307. old. (oroszul). — *138*

[35] Marx. Louis Bonaparte brumaire tizennyolcadikája (*Marx—Engels*. Válogatott művek. Szikra 1949. 1. köt. 228—229. old.). — *139*

[36] *Lenin*. Válogatott művek. Szikra 1949. 1. köt. 351—352. old. — *140*

[36a] *Lenin*. Válogatott művek. 1. köt. 713. old. — *141*

[37] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 275. old. (oroszul). — *143*

[38] *„Birzsovka"* — „Birzsevije Vedomosztyi" („Tőzsdei Tudósítások") — burzsoá bulvárlap, Pétervárott jelent meg 1880-tól. Elvtelensége és megvásárolhatósága közmondásossá vált. 1917 október végén a Petrográdi Szovjet Forradalmi Katonai Bizottsága a lapot betiltotta. — *148*

[39] A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma, amely 1928 július 4. és 12. között folyt le, meghallgatta és tudomásul vette a Kommunista Internacionále küszöbönálló VI. kongresszusának kérdéseiről szóló tájékoztató jelentést és alapjában jóváhagyta a Kommunista Internacionále programtervezetét. A plénum a következő kérdésekben hozott határozatokat: a gabonabegyüjtés politikája az általános gazdasági helyzettel kapcsolatban, új (gabonatermelő) szovhozok szervezése és a szakemberképzés megjavítása. Sztálin a plénum július 5-i, 9-i és 11-i ülésén mondott beszédeket, amelyek ebben a kötetben jelennek meg. (A SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 277—286. old., oroszul.) — *151*

[40] A Kommunista 'Internacionále programtervezetét, amelyet a SzK(b)P Központi Bizottságának 1928 júliusi plénuma megvitatott, a Kommunista Internacionále V. kongresszusán (1924 június—július) alakított programszerkesztő bizottság dolgozta ki. A bizottságnak Sztálin is tagja volt; a programtervezet kidolgozását ő vezette. A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának programszerkesztő bizottsága által 1928 május 25-én elfogadott és a SzK(b)P Központi Bizottságának júliusi plénuma által jóváhagyott tervezet volt az alapja annak a programnak, amelyet a Kommunista Internacionále VI. kongresszusán (1928 július—szeptember) elfogadtak. A programtervezetről lásd ebben a kötetben 219—221. old. — *153*

[41] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 361—396. old. — *159*

[42] 1919 március 21-én Magyarországon kikiáltották a Tanácsköztársaságot. A Magyar Tanácsköztársaság már fennállása első napjától súlyos helyzetben volt. Az ország súlyos pénzügyi és élelmezési válsággal küzdött, harcolt a belső ellenforradalom és az Antant ellen, amely gazdasági blokádot és katonai intervenciót szervezett Tanácsmagyarország ellen. A magyar szociáldemokraták, akik tagjai voltak a Magyar Tanácsköztársaság kormányának, áruló aknamunkát folytattak a fronton és a hátországban, összeesküdtek az Antant ügynökeivel a Tanácshatalom megdöntésére. 1919 augusztusában a belső ellenforradalom és az intervenciósok egyesült ereje elfojtotta a magyar forradalmat. — *160*

[43] Arról a mély forradalmi válságról van szó, amely 1923 őszén Németországban alakult ki. A hatalmas forradalmi mozgalom eredményeképpen Szászországban és Türingiában munkáskormányok alakultak, Hamburgban kitört a munkások fegyveres felkelése. Az 1923-as németországi forradalom vereséget szenvedett. — *160*

[44] Lenin. Az agrárkérdésre vonatkozó tézisek első vázlata *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 769—780. old.). — *162*

[45] Lásd „A Kommunista Internacionále programtervezete". Moszkva—Leningrád 1928. 52. old., oroszul.— Lásd még *Lenin* Művei. 3. kiad. XXV. köt. 5, 190. old. (oroszul). — *166*

[46] A Kommunista Internacionále VI. kongresszusát Moszkvában tartották 1928 július 17-től szeptember 1-ig. A kongresszus megvitatta a Kommunista Internacionále működéséről szóló beszámolót, a Nemzetközi Ifjúsági Internacionále Végrehajtó Bizottságának és a Nemzetközi Ellenőrző Bizottságnak a beszámolóját, az imperialista háborúk veszélye elleni harc módjait, a Kommunista Internacionále programját, a gyarmati és félgyarmati országokban folyó forradalmi mozgalom kérdését, a Szovjetunió gazdasági helyzetét és a SzK(b)P helyzetét, jóváhagyta a Kommunista Internacionále szervezeti

szabályzatát. A kongresszus rámutatott arra, hogy nőnek a kapitalizmus belső ellentmondásai, amelyek elkerülhetetlenül a kapitalista stabilizáció megrendülésére és a kapitalizmus általános válságának erős kiéleződésére vezetnek. A kongresszus meghatározta a Kommunista Internacionálénak a munkásosztály harcának új feltételeiből fakadó feladatait. A kongresszus a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének és a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának helyzetéről hozott határozatában megállapította a szocialista építés sikereit a Szovjetunióban, ezek jelentőségét a nemzetközi proletariátus forradalmi hadállásainak megszilárdítása szempontjából és felhívta a világ dolgozóit a Szovjetunió védelmére. Sztálint megválasztották a kongresszus elnökségébe, a programelőkészítő bizottságba és a nemzetközi helyzetről, valamint a Kommunista Internacionále feladatairól szóló tézisek kidolgozására alakított politikai bizottságba. — *170*

[47] Lásd „Az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Szovjetjeinek kongresszusai rendeletekben és határozatokban", Moszkva 1939. 225. old. (oroszul). — *180*

[48] *Lenin* Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 274. old. (oroszul). — *181*

[49] „*Bednota*" („Szegényparasztság") — napilap, a SzK(b)P Központi Bizottságának lapja; Moszkvában jelent meg 1918 márciusától 1931 januárjáig. — *182*

[50] *Lenin* Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 192. old. (oroszul). — *191*

[51] „*Krasznaja Gazeta*" („Vörös Ujság") — napilap; a Munkás-, Paraszt- és Vöröskatonaküldöttek Leningrádi Szovjetje adta ki 1918 januártól 1939 februárig. — *197*

[51a] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusán 1919 december 4-én (*Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. 637. old.). — *201*

[52] Helyi gazdasági tanácskozásokról van szó, 1921—1923-ig működtek a Szovjetek Végrehajtó Bizottságai mellett. — *202*

[53] „*Nyizsnyeje Povolzsje*" („Alsó Volgamellék") — havonta megjelenő folyóirat; Szaratovban adta ki 1924-től az Alsó-Volga területi és a Szaratov kormányzósági tervbizottság, 1926-tól pedig a Szaratov kormányzósági és határterületi tervbizottság. 1932-től 1933-ig a Sztálingrád határterületi tervbizottság adta ki. — *208*

[54] Gabonaközpont — Gabonaneműeket és Olajosmagvakat Termelő, Feldolgozó és Értékesítő Mezőgazdasági Szövetkezetek Összoroszországi Központi Szövetsége; 1926-tól 1931-ig működött. — *211*

[55] Céh (guild)-szocializmus — a szociáldemokrata reformizmus egyik irányzata; mélységesen ellenséges a marxizmussal szemben; a kilencszázas években jött létre Angliában. A céh-szocializmus tagadja az állam osztályjellegét, az osztályharcot és a proletárdiktatúrát, azt hirdeti, hogy a munkások, értelmiségiek és technikusok egyesüljenek nemzeti méretű ipari céhek föderációjában és ezek váljanak az ipari vezetés szerveivé a burzsoá állam keretein belül. A céh-szocializmus, a harc forradalmi módszereit tagadva, tétlenségre és a burzsoáziának való teljes alárendeltségre kárhoztatja a munkásosztályt. — *221*

[55a] Lenin. Előadói beszéd a falusi munkáról az OK(b)P VIII. kongresszusán 1919 március 23-án *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 637. old.). — *232*

[56] Sztálin ezt a felhívást a „honvédelmi héttel" kapcsolatban írta, amelyet 1928 július 15-től 22-ig tartottak a Szovjetunióban. Oszoaviahim — a Szovjetunió honvédelmének, repülőgép- és vegyiiparának támogatására alakult társadalmi tömegszervezet rövidített orosz neve. — *237*

[56a] Lenin. „Baloldaliság" — a kommunizmus gyermekbetegsége (*Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 681. old.). — *245*

[56b] Lenin. „Baloldaliság" — a kommunizmus gyermekbetegsége (*Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 700. old.). — *249*

[57] A Munkásnők és Parasztnők Első Összoroszországi Kongresszusát Moszkvában tartották 1918 november 16-tól 21-ig. A kongresszust az OK(b)P Központi Bizottsága hívta egybe abból a célból, hogy előmozdítsa a munkásnők és parasztnők politikai felvilágosításának megszervezését és a szocialista építésbe való bevonásukat. A kongresszuson 1147 küldött vett részt. A kongresszus november 19-i ülésén Lenin beszédet mondott. (A kongresszusról és jelentőségéről lásd *Lenin* Művei. 3. kiad. XXIII. köt. 285—286. old. és *Sztálin* Művei. 5. köt. 349—351. old., oroszul.) — *265*

[58] A SzK(b)P Központi Bizottságának plénumát a Központi Ellenőrző Bizottság és a Központi Felülvizsgáló Bizottság tagjainak részvételével 1928 november 16-tól 24-ig tartották. A plénum megvizsgálta a népgazdaság 1928/29-re szóló ellenőrző számait, s ezenkívül a következő kérdéseket tárgyalta: a hétórás munkanap első eredményeinek és továbbfejlesztésének kérdése, a SzK(b)P Észak-Kaukázus határterületi bizottságának jelentése a falusi munkáról és a földművelés fejlesztéséről. Sztálin „Az ország iparosításáról és a jobboldali elhajlásról a SzK(b)P-ban" c. beszédét a plénum november 19-i ülésén mondotta a napirend első pontjához. A plénum november 20-án megválasztotta Sztálint a népgazdaság 1928/29-es ellenőrző számairól szóló határozat megszerkesztésével megbízott bizottságba. (A SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 287—310. old., oroszul.) — *266*

[58a] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 127. és 128. old. — *271*

[59] 1928 november 21-én a szmolenszki „Katuska" konfekciós gyárban gyűlést tartottak, amelyen kormányzósági versenyt indítottak a szovjetválasztási kampány eredményesebb végrehajtására. A munkások ezen a gyűlésen határozatot fogadtak el, amely szerint biztosítani fogják, hogy a szovjetválasztásban minden egyes munkás és azok minden egyes családtagja részt vegyen; elhatározták továbbá, hogy választási versenygyűléseket tartanak és kihívták versenyre a jarcevói textilgyár és a Szmolenszk-, Brjanszk-, Kaluga-kormányzósági más gyárak munkásait. A munkások levelet küldtek Sztálinnak és Kalininnak, amelyben bejelentették, hogy Sztálint és Kalinint megválasztották a választási versenygyűlés díszelnökeivé és kérték őket, hogy adjanak útmutatást a szovjetválasztási kampány legeredményesebb végrehajtására indított verseny szervezésének kérdését illetőleg. — *316*

[60] „Krasznij Profintern" — „Vörös Profintern". Profintern — a Vörös Szakszervezeti Internacionále orosz nevének rövidítése. — *318*

[60] Lásd a „Kommunista Internacionále VI. kongresszusának gyorsírói jegyzőkönyve, 6. sorozat. Tézisek, határozatok, rendeletek, kiáltványok" Moszkva—Leningrád 1929. 57. old. (oroszul). — *322*

[61] A Vörös Szakszervezeti Internacionálénak (a Profinternnek) IV. kongresszusát Moszkvában tartották 1928 március 17-től április 3-ig. A kongresszus a következő kérdéseket vitatta meg: a nemzetközi szakszervezeti mozgalom eredményei és legközelebbi feladatai; a munkásifjúság a szakszervezeti mozgalomban; szervezeti kérdések; a fasizmus és a sárga szakszervezetek elleni harc; a szakszervezeti mozgalom a gyarmati és félgyarmati országokban stb. A kongresszus határozataiban hangsúlyozta, hogy a kapitalizmus stabilizációjának egyre fokozódó megrendülése talaján fokozódik és kiéleződik az osztályharc, s hogy a vörös szakszervezeti internacionále egész tevékenységének a tömegek megnyerésére és a tőke elleni harcuk vezetésére kell irányulnia. A kongresszus

rámutatott arra, hogy a szakszervezeti internacionále központi feladata a reformista szakszervezetek meghódítása és a sztrájkok vezetése a reformista vezetők ellenállása ellenére. A kongresszus a szervezeti kérdésekről hozott határozatokban hangsúlyozta, hogy a forradalmi szakszervezeteknek állandóan azon kell dolgozniok, hogy a szakszervezetekbe bevonják a proletariátus széles tömegeit. — *327*

[62] Lásd a „Kommunista Internacionále VI. kongresszusának gyorsírói jegyzőkönyve, 6. sorozat. Tézisek, határozatok, rendeletek, kiáltványok". Moszkva—Leningrád 1929. 80. old. (oroszul). — *330*

[63] A Kommunista Internacionále II. kongresszusának 1920 augusztus 6-án jóváhagyott a „Kommunista Internacionáléba való felvétel feltételei" c. határozatáról van szó. E határozat téziseit, amelyeket egy külön bizottság tárgyalt meg és terjesztett a kongresszus elé, Lenin írta (*Lenin* Művei. 3. kiad. XXV. köt. 279—284. old., oroszul). — *331*

[64] „A népgazdaság 1928/29-es ellenőrző számairól" c. határozatról van szó, amelyet a SzK(b)P Központi Bizottsága novemberi plénumának bizottsága dolgozott ki Sztálin vezetésével és amelyet a plénum 1928 november 24-i ülésén fogadtak el. A plénum a határozat befejező részében rámutatott arra, hogy két fronton kell harcot folytatni és meghatározta a jobboldali veszély, mint a SzK(b)P-n belüli fő veszély elleni harc módszereit (lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 296—297. old., oroszul). — *337*

[65] A XV. pártkongresszus „Az ellenzékről" c. határozatát lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 259—261. old. (oroszul). — *342*

[66] „*Rul*" („Kormánykerék") — a fehéremigráns kadetok lapja; Berlinben adták ki 1920 novemberétől 1931 októberéig. — *343*

[67] Lenin. Az Oroszországi Kommunista Párt X. kongresszusának határozata a pártegységről. Eredeti tervezet (*Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 813—816. old.). — *344*

[68] *Lenin* Művei. 3. kiad. XXIX. köt. 229. old. (oroszul). — *351*

[69] A „golovanovizmus" a színházi dolgozók egy részének arra irányuló próbálkozásában jutott kifejezésre, hogy régi, burzsoá szokásokat és módszereket honosítsanak meg a szovjet színpadon. 1926—1928-ban a Nagy Színház művészeinek egy csoportja, élén Golovanov karmesterrel, ellenezte, hogy a műsort a széles dolgozó rétegek fokozódó igényeinek és a szocialista építés feladatainak megfelelően felfrissítsék és új műsort állítsanak össze. Ez a csoport szembehelyezkedett a színház együttesével és elzárkózott az elől, hogy a fiatal művészi erőket előléptesse. A párt intézkedett, hogy a szovjet színház munkáját új alapokra fektessék és biztosította a „golovanovizmus" leküzdését. — *357*

[69a] „Krasznij Treugolnyik" — „Vörös Háromszög" — védjegyéről elnevezett leningrádi sár- és hócipőgyár. — *360*

[70] Sztálin ezt a táviratot Proszkurovba, a vörös lovashadosztály Első Vörös Kozákezrede vöröskatonáinak, parancsnoki karának és politikai tisztikarának a Vörös Hadsereg tizenegyedik évfordulója alkalmából küldte. — *361*

[71] „*Szelszkohozjajsztvennaja Gazeta*" („Mezőgazdasági Ujság") — napilap, a Szovjetunió Népbiztosai Tanácsának lapja. 1929 március 1-től 1930 januárjáig jelent meg; folytatása a „Szocialisztyicseszkoje Zemlegyelije" („Szocialista Földművelés") c. napilap. — *362*

[72] *Lenin.* Válogatott művek. 1. köt. 108—109. old. — *368*

[73] *Sztálin* Művei. 2. köt. Szikra 1949. 328, 337. old. — *369*

[74] Sztálin. A Keleti Népek Egyetemének politikai feladatairól (*Sztálin* Művei. 7. köt. 133—152. old., oroszul). — *372*

[75] *Sztálin* Művei. 7. köt. 138—139. old. (oroszul). — *375*

[76] *Lenin* Művei. 4. kiad. 22. köt. 135—136. old. (oroszul). — *376*

[76a] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 747. old. — *377*

[77] *Lenin* Művei. 4. kiad. 20. köt. 23. old. (oroszul). — *382*

[78] *Sztálin* Művei. 2. köt. 337. old. — *383*

ÉLETRAJZI ADATOK

(1928—1929 március)

1928

Január 7. Sztálin megbeszélést folytat Sz. M. Kirovval, a SzK(b)P Leningrád-területi Bizottságának titkárával.

Január 10. Sztálin megbeszélést folytat a tveri pamutipari tröszt vezetőségének elnökével a termelés észszerűsítésének kérdéseiről.

Január 11. Sztálin megbeszélést folytat a Brjanszk-kormányzósági párt- és szovjetszervek képviselőivel az ipar munkájáról és a kollektív szerződésekről.

Január 13. Sztálin megbeszélést folytat a Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének, a Gabonaközpontnak, az Élelmiszerközpontnak és a Szovjetunió Kereskedelmi Népbiztosságának képviselőivel.

Január 15. Sztálin Szibériába utazik, azzal kapcsolatban, hogy a határterületen a gabonabegyüjtési kampány nem volt kielégítő.

Január 18. Sztálin a novoszibirszki begyűjtő szervezetek képviselőivel együtt résztvesz a SzK(b)P Szibéria-határterületi Bizottsága irodájának ülésén.

Január 22. Sztálin Barnaulban vezeti a SzK(b)P barnauli szervezete aktivájának és a bijszki és rubcovszki kerületi pártszervezetek képviselőinek közös tanácskozását a gabonabegyüjtési terv végrehajtásának tárgyában.

Január 23. Sztálin a SzK(b)P Rubcovszki Kerületi Bizottsága irodájának ülésein felszólal a kerületi gabonabegyüjtés menetének tárgyában.

Január 27, 28. Sztálin a SzK(b)P Omszki Kerületi Bizottságának ülésein résztvesz a gabonabegyüjtés kérdésének tárgyalásában.

Február 6. Sztálin szibériai utazásából visszaérkezik Moszkvába.

Február 9—25. Sztálin résztvesz a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága IX. plénumának munkájában.

Február 10. Sztálin megbeszélést folytat A. A. Zsdanovval, a SzK(b)P Nyizsnyij-Novgorod-kormányzósági Bizottságának titkárával.

Február 13. Sztálin levelet ír a SzK(b)P valamennyi szervezetéhez — „A begyüjtési kampány első eredményei és a párt további feladatai".

Február 23. Sztálinnak a Vörös Hadsereg tízéves jubileuma alkalmából írott üdvözlete megjelenik a „Krasznaja Zvezda" („Vörös Csillag") 46. számában.

Február 25. Sztálin a Moszkvai Szovjetnek a Vörös Hadsereg fennállásának tizedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésén beszédet mond „A Vörös Hadsereg három sajátosságáról".

Február 26. Sztálin jelen van a moszkvai helyőrség díszszemléjén és a dolgozók felvonulásán, amelyet a Vörös Hadsereg fennállásának tizedik évfordulója alkalmából rendeztek a moszkvai Vörös-téren.

Sztálin meglátogatja a Forradalmi Oroszország Festőinek Társasága (AHRR) által a Vörös Hadsereg tizedik évfordulója alkalmából rendezett kiállítást.

Március 21. Sztálin megbeszélést folytat a „Pravda" c. lap és a „Bolsevik" c. folyóirat szerkesztőségének tagjaival.

Sztálin megbeszélést folytat a SzK(b)P Omszki Kerületi Bizottságának titkárával a gabonabegyüjtés kérdéséről.

Március 28. Sztálin megbeszélést folytat a SzK(b)P Sztálingrád-kormányzósági Bizottságának és a kormányzóság Végrehajtó Bizottságának képviselőivel a kerületi beosztás kérdéseiről.

Április 6—11. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának munkáját.

Április 10. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága együttes plénumának ülésén a Központi Bizottság Politikai Irodája bizottságának jelentésével kapcsolatban beszédet mond a Sahti-üggyel kapcsolatban feltárult fogyatékosságok megszüntetésére irányuló gyakorlati rendszabályokról. A plénum megválasztja Sztálint az e kérdésre vonatkozó határozat végleges megszövegezésére alakított bizottság tagjává.

Április 13. Sztálin a SzK(b)P moszkvai szervezetének aktívagyűlésén beszámolót mond „A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság áprilisi együttes plénumának munkájáról".

Április 30. Sztálin üdvözletet ír a kosztromai munkásoknak abból az alkalomból, hogy 1928 május 1-én leleplezik Lenin kosztromai emlékművét.

Május 1. Sztálin jelen van a moszkvai helyőrség május elsejei díszszemléjén és a dolgozók felvonulásán a moszkvai Vörös-téren.

Május 9. Sztálin fogadja a J. M. Szverdlov Kommunista Egyetem hallgatóinak küldöttségét.

Sztálin megbeszélést folytat a Szovjetunió Legfőbb Népgazdasági Tanácsa Vas- és Fémipari Főosztályának vezetőjével a vas- és fémipar újjáalakításáról.

Május 16. Sztálin beszédet mond a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének VIII. kongresszusán.

Május 26. Sztálin üdvözletet ír a „Komszomolszkaja Pravdá"-nak a lap fennállásának harmadik évfordulója alkalmából. Az üdvözlet a „Komszomolszkaja Pravda" 1928 május 2-i, 122. számában jelent meg.

Május 27. Sztálin üdvözlete, amelyet a J. M. Szverdlov Kommunista Egyetemnek küldött az egyetem fennállásának tizedik évfordulója alkalmából, megjelenik a „Pravda" 122. számában.

Május 28. Sztálin jelen van a moszkvai Nagy Színházban a J. M. Szverdlov Kommunista Egyetem fennállásának tizedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésen.

Sztálin beszélgetést folytat a Vörös Tanárképző Intézet, a Kommunista Akadémia és a J. M. Szverdlov Kommunista Egyetem hallgatóival a gabonafront helyzetéről.

Május 30. Sztálin fogadja a SzK(b)P Tula-, Szmolenszk-, Jaroszláv- és Vlagyimir-kormányzósági Bizottságainak titkárait.

Június 8. Sztálin levelet ír a Kommunista Akadémia mellett alakított pártépítő kör tagjaihoz Szlepkov önbírálatra vonatkozó téziseivel kapcsolatban.

Június 12. Sztálin megírja a „Lenin és a középparaszttal való szövetség kérdése. Válasz Sz. elvtársnak" c. cikket. A cikk a „Pravda" 1928 július 3-i, 152. számában jelent meg.

Június 20. Sztálin levelet ír „A Központi Bizottság Politikai Irodájának tagjaihoz. Válasz Frumkinnak. (Frumkin 1928 június 15-i levelével kapcsolatban)".

Június 26. Sztálin „Az önbírálat jelszavának elsekélyesítése ellen" c. cikke megjelenik a „Pravda" 146. számában.

Július 4—12. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

Július 5. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának ülésén beszédet mond „A Kommunista Internacionále programjáról".

Július 9. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának ülésén beszédet mond „Az iparosításról és a gabonaproblémáról".

Július 11. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának ülésén beszédet mond „A munkás-paraszt összefogásról és a szovhozokról".

Július 13. Sztálin a SzK(b)P leningrádi szervezetének aktívagyűlésén beszédet mond „A SzK(b)P Központi Bizottsága júliusi plénumának eredményeiről".

Július 15. Sztálin „A Leningrádi Oszoaviahimnak" a „honvédelmi héttel" kapcsolatban küldött felhívása megjelenik a leningrádi „Krasznaja Zvezda" 163. számában.

Július 17. Sztálint a Kommunista Internacionále VI. kongresszusának ülésén megválasztják a kongresszus elnökségébe.

Sztálin résztvesz a SzK(b)P-nak a Kommunista Internacionále VI. kongresszusára küldött küldöttsége ülésén; megválasztják a küldöttség irodájába.

Július 19. A Kommunista Internacionále VI. kongresszusának ülésén Sztálint megválasztják a Kommunista Internacionále programjának kidolgozásával megbízott bizottságba.

Július 30. A Kommunista Internacionále VI. kongresszusának ülésén Sztálint megválasztják a nemzetközi helyzetre és a Kommunista Internacionále feladataira vonatkozó tézisek kidolgozásával megbízott politikai bizottságba.

Augusztus 31. Sztálin levelet ír V. V. Kujbisevnek.

Szeptember 1. A Kommunista Internacionále VI. kongresszusának ülésén Sztálint megválasztják a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának tagjává.

Szeptember 3. A Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága plénumának ülésén Sztálint megválasztják a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének tagjává.

Október 9. A „Pravda" 235. számában megjelenik Sztálin „I. I. Szkvorcov-Sztyepanov emlékére" c. megemlékezése.

Október 12. Sztálin résztvesz I. I. Szkvorcov-Sztyepanov temetésén.

Október 19. Sztálin a SzK(b)P Moszkvai Bizottságának és Moszkvai Ellenőrző Bizottságának plénumán beszédet mond „A jobboldali veszélyről a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában".

Október 27. Sztálin megírja a „Választ S. elvtársnak".

Sztálin fogadja a vasutasszakszervezet Központi Bizottságának elnökét.

Október 28. „A Lenini Komszomolnak" c. üdvözlőlevél, amelyet Sztálin a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetsége fennállásának tizedik évfordulója alkalmából írt, megjelenik a „Pravda" 252. számában.

Október 30. Sztálin fogadja az egyetemi ifjúságnak a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsa mellett működő Központi Irodája képviselőit.

November 6. Sztálin jelen van a Moszkvai Szovjetnek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenegyedik évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülésén.

November 7. Sztálin jelen van a moszkvai helyőrség díszszemléjén és a dolgozók felvonulásán a moszkvai Vörös-téren.

November 16—24. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

November 17. Sztálin „A munkásnők és parasztnők első kongresszusának tizedik évfordulójára" írt üdvözlőlevele megjelenik a „Pravda" 267. számában.

November 19. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottságának plénumán beszédet mond „Az ország iparosításáról és a SzK(b)P-ban mutatkozó jobboldali elhajlásról".

November 20. Sztálint a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának ülésén megválasztják a népgazdaság 1928/29-es ellenőrző számaira vonatkozó határozat megszerkesztésére alakított bizottságba.

November 25. Sztálin levele, amelyet a „Katuska"-gyár és a Szmolenszk-kormányzósági jarcevói gyár munkásainak írt a szov-

jetválasztási kampány mennél eredményesebb végrehajtására indított versennyel kapcsolatban, megjelenik a „Pravda" 274. számában.

November 26. Sztálin fogadja a SzK(b)P moszkvai szervezete kerületi bizottságainak titkárait.

November 27. Sztálin fogadja a komszomol vezető funkcionáriusait.

November 29. Sztálin üdvözlőlevelet ír a bezsicai „Krasznij Profintern" gyár munkásainak a szovjetválasztási kampány végrehajtásával kapcsolatban. Az üdvözlőlevél a „Pravda" 1928 november 30-i, 278. számában jelent meg.

December 4. Sztálin beszélgetést folytat a munkásparaszt levelezők küldöttségével.

December 9. Sztálinnak a Frunze Katonai Akadémia tizedik évfordulója alkalmából küldött üdvözlőlevele megjelenik a „Pravda" 286. számában.

December 12. Sztálin beszélget az „Izvesztyija" munkatársaival.

December 19. Sztálin a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága ülésén beszédet mond a „Jobboldali veszélyről a német kommunista pártban".

Sztálin beszélget Komi-terület vezető funkcionáriusaival a kerületi beosztás kérdéseiről.

December 28. Sztálin megírja a „Választ Kustiszevnek".

1929

Január vége és február eleje. Sztálin beszédet mond a SzK(b)P Központi Bizottsága Politikai Irodájának és a SzK(b)P Központi Ellenőrző Bizottsága Elnökségének együttes ülésén „Buharin csoportja és a jobboldali elhajlás pártunkban" címmel.

Február 2. Sztálin megírja a „Választ Bill-Belocerkovszkijnak".

Sztálin üdvözletet ír a „Krasznij Treugolnyik" munkásainak és munkásnőinek a hétórás munkanapra való áttéréssel kapcsolatban. Az üdvözlőlevél a „Leningradszkaja Pravda" 1929 február 3-i, 28. számában jelent meg.

Február 12. Sztálin az ukrán írók küldöttségével beszélget.

Február 22. Sztálin üdvözlőtáviratot küld Proszkurovba az Első Vörös Kozákezred vöröskatonáinak, parancsnoki karának és politikai tisztjeinek a Vörös Hadsereg tizenegyedik évfordulója alkalmából.

Március 1. Sztálinnak a „Szelszkohozjajsztvennaja Gazeta" megjelenésével kapcsolatban írott üdvözlőlevele megjelenik a lap első számában.

Március 14. Sztálint a II. Leningrád-területi pártkonferencián megválasztják a SzK(b)P Leningrád-területi Bizottságának tagjává.

Március 18. Sztálin megírja a „Nemzeti kérdés és leninizmus. Válasz Meskov, Kovalcsuk és más elvtársaknak" c. munkát.

Március 30. Sztálin résztvesz a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága és az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság Elnökségeinek, a Szovjetunió és az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Minisztertanácsainak együttes ülésén, amelyet azzal kapcsolatban tartottak, hogy M. I. Kalinin tíz esztendeje töltötte be az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság és a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága elnökének tisztét.

TARTALOM

A Marx—Engels—Lenin intézet előszava ..... V—VIII

1928—1929 március

A GABONABEGYÜJTÉSRŐL ÉS A MEZŐGAZDASÁG FEJLŐDÉSÉNEK TÁVLATAIRÓL. *Szibéria különböző kerületeiben 1928 januárjában mondott beszédekből. (Rövid feljegyzés)* 1

A BEGYÜJTÉSI KAMPÁNY ELSŐ EREDMÉNYEI ÉS A PÁRT TOVÁBBI FELADATAI. *A SzK(b)P valamennyi szervezetének* 11

ÜDVÖZLET A VÖRÖS HADSEREG FENNÁLLÁSÁNAK 10. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL 23

A VÖRÖS HADSEREG HÁROM SAJÁTOSSÁGÁRÓL. *Beszéd a Moszkvai Szovjet ünnepi ülésén, a Vörös Hadsereg fennállásának 10. évfordulója alkalmából. 1928 február 25* 24

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÉS A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG ÁPRILISI EGYÜTTES PLÉNUMÁNAK MUNKÁJÁRÓL. *Előadói beszéd a SzK(b)P moszkvai szervezetének 1928 április 13-i aktíva-gyűlésén* ..... 30—70

I. Az önbírálatról 31
II. A gabonabegyüjtés kérdése 42
III. A Sahti-ügy 58
IV. Általános tanulság 69

ÜDVÖZLET KOSZTROMA MUNKÁSAINAK ... 71
BESZÉD A SZOVJETUNIÓ LENINI KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉGÉNEK VIII. KONGRESSZUSÁN. *1928 május 16* ..... 72—84
I. Fokozni kell a munkásosztály harckészségét 73
II. Szervezzenek alulról jövő tömegbírálatot .. 77
III. Az ifjúságnak el kell sajátítania a tudományt 81
A „KOMSZOMOLSZKAJA PRAVDÁ"-NAK. *Fennállásának harmadik évfordulójára* 85
A SZVERDLOV EGYETEMNEK. *Fennállásának tizedik évfordulójára* 87
A GABONAFRONTON. *A Vörös Tanárképző Intézet, a Kommunista Akadémia és a Szverdlov egyetem hallgatóival 1928 május 28-án folytatott beszélgetésből* 88
LEVÉL A KOMMUNISTA AKADÉMIA MELLETT ALAKÍTOTT PÁRTÉPÍTÉSI KÖR TAGJAIHOZ 105
LENIN ÉS A KÖZÉPPARASZTTAL VALÓ SZÖVETSÉG KÉRDÉSE. *Válasz Sz. elvtársnak* ... 109
A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI IRODÁJÁNAK TAGJAIHOZ. *Válasz Frumkinnak. (Frumkin 1928 június 15-i levelével kapcsolatban)* 126
AZ ÖNBÍRÁLAT JELSZAVÁNAK ELSEKÉLYESÍTÉSE ELLEN 139
A SzK(b)P KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PLÉNUMA. *1928 július 4—12* ..... 151—204
A kommunista internacionále programjáról. *1928 július 5-én mondott beszéd* 153
Az iparosításról és a gabonaproblémáról. *1928 július 9-én mondott beszéd* 171
A munkás-paraszt összefogásról és a szovhozokról. *Az 1928 július 11-én mondott beszédből* 205
A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGA JÚLIUSI PLÉNUMÁNAK EREDMÉNYEIRŐL.

Beszámoló a SzK(b)P leningrádi szervezetének 1928 július 13-i aktíva-gyűlésén ..... 214—236
I. A Kommunista Internacionále kérdése... 214—221
1. A Kommunista Internacionále VI. kongresszusának fő problémái 214
2. A Kommunista Internacionále programja 219
II. A szocialista építés kérdései a Szovjetunióban ..... 221—235
1. A gabonabegyüjtés politikájának kérdése. 221
2. Az ipari építés káderei megteremtésének kérdéséről 233
III. Befejezés 235
A LENINGRÁDI OSZOAVIAHIMNAK 237
LEVÉL KUJBISEV ELVTÁRSNAK 238
I. I. SZKVORCOV-SZTYEPANOV ELVTÁRS EMLÉKÉRE 239
A JOBBOLDALI VESZÉLYRŐL A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN. *Beszéd a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Moszkvai Bizottságának és Moszkvai Ellenőrző Bizottságának plénumán. 1928 október 19* 240
VÁLASZ S. ELVTÁRSNAK 259
A LENINI KOMSZOMOLNAK. *Üdvözlet a Szovjetunió Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetségének fennállása tizedik évfordulójának ünnepnapja alkalmából* 263
A MUNKÁSNŐK ÉS PARASZTNŐK ELSŐ KONGRESSZUSÁNAK TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁRA 265
AZ ORSZÁG IPAROSÍTÁSÁRÓL ÉS A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN MUTATKOZÓ JOBBOLDALI ELHAJLÁSRÓL. *Beszéd a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának plénumán. 1928 november 19* ..... 266—315
I. Az iparfejlesztés ütemének kérdése 266
II. A gabonaprobléma 278
III. Az elhajlások és az irányukban tanusított békülékenység elleni harcról. 292

A „KATUSKA" MUNKÁSAINAK, A SZMOLENSZK-KORMÁNYZÓSÁGI JARCEVÓI GYÁR MUNKÁSAINAK 316

A BEZSICAI „KRASZNIJ PROFINTERN" GYÁR MUNKÁSAINAK 318

A MUNKÁS-PARASZT VÖRÖS HADSEREG FRUNZE KATONAI AKADÉMIÁJÁNAK TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁRA 319

A JOBBOLDALI VESZÉLYRŐL A NÉMET KOMMUNISTA PÁRTBAN. *Beszéd a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének ülésén. 1928 december 19* ..... 320—338

I. A kapitalista stabilizáció problémája 321
II. A proletariátus osztályharcainak problémája 324
III. A német kommunista párt problémája .. 328
IV. Jobboldaliak a Németországi Kommunista Pártban és a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában 334
V. A bizalmas és a nyílt levél tervezetéről .. 337

VÁLASZ KUSTISZEVNEK 339

ODÁIG SÜLLYEDTEK 341

BUHARIN CSOPORTJA ÉS A JOBBOLDALI ELHAJLÁS PÁRTUNKBAN. *A SzK(b)P Központi Bizottsága Politikai Irodájának és Központi Ellenőrző Bizottsága Elnökségének 1929 január végén és február elején tartott együttes ülésén mondott beszédekből. (Rövid feljegyzés)* 347

VÁLASZ BILL-BELOCERKOVSZKIJNAK..... 356

A „KRASZNIJ TREUGOLNYIK" MUNKÁSAINAK ÉS MUNKÁSNŐINEK 360

TÁVIRAT PROSZKUROVBA AZ ELSŐ VÖRÖS KOZÁKEZRED VÖRÖSKATONÁINAK, PARANCSNOKI KARÁNAK ÉS POLITIKAI TISZTIKARÁNAK 361

ÜDVÖZLET A „SZELSZKOHOZJAJSZTVENNAJA GAZETÁ"-NAK 362

NEMZETI KÉRDÉS ÉS LENINIZMUS. *Válasz Meskov, Kovalcsuk és más elvtársaknak* ..... 363—387
1. A „nemzet" fogalma 363
2. A nemzetek keletkezése és fejlődése ... 365
3. A nemzetek és a nemzeti nyelvek jövője. 371
4. A párt politikája a nemzeti kérdésben . 381

Jegyzetek 389

Életrajzi adatok (1928—1929 március) 406

(157) — 2242. Franklin-nyomda N. V. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 23.
Felelős: Janka Gyula igazgató.